

De dolore verticis .xx.
 De dolore dentiū .xxxiij. a. xxxviij
 De dolore dorsi .xxxvi.
 De dolore iuncturaru .l.
 De dolore stomachi .lxxi. lxxiiij.
 De morte corpis huam. .liij.
 De hys que pertinet ad digestionē
 hominum quo ad sexum etatem et
 conditionem et generationē nutriti
 onem et figurā
 De maribus et feminis .vii. a. lx.
 De vxoribus et maritis .septu age
 simo a. lxxxix
 De parētibus scz patribus et mat
 ribus et de filijs .lxxix.
 De semibz et puellis et pueris .vii.
 li. liij. et. lxxij.
 De dominis et seruis bonis .xxviij
 et. lxxv.
 De tyrannis et seruis malis .xxviij
 et. liij.
 De mulieribus pregnātibz .vii.
 De infantium conceptione et natiui
 tate .liij.
 De infantium nutritione .xxvii.
 De nutritibus infantū .lx.
 De quibusdam monstruof homini
 bus .liij.
Explicit tabula exemplorum sex
 ti libri de similitudinibz rerz

Incipit prologus libri sexti

LICET JS QVI
 foris est noster hō
 corrupatur. tamē
 is qui intus est re
 nouatur de die in
 diem. ij. Cori. iiij.
 Antiquoz phōz de homine tres fu
 erunt generales sententie. Quidā
 hominem esse substantiam tantuz
 corpoream tradiderūt. sicut Demo
 critus et Leucippus et phi epicuri
 q̄ posuerunt animam esse corpus

et per consequens totum hōiem esse
 corporeū posuerūt. Alij solum incor
 poreum. i. animam hōiem vocauerūt
 vt Plato et alij stoyci. qui solā ani
 mam quam incorpoream ponunt
 voluerunt ad substantiaz hominis
 et speciem pertinere. corpus vero
 quoddam instrumentuz esse velut
 est naute nauis. Alij autem ex v
 troqz positum tanq̄ ex essentiali
 bus partibus aia atqz corpore ve
 lut ex forma et materia hominem
 tradiderunt. vt Aristoteles a sui se
 quaces qui sunt Peripathetici di
 ctī. Quic vero velut veriori sentētie
 apud Paulus osentiens vtrumqz
 in verbis appositis scz corpus et ani
 mam appellauit. vt vtrumqz ad esse
 tiam hominis ostenderet pertinere
 Licet inq̄t is q̄ foris est noster hō
 corrupatur. tamen is qui intus
 est renouatur de die in diem Non
 tantum corpus vel animam perfec
 tū esse hominē credidit. sed vtrigz
 parti per figuraz sinodo ches toci
 nomen attribuens. vtramqz ptem
 hominis hominez appellauit. imo
 corpus non simpliciter hominem
 sed exteriorem hominez. et aiam
 n̄ simpliciter hōiez s̄ hōiez interio
 rez vocauit. et corpus insuper cor
 ruptibile dixit. animā vero non cor
 ruptibilem. sed renouabilem esse
 ostendit. Ach vetustas et corrupti
 o corpis ad renouandum saltez ai
 mam nos inducat. Sed notanduz
 est qd hō interior habet exteriorem
 adiunctum. scz anima corpus tanq̄
 subiectum siue materiā in qua idi
 uiduatur. tanq̄ instrumentuz quo
 operatur. tanq̄ speculuz in quo o
 templatur. tanq̄ stimulu quo hui
 liaf. et etiā tanq̄ exemplū quo rectifi
 catur. Primo ergo inheret corpori
 anima velut materie forma. Vnde

Philosophus dicit. quod anima est actus corporis. i. forma. Sed sic materia per formam perficitur et specificatur. ita forma per materiam contrahitur et indiuiduatur. Et quicquid rationalis anima quae est humani corporis forma sit in se immaterialis. videlicet ut nullam habeat materiam ex qua fiat. habet tamen extrinsecam essentiam materiam quam infert. In qua seorsum creatur recipitur et indiuiduatur anima rationalis. Secundo interior homo habet exteriorem diuinitatem. videlicet anima corporis ut instrumentum proprium quod mouet et per quod agit. Et idcirco membra varia corporis diuersis animae viribus ut organa diuinitatis deseruiunt ad suas operationes explendas. a quibus tamen intellectus excipitur quae fantasmata non ut organo indiget sed tamen ut obiecto. sicut quod Philosophus tradit. Quia igitur eget anima corpore ut artifex instrumentum l. organo ad agendum non inordinate. Philosophus dixit diffiniendo animam. quod anima est actus corporis organici. Nam omnia corporis membra sunt ipsius animae organa ad diuina et necessaria opera facienda. Et quae operum exteriorum quae plurima praecipue manu sunt vocatur a Philosopho manus organum organorum. Tercio eget anima corpore ut interiori ipsius oculo. i. menti vel intellectui exteriorum rerum ymagines velut quodam de vicino speculum representet. Nam sensus hominis in corporeis organis exteriorum rerum ymagines et fantasmata intellectui praesentat. Ex quibus per abstractionem intellectus agens in anima intellectu possibili vides et intelligibiles species reputatur. Vnde fantasmata in corpore organo velut quodam colores in speculo interiori visui animae representant. Et idcirco Philosophus dicit. quod fantasmata se habent ad intellectum sicut colores ad visum. Quarto quod ne tam nobilis anima ut est

rationalis ex aliquo sibi munere dato naturali vel gratuito extollat in firmi corporis stimulum patitur. secundum quod Apostolus dicit. 1. Cor. 11. Ne magnitudo reuelationum extollat me. datur est michi stimulum carnis mee. Porro ergo omne corpus anima ut eius potestatis repressa grauedine ad id quod super se est iam non leuet. Vnde dicitur Sap. 19. quod corpus quod corrumpitur aggrauat animam. et deprimat terrena habitatio sensum ad. Aduerte igitur quod ex corpore anima ut in superbia eleuari non possit plurima grauamina patitur. Nam portat anima corpus. sicut hostem. sicut pestem. sicut carcerem. et sic comitem. Sed est hic periculosus hostis. pestis siue morbus perniciosus. Carcer penalis et angustiosus. Comes siue socius grauis et onerosus. Aduersarius namque caro spiritui ut hostis periculosus. vixit cuius pugna grauis et continua. Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum. et spiritus aduersus carnem. Hec enim sibi iuuice aduersari debet. Et propterea ut dicitur. 1. Pet. 5. Nos gestamus laqueum nobiscum circumferimus. in similitudinem carnis nostrae. loquor de peccato nata. i. peccato nutrita. corrupta nimis ipsa origine. sicut multo apostolus perua consuetudine viciata. Hic est quod tam acriter aduersus spiritum concupiscit. quod asidue murmurat et impatientes est discipline. quod illicite suggestit. quod nec rationi obtemperat. nec timore villo inhibet. Itaque est corpus anime ut pestis perniciosa. Et ideo Apostolus conque rebatur dicens. In felix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Nam caro animam cruciat. debilitat et exterminat. Cruciat siquidem anima ex corporis amore. Quia sicut dicit Iohannes Cassianus de institutis monachorum. Corporis nimis amor nos inquietat. sollicitudinibus onerat. otumelns

afficit. **I**te cruciatur aia ex corporis
languore. **N**ā sicut **Seneca** dicit **Q**uā-
ta nos immoda exagitat. q̄ male a-
ueiat nobis huiusmodi corp⁹. nūc
de capite. nūc de v̄tre. nunc de pe-
ctore aut de faucibus querimur.
aliquando nerui nos. aliquādo pe-
des vexāt. nūc extractio. nūc distil-
latio. aliqñ supē sāguis. aliqñ deē.
hinc atq; illinc tēptamur. hōc euei-
re solet in alieno habitātib⁹. hōc
em̄ corpus non domus sed hospiti-
um. **D**ebilitas quoq; corporis aie
debilitatem inducit. **N**am sicut in
quodam ep̄la bt̄is **I**co⁹. dicit **C**or-
poris debilitas nimia etiam vires
anime frangit. mētis q̄ ingēnium
marcescē facit. **I**tem caro nutrita
de lit̄is. et voluptatib⁹ illecebris de-
dita penitus extirpat sp̄m. et vi-
tam eius extinguit. **V**n̄ **A**po⁹ **H**o-
v̄ij. **S**i s̄m carnē vixētis moriemini.
Aug⁹ sup̄ **I**oh. **S**p̄s deficit v̄bi
caro requiescit. vt em̄ caro molli-
bus. sic sp̄s duris nutritur. illam
blanda refouent. hūc aspera exer-
cent. **E**st insuper corpus anime ve-
lut carcer penalis et angustiosus ī-
tm̄. s̄t **P**s̄. clamatz dicens. **E**duc
de carcere deus animam meam vt
ostentetur noī tuō. me expectāt
iusti donec retribuas michi. **A**lia
aut littera habet. **E**duc de custodia
a animam ad ostendendūz nomini tu-
o sc̄. **I**n q̄bus verbis p̄pheta ostendit
q̄ a carcere corporis cupiebat
educi triplici de causa. **P**rimo q̄dē
vt assequeret̄ mētis iocūditatem
In isto em̄ carcere sancti sūt sepe
in tristitia. s̄ exeuntes semp̄ erunt
ī leticia. **E**t ideo p̄pheta postq̄ dixit
educ de custodia siue de carcere sta-
tim s̄biunxit. vt ostentat̄ noī tuo. .i.
vt laudet et glorificet nomē tuū. ī
q̄ laude erit maxim⁹ iubil⁹ et leti-

tia. **P**sa. li. **V**eniēt ī syon cū laude.
et leticia sēp̄itna sup̄ capita eorū.
Sec̄do vt assequeret̄ sc̄orū et plorū
viroz p̄petuā societate. **V**n̄ s̄b̄dit
Ne expectant iusti a quibus ipsi
expectati etiā cū maḡ leticia colli-
gūt. **P**rou. x. **E**xpectatio iustoz
leticia. **T**ercio vt assequeret̄ celestis
mercedis plenā facultatē. **I**deo ad
iunxit. **D**onec retribuas michi. **P**s̄.
Reb̄butio ml̄ta. licz at̄ aia h̄at cor-
p⁹ ī suis opib⁹ comitē a s̄ortē. ē tm̄
eiz societas vil̄ et onerosa. **V**n̄ **H**u-
go de sc̄o victore ī libro de claustro
aie dicit. **N**ichil aliud est caro cum
q̄ tāta ē societas n̄ sp̄uma caro fr̄a.
fragili de core v̄stita. **S**ed erit q̄nq;
eadauer miserum et putridūz et ci-
bus vermū. **S**ed si diligēter s̄ide-
res. q̄d p̄ os et naēs et ceteros cor-
poris meatus egrediat̄. vili⁹ ster-
quilinium nunq̄ vidisti. **S**i singu-
las eius miseras enumerare velis.
q̄ sit onerata peccis. irretita vit̄is.
pruēns cupiscēt̄is. occupata
passionibus. p̄na semp̄ ī malūz
et ī omne vitium p̄clius. plenaz
tantū p̄fusione et ignominia m̄uei-
es. **S**ed q̄q; corpus anime sit ita
vilis ac onerosus socius. est tamē
ei adeo non odiose vn̄itus. videlicz
tribus de causis. quarum duas p̄-
mas poit̄. **C**re. nazārenus. a p̄ria
earum est vt aia ī corpore seu ī
carne. et per carnem merita mul-
ta acq̄reret. **P**lura em̄ sunt quib⁹
per carnē anima meretur. ī q̄bus
sine carne l̄ corpore per se sola me-
veri nō posset. sicut est ostra carna-
les cupiscēt̄ias de certare. ieiuna-
re. p̄grinationē facere. et marti-
rium sustinere. **S**ec̄da est vt anima
ipsā carnē tāq; fidelez s̄eruiam cu-
stodiret. et eaz ī supernis sedib⁹
collocatz. **C**aro enim sola vt per se

beatitudinis susceptura non ē nisi mediante aīa stolā immortalitatis inoueret. **T**ercia est vt deus suum vniuersum pficeret. **C**um enim sit quedam creatura pure corporalis sicut creatura sensibilis. quedam pure spūalis vt āgelus. oportuit ad hoc vt dei vniuersū opleret q̄ a lia fieret creatura q̄ carne et spūtu eēt oposita sic ē hō. **D**eut. xxxi. **D**ei pfecta sūt opera. **Q**uarto habz anima corp⁹ velut exēplar q̄dam ex quo hō ī sui rēgimine īformāz a regulatur. **N**ā ipa dispositio corp⁹ rīs atq; mēbroz figurā patēt ostēdūt hōi q̄lit mēbra eadē ab aīa sūt regēda. **C**ur em lingua ē īferius la ta a supi⁹ acuta. n̄ vt oñdaē ad eua tuādū a vulnerandū cor eē facil a pata. **U**t qd etiā ē ī hūido. i. ī salua posita. n̄ ad loquēdū mōstraret eē labilis et lubrica. sed q̄e ē īfra dē tes et labia iclusa. nisi vt eē nosca tur diligēter custodiēda. **I**uxta il lud Diligēter custodi claustra oris tui ac. **I**de q̄ de mēbris ceteris pi ter est existimādū. **E**x ipsis mēbro rū igit figuris et dispositioibz etiāz phisonomi iudicāt ad quos bōs l malos mores aīa inclinet. **I**n diuer sis q̄ corp⁹ mēbris naturales re piunt vtutes spūales virtutes aīe per quādā similitudēz designātes. **A**cidūt et varj morbi ī diuersis pti b⁹ corp⁹ q̄ diuersis aīe vitis plu rimū assilant. **N**ichil q̄ reperitur ī corpe hūano qd vel vacuum sit ab officio. vl vacās ab exēplo. **E**t id circo post exempla inducta ī libris pcedētibz et irrationabiliū aīaliū varj species. **C**onsequenter ē nostrum ppositūz ī hoc sexto hūi⁹ opis libro de corpore hūano et pti bus et accidētibz eius moralia ex ēpla inducere. **I**nterdū siq̄dē intro

ducentur exēpla de hīs ex q̄bz cor pus hūanum naturaliter genera ē siue efficienter. vt sūt mascul⁹ a fe mina. quāq; seia generatiōē effi ciat materiā ministrādo. siue mate rialit. vt sūt q̄tuor elemēta. **Q**ūq; vco inducētur exēpla de pti⁹ ex q̄ b⁹ corp⁹ integrat. videlicet de inte rioribz et de exterioribz mēbris. **I**n terdū q̄ de hīs ex q̄bz corp⁹ oplex ionatur. vt sūt q̄tuor hūoēs. aliqū do at de hīs ex quibz ipa oplexio corp⁹ variatur. vt sūt etates tps ipsi⁹ vite hūane. **N**ō nūq; vero de hīs ex q̄bz status hōis nobilitari l ignobilitari videtur. vt sūt condi tiōnes seruitutis et doīn. **Q**uā doq; vero de hīs ex q̄bz vita corpo ris restaurat et oseruat. vt sūt cib⁹ a pot⁹. et sōpn⁹ et silia. **E**t de hīs q̄ introducēt exēpla. ex q̄bz ipz cor p⁹ hūanū corrupit et vastat. vt de morbis et doloribz varj. et etiam de morte. **C**eterz materie single q̄ bz hec adaptāt exēpla fm ordinez ī superioribz habitū singillatim p capitula varia s̄b alphabeti littēis distinguētur ad honozē scz illi⁹ et glam q̄ formauit hōiez de limo tēre et inspirauit ī faciē ei⁹ spiraculuz vite. q̄ est trinus et vnus de⁹ ī secu la benedict⁹. Amen

Capitulum. i.

Accidia assilatur melācoli e. **E**st em scd⁹ **A**uicē. libro tercio quedā species melā colie plurimū eueniēs ī februario. que q̄tuor mala accidentia causat ī homine. **P**rimum est quia facit eum solitariū. **F**acit enim vt ho mo patiens eam diligat fugere ab omnibus hominibus viuis et cupi at appropinquare mortuis a sepul chris. **V**nde talis de nocte vadit. et de die se abscondit. qd solū facit

q̄ diligit solitudinem et elongati-
onem ab hoībus. Similit̄ accidia
facit fugere ab hoībus uiuis. id
est ab hominibus sollicitis et opof.
et appropinquatē mortuis. i. desidi-
osis et ociosis qui sūt tanq̄ mortui
et nichil operatur boni. Itē accidi-
osus homo de nocte vadit. i. tpe q̄
etis est sollicitus et inquietus. sed
in die. i. in tpe operandi ē occultus
et somnolentus. Nam tpe quie-
tis inq̄etāt mente. et tempore ope-
ris pigrescit corpore. **Job. xvij.**
Noctez reverterunt in diez. Cōpetūt
etiā hec generalit̄ peccatoribus et
malis. quia malus homo fugit vi-
uos et iustos deo uiuentes. et q̄rit
mortuos in peccatis. i. n̄ quos scilicet
tāq̄ similes sibi. **Ecc̄i. xij.** Dis cāo
ad simile sibi iungetur. et om̄is ho-
mo simili sui sociabitur. Diligunt
etiā sepulchra ubi sūt cadauera
feda. i. opera carnis corrupta. Itē
odit peccator diez et diligit noctē.
q̄ om̄is qui male agit odit lucē.
Io. iij. Dilixerunt homines magis
tenebras q̄ lucē. **Sec̄do** melancolia
predicta facit hominem inquietū.
quia sc̄z patēs eā non quiescit ī v-
no loco plusq̄ vna hora. imo non
cessat discurrere et ambulare inces-
sione diuersa ignorans quo vadat.
Similit̄ accidiosus homo ppter tri-
sticiāz aggrauatē animū eius ī oī
loco cito attediatur. Et ideo statiz
cupit locum mutare sperans h̄re
ex mutatione loci subleuationē te-
dij. Et ideo efficitur girouagus. sc̄z
similis illi spiritui. de quo dicitur.
Mat. xij. Ambulat per loca arida
et iniquosa quētens requiem et
non inuenit. **Seneca.** Egri animi ē
ista iactatio discurrere et locorum
varietatibus inquietari. sed quia
in omni loco suum tedium secū por-

tat non inueniens alicubi requiez
nescit quo pergat. hec quoq̄ insta-
bilitas loci vel animi etiā generali-
ter opetit peccatorib⁹ propter m̄-
tiplicitatem desideriorum quibus e-
stuant et ipelluntur interius. **Ma-
lviij.** Impi quasi mac̄ feruens qd̄
quiescere non potest. **Tercio** melā-
colia p̄dicta facit hominem suspiti-
osum et incautum. Nā aliq̄n talis
cauet sibi ab hominibus quandoq̄
aut nō cauet negligens hoc. et pa-
rum discernens id qd̄ videt et ei fit
presens. Homo autem accidiosus
quandoq̄ etiā appetit occultatē
pigriciā et tristiciā suam homi-
nibus. et ideo aliquando sibi ab e-
is cauet. quandoq̄ etiā tanta ē
pigricia q̄ negligit hoc. et non ve-
ret neq̄ curat q̄ ab eis cogno-sca-
tur. **Quarto** facit hominem pau-
dum. et ideo talis quando vadit
videtur semper esse quasi in fuga.
sed fuga eius est absq̄ ordine. Vñ
assimilatur illi vermiculo siue besti-
ole que natat in superficie aque. q̄
secundum **Auicennam** dicitur cuti-
buth. que dum mouetur in superfi-
cie aque modo vadit huc. modo il-
luc. et mouetur ad diuersas ptes
absq̄ ordie. et quando aliquid ob-
uiat vel occurrit ei fugit ab eo. et
iterum statim apparet. Eodē itaq̄
modo fuga et incessio predictam
melancoliam patientis diuersa est
et incerta. quasi ignorātis in qua
parte ire debeat. et est quasi fugi-
ens ab aliquo sibi apparente et ob-
uiante. et iteruz apparente sibi al-
tero adhuc fugit ab illo. Que etiāz
satis congruit accidioso homini. q̄a
omnia opera imminētia refugit
tāq̄ difficillima vel impossibilia. et
ideo nescit qd̄ faciat. q̄ qñ aliq̄o fa-
ciēduz ei occurrit statim expauescit

et refugit timēs ne sit nimis difficili
le. Et quādo occurrit aliud adhuc
facit simile. et ita nō operatur ali
quō certū. Sed modo incipit facere
vnum. modo aliud. et nichil perseque
tur vel ad pfectū deducit. S; oītra
hoc dicit. **Eccl. v.** Esto firmus i via do
mini ac. **Seneca.** Certis ingenys i
morādū ē. **Eccl. xi.** Fili mi ne i mē
tis sint actus tui ac

Caplm. n.

Actiui et contemplatiui sūt si
miles mātibulis ppē tria.
Primo qz mātibule sunt
situaliter distincte. Nam mandibu
larum alia superior alia inferior. Sūt
enim sicut due mole ad mōdū a
sterendū cibū otinue se mouētes.
Vnde mātibule nutrimentum toti
corpori subministrat. In superiorē q
mātibula dētes superiores inhi gūt. i
inferiori vero inferiores radicanē. Mā
tibula ergo superior est vita cōtē
platiua q̄ circa superiora itēdit. sic
circa celestia. Inferior vero ē vita
actiua que inferiora ministrat. scz
tēporalia. Per vtrāqz em̄ cibus mi
nistratur quo corpus ecclie susten
tatur. Per contemplatiuā em̄ vitā
disponit et preparat cibū spūalis.
scz doctriē et oratiois et aliarū ele
mosinarū spūaliū q̄bz etiā proximorū
aie sustentat et nutriunt. Per acti
uam vero dispēatur et ministrat
nutrimentū corpale scz cibi et potus
et aliarū elemosinarū corpaliū q̄bz
corpa vegetat. Bētes at superiores
sunt viri cōtemplatiui et pfecti quoz
oueratio i cēl ē. Inferiores vō den
tes sūt viri puri et fortes. q̄ pxi
orū vtilitatibz i seruiūt. Vbi attēde
dū ē qz mātibula superior in oī aiali
ē fixa et immobilis. ad designandū qz vi
ta cōtemplatiua q̄ est circa etna et im
mobilia tō attēdit. et requirit stabilita

tē et quietem ab exterioribz exerci
tys. **Aug.** Ociū sem querit cari
tas vēitatis. **Ps.** Vacate et videte
Ver. Absit vt q̄ deo vacat ad tu
mūtoz aspiret sem officialiū vitā
Mandibula vero inferior id est ac
tiua vita tam per compassionem
animi q̄ p actū ministery necessari
o mouet. ita vt possit dici de serui
entibus deo in laboribus vite acti
ue illud. **Job. iii.** Ecce q̄ seruiūt ei
non sunt stabiles. **Cocodrill.** enim
ottra naturā oīm aialiū mātibulā
superiorē mouet. et inferiorē fixam
tenz. Sic dicit **Phūs i. in.** de aiali
bz. Et talis ē hō pccōz q̄ tēpalibz cor
de affigitur. circa spūalia vero nul
la stabilitate firmatur. **Treno. i.**
Peccauit ihelz p̄pterea instabilis
facta ē. **Sedo** mātibule sunt ex du
ris ptibus oposite scz ex duris ossi
bus et duris neruis et lacertis. et
hoc fuit necessarium p̄pter motus
otnuitatē et a p̄tioris et clausiois
necessitatem vt dicit **Constantin.**
In osse itaqz duro et forti intellige
fidem de qua. **i. Petri. v.** Cui resisti
te fortes in fide. In lacerto vero si
ue musculo in quo est virtus moti
ua. Vnde etiam in quolibet mem
bro ē quasi loco cordis. significat
spes scz que mouet ad bene opari
dū. sicut spes p̄en ad bene laborā
dum. In neruo at colligāte intelli
ge caritatez. que secundum **Aposto
lum** est vinculum perfectionis. Et
hec tria necessaria sunt tam ad cō
tinuandum opera vite actiue q̄ cō
tēplatiue. **Tercio** qz mātibule sūt
pluribz munitis circūdate. scz gi
guis et labys. Ginguē dicuntur
a dentibz gignēdis. qz in eis dētes
giguūt. nutriūt et stabiliūt. Labia
etiā appōita sūt ad decorē extēiorē.
et etiā ad defensionē tā illaz q̄ dētiū

f in

ab exteriorib⁹ noamētis. gīngūne
ergo referūtur ad humiles. s̄ labi
a ad deū laudātes. Nā sicut in gin
giuis dētes firmātur. ita in humili
tate sancti colorantur. Vnde tam
actiuus q̄ contemplatiuis vtrūq; ne
cessarium est sc̄z vt de se humilia se
tiant. et vt etiā ea q̄ faciunt in dei
laude referāt. s̄m illud. **Ps.** Labia
mea laudabūt te ac. **Capl. in.**

Amaritudo penitētium assi
milatur fellī pp̄ septem.
Primo qz fel maxime est a
maritudinis p̄teritium. et hoc est
pp̄ dñm colere ex nimia intētio
ne caloris. Est em̄ fel mēbrū calidū
et sicū epatis gibbo supposituz pp̄
um colē rubee receptaculū. sic er
go ē maxia amaritudo fellis. ita e
tiam debet eē maxia amaritudo pe
nitētis. quia nichil peccato detēi
us ei accidē potuit. **Pla. xxxvii.** A
maritudo mea amarissima. **Deut.**
xxxix. Vua eoz vua fellis a lotr⁹
amarissima. In cuius signū xpc̄ p
nostris peccatis est felle potatus.
Ps. Vederūt in escā meā fel ac. **Se**
cūdo qz fel ē sui humoris dupliciter
emissiuum. Nam cistula fellis ē qdā
pellicula habens duos folliculos. et
per vnū ad intestina colera de porta
tur. per alterū vero de portatur ad
stomachū. Cistula ergo fellis ē mēs
amara hoīs penitētis cuius duo fol
liculi sūt. p̄mus dolor de peccatis p̄
teritis. et hic vadit ad intestina ad
purgādū feces cibi. i. ad ostentiaq;
ad purgādū feces peccati. Ali⁹ ve
ro ē p̄positum abstinendi a futuris.
Vñ hic vadit ad stomachū p̄ quez
cibi ingredūtur ad v̄trem. quia
maxime debz cautela adhiberi cir
ca sensum. vñ male suggestiones
seu cogitationes p̄mitus oriuntur
et transeunt ad mentez. **Vñ Aug⁹.**

Vbi sibi aliqs nostrū viderit aliqd
desse. doleat de preterito. caueat
de futuro. Nā sicut dicit **Greg.** in
omel. Penitentiā agere est p̄pe
trata mala plāgere. et plāgenda
non perpetrare. Nam qui sic alia de
plorat. vt tam alia omittat. adhuc
penitentiā agere aut ignorat. a dis
simulat. **Tercio** qz fel est visus cla
rificatiuum. et p̄cipue fel accipiens
a aliaz auū viuētium de preda.
vt dicit **Constantinus.** Et ideo fel in
collirijs oculoz est necessarium.
propterea quia fel sua subtilitate
est grossorum humorum incisium.
et sua siccitate osumptiuum. **Tho.**
vi. Fel eius valet ad imungēdos o
culos. Sic ex amaritudine peniten
tium fit spūale collirium quo oculi
anime interiores purgātur et clari
ficātur. **Apoē. in.** Collirio sc̄z peitē
tie imunge oculos tuos vt videas.
Quarto qz fel ē de coctionis ciboz
iuuatiū. Nam colera a cista fellis
ad stomachū de portata sua calidi
tate v̄tutē adiuuat digestuaz. Et
sic penitentiā suo feruore p̄parat. a
iuuat mentem ad nutrimentū spi
rituale v̄loz dei. l. corporis xpi dig
ne recipiendum vt sic ei applicetur
et p̄sit ad meritum. Et talis p̄pa
ratio vel dispositio respectu cibi spi
ritualis est quasi quedam digestio
Proverbiorum. xxvii. Anima esu
riens amarum pro dulci sumet. qz
sc̄z nō potest aīa p̄cipere dulcedinē
spūalis cibi et alimōie nisi p̄cedat
amaritudo p̄mē. **Quinto** qz fel ē ad
expellendum supflua excitatiuum.
Nam colera a cista fellis ad intesti
na de portata est sua subtilitate pe
netratiua et suo acumine pungit
ua. et intestimozum mordificatiua.
Vnde virtus expulsiva conforta
tur. et ad expellendas feces ciboz

excitatur. Sic penitentie dolor it⁹
ad mentem peccatoris pertransit. sicut
ad acuminem conscientiam impugnat. et cum
ea continue morde non desinit. ad ex-
pellendas peccatorum feces per viam confessionis
pellit. sicut ex dolore pellitur purior
citius dimittit peccatum. **Ps.**
Ibi dolores ut purioris. Sexto quod
fel est per accidens dulcedinis causatiuum
Nam in animalibus fel habentibus
quod est sub felle est valde dulce. quia de
amare partes ad locum aliquem colliguntur.
partes vicine que remanent magis
dulces redduntur. Et sic sub amaritudine
penitentie maxima dulcedo continetur.
quod quantum peccator dolet de culpe
perpetratione. tamen gaudet de eius
remissione. et adhuc amplius de gratie
recuperatione. **Judicium. xliij.** De forti
egressa est dulcedo. quod scilicet de forti
amaritudine penitentie sequitur dulce
do miserationis et gratie. **Septimo** quod
fel est sanguis a colera separatiuum et
medicamentum. Sanguis enim ex presentia
colere incidere. nisi in custodia felle
eius superfluitas locaretur. Sic etiam
penitentia coartat et restringit ardorem
cupiscentie que est velut visio colere.
tenens ipsam cupiscentiam sub custodia
rationis. Et ita humor sanguis. id est
affectio spiritualis amoris in quo vita
anime conseruatur. sicut vita animalis
conseruatur in sanguine. remanet non
infecta sed pura. Et hec est puritas
sanguinis. id est sinceritas spiritualis amoris.
de qua dicitur. **Gen. ix.** Carnem cum
sanguine ne comedatis. id est carnalem
amorem cum spirituali dilectione non
mischatis. **Vn** dominus voluit bibere vinum cum
felle mixtum ut patet. **Mat. of. xxvii.**
Est enim vinum amor spiritualis. sicut tanquam
fel amaritatiuum est affectio carnalis
de qua dicitur. **Pro. v.** Nouissima illius
amara quasi absinthium. Item amaritudo
penitentie assimilatur colere rubee

bee propter quatuor. Primo ratione naturalis
proprietatis. quod est naturaliter calida
et sicca. Sic penitentie amaritudo
calida est feruore bonae voluntatis et
sicca ab humore fluxe cogitationis.
Eccl. xxi. Vigilia et colera et tortura
viro infirmo. Nam prima debet esse
cauta. et ideo requirit vigiliam id est
mentis attentionem. Item debet esse feruida
et ideo requirit coleram. id est virtutis
ardorem. Item debet esse penosa. et ideo
requirit torturam. id est satisfactionis
afflictionem. **Eccl. xxxij.** Seruo mali
uolo. id est peccatori siue carni tortura
et opedes. **Secundo** ratione effectiue
causalitatis. quod per complexionem colericam
efficiuntur homines iracundi. ingeiosus.
leues. et acuti. Sic penitentia facit
homines iracundos contra vitia. ingeiosos
ad destruendum dyaboli machinamenta.
Leues ut audita cito percipiant.
acutos ut subtiliter de rebus sentiant.
Sap. viij. Per hanc iuuenis et acutus
inueniat in iudicio. **Tercio** ratione similitudinarie
conformitatis. quod colera est filis igni. et
estatis et calide iuuentuti. Hec enim
omnia calide et sicce nature sunt. ut
habeas ex colera rubea amaritudinem
et contra peccatum. ex iuuetute fortitudinem
et contra dyabolum. ex igne claritatem
intelligentie ad cognoscendum deum.
ex estate vero habeas amorem
dilectionis ad proximum. Et inde est
quod vicinitas estatis. id est presentia fratrum
amoris manifestat ex fructu operis.
Luce. xxi. Cum arbores producant
ex se fructum. scitis quoniam prope est
estas. **Cre.** Probatio dilectionis exhibio
est operis. **Quarto** ratione purgatiue
effusibilitatis. quod humor colericus
purgat et emittit siue effudit per aures.
Cum enim libenter audis quid facere
debeas. per aures cordis superfluitates
colere rubeae
f m

purgas. vel per aures purgatis dū
sacerdos in confessione te audit. Vñ
Jacobus hortatur dicens Confite
mini alterutrum peccata vtra. **Ja. v.** Leo
papa in sermone quodā. Nō rema
net in iudicio. adēpnādū. qđ fuerit
in confessione purgātū

Capitulum. iij.

Amor caritatis assimilatur
pedi. Sunt enim vt duo pe
des anime quibus ad deū
accedit amor dei et proximi. q̄ ita si
bi conuexi sūt. vt alter sine altero
currere non possit. **Io. xx.** Curre
bant autē duo simul. hec autē simili
tudo pedis sc̄ et amoris ex multis
appropriatibus patet. Primo qz pes
est vltimū corporis ad integritatis
eius pertinens perfectionem. Et si
milis vltima eius virtus qua anima
in hac vita perficitur est caritas.
Vñ **Apo. 9.** pluribus enumeratis v
tutibus. **Col. iij.** s̄ dicit. Super hec
omnia caritatē habētes vinculum
perfectionis. Vel sicut pes est finis
corporis hūani. ita caritas ē finis mā
dati. **Thi. i.** Finis precepti caritas
rē. Et dicitur caritas finis precepti
quia omnes actus virtutū de qb̄
precepta vānt ad hūc finē ḡnālē
ordināt. vt aia vniat de o. qđ sit p
caritatē. Vñ act̄ aliaz v̄tutū nō a
iūgūt aiaz deo nisi mediāte caritate.
Quia v̄o pes ē extrema pars corporis
p̄od̄ totū corporis portat. et sic eti
ā de caritate ipse **Apo. 9.** dicit. **Cor.**
xij. qz caritas oīa suffert. **Greg.**
Tm quilibet portat proximū q̄tū
amat. Si enim amas portas. sed si
desisti amare. desisti et tolerare. **Se**
cūdo qz pes longus ē et planus et cō
cauus p̄t fortiorē vestigiū impressi
onē. Sic amor caritatis dēt eē lon
gus ad perseuerandū. **Proū. xvij.**
Omni tempore diligit q̄ amicus ē

Bern. v. li. de consideratione. Ama
perseueranter et longanimit et ha
bes longitudinem. dilata amorem
tuū vsqz ad inimicos et latitudinem
tenes. Esto in omni sollicitudine et
moratus. s̄ blime et p̄fundū appre
hendisti. Item dēt esse planus. i. eq̄
lis et leuis ad facilius onera portā
dum. i. proximorum defectus. **Eph.**
ij. Supportantes inuicem in cari
tate. Item debet esse cauus ad su
scipiendum sc̄ per hospitalitatem
Apo. 9. **No. xv.** Suscipite inuicē sicut
et xpc suscepit vos. et ex hys ē
linquitur fortis impressio vestigiū
.i. exemplorum. **Tercio** quia pes ē
digitis distinctus ad meliorē incessi
onem. Incessio enim anime in vi
a dei est per mandatorum obserua
tionem. **P̄s.** Viam mandatorū tu
orum cucurri. Distinctio autem di
gitorum est distinctio mandatorū
Vnde sicut sunt decem digiti pedis.
ita sunt decem precepta decalogi.
Sed sicut digiti vniunt in pede. ita
mandata vniuntur in dilectione.
Vnde **Greg. in Omel.** Sicut qz p̄
cepta dominica sūt multa ad vnū
Multa per diuersitatem operis. v
num in radice ipsius caritatis.
Quarto quia pes est nerueus et os
seus ad maiorem durationem. cari
tatis autem amor ē nerueus ad for
titer colligandum. et est osseus ad
alia supportandum. et ideo fortissi
mus ad nūq̄z deficiendum. **Apo. 9.**
Cori. xij. Caritas nūq̄z excidit. Et
nota qz secundum **Constantinum**
pes op̄onitur ex ossibus. **xlij.** quo
rum duo sūt calcaneorū. duo ma
nicularum. **x.** pedū. et **xxx.** digi
torum. In calcaneis itaqz intelli
mus morientes. quia calcaneus ē
posterior pars pedis a calcando sic
dicit̄. qz eo terre vestigia ip̄munt

Ut dicit Ps. Unde sicut mortuus est pro
 qua homo trepidat et in terram est
 digitur Sicut ergo calcaneis neces-
 saria sunt duo ossa ita morientibus du-
 o sacramenta sine quibus male more-
 rentur. **Unum** scilicet quo ad pueros scilicet
 est baptismus, aliud quo ad adul-
 tos scilicet penitentia. In manibus vero
 accipimus penitentes, quorum est posteriori-
 oribus obliuio ad anteriora se exten-
 dere. **Maniculae** enim sunt anteriores
 quibus necessaria sunt duo ossa ad sui
 fortificationem, scilicet timor offense et
 spes venie. In pedibus vero quibus
 mouemur accipimus obediētes quibus
 necessaria est opago de cetero ossium, id est ob-
 seruatio de cetero preceptorum. In digi-
 tis vero intelligimus rectores et do-
 ctiores quibus necessaria est opago xxx
 ossium, id est maturitas etatis que videtur com-
 munitate petere etatis xxx annorum, si-
 cut Christus quando se appellauit et docere
 post baptismum cepit erat xxx annorum.
Unde **Gregorius nazarenus dicit**
Obserua tu que pes que xxx annorum
erat ihesus. Forsitan autem et iohannes
 aliquod plures habebat etatis, et tu antequam
 adulescas, antequam genas barbis ve-
 stias vis docere senes, et magister
 fieri antequam discipulus cupis, quod certe
 ideo leue et facile putas, quia illud
 penitus ignoras. **Quinto** pes est ne-
 cessarius propter ambulationem et corpo-
 ris eleuationem. **Quia** amor caritatis
 mouet et ambulac facit pro operationem
Unde **Apoclypsus ad Ephesios v.** Ambulate
 in dilectione scilicet bene operando. **Et** ele-
 uat pro contemplationem et celestium af-
 fectionem, sicut calor solis eleuat va-
 pores. **Et nota** sicut dicit **Galenus**
 quod mulier in utero habet iunctis et
 oppositis pedibus si subito uocata fuerit
 si masculum habuerit, primo ad ueniē-
 dum dexterum pedem mouebit. **Si** uero
 femina gestauerit, primo mouebit sin-

istru. **Per** masculum ergo conceptum in-
 telligitur boni dispositio mentis. **Per** fe-
 minam uero accipitur dispositio mala.
Per pedem autem dexterum amor spiritualium
Per sinistru uero temporalium amor signifi-
 cat. **Illa** ergo anima que concepta masculum
 id est que est boni interiori disposita pro bonorum
 affectum et propositum permittit pedem dex-
 terum sinistro, id est propositum amoris spua-
 lium omnibus temporalibus. **Si** que concepta pro-
 positum femininum, id est uitiuorum permittit pedem
 sinistru, id est propositum affectum temporalium spua-
 libus. **Sexto** in multis animalibus pes est
 ad defensionem. **Sic** pedes caritatis per-
 uentio est scilicet uel fraus temptatoris.
Caritas enim est munime egregium
 contra temptationes. **Septimo** in volati-
 libus scilicet pedis a curui unguis pes
 est ad uictus acquisitionem, sed in vola-
 tilibus clausi pedis est ad sui in aqua
 gubernationem. **Et** hoc est quia caritate
 reficimur, et in aqua tribulationum
 gubernamur et defecimur, ne scilicet
 submergamur. **Quinto** in flumine per-
 transibunt pedes, quia scilicet inundatio-
 nes tribulationum seque pertransit pes
 dilectionis. **Capitulum viij.** Aqua multum non
 potest extinguere caritatem. **Quia** cari-
 tas sicut dicit **Augustinus** in aduersitatibus
 tolerat, in prosperitatibus tripat, in du-
 ris passionibus fortis, in bonis opera-
 tibus hilaris, in temptatione tutissima,
 in hospitalitate latissima, inter ve-
 ros fratres letissima, inter falsos pru-
 dentissima. **Capitulum v.**

Hor sui iordimatus affila-
 tur ydropis propter ea. **Primo**
 propter exuberantiam humo-
 ris. **Est** enim ydropis causa exu-
 betas materia ut **Auicenna** dicit. **Sed**
 tamen exuberantia humoris in ydropi-
 ci corpore est distempantia amoris propter
 in peccatoris corde. **Ex** qua sequitur
 tumefactio ydropici, id est superbia et
 temptatio dei quia superbia amor est propter

excellētie. ut dicit **Aug⁹** **Sec⁹** pp̄
 repletionē corporis. **R̄a** sicut dicit
Auicē. Talis exuberās materia in
 grossat et tūefacit mēbra. replet
 em̄ aut mēbra oīa maifeste aut lo
 ra p̄tium vacua in q̄bus continentur
 humores et regimē nutrimentū. Sic
 inordinatus amor sui replet om̄ia
 corporis membra. i. occupat om̄ia
 a ipsi⁹ peccōris opa et loca etiā cor
 poris vacua. i. ei⁹ desideria. **R̄a** q̄cō
 desiderat vel agit ad seip̄z tātū mō
 hō peccator reflectit. qz in omnib⁹
 suis studiis solā pp̄riā vtilitatez at
 tēdit. **Ap⁹** . 11. **Chⁱ** . 11. Erūt hoies
 seip̄s amantēs ac. **Tercio** pp̄t di
 stinctionē languoris. **R̄a** lāguor si
 ue morbus ydropisis in tres disti
 guis ptes ac species. q̄ru⁹ vna vo
 caē yposarcha. sc̄da alchites. t̄cia
 tipaites. **P̄ria** sc̄z yposarcha pue
 nit ex materia fleumatica penetrā
 te i mēbra cū sanguine. ex q̄ appa
 ret inflatio in corpore q̄si toto. sicut
 accidit in corpore mortuo. **Vñ** hec
 ydropisis pinguedinē in membra
 inducit. sed inter mēbra potissime
 facies ad piguedinez est dectuis.
 cūq̄ digitis corp⁹ p̄mitur. in om̄i lo
 ro de p̄mitur. ex quo nō carnes so
 lide. sed fluide et mollis esse pigue
 do illa oñditur. **Yposarcha** ergo p̄
 cedēs ex exuberāti corporis hūore
 auaritie vitū est pueniēs ex sui i
 orōmato amore. qz ex eo q̄ peccōr
 se diligit inordinatē pl⁹secūduz cor
 pus q̄ fm̄ animā. diuitiarū habun
 dātiā appetit ut omodius viuere
 possit. ex q̄rū diuitiarū inordinatō
 amore cupidus et auarus efficitur.
 et tūc est yposarcha pueniēs ex
 materia fleumatica. **R̄am** exuberā
 tia materie fleumatice est habūdā
 tia temporalis substantie. qz hui⁹
 modi materia sc̄z fleumatica. ē flūi

da. est frigida. est etiā obliuiois
 et pigricie causatiua. **R̄am** fleuma
 tici sunt frigidi. sunt fluidi. sūt obli
 uiosi. sunt etiā pigri vel tardi. q̄
 oīa in peccōribus causat habūdā
 tia tp̄alis. **R̄a** ipsa in se est fluida. i.
 labilis et trāsitoria. et necesse ē ut
 q̄ labenti inmittitur. etiā cūz labē
 te labatur. **Vñ** **Proūb⁹** . xi. **Qui** oñ
 dit in diuitijs suis corrūet. **Hec** est
 etiā que facit homines frigidos
 ad amandūz spiritualiter. i. **Jo⁹** . 11.
Si quis diligit mundum. non ē ca
 ritas p̄ris in eo. **Item** facit obliui
 osos ad recognoscendum benefici
 a. **Gen⁹** . xl. **Succedentibus** p̄sp̄is
 oblitus est interpretis sui. **Sic** q̄ pro
 speratur i diuitijs obliuiscitur dei
Item facit pigros et tardos ad o
 perandū opa meritōria. **Vñ** fallaci
 a diuitiarū et sollicitudo seculi suffo
 cat verbum ne sc̄z ope impleatur.
Tunc ergo exuberat in v̄tre fleu
 maticae materie humor. quādo ere
 scit in corde hominis tp̄alis substā
 tie amor. qui tūc cūz sanguine pe
 netrat ad mēbra. cū sub obtētu ne
 cessitatis trahitur ad operū studia.
Est enim humor sanguinis q̄si nut̄
 mentum corporis et necessariuz sū
 stentamētū nature in tm̄ ut dicat̄
Leu⁹ . xviii. q̄ aīa. i. vita om̄is car
 nis in sanguine est. ergo accipia⁹
 per sanguinē appetitū necessitatis.
 in exuberāte at fleumate appetituz
 cupiditatis. **Vñ** tūc fleuma cū san
 guine trāsit. quādo sub obtētu ne
 cessitatis impletur appetitus cupi
 ditatis. et tūc penetrat i mēbra.
 q̄n trāsit ad lucrādū studia ex q̄b⁹
 sequit̄ ipinguatio. i. diuitiarū reple
 tio. sed ex pinguedine tūmefactio
 sequitur. qz ex diuitiarū plenitudi
 ne sup̄bia causat̄. et ideo **Aug⁹** . de
 hoc i quodā fmo ē sic dicit. **Orb⁹**

diuitiarum est superbia. Nam gra-
uis animus est qui iter diuitias isto
morbo non temptatur. maior animus
diuitias suas vitans contempnendo.
magnus est diues qui non se deo
magnum putat quia diues est. qui
autem deo magnum se putat quia diues
est superbus et egenus est. in carne
crepat. in corde medicat. inflatus est
non plenus. Est etiam precipue in fa-
cie ad pinguedinem et tumorem de cli-
uis. qui precipue in exteriori apparen-
tia sua superbiam et propter ostendit.
sed quia plenitudo eius non est solida.
plenitudo virtutis operitur dum tan-
gitur digitis. quia dum temptationibus
aperitur cedit. et dum aduersitatibus
premitur deficit. Job. iii. Venit super te
plaga et defecisti. **S**eda species poro-
pisis scilicet alchites puenit ex materi-
a aquosa effusa in spacium ventris in-
ferioris et que sequitur ipsum. Vnde est
in alchite guttas sensibilis in ventre.
et cum percutitur venter non est sonitus.
sed quando commouetur auditur soni-
tus aqua commote. Alchites ergo pueni-
ens ab exuberantia humoris luxuri-
am designat puenientem ex morbo
to amore proprie carnis. Vnde nasci-
tur ex aqua humore. id est ex canali amo-
re et ad inferiora ventris diffunditur.
quia luxuria carnis per inferiora mem-
bra expletur. **H**ec sensibile graui-
tatem ventri ingerit. quia sensibile com-
tionis ardore in ipso ventre diffundit.
huiusmodi aquositas ventris cum
percutitur non sentitur. quia flagellum
sive tribulatio carnis motum cau-
piscencie sedat et restringit. sed tamen
cum mouetur sentitur. quia cum tempta-
tione agitata prius excitatur et
deordinatur. **T**ercia species poropi-
sis scilicet tympanitis est ex materia ve-
tosa spersa in alias partes. et non est
in tympanide guttas neque pingue

do membrorum. sed potius extenuatio
ipsorum. neque etiam tumefactio pedum.
sed est inflatio ventris et tensio quasi cor-
de. et cum pulsatur venter auditur so-
nitus ventris in quo est inflatio ut ve-
tris pleni aqua. Est ergo velut tym-
panitis tumor elationis. qui est ex ve-
tosa materia. id est ex humoris excellen-
tia que animum inflat non satiat.
Vnde eius habundantia tympanitidem
inducit. quia excellentia honoris sup-
biam et elationem gignit quam animus
inflatus extenditur. ut si quis eum
iniuria tangat statim per impatie-
ntiam resonat et ad vindictam inte-
dit. **Psalm. xvi.** Veniter meus ad
dominum quasi cythara sonabit.

Capitulum vi.

Angeli licet sint incorporei.
tamen in figura humani cor-
poris apparere leguntur. et
sic etiam depinguntur. Vnde et vari-
a membra corporis etiam in diuina
scriptura per quondam similitudines
eis attribuuntur. in quibus varie ac-
tiones eorum inuisibiles exprimentur.
Depinguntur sicutdem angeli primo cum
longa coma et reflexis capillis. ut
per hec eorum mentales affectiones
et ordinate cogitationes intelligantur.
Nam capilli cogitationes signi-
ficant et etiam affectiones que na-
scuntur ex radice mentis. Item au-
res dicuntur habere quando diu-
nam inspirationem recipiunt. quam
utique iudicant et discernunt. Item
nares eis pictores attribuunt. quia
peccata velut fetida fugiunt. et vir-
tutes quasi quedam odorifera dili-
gunt. et inter munda et immunda
fetida et aromatica sagacissime di-
iudicant et distinguunt. Item ora
linguas et labia habere etiam se-
pulis memorantur. quia diuina se-
creta quasi nobis loquendo prestant.

et diuinis laudibus quasi cōstue i
tendunt. **I**te iherbes pīguntur. vt
quasi iuuenes neq; virib; neq; se
mo deficere ostendatur. **I**te detes
habere dicuntur. qz gratiā quam
a deo accipiunt alijs cōmunicare. i.
quasi cōmolendo videre cōsueuerūt
Vī in dentib; eoz potestas actia
et cōmunicatiua merito designatur.
Item brachia et man; habēt. quia
v̄tute sua actiua et permanētia no
stras infirmitates sustinet. et vsq;
in finem ab electoz defensione et
s̄portatione non desistunt. **I**tem
cor et pectus habere fingūt. qui
a cum deiformez habeāt vitā ad su
sceptionem deiformis vite et gr̄ie
nobis manifestissime coopantur.
Item costas et latera h̄nt. qz oīa ḡ
tiarū munera i se tuta cōtinēt. et p
ipoz custodiā in electis hoib; oīa
tuta manēt. **I**te lūbos et femoz a
habere dicunt s̄ vestib; occultata.
qz gratiā et virtutem in se h̄nt q̄
hoibus carnalib; sūt occulta. **I**te;
habēt pedes sed naturalit̄ denuda
tos. qz liberos habēt affectionū mo
tus in deuz ab oī carnali cupiscen
tia denudatos. **I**te de s̄tribūtur p̄
nati et alati. qz sūt a cogitatione t̄
rena penit; alieni. cōtemplationis
raptu ad diuini amoris itima intel
lectu et affectu sunt penitus eleua
ti.

Caplm. viij.

Hime scōz vitorū filis sūt
puellis. Nam p̄mo puella
s̄m cōplexionē sūt calide et
huide. qz scz aīe scē sunt calide per
dilectionē et huide per deuotionē.
Vnde frequēt; ex deuotionē lacri
mis habundant. i quas deuotiois
lacrimas precipue resoluuntur au
diendo. vel legendo. l̄ meditādo. v̄
ba diuina. **C**āti. v. Anima mea h̄q;

facta ē vt dilcūs locutūs ē. **N**az in
liquefactione aīe notatur calor di
lectionis resoluēs. et humor deuoti
onis decurrēs. **S**cdō puelle scūdū
corpis dispositionē sūt tenelle. gra
ciles. flexibiles. et pulchre. **S**ilr aīe
sancte sūt tenelle per beniuolenti
am. flexibiles per obedientiā. gra
ciles per abstinentiā. pulchre per
munditiā. sicut erat pulchra cui
dicitur. **C**āti. cō. n. n. Pulchra es a
mica mea et macula non est in te.
Vester. n. **Q**ueratur regi puella v̄
gines atq; speciose. v̄gines scz per
cōstinentiāz carnis. speciose per mū
diciam mentis. **T**ercio qz puelle se
cūdum mētis affectionē sunt vere
cunde. timide. et iocunde. **S**ic san
cti sūt verecūdi de delictis. timidi de
supplicis. iocūdi in obsequis. letā
tur enim et iocūde se offerūt ad dei
seruitia. **P**s. **A**ducentur regi vir
gines post eā. p̄xime ei; offerent i
leticia et exultatiōe. **Q**uarto pu
elle s̄m exteriorē cōpositionē sunt di
scipliate i sermōib;. in vestib; de
licite. **N**am vt. **S**ene. dicit. **V**estis
decentia pudicas decet. **S**ic sancte
persone sūt disciplinate in morib;. **T**acite a noxys locutioibus. et deli
cate in virtutū vestibus. **P**roub.
xxi. **F**ortitudo et decore indument
um eius. et ridebit in die nouissio
Et in eodē. **S**tragulatā vestem fe
cit sibi. bissus et purpura indumē
tum eius. **Q**uinto quia secundum
nominis significatiōem sūt pue
integre. honeste. et pure. **N**am si
cut dicit **P**sidorus. **P**uella est no
men etatis. nomen integritatis. a
nomen honestatis. **V**icitur emz pu
ella. quasi puā sicut pupilla. **S**ic a
nime siue persone sancte sunt pau
ue per humilitatem. integre per v̄
ginitatez. honeste p castitatē. pue

per sinceritatem vel pure in sui exitu
 matioe. integre sine carnis corrup-
 tione. honeste in moribus. pure in
 operibus. **I**tem aia sancta debz assi-
 milari mulieri. **P**rimo quidem qa
 mulier est naturalit pia. Nam mu-
 lier maioris pietatis e qd vir. vñ ci-
 to lacrimas fudit. Et sic aia facta
 debet esse pia et ad lacrimas opun-
 ctionis pna. **T**al fuit anima Job
 qui dicebat. **F**lebam quondam su-
 per eum qui afflictus erat. et opati-
 ebatur anima mea pauperi. **S**edo
 quia mulier est vehementer amati-
 ua. magis enim diligit qd vir. a sic
 anima debet feruenter amare deũ
 fm illud. **C**a. v. **S**i inueneritis di-
 lectum meum annuncietis ei quia
 amore languet. **T**ercio quia muli-
 er est circa fetum sollicita. Et sic a-
 nima sancta debet esse sollicita cir-
 ca bona opera que sunt quasi fetus
 quos deo patit. talis erat Martha
 cui dñs dixit. **L**u. x. Martha mar-
 tha sollicita es. **I**tem anima pecca-
 trix assimilatur mulieri. primo qa
 mulier habet mentis inconstantia
 et mobilitatem. et sile anima pec-
 catrix e instans in bono et mobilis
 et labilis ad malũ. **A**deo enim mu-
 lier est volubilis qd postq sepe a vi-
 ro decepta fuerit adhuc tamen ei
 credit. et se ei submittit. **S**ic aima
 peccatrix inconstans in bono etiaq
 postq sepe a dyabolo se delusam et
 ofusam sentit adhuc tam ei credit.
 et eius teptationi consentit. **V**nde
 in hoc assimilatur sapsoni que valida
 toties de cepit. qd in manu philistia-
 ruz tradidit. **J**udic. xvi. **E**t sic pec-
 cator toties decipitur qd ad manu
 tortoru infernaliũ deducitur. **S**edo
 qd mulier het mñtis et corporis fragi-
 litate. **N**a fm **P**hm i. vii. li. de. aia
 libz. **I**n oibz generibz aliũ seie sũt

debiliores maribz pẽ vrsaz et leop-
 da q sunt fortiores et audacioes qd
 sũt mares. **V**n mulier qsi mollis a-
 er dẽ. **S**ic aia peccatrix mollis e et
 fragil ad cedendum teptationibz si-
 ue canalicis siue spualibz. **V**n sicut
 mulier fornicaria recipit ones ma-
 sculos. ita aia peccatrix ois teptati-
 ois motu. **E**cc̃i. xxxvi. **D**ẽ mascu-
 lu excipiet mulier. **T**ercio qd muli-
 er appetit habẽ corporis venustate
Na fm **A**rist. **O**is feia het gñaliter
 flexibiliorẽ capillũ et molliorem qd
 vir. et ceruicẽ het longiorẽ. coloreq
 albiorẽ. facie letiorẽ. et carnẽ molli-
 orẽ. **V**n maxie in hys ptibz mulie-
 res onduũt lasciuia scz i capillis. in
 ceruicẽ. i facie. in colore. et i reliq
 carne. **I**n qbus ombus coiter plu-
 rimi peccatores offedũt. qd animuz
 habentes effeminatũ ad p̃dictoru
 ornãmẽtũ intedũt. **V**n nota qd pec-
 catores hñt capillos capitis. i. cogi-
 tationes vel affectiones mētis flex-
 ibiles ad malitiam. et sũt ceruico-
 si per superbiã. a colorati vl dealba-
 ti per ypocrisim et exteriorẽ appare-
 tiã. et etiã carne molles p gulã et
 luxuriã. **J**e. xxxi. **M**ulier circũda-
 bit virũ. i. malitiã seineã aim? iou-
 et mastulinus. **Q**uarto qd mulier
 habet vocis tenuitatem. qd scz pec-
 catores tenuẽ et modicã voce ad
 deũ habet laudãdũ. vel peccã sua cõ-
 fitendũ. **V**n pẽ dicit de tali peccato-
 re. illud. **n**h. **h**e. **n**h. **N**o erat vox
 neq sefus. **Q**uinto qd mulier het lin-
 gue volubilitate. et sermois facili-
 tate. **S**ic peccores sũt faciles ad ma-
 le loquendũ et mētiendũ et de trã-
 hendũ et filia. **P**s. **L**inguis suis
 dolose agebat ac. **S**exto quia mu-
 lier het motus tarditate. et inẽssã
 breuitatem. quia scz peccator tã-
 de mouet ad penitentiã. a parã pficit.

in via. **Sap. v.** Pedes eorum pigri ad ambulandum. **Septimo** quia habet ad iram punitatem. sic peccator facilliter turbatur. **Ps.** Peccator videri debet et irascetur. **Octavo** quia mulier habet odij tenacitatem. Sic peccatores nimis portant odium in corde. **Et** hinc est quod a deo non inueniunt misericordiam. aut peccatorum medicinam. **Eccl. xviii.** Homo homini seruat iram et a deo querit medelam. **Nono** quia mulier habet inuidie liuiditatem. et sic peccatores inuicem sibi inuidet. **Apoc. gal. v.** Inuidie puocantes inuicem inuidetes. **Decimo** quia mulier habet laboris impassibilitatem. est enim impatientis laboris. Sic peccator delinofus refugit labore penitentie. **Ps.** In labore hominum non sunt. **Undecimo** quia habet libidinis concupisibilitatem. hoc etiam pertinet ad quoslibet peccatores luxuriosos quibus dicitur **Iac. iii.** Concupiscitis et non habetis. **Quod** decimo quia mulier habet malitie imensitatem. Nam malitia mulieris maior est quam viri. et per peccatum hoc efficitur non sapiens sed malitiosus et seditiosus. **Ps.** Os tuum habundavit malitia. et lingua tua cecebat dolos. **Decimo** tercio quia mulier habet spei modicitatem. Sic peccator parum confidit in deo. sed magis ponit spei suam in fallaci mundo. **Vnde** finaliter cogent dicitur. **Ps. xxviii.** Posuimus mendacium spiritum nostrum. **Decimo** quarto mulier habet mendaciam loquacitatem. frequentem enim mendacia loquitur. **Et** sic peccatores sunt puniti ad mentiedum. **Ps.** Filii alieni mentiti sunt. **Decimo** quinto quia mulier habet inuerecundie infirmitatem. Nam mulier postquam verecundiam deponit. sine verecundia existit. et sic quod peccato assuescit efficitur infruit. **Ie. in.** Frons mulieris meretricis facta est tibi.

noluiti erubescere. **Item** anima operantis malum affilatur mulieri pregnantis. **Primo** ratione conceptionis. quia sicut dicit **Aristo.** Femina quam masculum recipit minus grauat. et pulchrioris est coloris et mūdioris. et motus leuioris quam si feminam portatet. **Per** masculum ergo intelligitur opus bonum. **Per** feminam vero opus malum. **Nam** opus bonum est pulchrius ad intueudum. mūdior ad cogitandum. leuius ad faciendum. maxime existenti in caritate quam omnia facit facilia et leuia. **Contra** autem femina. id est opus malum est imūdu. fetidum et onerosum. **Vnde** anima operantis malum est similis mulieri gignenti filiam feminam. **Iac. i.** Concupiscentia cum peperit parit peccatum. **Secundo** ratione impregnationis. **Nam** secundum **Aristo.** signa impregnationis sunt quia mulieres pre gnantes res diuersas desiderant. colores mutant. sibi oculis liuescunt. **Vbera** turgescunt. et ventres itumescunt. nauseam et vomitum patiuntur. **quod** die premuntur. in laboribus affliguntur. **In** partu clamare opellunt. et sepe periclitantur. **Sic** anima peccatrix et male disposita diuersa appetit per auaritiam. colore mutat. id est appareret oculis exterius nouitatem assumit per luxuriam. sibi oculis liuescit per inuidiam. turgescit et itumescit per superbiam. nauseam et vomitum patitur propter gulam et crapulam. grauedine premitur et in labore affligitur per accidiam. clamat et interdum periclitatur per iram. **Tercio** ratione parturitionis. quia licet mulier cum voluptate concipiat. tamen cum dolore parturit. **Peccatum** enim concipitur dum actum committitur. et tunc habet delectationem. sed parturit dum punitur. et tunc habet dolorem. **Io. xvi.** Mulier cum parit tristitiam habet. **Ps.** Dolores ut parturientis. **Capitulum. viii.**

Appetitus spūalis nutritiō
ti. i. eorū que nutriūt spūi-
tūz destruitur ex multis.

Sicut etiam ex multis causis destru-
itur appetitus corporalis. Nā appe-
titus spūalis perditur quādoq; ex
carnali affectione. sicut appetitus ci-
bi quādoq; perditur ex viscoso fle-
gmate. vt dicit **Auicē**. Est em̄ qñq;
multū flegma viscosū oprehēū in
ore stomachi. qđ nō refugit a cibo
n̄ in quo sūt caliditas et acuitas.
sed postea ex acceptiōe illi⁹ acuit.
et fit inflāmatiō et extēsiō et nausea.
et n̄ q̄scit nisi cū euacuatiōe. Est
autē velut humor fleumatis affcūs
siue amor carnalis q̄ stomacho. i. a
nimo velut viscus inseparabilis hēt

Vñ Apo⁹ dicit. Eph. v. Qđ nemo
carnē suam vñq; odio habuit ac.
Vñ ergo dū orificiū stomachi. i. gu-
stū animi imbuit nausēā inducit.

Vñ carnali amore plenus spūalia
fastidit. **Proū. xxv. Anima satura**
rata calcabit fauū. et talis nausē
a siue fastidiū piculosuz est anime
et fere mortifex. **Ps. Omnē escam**
abominata est aīa eorū. a appropi-
quauerit vsq; ad portas mortis.

Aug⁹. Sicut periculosū est corpori
corporeas escas nō posse p̄cipe. ita
piculosuz ē anime spūales delicias
fastidire. **Secdo** destruitur appetit⁹
spūalium ex honoris ambitioe. si-
cut fm̄ **Auicē**. p̄ditur appetitus ci-
bi ex catarro descēdente a capite.
Nā ex assidiuitate catarri a capi-
te defluētis. i. ad stomachū venētis
fit interdū appetitus destructiō. si
velut catarro capitis est elatio et
superbia mentis. que tūc ad stoma-
chū vadit cū appetitū honoris a
ambitiōe dignitatis inducit. **Tunc**
em̄ spiritualium appetitum quē
inducit humilitas superbie vacui-

tas penitus excludit. **Et nota** qđ sē-
cundum **Auicē** ex tali ca tarro
a capite defluente plura nocumen-
ta in membris ad que descendit a-
liquando generantur. Nam aliquā-
do vt dicit descendit ad guttur. a
sp̄rgitur ad palatū et ad pulmo-
nem. et ad meri. et ad stomachū
et qñq; vulnerat ea. et quādoq;
descendit ad neruos vsq; ad longi-
quiora membra. et generatur ex
eo aliquando famēs et pleuresis et
extenuatiō. a p̄cipue cum catarro
ē acutus et calidus. et dolores sto-
machi et flux⁹ v̄tris et rasiua ite-
stimoz cum est salus et acetosus.
Sicut ergo ex catarro capitis ge-
nerantur vt dictum est multa no-
cumenta in corpore. sic etiam ex ā-
bitiōe cordis et appetitu honoris
causantur plurima vitia i homie.
de quibus bt̄s **Bernardus** i quo-
dam sermone sic dicit. **Ambitiō** s̄-
tile malum. secretū virus. pestis oc-
ulta. doli artifex. liuoris parens.
vitiōrum origo. tinea sanctitatis.
excecatrix cordium. ex remedys
morbos causans. ex medicina lan-
guorem generans. **Item Innocē-
tius de vilitate humane conditio-**
nis hoc idem ostendit dicens. **Am-**
bitiosus statim vt est ad honorem
promotus in superbia extollitū.
in iactantiā effrenatur. non curat
prodesse. sed gloriatur p̄esse. pre-
sumit se meliōrez. quia cernit se su-
periozem. priores de dignatur ami-
cos et notos. non curat extēneos.
comites contempnit antiquos.
vultum auertit. c̄ruicem erigit.
fastum ostendit. grandia loquit.
sublimia meditatū. subesse nō pa-
titur. p̄esse molitū. subditis onco-
sus. omnibus infestus. p̄ceps.
molestus. arrogans. grauis. et

importunus. **Tercio** q̄ destruitur ap-
 petitus spūalis ex auaritiē retenti-
 one. sicut destruitur appetitus cibi
 ex nulla vel ex pauca corporis reso-
 lutione. **Nā** hoc accidit q̄ nō fit re-
 solutio i corpore. v̄l q̄ fit pauca.
 sicut fit in febribus i q̄b⁹ tm̄ natu-
 ra laborat ad expellēdum morbum
 q̄ refugit ab attractiōe. **Vnde** nō
 fugit humiditatē cibale ex venis. neq̄
 v̄ne ex stomacho. et ideo tolerat
 dimissio cibi tēpo ē extēso. **Prop̄**
 istā etiā causā v̄sus. erich. et pluā
 aīalia in hyeme abstinet a cibo et n̄
 comedūt tēpo ē extēso. q̄ tūc natu-
 ra occupatur i rectificādo illud q̄d
 ē i corporib⁹ eoz ex hūorib⁹ crudis.
 et administrādo ip̄m loco ei⁹ q̄d ē
 soluit. **Sed** ad vltimū necessitas ci-
 bi inducitur vt suppleat locū eius
 q̄d resoluitur. **Cū** at̄ nō ē resolutō.
 aut resolutio parua nō ē necessari-
 us cibus exterior. **Est** ergo auariti-
 a velut q̄dā febris ardentissima q̄
 ita animam occupat vt nulla reso-
 lutio fiat. **Nō** em̄ aīa auari patitur
 nisi per elemosinarū largitiōē. vel
 liberalitatis dationē sua pecunia l̄
 tēporal̄ sb̄stātia resoluatur. i. expē-
 dendo v̄l cōsumēdo minuat. **Est**
 em̄ in corde auari morb⁹ cupidita-
 tis circa cuius ipletionē tm̄ laboāt
 auar⁹ cōgregādo. q̄ oīno refugit
 distractionē in dādo. **Vñ** q̄ aīa ei⁹
 ē sic occupata tēporaliū affectiōi-
 bus destruitur i ipsa spūaliū appē-
 titus. **Sūt** etiā in auaris crudi hu-
 mores. i. crudelēs et ip̄ie cōceptiōēs
 q̄ ita replēt et occupāt aīam. vt
 ōnem ab eis excludāt pietatis a
 caritatis affectū. **Proū. xij.** **Visce-**
 ra impioꝝ crudelia. **Quarto** pue-
 nit destructio appetitus spūalis ex
 amoris remissioē. sic ex debilitate
 epatis debilitatur v̄tus appetitiā

et. **Auicē. dicit** **Nā** velut debilitas
 epatis tepiditas est amoris. q̄ appe-
 titum minuit. q̄ quāto q̄s deuz te-
 pid⁹ diligit. tāto min⁹ spūalia at-
 tingit ac appetit. **Et** tāto magis af-
 ficitur anima spūalium sapore. q̄n̄
 to magis i calefcit diuina dilectiōe.
Nā et aqua tepida inducit abho-
 minationem et vomitum ciborum.
Apocal. iij. **Quia** tepidus es. inci-
 piam te euomere cō. **Vnde** sicut te-
 piditas aque ita et tepiditas ani-
 me nausēa et abhōiationēz iducit
 ciborum spiritualium. **Quinto** q̄
 destruitur ex sollicitudinū multā
 plicatiōe. q̄ sic perditur appetitus
 corporalis p̄t̄ v̄mes existētes i v̄-
 tre. ita perditur appetitus spūalis
 p̄t̄ sollicitudines tēporaliū existen-
 tes i mēte. **Nā** v̄mes hui⁹ moi vt
 dicit. **Auicē. nocent** intestinis q̄bus
 cōmunicat stomachus. et ideo mo-
 uent stomachum ad vomēdū. nō
 ad comedēdum et attrahēdū. **Sic**
 tēporales sollicitudines in corde ex-
 istentes potius mouent ad expellē-
 dum affectum spiritualiū q̄ ad ap-
 petendum ea. **Grego.** **Quāto** acri-
 ori cura anima inadesit ad infima.
 tanto tempore dampnabili t̄frige-
 scit a summis. **Sexto** destruitur e-
 tiam appetitus spiritualis ex rāco-
 ris conceptione. sicut destruitur appē-
 titus corpōalis propter impregna-
 tionem et retētionem menstruoz.
Nā quasi mulier pregnantis et por-
 tans cōceptum in ventre est homo
 tumidus et indignanter portans
 rancorem in corde. **Et** quasi sangui-
 nem retinet menstruum. qui effun-
 dendi sanguinem alterius appeti-
 tum vel studium habet. **Vel** referē
 impregnatō ad luxuriā et corrup-
 tionem carnis. et p̄cipue tollit
 spiritualium delectatiōnū appetitū

Aplud. h. **Corin.** h. **Aialis.** i. carnalis homo nō p̄cipit ea que sunt spiritus de **Sep̄imo** destruitur appetitus spūalium delectationū ex in discretiōe p̄m̄e. sicut p̄t̄ n̄m̄ū ex exercitiū et labore inordinatū. fm̄ **Auicē.** destruit appetitus corporalis tibi. **Sic** ex inordinato labore p̄t̄ tentie vel abstinentie. vel exercitiū spūalis. p̄terūq; incurritur graue do et lassitudo accidie. que sic aie appetitū deuasat. vt n̄l ampl̄i⁹ bo mi ei agere libeat. **Vñ** sicut **Zulius** in. li. de **Offi.** dicit **In** omnib⁹ negotijs p̄ulq; aggrediatis adhibenda ē discretio. **Cōsidera** ergo ne nimis capias. **Nā** in **Proūbys** dicit **Qui** nimis capit parū stringit. et p̄ciēdū est on⁹s quod in via deficias. **Iuxta** illud. **Qui** pl⁹ posse putat sua q̄ natura ministrat. posse suum superans se minus esse potest **Ite** appetitus mundane felicitatis assimilatur dolori capitis **Primo** ratione pene **Nā** sicut dolor capitis sic et felicitas p̄speritatis non ē sine pena. ex eo q̄ querit̄ cū labore. possidetur cū timore. amittitur cū merore. **Et** sicut **Aug⁹** in quadam **Ep̄la** dicit. **Prospera** huius mūdi asperitatē h̄nt. iocūditatē falsaz. certū dolorē. incertā voluptatez. durum laborem. timidā quietem. rem plenā miseria. sp̄e beatitudis inanem **Sed**o ratiōe cause. **Quia** hic dolor aliquñ nascitur ex calore. aliquñ ex tumore. **Calor** est nimie cupiditatis ardor. vl̄ mali desiderij feruor. **Vñ** dolor capitis ex calore nascitur. qñ mēs de desiderio rerū tp̄aliū anxie cruciatur. et talis homo clamare potest. illud. **nn̄. he. nn̄.** **Caput** meū doleo. caput meū doleo. **Corquetur** em̄ mēs cupidi. vel si alleq; non possit qd̄ appetit. vel si

aliquñ amittit qd̄ diligit. **Tumor** aut̄ capitis ē elatio mētis. **Vñ** dolor capitis ex tumore nascit̄. quot̄ es ex habūdātia bo opis aim⁹ gloriat̄. **Ps̄.** **Cōuertet** dolor eius i caput ei⁹ **Tercio** ratione cure. **Nam** vt iste dolor capitis curet. oportet p̄mo q̄ morbi materia s̄trahatur **Materia** nāq; mūdane felicitatis q̄ appetitū deordiat tp̄alia sūt q̄ dupli cū s̄trahūt. **Vno** mō actu sc̄z duz pauperib⁹ erogāt. **Alio** mō ab aīo. dū de eis n̄ sollicitat̄. et vtroq; mō inordinato appetitū resistit̄. s̄ si dolor p̄ueit ex calore adhuc oportet q̄ caput oleo rosaceo mūgat̄. q̄ humilmoī oleū ē frigidū. a h̄gt̄ cruore martirū. **Et** ideo dū passioes sc̄rū martirū legis i q̄b⁹ maxie cōceptus mundi viguit̄ q̄si oleo rosaceo caput vngis. s̄ aīq; oleū ifūdas. oportet vt caput radas. sup̄flua refecādo. et sic materiā morbi destruis. et fo mēto frigidū olei feruore caloris rep̄mis. **Debes** etiā estū fugere a vmbra q̄re d̄ine p̄tectionis. vt dicas cū **Ps̄.** **Dñe** de salutis mee oblibrastū sup̄ caput meū i die belli. **Sed** si sit dolor p̄uenēs ex tūore. tūc oportet oleo violaceo caput vngere vt possis dolorez mitigare tūoris. **Viola** ē humil̄ herba. que dum de terra nascitur. nō p̄cul a terra proceritate sepatur. **Oleum** ergo huiusmodi placat superbiā mentis. s̄ caue ne oleū p̄ccōris ip̄iguet caput tuum **Oleum** p̄ccatoris est blandimentum adulationis. hoc autem oleum tumorem capitis non destruit sed nutrit. **Vnde** vtendū est oleo **Salomonis** dicit̄. **Oleū** de capite tuo ne deficiat. **Greḡ.** **Oleum** de capite. i. caritas de mēte.

Capitulum ix.

Apostolorū perfectio et alio-
rū q̄ secuti sūt eos assilantē
lateri. **E**is em̄ p̄misit x̄pc
q̄ erunt assessores et collaterales
sui in iudicio. vt dicit glosa super
illud **Psalmiste**. **C**adēt a latere tuo
milia aē. **E**t hec similitudo apparet o-
grua triplici ratione. **P**rimo ratio-
ne discretionis. distinguuntur enim
i corpore duplex latus. scz sinistrus
et dextrus. **E**x qua distinctōe intelli-
gitur duplex perfectio eorū. **V**na q̄ntū
ad vitam presēte. et hoc p̄tinet ad
latus sinistrū. **S**inistrū enim latus
ē qd̄ clipeo munitur. qd̄ gladio vel
ense accingitur. qd̄ p̄deribus pot-
tandis subicitur. **V**n̄ et leua vocat̄
a leuando. eo q̄ sit aptius ad leuā-
dū aliquid et portādū. **E**t hec oīa
bene op̄tūt **A**p̄l̄is et eorū sequaci-
bus. qz ip̄i scilicet fidei fortit̄ tenuerunt.
Ense v̄l gladio verbi dei for-
titer pugnauerūt. et tribulationū
et laborū et persecutionū onera lō-
ganimit̄ portauerūt. **E**st alia per-
fectio eorū q̄ntū ad statū glorie. et
ista significatur p̄ latus dextrū qd̄
ē potius sinistro. **V**nde dextera dei
vocat̄ ubi sūt potioā bona scz glo-
rie. et ideo x̄pc ibi dicit̄ sedē. **H**āc
duplicē perfectionem petiuit pro fi-
lius mater filiorū zebedei cū dixit.
Die vt sedēat̄ h̄i duo filij mei vn̄
ad dexterā tuā. et alij ad sinistrā.
de q̄ tamē qz nō rectū intellectū ha-
bebāt dixit x̄pc. **R**escitis qd̄ peti-
tis. et postea s̄boit. **S**edē at̄ ad dex-
terā v̄l ad sinistrā nō ē meuz dare
vob̄. s̄ qbz pat̄r ē a patre meo. **S**e-
cūdo ratiōe op̄ositionis. **N**ā p̄tes la-
terū q̄ dicuntur coste. qz interiora cu-
stodiūt ōponūtur ex ossibz. **S**unt
em̄ i costis vt dicit **Cōstati. xxiij.**
ossa. septena et septena ex vtroqz
latē collocata. **S**eptē ossa q̄ sūt in

latere sinistro siue coste sūt septē
virtutes. scz tres theologice et q̄-
tuor cardinales quibus in presenti
vita **A**postoli et eorum sequaces i-
stituti et muniti fuerunt. **V**el forte
representant perfectionem septē
donorū spūs sancti. **S**ed septē co-
ste in latere dextro signant septē do-
tes. scz tres aīe que sūt visio q̄ suc-
cedit fidei. inbexio q̄ succedit sp̄i. a
fructio que succedit caritati. **E**t q̄-
tuor erunt corporis glorificati. scilicet
claritas q̄ respōd̄ prudētie. s̄b-
tilitas id ē spiritualitas que respō-
det iusticie. **E**rit enim corpus sp̄i-
tuale totaliter subiectum sp̄itui.
agilitas que respondet temperanti-
e. i. impassibilitas que respondet forti-
tudi. **T**ercio ratiōe passionis. qz
licet latus multipliciter paciatur.
ex ventositate tamen ex ciborum
multitudine generata miro modo
cōprimatur. ita vt sepe homo mori-
atur. **S**ic q̄uis sancti multa paciā-
tur aduersa. tamen eis ventus su-
perbie vel vane glorie maxime est
timendus. quia maxime sp̄itua-
les viros infestat. **E**t dicit **Proph̄ta**
in pronosticiis. qz in acutis egrum
iacere i latere. et precipue dextro
bonum signum est. quia significa-
tur qz loca vicina cordi non sunt o-
pilata. neqz malo modo oppressa
sed ad se dilatata. **S**ic bonum est
signum iacere in latere sinistro in-
sistendo vite actiue. sed melius in
dextro insistendo contemplatiue.
Gregorius. **M**agne sunt vite acti-
ue merita. sed cōtemplationis potioā
Vnde neqz auferri vn̄qz marie p̄s-
dicit qz actiue vite opera cuiz corpo-
re transeunt. contemplatiue vō
gaudia melius ex fine dualesunt
Et similiter beatus **Bernardus** hoc
idē in op̄mans dicit. **H**onū acq̄uit

gradū q̄ bene ministrauerit. **Pris.**
forte meliorē q̄ bñ vacauerit deo.
optimum aut̄ qui perfectus est in
vltioq̄

Caplm. x.

Auaritia afflicta lepre. **Pris.**
mo ratione corruptionis.
qz scz i lepra est vniuersa
lis humorū corruptio et infectio mē
broz. a file ex auaritia et cupidita
te oēs hūores. i. affectiones animē
corrūpūt. **Leo** papa in quodā ser
mone amore pecunie vilis est om̄s
affectio. et aia lucri cupida etiā p
exiguo pite n̄ metuit. nullūq̄ ē u
sticie i illo corde vestigiū i q̄ sibi a
uaritia fecit hita culū. a hac oia ee
clesie mēbra inficiunt. scz layci cleri
ci. plati. et s̄bditi. **Iē. vi.** A minore
vsq̄ ad maiore. app̄ta vsq̄ ad sa
cerdotē om̄nes auaritie studēt. **Vñ**
Raban⁹ sup Mat. Pestis malig
na auaritia semp̄ boīs animis de cer
tāda. que illesū. quez incassum di
mittis. genus humanū cōfudisti. tu
discipulū comitē xp̄i ab apostolatu
p̄cipitasti. Tu milites custodiētes
sepulchrū captiuasti. **Rūq̄** n̄ bene
dictū ē. pecunie obediūt oia. **Eccl̄.**
x. **Secdo** ratione distinctionis. **Disti**
guitur em̄ a medcis q̄duplex coi
ter lepra. **Est** em̄ quedā lepra que
dicitur elephantia. que fit de melā
colia inficiēte sanguinē. **Et** d̄z ele
phātia. qz sicut elephas diuersis di
stinct⁹ est maculis. **Sic** et patiens
hāc specie lepre diuersis maculis ē
sp̄rgit̄ i cute siue i pelle. **Ita** etiāz
homo auar⁹ repletur diuersis ma
culis. i. diuersis vitis. qz vt dicitur
.i. **Thi. vi.** Radix omnium malozū
cupiditas. **Petrus** **Rauēnas** i quo
dā sermone. **Malozū** radix cupidi
ditas. trālgressiois est mater. ma
gistra nocendi. p̄mpilaria n̄ quita

lis. auariga malicie. sicaria v̄tutiz.
seditionis origo. fouea scādalozū.
Et ideo etiā **Greg.** dicit in. **xx. li.**
Moral. **Qd** auaritia latent̄ oritur
in mente. s̄ punctioēs peccatorūz
v̄im patent̄ p̄ducit in opatione.
Qeda spēs lepre dicitur leonima. q̄
fit de colera inficiēte sanguinem.
hec multū inficit oculos. **Vñ** p̄cipu
e cognoscit̄ per depilationē superci
lioz. **Ita** auaritia oculos inficit. dū
ea q̄ videt auarus male occupat.
Vñ b̄tūs **Iohānes** auaritie cupidi
tate occupatētia oculoꝝ vocat. q̄a
auarus inuisibilib⁹ sp̄retis. sola vi
sibilia querit. **P̄s.** Oculos suos sta
tuerūt declinare in terrā. qz scz nō
intendūt auari nisi ad trena cōren
da. **Tercia** species lepre d̄z tyria si
ue serpentina a tyro serpente. qz si
cut serpens ille facile deponit coriū.
ita q̄ laborat hac lepra deponit cu
tem et cito putrescit̄ cutis et caro
p̄pter corruptionē rheumatis. **hu⁹**
etiā quedā signa sunt putrefactio
giguaz et labioꝝ. et rauēdo vo
cis. et ingrossatio extremitatū digi
toꝝ. manū et pedū. et vnguiūz ca
sus. **Similiter** auaritia homines ex
poliat per rapias. carnes putrefa
cit per delicias. qz mlti auari postq̄
ditati sūt de litis affluūt et volup
tibus putrescūt. **Iohel. i.** **Cōpu**
truerūt iumēta. i. peccatores ratioe
nō vtētes. in stercore suo. i. i t̄pali
lucri. de quo **Ap̄l⁹.** Omnia arbi
troz vt stercoꝝa vt xp̄m lucrificā
Nā post lucrū t̄paliū putrescūt tur
pitudie voluptatū. ergo putrescit̄
i eis caro p̄ vitū luxurie. et ḡigie
p̄ vitū gule. sicut patz in auaro il
lo diuite qui epulabat̄ cotidie splē
dide. ad qd̄ etiā seq̄t̄ rauēdo vocis
et putredo labioꝝ. i. turpiloqui
um et stulticia verborūz q̄ i cōiūns

et delictis solent habundare. Nota ergo quod auaritia expoliat per rapinam. putrefacit per inuidiam. quia auari inuident alijs de lucris temporalibus. **Prou. xiii.** Putredo ossium inuidia. Item auari morientes expoliantur in domo. putrescunt in sepulchro. Item in eis putrescunt labia ne ostendant peccata et igitur sanantur digiti ut non restituant aliena. Quarta lepra est que vocatur allopicia. id est vulpina. quia sicut allopides. id est vulpes habent supercilia depilata. ita depilantur et hi qui hanc patiuntur lepram. Unde esset oportuna mulieribus que sibi ea depilant. quia tunc non indigerent ad depilandum ea ferreo instrumento. Et huiusmodi leprosis facies itumescit. Sic in auaris diuitibus oritur supercilium et tumor superbie contra quod. **Apo. i.** **Thi. vi.** Diuitibus huius seculi precipere non alta sapere ait. **Aug.** Difficile est ut non sit superbus qui diues est. tolle superbiam et diuitie non nocebunt.

Capitulum xi.

Hauditus interior et perceptio verbi dei similis debet esse auditui corporis exteriori. Nam ad perfectionem auditus corporalis quinque sunt necessaria que suo modo requiruntur ad auditum interiorum. Primum est potentia sentiens. scilicet virtus animalis auditiva. Sic oportet quod sit iterius in anima virtus spiritualis gratie. que faciat ipsam animam spiritualiter sentire et auidere percipere que dicuntur. **Vñ Gre.** dicit. quod nisi spiritus sanctus auditorum corda impleat ad aures corporum vox docentium incassum sonat. Formare enim vocem magistri exterius possunt. sed hanc imperceptibilem interius non valent. Quia igitur

hec virtus a deo est. sicut virtus auditiva ab anima. **Ideo dicit. Iohā. viii.** Qui est ex deo verba dei audit. **Secundum instrumentum conueniens secundum Constantinum est quoddam os petrosum siue cartilagineum quod est cavum siccum et durum. Concauum quidem est. ut sua cavitate spiritum contineat et aerem. Tortuosum est. ne stupor ex subita et vehementi allisione spiritum ledat audibilem. Et ideo organi circularitate sonus temporaliter susceptus spiritus audibilem non reuerberat sed delectat. Durum etiam est. ut in eo melior fiat aeris collisio ut sic sonitus maior fiat. Unde tympanum melius resonat flante borea. qui est ventus frigidus et sicus. quam flante austro humido atque lento. ut ait Constantinus. Similiter etiam interior animus ut sit doctrine audite efficaciter receptivus oportet primo quod sit cavus per humilitatem. **Gre. in omelia.** Via domini ad eorum diriguntur cum sermo veritatis humiliter auditur. Item oportet quod sit tortuosus per ruminacionem. scilicet ut verbum receptum quod in mensis est non subito transeat. sed diutius siue frequentius ruminet vel reuoluat. **Illud enim quod vadit per tortuosum meatum non subito sed lente et tractim girando pertransit. Sic etiam verbum auditum non debet homo dimittere. sed frequenter in corde offerre et reuoluere. sicut de beata virgine dicit. Luce. ii.** quod conseruabat omnia verba hec offerens in corde suo. Item debet esse durus et sicus per retentionem. Nam res dura et sicca melius retinet et custodit id quod recipit quam tenera et mollis. **Luce. xi.** Beati qui audiunt verbum dei et custodiunt illud. Sed secundum Aristotile**

in libros de sensu et sensato. organū
 auditus ē aer q̄ continetur infra au-
 res inclusus in miriga .i. i. quadaꝝ
 pellicula. et ille aer oportet q̄ sit fir-
 mus. q̄ si haberet propriū motū l̄ so-
 nū non perciperet sonū exteriorē
Sicut patet i hys q̄b⁹ ex motū ta-
lis aeris tinnūt aures. Sic aīa hō-
 minis dēt doctrinā verbi recipere
 in interiori memoria et firmē perse-
 uerare in ea. **Johā. xxiij.** Si ver-
 ba mea i vobis manserit ac. **Gre-**
super Ezech. Multi legūt et ab ip-
 sa lectione ieiūm sūt. Multi vocēz
 p̄dicationis audiūt sed post vocem
 vacui recedūt. Quoz si venter cō-
 medit. viscera nō replentur. Quia
 et si mente intellectū sacri verbi ē-
 cipiunt obliuiscēdo et nō seruādo
 q̄ audierūt. hoc in cordis viscerib⁹
 nō reponūt. **Jac. i.** Nō auditor obli-
 uiosus fact⁹. **Terciuū ē necessariūz**
medium ordinate sēsati deferens.
 Defertur em̄ sonus ad aurem fm̄
Constantinū hoc modo. q̄ duo ner-
 ui ab anteriori pte cerebri p̄ceden-
 tes in ossibus auriz insiguntur.
 per quos spiritus audibilis ad pre-
 dicta ossa defertur. quibus exteri-
 or aer formam soni deferens imedi-
 ate coniungitur. **Vnde aer percus-**
sus illa ossa collidit et spiritus in e-
is existens secundum proprietatem
existentis ibi aeris et nervos allidē-
tis imutatur. Quī sic imutatus re-
 currens ad suam cellulam fantasti-
 cam imutationēz represētat. et sic
 auditū causat. **Sicut igitur sonus**
rei corporalis defertur ad aurē me-
diante exteriori aere. Ita et sonus
 doctrine spūalis transfundit ad au-
 dientis intellectū mediāte exteri-
 ori doctore vel predicatorē. **Vñ Ap⁹**
dicit. Ro. x. q̄ fides ē ex auditu. et
 auditus p̄ vbum dei. **Et ideo de a-**

postol̄ p̄dicantib⁹ dē i. **P̄s.** In oēs
 terrā exiūt son⁹ eoz. p̄t qd̄ q̄ vult i
 pleri dīna sapiētia. oportet q̄ fre-
 quētet p̄dicationes et stolas. **Proū**
xv. Cor sapiēs querit doctrinā. p̄-
 ter qd̄ etiā dicit **Dugo de scō victo-**
re. q̄ prudēs auditor oēs libent au-
 dit. oīa legit. nō sc̄pturā. nō perso-
 nā. nō doctrinā spernit. ab oībz i
 different qd̄ sibi dē. i. desse videt
 q̄rit. nō q̄tū sciat s̄ q̄tū ignorat. et
 fiderat. **Quartū ē aīa intendēs.** qz
 cū aīa intenta ē circa vnū non bñ
 intēdit ad aliud. **Vñ sepe hō inten-**
dēs alijs cāpanā pullatē n̄ audit.
Sic etiā v̄ba dei hō interiori auditu
 nō percipit. nisi circa ea intētionem
 apponat. **Vñ dū ē i predicationē nō**
 dēt cogitare de alijs. neqz dēt intē-
 dere ad sonū v̄loꝝ tñ vel ad oīū.
 s̄ magis ad spūalē sensū. cui⁹ oīa
 riu mlti faciūt. **Vñ. Se. i epla Qui-**
dā veniūt vt audiāt n̄ vt addiscāt
Sicut in theatris voluptatis causa
 ad delectādas aures oratiōe. v̄l vo-
 ce. vel fabul̄ ducunt. **Magis p̄teꝝ**
auditorū videb̄ cui phie scola diu-
sorium oen fit. Nō illud agūt vt a-
 liq̄ illo vitia deponāt. vt aliquā legē
 vite accipiāt q̄ moēs suos erigāt.
 s̄ vt oblectamēto auriz p̄fruat. **Aliq̄**
etiam cū pugillarib⁹ veniūt n̄
 vt res accipiāt s̄ v̄ba. que tā sine
 fructu alieno d̄sūt q̄ sine suo au-
 diunt. **Quintū ē obiectū tēpatū et**
pporcionatū. qz auditus et v̄l oīs
 sensus in extremis oīstatur et in
 medijs delectat. **Vnde nimis fortis**
sonus corrūpit et tollit auditū. Et
 ideo dicit **Amb. in exameron** q̄ in
 cole regionis illius vbi nilus fluui-
 us oritur sunt auditu priuati prop-
 ter nimiz strepitum ipsius fluuij
 de monte cadentis. **Sic doctrina**
spiritualis debz ēē pporcionata

auditorum capacitati. ut scilicet secundum qualitatem et capacitatem auditorum formetur sermo doctorum. **V**nde quibusdam adhuc rudibus. **Apo** dicebat. **Corinth. 13.** **T**amquam paruulis in christo loquor vobis potius dei non escam autem. **I**tem auditus horum dei qualis esse debeat ostenditur ex ipsis auribus. **P**rimo quia ipse aures semper sunt aperte. non enim aliquando clauduntur sicut ipsi oculi vel os. ex quo ostenditur quod homo ad audiendum verba dei debet esse semper paratus. **Ia. 1.** **S**icut omnis homo velox ad audiendum. **V**nde aures secundum **Psalm.** dicuntur ab hauriendis verbis. **S**ecundo quia aures sunt cartilaginee quod duabus de causis fuit necessarium. **P**rimo propter defensionem. **D**efendit enim ne quod nocivum decidat in auditum. **S**econdo propter iuamem. quod scilicet vox percussa aeris cum ad cartilagineum venerit ibi fortiter adunatur intra foramina auditus. et sic vntus melius percipitur sonus. **Q**uod ergo aures sunt cartilaginee significat quod id quod homo audit ne postea per obliuionem perdatur debet in carta scribere. **S**tultus enim est propter confidentiam memorie nichil scripture commendare. sicut **Ierem.** dicit. **Ecclesi. xxxviii.** **S**apientiam scribe in tpe vacuitatis. **T**ercio quod quia aures sunt perforate. sed sunt hec foramina sicut torcular transversa. ne frigidus aer nimis cito intras interiores pamiculos ledat. et ne nocivum aliquid accidat quod auditum impedit. ut dicit **Costa.** **I**n quo significat quod qui verba dei audiunt debent ea transcribere meditando et recitando frequenter. vel verba audita transuertunt. quod ea corde perscrutando discernunt. et in effectum operis ulterius convertunt. **V**nde **Ber.** dicit in quodam epistola. quod aures bonae sunt quod

bene audit verba. prudentem discerunt audita. obediens operatur intellecta. **Ps.** **I**n auditu auris obediuit michi. **Q**uarto quod quod aures sunt multipliciter passivae. **N**am aliquando patiuntur ex apostematione. et hoc spiritus accidit quod homo ex aliquo verbo relato vel invidiose dicto concipit contra aliquem odium et rancorem. **T**unc enim odium conceptum est ut apostema auris interioris. **A**liquando vero auris patitur ex vermium sinteratione. et hoc est quod ex aliquibus corruptis verbis subintrant temptationes et concupiscentie carnales. sicut **Apo.** dicit. quod corrupti mores bonos colloquuntur prava. **A**liquando vero patitur ex humorum coadunatione. quasi autem corrupti humores ad aures confluunt sunt false opinioniones ex doctrinis hereticorum prave docentium generatae. **A**liquando vero patitur auris ex mala dispositione seu contractione. et hoc est quod aliquis ex aliquo verbo et suggestione omnibus extrahit a bono faciendo. quod est contractio operis boni est ut quodammodo contractio nervi. **A**liquando vero auditus non habetur ex defectu foammis. sicut cum in puero percreato natura instrumentum auditus perforat negligenter. quod vntus esse potuit vel propter naturae defectum vel propter inobedientiam materie. **S**ic etiam aliquando deficit aliquis circa verbum dei. quod illud quod audit non penetrat ad cor eius. quod est vel ex defectu naturali intellectus. scilicet quod non intelligit quod audit. sicut dominus dixit discipulis adhuc rudibus. **Mat. xv.** **A**dhuc et vos sine intellectu estis. **V**el quod non recipitur ab assensu et voluntate obediendi vel faciendi. contra quod dicit. **Ia. 1.** **E**stote factores verbi et non auditores tantum fallentes vosmet ipsos. **Q**uinto quod aures hominis sunt prave. **N**am sicut dicit **Philos.** in libro de animalibus. **H**omo inter omnia animalia habet aures immobiles et breves.

sed ad audiendū maxie efficaces.
Et hoc est ppter bonitateꝝ aplexio-
 nis. In quo q̄dēz siḡt q̄ homo dēt
 eē i audiēdo firm⁹ et q̄etus sic ma-
 ria magdalēa q̄ sedebat sec⁹ pedes
 dñi et audiebat v̄bū illius. **Lu. x.**
Et hoc siḡt aurium imobilitas. s̄
 martha euerſo mouebat in mini-
 ſtrando. **I**tem ſignificatur in bre-
 uitate aurium q̄ hōi delectabilis a
 ppetens ē non proluxa ſed breuis
 doctrina. vnde predicationes et
 lectiones non debent eſſe longe ſi
 breues et ſuccincte que auditum
 delectēt et aīn non grauēt. **V**nde
Hugo. de ſcō victore in diuaſco-
licō. li. v. dicit q̄ lectio duobz mo-
dis aīo faſtidium ingerē ſolet. et
affligē ſpiritum. a q̄litate. videlicz
ſi obſcurior fuerit. et quāitate. ſi p-
lixior extiterit. In vtroqz mag-
nō vti mode amie oportz. ne q̄d ad
reſectiōnē queſitū ē. ſumat ad ſuffo-
cationem. Vel i eo q̄ hō hēt auēs
breues ſed efficaces ſiḡt q̄ ex pau-
ris auditis debet multa onere. qz
ſicut terra hō ex paucis ſemimbus
plurima ḡmina pducit. ſic ſapi-
ens ex paucis verbis auditis plu-
rimas ſententiās colligit. p̄t q̄d i
Proūb. d̄zqz pauca verba ſapien-
tī ſufficiūt.

Capitulū. xij.

Batorū q̄ ſunt in celo reſec-
 tio ſiue ſatietas aſſilat ce-
 ne ſm illud **Apoē. xix. Be-**
ati qui ad cenā nuptiarū agm̄i v̄tū
ſūt. Nā i cenā ſolēpmi cuiuſmoī ſū-
it illa quā fecit rex aſſuer⁹. Vel. i.
iſta eſſe cōſueuerūt. p̄mo t̄pis ogerū-
tas. Luce. xiiij. Miſit ſeruum ſuuz
hora ſc̄z ogerua. cene dicē mutatis
vt venirent. Sic ad eternā reſectio-
nē ſc̄i ogeruo t̄pe aduocātur. ſc̄z p̄
famē et laborē ſeculi. poſt pondua

diei et eſt⁹. **Apoē. xiiij. Ammodo**
iam dicit ſpūs vt requieſcāt a la-
boribus ſuis ac. Et Yſaie. xlix. Nō
efuriēt neqz ſitiēt ap̄li⁹ ac. Sed o
loci amenitatis ſc̄z celi empirei. A-
po⁹. ij. Cori. v. Scim⁹ qz ſi t̄reſtris
domus noſtra diſſoluatur. domuz
non manufactā hēmus i celis. vñ
de illa amena regione celeſti dicit
Bernar. in ſermone. O beata rēgi-
o paduſi. o beata regio deliciarum
ad quā ſuſpiro de valle lacrimaz.
vbi ſapientia ſine ignorantia. vbi
memoria ſine obliuione. vbi intel-
lect⁹ ſine errore. vbi ratio ſine ob-
ſcuritate fulgebit. Ibi etiā ſic dicit
Aug⁹. fulget q̄d n̄ capit locus. ſo-
nat q̄d nō capit temp⁹. olet q̄d n̄
ſpargit flatus. ſapit q̄d nō minuit
edacitas. heret q̄d nō diuellit ſati-
etas. Ibi quoqz ſicut idem Aug⁹.
dicit. videt ſtulticia ſapia ſalomo-
nis. ibi eſſet deformitas pulchritu-
do abſolomis. ibi tarditas eſſet re-
locitas azabelis. ibi debilitas indi-
caretur fortitudo ſapſomis. ibi eēt
mortalitas longa vita matuſalez.
Ibi etiā vt idem Aug⁹. dicit. ni-
chil obest. nichil deest. nichil extra
quod appetatur. nichil int⁹ affluit
q̄d faſtidiatur. Tercio iuitantis hi-
laritas. ſc̄z x̄pi dicētis. Venite ad
me omnes q̄ laboratis et onerati e-
ſtis et ego reſiciam voſ. Mat. xi.
Et itez. Luce. xiiij. Ego diſpono
vob̄ ſicut diſpoſuit michi p̄z meus
regnū. vt edatis et bibatis ſup mē
ſā ac. Et de hac menſa ſiue cibo ad
quā te x̄pc iuitat loq̄t **Per. i. ſmo-**
nē quodā. O v̄ felix et ḡloſa ſati-
etas. o ſacrū viuuium. o deſideabi-
les epule. vbi nimirū anxietas n̄
la. nullū potēt eē faſtidii. quimmo
ſatietas ſūma. a ſummum menas

desiderium. de potu illius q̄ mensē loquitur. **Greg.** in **Moral.** dicens Cum ad ipsum fontem vite venerimus. erit nobis delectabiliter ipsa sitis simul atq; facietas. sed longe aberit a siti necessitas. longe a saretate fastidium. qz sitientes satiabimur. et faciat sitiem. **Et nota** qz hilaritas et leticia et gloria ipsi cristī inuitantis et reficientis debz esse nob maxime desiderabilis. ita qz sicut **Criso.** dicit de reparatiōe lapsi. **Si** cotidie oporteret nos tormenta pferre. si ipsam gehennam puo tpe tolerare. p̄ eo vt xpm videre possemus in gloria venientem. et sanctorum eius numero sociari. non erit dignum pati omne qd triste est modo. vt tanti boni. tateq; glorie p̄cipēs haberemur. **Quarto** ferulorum diuersitas. i. gaudiorū et premiorum varietas. **Nā** tot et tanta sunt ibi gaudia qz omnes Arithmetici huius mundi n̄ possēt ea numerare. oēs Geometri non possent ea mēsurare. oēs Grammatici Rethorici Dyaletici non possent ea sermonibus explicare. Et enim nec oculus vidit. nec in cor hoīs ascendit que p̄parauit deus diligentibus se. **Ysa.** xxxv. Gaudium et leticiā tenebūt. et fugiet dolor et gemitus. **Gre.** in **Omel.** Que lingua vel q̄s intellcūs cape sufficit. illa superne ciuitatis quāta sint gaudia āgeloz choris interesse. cū beatissimis spiritibus cōditoris glorie assistē. p̄ntē dei vultū cernere. et circū scriptū lum̄ videre. nullo metu mortis affici. incorruptiois p̄petue munere letari. **Ibi** ergo sic dicit **Bernardus.** Gaudium erit iusto intus et extra. gaudium sursum atq; deorsū. gaudium circum circa vbiq; gaudium plenum. **Et** possunt hec verba

beati **Bernardi** sic itelligi. qz facti gaudebunt intus. i. intra se de anime et corporis glorificatione. et extra se de hominum et angelorum associatione. sursum scz supra se de dei visione. deorsū scz infra se de celi et aliarū creaturāz corporaliū pulchritudine. et circū circa de oim sensū delectatione et refectiōe. cū ipse deus omniū sensū spūalium obiectum sit. futurus. erit namq; speculū visū. cythara auditui. mel gustui. balsamū olfactui. flos tactui. ibi erit cādor lucis estiuālis. amēitas vernālis. habūdātia autūpnal. req̄es hyemalis. **Erit** qz ibi et si non respā obiecti. i. dei beatificātis. tam respectu btōz ipsōz. quedā distinctiō et varietas p̄miorū. p̄pter quā dominus dixit. **Io.** xiiij. In domo patris mei māiones multe sunt. **Vñ Gre.** dicit. li. iij. **Dyologo.** Si dispar retributiō in illa beatitudine etna non esset. vna potius māsiō q̄ multe essent. **Q̄l**te ergo māiones sūt. i. q̄bz et si distincti bonoz ordies p̄pter meritorū variorū asortū omni ter letetur. vnū tñ denāiū oēs laborātes accipiūt. q̄ in multis māsiōibus distinguūtur. qz vna ē beatitudo quā illic p̄cipiunt. et dispar retributiōnis q̄litas quā per opera diuersa assequūt. **Quito** ministro rū urbanitas scz āgeloz. **Heb.** i. Oēs sūt administratoz spūs i ministeriū missi ac. **Quis** tñ em nob i hoc mūdo āgeli. qz sic dicit **Her.** Credim? scōs āgelos astac orātibz offerre deo vota et p̄ces hoīm. si si ne deceptiōe leuari pias manus p̄spexerit. **Vñ etiā.** **Ysa.** dicit in di. de summo bono. qz boni angeli ad ministeriū humane salutis deputati sunt. vt cunctis admistrarent mundi. et regant omnia iussu dei

In alia autem vita saltem in hoc hominibus ministrat. quod a ias sanctorum de corporibus exeuntes ad illius cene dulcedinem prouocant. quod patet exemplo Lazari. **Lu. xvi.** Factum est autem ut moreretur medicus et portaretur ab angelis in sinu abrahe. **Bernardus.** Tu si vis habere ministerium angelorum. fuge solationes seculi. et temporationibus resiste dyaboli. **Sexto** discubentium grata societas. scilicet beatorum cum angelis in incorruptibili vita gaudentium. secundum illud. Neque nubent. neque nubent. sed erunt sicut angeli dei in celo. **Gre.** Intuere cetum non solum ex hominibus sed ex angelis atque archangelis thronis et dominationibus principatibus ac potestatibus uocatum. De rege autem qui horum medicus refidet dicere vox nulla sufficeret. Effugit enim omnem humorem. atque omnem sensum humane mentis excedit deus illud. illa pulchritudo. illa virtus. illa gloria. illa magnificentia. illa maiestas. **Et** dicit etiam **Prosper** de vita contemplatiua. Illa ciuitas que est angelorum sanctorum omnium aggregatione beata meritis fulgentibus micat. Vbi eterna salus exuberat. veritas regnat. vbi neque fallit quisquam neque fallitur. unde nullus beatus eicitur. vbi nullus miser admittitur. **Septimo** instrumentorum iocunditas. id est melodia canticorum. **Psalm. li.** Audietur in ea gratiarum actio et vox laudis. **Et Apoc. xiiij.** Et vocem quam audiui quasi citharedorum citharizantium in citharis suis etc. **Gre.** in moral. In illa eterna patria quando iustorum mens in exultatione capit. lingua in canticum laudis eleuatur. **Aug.** super **Iohannem.** Ibi ymnidici angelorum chori. ibi societas supernorum ciuium. ibi dulcis sollemnitas a pere-

grinationis huius tristi labore vacantium. ibi festiuitas sine fine. eternitas sine labe. seruitas sine nube. **Octauo** luminariu copiositas. scilicet corporum gloriositas. **Mat. xiiij.** Fulgebunt iusti sicut sol etc. **Apoc. xxi.** Ciuitas illa non eget lumine solis neque lune. sed claritas dei illuminabit illam. **Nono** cene diuturnitas. id est eternitas honorum. **Ps.** In eternum exultabunt et habitabis in eis. **Est** enim eternitas secundum **Boetium** diuinitas sine fine. et carens omni mutabilitate. sed dei eternitas non solum fine caret. sed etiam in cetero. **Decimo** quietis suauitas. **Psalm. xxxij.** Sedebit populus meus in plenitudine pacis in tabernaculis fidei. et in requie opulenta. **Vnde** in illa beata vita sicut dicit **Prosper** de vita contemplatiua est certa securitas. secunda tranquillitas. felix eternitas. eterna felicitas. vbi est amor perfectus. timor nullus. dies eternus. alacer motus. et vnus omnium spiritus. **Item** omnium malorum immunitas. **Ps.** Non accedet ad te malus. et flagellum etc. **Aug.** Quanta erit ibi felicitas vbi nullum erit malum. nullum latebit bonum. vacabis dei laudibus. que erit omnia in omnibus.

Capitulum xiiij.

Quiritas affilatur dorso propter quatuor. **Primo** quia dorsum est onerum portatiuum. unde dorsum a duritia est dictum. eo quod sit forte et durum ad onerum portandum. et durabile ad diuturnum sustinendum ut dicit **Psalm.** **Et** dorsum cutis spissior et durior est quam in ceteris partibus alis. **Dec** autem omnia appetunt caritati de qua **Apoc.** dicit. **Cor. xiiij.** quod omnia suffert scilicet onera pro christo. **Aug.** Sarcina christi que in hermitatu grauis eleuis efficit caritati. **Capitulum vij.** Fortis est ut mors dilectio etc. **Et** ideo dorsum caritatis facilliter portat onus

tribulationis. **Vñ Pā.** Posuisti tribulationes in dorso nostro. **Sz** nota q̄ dorsus in homine etiā vocatur tergum. eo q̄ illo resupini i terra iacemus qd nullū aīal facit nisi hō. **Vñ** bruta in v̄tre aut in latere iacent. **Sed** hō resupin⁹ dū ego t̄re i heret oculos ad celū h̄t. q̄ etiā caritati oueniūt. q̄ et terrena bene dispensat p̄ actiua. a celestibus semper intendit per vitā otēplatiuam. **Ad** p̄mum enim hoz ielinat amor p̄ximī. ad fm̄ vero facili⁹ erigit a mor dei. **Vñ Apo⁹.** dicit. **Eph. in.** In caritate radicati a fūdati vt possitis oph̄dē cū oib⁹ scis q̄ sit latitudo. lōgītudo. s̄limitas. et p̄fūditas. **Est** em̄ caritatis s̄limitas i altitudine otēplatiōis. **Est** v̄o cāitatis p̄fūdū i hūilitate actiōis. **Sed** q̄ dorsus ē oīm alioz ossiū fūdatm̄. q̄ oīa fūdata sūt sup̄ ip̄z. sic sup̄ carnem nauis. et sic caritas ē fūdamētum qdā oīm v̄tutū. a p̄m⁹ lapis hui⁹ fūdamēti ē xpc. q̄ ip̄e exēplū et mādatū p̄mū attulit p̄f̄cē caritatis. **Vñ** dicit. hoc ē p̄ceptū meū vt diligatis iuicē n̄c. **Sed** i vero lapides hui⁹ fūdamēti fuerūt aplī et p̄phete etiā p̄ fidem xpī v̄turi i fūdamēto eccie collocati. et super hos posita a alioz fide hū eccie fabrica ē erecta. **Vñ Apo⁹.** dicit eis. **Eph. ij.** Estis ruēs scōz et domestici dei sup̄ edificati sup̄ fūdamētū ap̄loz et p̄phetarū ip̄o fūmo angulari lapide ihesu. **Tercio** q̄ dorsus ē viscerū defessuum et optiūū. viscera fecē et turpitudinē otinēna sunt p̄cā q̄ caritas operire d̄ i hōie penitēte. **Pe. tri. iij.** Caritas opit m̄litudinem p̄cōz. **Proū. x.** Vniūsa delicta operit caritas. **Ipa** etiā caritas p̄cā excusādo et purgādo defedit apud iudiciū dei. l̄ ip̄a defedit viscēa. i. in

teriores v̄tutes in q̄b⁹ nutritiōē aīe otinetur. ne a tēptatiōib⁹ vt p̄secutiōib⁹ ledant. **Gre.** Caritas sancta cor pacificat. et mētē in tēptatiōib⁹ corroboāt. **Glo. in fli. A. p̄c. vi.** Nulluz p̄mittit de⁹ eadē q̄ ei fuit v̄o amoc. **Quarto** q̄ q̄ dorsus est m̄ltarū lesionū susceptiuus. **Dorsus** em̄ patit v̄berationem et excoiationē et m̄lta alia mala. **Sic** sancti p̄ dilectionē dei et p̄ximī sustinuet et excoiationē. sicut pater de b̄to **Bartholo. Ap̄lo** et v̄bera. fm̄ illud **An** ludibria et v̄bera expti. **De b. xi.** et multa alia mala vt s̄boit̄ ibidē. et m̄lta etiā ex caritate p̄ alioz p̄ccis sustinuet. **P̄.** **Supra** dorsū meū fabreuerūt p̄cōres. **Ite** caritas assilat̄ s̄fū tact⁹. **ap̄. v.** **Primo** ratione organi. **Ram** organū tactus sicut dicit **Ph̄s** secundū. li. de anima. nō est caro. q̄a in nullo s̄fū potest fieri sensatio si tangatur organum. vt si quis aliqd corpus ponat album in superficie oculi non videtur. sed tact⁹ sentit sensibilia posita supra carnem. et ideo caro non est organū tact⁹. et idcirco sicut **Arist.** dicit in libro de sensu et sensato. organū s̄fū tact⁹ ē aliqd intrisecū circa cor. organū em̄ tact⁹ a si n̄ possit eē a q̄litate tangibilibus totalit̄ denudatū. p̄tēa q̄ huiusmōi q̄litates sūt elementoz ex q̄b⁹ ip̄sū organū cōpōit̄. tū oportz ip̄z eē medie t̄patū vt sit i potētia ad obiecta tāgibili a sic mediū ab aīa. **Vñ** q̄nto aīal habz oplexiōēz magis reductā ad mediū tāto ē melioris tact⁹. oportz q̄ organū tact⁹ sit m̄ltū t̄restre. q̄ t̄ra min⁹ it̄ elemēta h̄t de v̄tute actiua. etiā oportz q̄ sit positū i loco calidissimo t̄ca cor. ex cui⁹ caliditate t̄re frigiditas ad t̄piē r̄oucat̄. **Sic**

ergo organum et principium tactus non est caro sed aliquid circa cor. cuius signum est. quod si lesio accidat in locis circa cor est maxime dolorosa. Sic etiam amor caritatis non est amor carnalis sed spiritualis in corde radicans. secundum illud. **Deut. vi. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo.** Unde circa cor videtur esse proprium organum caritatis. propter quod dicit **Ap. Ro. v. qd caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis Aug. Non autem carnalis sed spiritualis inter vos dicit esse dilectio. ergo organum spiritualis amoris non caro est sed cor. Secundo ratione medium enim in sensu tactus ut dicit **Philos. in libro de anima est duplex. unum intrinsecum et unum naturale scilicet caro Aliud extrinsecum et accidentale scilicet aer et aqua. Nam ea que se tangunt in aqua tangunt se mediante aqua. quod illud quod est in aqua oportet esse humiditatem Et illa humiditas cum sit quantitas aqua non potest esse sine suo subiecto quod est aqua Et simile est de his que se tangunt in aere cum etiam aer sit humidus. sed magis latet nos de aere quam de aqua quod sit medium propter hoc quod continue fumus in aere. Et ideo imperceptibile inheret nobis. Sicut etiam de aqua latet animalia que sunt in aqua. quod scilicet non percipiunt aquam que est in eis ipsa et corpora tangunt. Itaque magis latet de aere quia subtilior est et minus sensu perceptibilis. Similiter in amore caritatis diuine medium scilicet naturalis et intrinsecum est caro et humanitas a verbo dei assumpta. quia per incarnationis nostre oculis lux diuine claritatis insulsit. ut dum visibiliter deum cognoscimus per hunc inuisibilium amorem rapiamur. ut **Greg. in prefa-tione dicit Unde hortatur Aug. in li-******

bro de catheizandis rudibus dicens **Ama amorem illius qui amore tui amoris descendit in vterum virginis. et ibi amorem suum amoris tui copulauit. humiliando se. sublimando te. coniungendo lumen sue eternitatis limo tuo mortalitatis. Propter hoc Bern. sup. Cant. dicit. Quod quicquid blauditur de carne propria vel aliena sacrosancti carnis christi amoris postponere debemus. Et secundum eundem Bernar-dum. Ipsa carne sua mediante estus dilexit nos sapienter fortiter. et dulciter Dulciter quod carnem induit. sapienter quod vicia carnis curauit. fortiter quod in ea mortem sustinuit. Sed quasi medium extraneum est proximus vel alie creaturę visibiles. quibusque mediantebus ducimur ad diuine bonitatis noticiam et amorem Unde **Aug. in libro confessionum dicit. Celum et terra et omnia que in eis sunt ecce michi vno iugum dicitur ut amem te deo. neque cessant dicere omnibus ita ut ierusalabiles sint. Intellige ergo per aquam grossiorem creaturam corporalem visibilem Per aerem subtiliorem et imperceptibilem creaturam spirituales. quibus omnibus mediantebus in dei amorem manuducimur Tercio ratione instrumenti. quod licet tactus fiat per quodlibet membrum corporis. tamen inter omnia membra exteriora manus videtur propria instrumenta ad palpandum et tangendum. quod natura temporata hac ratione oportuit. ut calida et frigida facilius sentiret. Et sunt deaue. et neruose. et temperate Cōcaue. ut melius tangenda percipiatur. et tenenda fortius teneant. neruose. ut sint fortiores et ut ibi vigeat sensibilitas. quod omne neruosum sensibile est. Temperate vero fuerunt ut aere qualibet facilius immutentur. Sicut ergo sensus tactus viget in manibus. ita amor caritatis in operibus****

māibus em̄ p̄cipue nos opamur
Jo. in. Nō diligamus v̄bo neq̄ lin-
 gua sed ope. **Gre.** Nūq̄ est amor
 dei ociosus. opatur em̄ magna si ē.
 si aut̄ opari desinit iā amor non est
Sed attēde q̄les sunt man⁹. i. opera
 caritatis. qz v̄caue ad operādū huī-
 liter. neruose ad operādū fortiter.
 et t̄pate ad operādū delectabiliter.
 qz t̄pata delectāt. extrema v̄to o-
 turbant. **Quarto** ratione subiecti.
 qz scz s̄sus tactus videtur eē s̄biec-
 tū et fundamentū omnīū alioz sen-
 suū. sine quo nō inest aīalib⁹ ali-
 quis s̄sus. sed nō euerſo. **Vnde** s̄-
 sus tactus de necessitate inest om-
 nibus aīalibus. sine quo nullum a-
 nimal esse potest. vt p̄bat **Phūs i**
in. li. de anima. **Alij** aut̄ sensus nō
 inest de necessitate. sed sunt de be-
 ne esse. **Neqz** est istātia de gustu q̄
 uis nullū aīal possit viuē sine alim̄-
 to. qz gust⁹ put̄ susceptiu⁹ ē alim̄-
 tiē q̄dā tact⁹ put̄ at̄ distinguē a
 tactu sic est discretiu⁹ saporū qui
 faciūt alimētū delectabile v̄l triste
 vt accipiatur facili⁹ vel refutetur.
Sicut ergo tactus est alioz sensuū
 fundamentū. ita vt nullus sine eo
 esse possit. **Sic** q̄ et caritas est oīm
 virtutū forma et complementum. ita
 vt sine ea nulla vera virtus et per-
 fecta esse possit. **Et ideo** **Apo⁹** dixit
 vt sup̄ allegatū ē. i. caritate radica-
 ti et fundati. **Gre.** Vt m̄l̄i arboris
 rami ex vna radice p̄deunt. sic m̄l̄i
 te virtutes ex vna caritate generā-
 tur. nec habet aliq̄d vitiditatis ra-
 mus boni operis si non manet i. ra-
 dice caritatis. **Quinto** ratione ob-
 iecti. **Est** em̄ tactus discretiu⁹ et
 perceptiu⁹ q̄litatū tangibilīū. q̄-
 litates at̄ t̄gibiles sūt calidū. frigi-
 dum. humidum. et siccum. durū et
 molle. et quedam huiusmodi. vt ḡ

ue et leue. acutū et hebes et filia.
 que etiam omnia adaptantur cari-
 tati. que facit hominē calidū et frī-
 gidum. calidū circa spūalia. et frī-
 gidū circa t̄palia. humidū et lacri-
 mosum opatiendo. siccum abstinē-
 do. durū ad tolerandum. mollez
 ad parcendū. grauē et maturū in
 moribus. leuem et p̄mptū et velo-
 cem in operibus. vel grauē in cor-
 ripiēdo. leuē. i. velocem in obediē-
 do. vel qz amor oīa facit leuia et fa-
 cilia. **Ite** acutū in cōtemplādo. et he-
 betē i. malignādo. **Nescit** em̄ aīcus
 dei alijs malignari. i. **Corin. xiiij. Ca-**
ritas nō cogitat malū.

Caplm. xiiij.

Quo spūali q̄liter nutend⁹
 sit spūs. ostendit̄ exemplo
 stomachi. **P̄rio** qz stoma-
 ch⁹ est ciboz receptiu⁹. **Vnde** sto-
 mach⁹ grece d̄r os latine. eo qz sit
 hostium v̄tris ad cibū recipiēduz.
 vt dicit. **Ps.** **Est** etiā stomachus fi-
 gure rotūde factus vt cibū recipiat.
 quantitatis amplioris. **Stomach⁹**
 autem humanus i. superiori parte
 est strictus. in inferiori latus. et hoc
 necessarium fuit. **Nam** cum homo
 inter cetera animalia sit erectus. ci-
 bus eius semper ad inferiora deſcē-
 dit. et ideo perutilis fuit inferior la-
 titudo vt in ea cibi possit recipi m̄l-
 titudo. que omnia ostendunt sto-
 machum esse receptaculum ciboz.
Sic homo spiritualem cibum siue
 spūalis doctrine. de quo **Mat. n̄ij.**
Non in solo pane viuūt homo. sed
 i. omni verbo qd̄ p̄cedit ex ore dei.
 siue lacrimose penitentie. de quo.
Ps. **Cibab** nos pane lacrimarū. si-
 ue celestis obediētie. de q̄. **Jo. n̄ij.**
Meus cibus est vt facia⁹ volunta-
 tem eius qui misit me. debet diligē-
 ter suscipere primum cum p̄dicat.

scdm cū inspirat. testū cū impetitur. **Act. ix.** Cū accepisset cibū confortatus ē. **Secdo** stomachus ē retentiuus ciborum. **Et** hīc ē qd stomachus interior ē factus asper et villosus ut cibū melius retinere possit. **Nā** si eēt lubricus et ī superficie planus. cibis ab eo recederet indigestus. **Sic** anima spūalis cibi nō soluz recepta eēt debet. s. etiā retentiuā. a precipue cibi sacre doctrine. v. voborum dei que non solum recipi dnt ad audientā vel intelligentiā. sed etiam retineri p memorā. **Io. xv.** **Si** verba mea in vobis manserint. **Cre. i. omel.** Verba dei que aure percipitis mente retinete. **Cibz** emz mētis sermo dei est. **Et** qsi receptus cibis stomacho languēte reicitur. quādo sermo auditus ī ventre mēorie non retinetur. sed quisqz alimentum non retinet. huius pfecto vita desperatur. **Eterne** ergo mortis periculum formidate si verba vite et alimenta iusticie que aure percipitis in memoria non retinetis. **Tertio** qd stomachus est ciborum digestiuus. **Vnde** stomachus factus ē in humido carnosus ut confortetur in eo digestio. **Caro** em ē calida et humida. ex qbz q̄litatez maxie digestio confortatur. **Per** digestionē at corporale nutrimentū trāsmutatur. et alteratur ut efficitur simile nutrimento. **Vñ** alimentū qd in principio digestionis est dissile ī fine omnium digestionū efficitur sile nutrimento ut dicit **Phūs. ij. de anima** Sed de cibo spūali est everso qz non trāsmutatur verbum dei in mētē. s. potius mens in similitudinē vbi. **In** edū em vbi ē dissile et contrariū mētī. **Nam** vbi humilitatis mētī superbe contrariat. menti luxuriose verbum castitatis. a mētī crudeli vbi pietatis. qñ

ergo vbi auditū est tāte efficacie ut possit mentē alterare et ad se convertere. puta ut mēs superba efficiatur huius. luxuriosa casta. crudelis pia. tunc digestio vbi facta ē. **Et** ad digestionē hāc licz similitudine alia hortatur dñs dices. **Mat. v.** **Esto** cōsētens aduersario tuo cō. **Aduersari** em iste ut **Augustinus** expoit sūmo dñs ē. qd peccōri aduersat peccm phibēdo. v. iusticiā suadēdo siue p̄cipiendo. **Cui** peccōr cōsētere dēt et obediē. si nō vult ī eternuz perire. **Notandum** etiam qd sicut digestio corporalis cibi fit mediante calore naturali. p̄p̄ qd **Phūs** dicit ī. **ij. meteororū.** qd digestio ē p̄pletio hūidi a p̄prio naturali calore facta ex contrarietatez passioibz q̄ sez sunt in ipso humido. **Sic** digestio siue trāsmutatio spūalis ipsius animi fit mediante amore ipsius verbi auditū. qz nisi homo afficiatur ad ea que audit non trāsmutat ab eis. **Verba** enim que non placent animū nō mouent. **Et** ideo dicit **Aug. i. li. de fide xpiana** qd doctor agere id debet ut non soluz intelligat vbi v. etiā ut libet et obediē audiat. **Itē** stomachus ab epate circūdat. ut ad ciborum digestionē ei maior copia caloris ministratur. **Epate** em suis quinqz frustulis siue linguis stomachū circūcigit. et ei calore dū t̄buit succositatē vñ sanguis ḡriatur p̄ quosdā venulas ab eo recipit. **Quiqz** ergo frustula siue fibre q̄ sunt extremitates epatis. quiqz opera sunt precipua nostri redemptoris. que anim nostruz calefacere dnt. et ad eius vba amplectēda plurimū inflāmare. sez in carnatio. passio. descensus ad inferos. resurrectio. et in celum ascensio. v. forte sunt quiqz vulnēa ipsius.

saluatoris ad que dum homo animi
 deuotione; dirigit. humore quoda
 lacrimosi amoris et deuotionis ad
 epar. i. ad xpm mittit. **Quarto** sto
 machus est secundu diuersa oplexi
 one diuersoz ciboz appetitiuus et
 diuersimode digestiuus. **Na** fm **Co**
stari. si stomachus fuerit naturalit
 calidus cibos grossos bn digerit.
 delicatos vo ofumit et plus digeit
 q eius appetitus sit. et ppter simi
 litudinez cibos calidos maxime ap
 petit. nec famem sustine potest. **G**
cotra vero frigidus non bene cibari
 a grossa digerit sed grauatur ex e
 is. et ea in humores corruptos et a
 cidos cito ouertit. **Stomachus** ve
 ro sicus cito sitit et paruz ei aque
 sufficit. **Vn** si superfluu biberit ru
 gitu ei in ventre facit. **Si** autē sto
 machus fuerit humidus non sitit. hu
 midu cibū appetit sed parū digerit
Ille igitur hēt stomachū calidū ca
 lore naturali. qui habet aim feruē
 dū amore spūali. et hic grossa et
 solida cibaria. i. alta et difficilia dog
 mata bn capit et itelligit q sūt per
 fectoz cibus. fm illud. **Perfectoz**
 solidus est cibus. **DeB. v.** Delicata
 vero. i. mollia et facilia p nichilo q
 si ducit. **Sz** sepe silia sibi. i. feruētū
 a et ignita eloqa cupiscit. et pl
 pot ope cape q presupserit corde.
 nec potest desideriu sustine ociosū.
 frigidus at et iperfectus aim grossa
 .i. pfecta et mag dogmata non pot
 cape. scdm illud. **DeB. v.** **Fci** estis
 qsi lacte op sit non solido cibo. **Vn**
 si alta vl difficilia talibz pponatur
 grauane audie ea q non intelligunt
Vn plerūq talia documeta stune
 eis vel in corruptione erroris l i ac
 cidia metis. **Animus** at aridus ab hu
 more deuotionis. et si aliqn forte si
 tierit aqua salutaris doctrine cito

tamen cu audierit et de modico sa
 tiatur. et si talibus predicetur for
 te plixius rugiūt murmurando. q
 vero hēt humidum aim carnalis o
 cupiscentie humore. non sitit aquaz
 spūalis doctrine. sed tm appetit ci
 bu humidu. i. fluxu operis luxurie.
 de quo frequent accidit q multuz
 appetit et parū assequitur. **Ps.** Famē
 patientur vt canes. **Quinto** qz sto
 machus est multipliciter passiuus.
 patitur em euomitione. indigestio
 ne. abhominacione. inflammatione. e
 ructationem et multa huiusmodi.
Sic mēdu aim? opra scāz doctrinā
 patit euomitione cu ipaz p memo
 riā non custodit. **Indigestionez** cu
 ipaz non diligit. **Abhominacione** cu
 ipsa audire refugit. **Inflammacione**
 vero patit q opra ipaz de dignat. l
 q de ipa qn discit vel docet supbit.
Apo. i. Cori. viij. **Scia** inflat. **Sed**
 eructatione. i. stomachi euentatio
 ne patit. q ex ipsa vetū ostetatiois
 querit. **Patit** at ista stomachus qn
 doqz ex maligna oplexioe. qndoz
 ex nimia exmanitioe. quadoqz ex
 nimia repletioe. quadoqz ex vigo
 ris defectioe. qngz vero ex expulsi
 ue vtutis debilitatione. **Quasi** aut
 inordinata oplexio humorū in sto
 macho ē inordinatio passionū puta
 amoris. vel odij. vel ire et silii. ex
 qua frequēt accidit q homo ē ma
 le dispositus ad audiendum verbuz
 dei. **Ex** nimia etiā paupertatis iam
 tione. vel diuitiaz repletionē. quia
 vtraqz sollicitudinez nimiaz tribu
 it vel occupationem frequēt re
 trahuntur plurimi ab auditu l fru
 ctu verborum dei. **Vnde** **Prouerb.**
xxx. Mendicitatem et diuitias ne
 dederis michi. **Plures** autem alij
 sunt qbz et si absit sollicitudo ad au
 diendum. deficit tamen vigor ad

id qđ audiūt ope implendū. Qui
dā vero verbū dei cū magna deuoti
one audiūt. sed dū contrarie tēptati
ones insurgūt. qz ī virtute expulsi
ua ipaz tēptationū deficiūt. temp
tationib9 deuicti nichil ex auditis
pfiūt. qz scz venit dyabol9 et tol
lit verbū de cordib9 eoz. vt dī Lu
cā. viij. Itē cib9 spūalis doctrie re
quirit qtuor virtutes q̄ sunt ī hoīs
corpore. scz appetitiua. retentiua. di
gestiua. et expulsiua. Oportet em̄
vt cibū spūalis doctrie aīa primo
appetat. sicut appetebat Daniel q̄
ppter appetitū scie dei vocatus est
vir desiderioz. Dan. xi. Et spōsa eti
am in. Cāē. hunc cibū spūalis do
ctrie appetebat et expetebat dices
Sonet vox tua ī auribus meis ac.
Vñ aīa que hūc cibum fastidit ad
mortem tendit. Ps. Omnem escā
abominata ē aīa corū. et ap. vsqz
ad por. mortis. Aug9. Sicut noxiū
ē corpori corporeas escas nō posse
percipere. ita periculōsū est anime
spūales escas fastidire. Itēz ope
tet qz anima audita retineat. Naz
sicut non prodest corpori qz stoma
chus cibum recipiat. si receptū sta
tim euomat. Sen. Non prodest ci
bus neqz accedit corpi. qui statim
hūptus emittitur. Silr nec verbuz
auditum pdest. si statim obliuioni
tradatur. Item oportet qz mens
auditum et retentuz digerat. et in
bonos humores. i. ī bonos mores cō
uertat. Item oportet qz non solū
digerat sed etiā expellat. scz ea que
bonis moribus non congruunt re
spuat et abiciat. nam si intus reti
net qđ expelli debuerat. etiāz bñ di
gestis corruptionem prestat. No
tandum aūt qz scādum quosdam
pōite qtuor vtutes ex qtuor elem̄
tis strahūt sibi vires. Vñ ignis q̄

est calidus et siccus correspondet v
tuti appetitiue. terra frigida et sic
ca retentiue. aer calidus et hūid9
digestiue. aqua frigida et humida
expulsiue. Oportet em̄ vt qđ ignis
attraxit tra ex sua natura retineat.
et qđ tra retinuit aer dissoluat. et
qđ aer dissoluit aqua emolliat. Ita
qđ spūalē ignis. i. intelligentie clari
tas appetitū excitat. Nā cū intelle
ctus sublimis et delectabilis celesti
a cogitat. appetitū spūalē in mente
causat. et fit desideriu in corde hoīs
vt auide qrat cibū scē exhortatioīs
Terra vero. i. stabilitas mētis cau
sat retentionem. qā qđ appetitus
per intellectum attraxit stabilitas
animi firmiter custodit. sed aer id
est puritas mentis causat digestio
nem. qz qđ animus firmiter cōser
uat puritas mētis fideliter ordiat
Sed aqua. i. discretioīs mobilitas
facit expulsionem. qz qđ suis mori
bus non congruit discretio remo
uet. sepat et expellit. et sic a tpm̄
to animus nō recedit. sed tpm̄tū
seruās peccati morbo nō succūbit. Itē
cibus sacramētalis de quo dñs dix
it. Io. vi. Caro mea vere est cibus
ac. opat ī aīa ad moduz cibi corpo
ralis. Nā nutrit aīam grāz p̄stādo.
augmētat vtutes multiplicādo ca
lore innatū. tpat cupiscentiā refre
nādo. in semibus vero calorem na
ture confortat caritatē īflāmādo. dep
dita restaurat vires aīe repando.
et custodit hūiem ne peat a peccis
p̄seruando. Io. vi. Hic ē panis de
celo descendēs. vt si qđ mādūcauēit
ex ipō nō moriat. Caplm. xv.
Quodigitationes assimilantur
capillis ppter tria. Primo
quia capilli sunt capitis or
namentum. Vnde capilli dicūt qđ
capitis pili. vt dicit Ps. sicut ego

capilli a specialiter pulchri sunt or-
namentū capitis. ita cogitationes
precipue bone et ornate sūt ornamē-
tū mentis. **Vnde. Gre.** dicit q̄ q̄si
capilli ī capite sūt cogitationes in
mēte. **Lu. xxi.** Capillus de capite
restrō nō pibit. q̄ nulla tō cogita-
tio mētis sine retributiōe trāsibit
Vñ Gre. xx. li. Moral. dicit q̄ añ
dei oculos vacue nō tranfluolāt co-
gitationes nrē a nulla momēta tē-
poris per aimū trāsēūt sine statu
retributiōis. **Sedō** q̄ capilli sunt
cerebri defensiū. **Nā** iuuāt caput a
cerebrū extra extrinsecas lesiōes.
et ideo capilli sūt multi et duri. **Ca-**
pillus enim **fm Constan.** ex fumo
grosso et calido nascitur. q̄ ex ig-
neis et icēnsis humoribus per capi-
tis poros egreditur. et ab aere ex-
trinsecō desiccatur. et sic ī s̄bstantiā
capilloz ouertitur. vñ hōc humore
crescente capilli crescunt. eo etiāz
deficiente euanesūt. **Et fm q̄litate**
talis fumi q̄litas ē capilli. **Et** ideo
si fum⁹ ē multus capilli sūt multi.
si pauc⁹ pauci. si niger nigri. et sic
de alijs. **Sicut** ergo capilli sūt ad de-
fensionē cerebri. ita cogitationes
bone sūt ad defensionē aī. q̄ dū fer-
uent in ipō aīo cogitationes bone
nō ingrediūtur ī ipsū cogitatiōes
prauē. **Vñ. Jo. Cassian⁹ coll. ij.**
Incipiam⁹ bonas cogitatiōes dili-
gē. a statim ab illis q̄ male sūt dig-
nabit nos dñs liberare. **Quasi** autē
fumi capillos nutrientes et causā-
tes sūt exteriorū sēsuū receptiōes.
q̄ de hys que sensibz recipiuntur ī
teriores cogitatiōes formātur. vñ
scdm modū fumi ē q̄litas capilli.
Quia scdm ordinationem vel de ordi-
nationē exteriorū sēsuū sequit̄ ordi-
natio vel deordinatio cogitationū.
ap̄t q̄s d̄z. **Job. xxxi.** Depigi sed⁹

ā oculis meis vt ne cōgitare q̄dē
de v̄gie. **Cercio** q̄ capilli sunt ml-
tipliciter passiuī. **Nā** capilli icidun-
tur. vnde cesaries capilloz a cēdē-
do ē dicta. q̄ ē soluz viroꝝ eo q̄
viro tōdi de cēs est. s̄ mulieri ē inde-
cens. **Itē** capilli discriminant̄. vñ
dicuntur crines mulierū q̄ vittis
discriminantur. sicut dicit. **Psido.**
Item capilli devaluātur. scz de ficie
te hūore pingui quo nutriunt̄ ca-
pilli. **Et** si humor tal̄ nō deficit. s̄ e-
ū humor ali⁹ificit īmpedit n̄ calui-
cies simpliciter dicit̄. s̄ est q̄dā calui-
cies specialis q̄ allopicia vocatur a
medicis in qua nutrimento corrup-
to capilloz ogeries euanesūt. **Itē**
capilli dealbantur scz cū canescunt
Uec oīa oueniūt cogitationibz nō
stris. q̄ aliquādo sunt superflue et
tūc sūt p̄cidēde. **Vñ. Gre. li. v.**
Moral. Magno studio superflue co-
gitatiōes ap̄utāde sunt. s̄ tamē am-
putari sūdīt. nequaquā possunt. s̄
per em̄ caro superflua ḡnat. q̄ sp̄s
sc̄us ferro sollicitudis abst̄dat. **Ali-**
quādo v̄o cogitatiōes nrē sunt du-
bie vel inordinate et tūc sunt disci-
mināde. i. diligēt discernēde et opo-
nēde. **Et** hoc fit qñ hō ad mentēz
suā per rationis ituitū redit. **Quia**
sicut dicit. **Gre. in Moral.** Si a do-
mo mentis ad momētū ratio disce-
dat. quasi absēte dñā cogitationū
se clamor velut garrula ancillarūz
turba multiplicat. vt autē ratio ad
mentem redierit. mox confusio tumultuosa
q̄esat. et quasi acille se ad ī-
iunctū op⁹ tacite rep̄mūt. dū cogi-
tationes protinus curis proprijs
ad vtilitatem subōūtur. **Aliquādo**
sunt omnino p̄ue et noxiē. et tūc
sunt penit⁹ de caluāde. i. totalit̄ et a
radice. i. a p̄ncipio euellēde. **Ps. i.**
Auferte malū cogitationū v̄zay zē

Spiritus Natura enim desiderans ad
 ditionem et restorationem in substantia
 a. spiritus profundat ipsum in interioribus
 et facit ipsum latere ab exterioribus.
 vñ fit in eis profundior et longior som-
 nus. a. sic dormiunt qui per medicinas eua-
 cuati sunt. Nam dum purgant plurimum
 in talibus de substantia spiritus cum superflui-
 tate dissoluit. sed per somnum spiritus re-
 parant et sue virtuti reddunt ut dicit
Augustinus. Sic etiam feruor spiritus qui per pec-
 cata etiam reialia facillime sepe minui-
 tur. per profunditatem somni. i. per contem-
 plationem intimam recreatur et reparatur.

Quarto quod somnus est etiam exteriorum
 precium corporis refrigeratiuus. Nam secundum
Philosophum in libro de somno et vigilia. Ca-
 lor naturalis aliter se habet in vigiliante quam
 in dormiente. quod in vigiliante procedit
 ab interioribus ad exteriora. sed in dor-
 miante extrinsece retrahitur ab exteriori-
 bus ad interiora. scilicet ad stomachum et
 partes illas. Et ideo exteriora corporis
 remanent frigida. a. propter hoc idcirco homo
 magis copiose dormiens quam vigilans
 sibi contemplatio inuocat homines ad seip-
 sum et inflammat ipsum circa cordis interiora
 .i. circa spiritualia secundum illud **In medita-
 tione mea exardefecit ignis.** sed frige-
 facit eum circa exteriora. i. circa temporalia
 a. ut non curat de eis neque diligat ea.

Quinto quod somnus est humorum reparatiuus
 et clarificatiuus. Nam si somnus sit mo-
 deratus cibis bene digerit corpus ipsum qua-
 si calor naturalis augmentat. humores
 reparant et omnes clarificant. Sic etiam
 per contemplationem sobria et discretam
 quam non plus querit sapere quam oportet. cibis
 fidei et spiritualis doctrine bene intrinsece
 gubernatur et operatur. mens deuotio-
 ne inpinguat. calor et caritas aug-
 mentatur. et humores. i. affectiones et
 cogitationes interiores reparant et
 clarificantur. Vñ ipse est somnus de quo
Secundum xxxi. Somnus sanitatis in homine

pro Sexto quod somnus est virtutum vniuersi-
 uis. quod virtus in vigilia dispersa in
 sompno vniuitur dum ad intima reuo-
 catur in corpore dormientis ut **Augustinus**
 dicit. Sic anima contemplatis tota ad
 seipsam et in seipsa recolligit et vniuit.
 et ideo circa spiritualia fortior reperitur.
Vnde dominus de contemplativa vita loquens
dixit Marthe. Lu. x. Porro vniuersus
 est necessarius re. **Septimo** quod somnus
 est egrotatiuum alleuatiuus. Nam infirmo
 si somnium in quietate et quietate fue-
 rit temporalis egrotum alleuiat. et fu-
 turam victoriam contra morbum annunciat
Qui autem fortiter temptatur quodammodo in-
firmatur. talis si vult alleuiari a sa-
 nauari det se orationi et contemplationi.
 quod maxime per hanc victoriam obtine-
 bit **In huius figura de Lazaro infir-**
mato discipuli dixerunt christo Domine si
dormit. saluus erit. Item contemplatio as-
 silatur visioni corporali. Nam ut colli-
 gitur ex tertio libro **Perspectie ad vi-**
sionem corporalem requiritur. vñ **Primum**
 est sanitas siue bona dispositio orga-
 gami visualis. i. oculorum. Quasi autem du-
 o oculi anime sunt. intellectus. et volun-
 tas. Oculus igitur intellectus tunc est
 sanus quando est ab erroribus mundus.
 sed oculus affectus siue voluntatis tunc est
 icolumis. quoniam est a rebus temporalium iordianis
 cupiditatibus immunis. ut dicit
Augustinus. Vtraque ergo puritas est ne-
 cessaria deum contemplari volentibus. pro-
 pter quod dicit **Mat. v.** Beati mundo cor-
 de quoniam ipsi deum videbunt. Et quod vtriusque
 oculum fides purificat. scilicet intellectum ab
 erroribus et affectum a cupiditatibus vñ
Act. xv. dixit petrus. fide purificans
 corda eorum. ideo fides necessaria est
 ad deum contemplandum. sic oculorum sanitas et
 puritas ad videndum. propter quod **Augustinus**
 dicit. quod humane mentis acies inualida
 in tanta excellenti luce non figitur nisi prius per
 iusticiam fidei mundetur. **Secundum** est oppositio

visibilis circa visū. Sed nota q̄ q̄n
res visa directe opponit visui. tūc
species illius rei venit super lineas
rectas cadentes in centrū oculi. q̄ li
nec omnes directe a singul' ptib'⁹
rei faciūt vnā piramidē cui⁹ conus
est i pupilla et basis in re visa. ex
quo patet q̄ talis piramis ex pte
rei i se habz latitudinē. ex pte vero
oculi artitudinē. Sic etiā q̄n dīna
etna ante oculos mentis cōtēplā
do deducim⁹. q̄ ea put sunt in se
ipsis capere nequimus. sed de eorū
magnitudine modiciū q̄o attingim⁹.
q̄si eorū latitudo in oculis nostris
quodamō coartatur. q̄ quāq̄ i se
maxia sint. nos tñ parū capimus.
Vñ dictum ē Moysi **Exod. xxxij.**
Posteriora mea videb. facie autez
meam vidē nō poteris. In visioe
em̄ faciei noticia ē perfecta. in visi
one vero posteriorū noticia accipiē
modica et cōfusa. Itē videm⁹ coitē
q̄ tria genēa v̄ visibiliū visui oppo
nunt. scz luā. et specula. et corpo
ra colorata. Luā igitur sunt spiri
tales natūe. specula dīne sc̄ptūe.
corpa colorata corpales creature.
Et circa hec vsatur sanctorū cōtēpla
tio. scz v̄ circa spūales naturas. Et
circa dīnas sc̄pturas. Et circa corpo
rales et visibiles creaturas. p̄ptea
q̄ inuisibilia dei a creatura mundi
per ea q̄ facta sūt intellcā cōspiciūt.
No. 1. Tercū est distantia p̄porcio
nalis. Nā si res poneretur sup oca
lū nō videretur. Et si nimis esset a
lōge. nullomō videretur a male. O
portet igit q̄ a visu distet fm̄ ali
quā p̄porcionē. intra quā nō equali
ter s̄ magis et min⁹ videt fm̄ mō
dū distātie. Sūt at reb'⁹ dīnis quo
rūdā oculi p̄pinq̄ et vicini scz btōz.
Et ideo isti clare et apte illa cōspici
unt. quorūdā vō valde t̄moti sicut

oculi dāpnatorū. In cui⁹ signū d̄z
Lu. xvi. de diuite dāpnato. eleuās
oculos scz mētis cū eēt in tormētis.
vidit Abrahā a lōge et Lazaru⁹ i si
nu ei⁹. Vñ tales de gloria dei et be
atorū quasi nichil vel parū vidēt.
q̄ dāpnati gloriā btōz v̄sq̄ ad diē
iudicij vidēt nō distincte s̄ cōfuse.
sicut illud q̄d a t̄motis videtur. Nō
em̄ cognoscūt q̄lis eorū gloria sit. s̄
solū cognoscūt eos eē i gloria q̄dā
inextimabili. et ex hoc torquēt. tū
ap̄t iuidiā. tū q̄ ipsi talez gloriā
amiserūt. s̄ post diē iudicij oīo bea
torū visioe p̄uabūt. fm̄ illud **Tolla**
tur impius ne videat gloriā Quorū
dā vō oculi vt viatorū p̄ti sūt distā
tes. p̄tim appropiquātes. q̄ licet
distāt p̄ naturā appropiquāt tamē
p̄ grāz. Et ideo ipsi dīna magis v̄l
min⁹ cōtēplādo p̄cipiūt. fm̄ q̄d p̄e
grāz magis vel min⁹ eleuāt. fm̄ il
lud. Psa. lñ. Ecce intelliget serū⁹
me⁹. exaltabit a eleuabit. a s̄blimis
erit valde. Oportz ego vt patet ex
deis q̄ ei⁹ q̄d videt ab oculo sit sit⁹
t̄minat⁹. scz n̄ nimis a base visuali
elōgat⁹. q̄ illd q̄d multū a base vi
suali elōgat licz visui opponat n̄ tñ
distincte videt. sic at visus corporā
n̄ bñ vidz illd q̄d ē mltū elōgatū a
base visuali. sic intellcūs noster in
hac vita ip̄fecte cognoscit et cōtē
plāe id q̄d multū elōgatū ē a natūa
sēnsibili. eo q̄ nichil sine fatalitate
intelligit aīa. vt dicit Phūs Fatal
ma at ē s̄ilitudo rei sēnsibil. vñ ea q̄
sūt oīo a sēsu t̄mota sic sunt res in
tellecuales a nob cognosci nō pos
sūt n̄ iōptū se nob p̄ aliquos effcūs
sēnsibiles manifestāt. et i deo cōtēpla
tio nrā ēca talia modica ē. s̄ tñ dele
ctabilissia Vñ Phūs dicit i. i. li. de
p̄tib'⁹ aliū. accidit ēca illas honoābi
les existētēs et dīnas s̄bas minoēs

noſ exiſtere theorias. Et ſi ſedꝫ mo-
dicum attingamꝫ tamen ppter hꝫ
notabilitateꝫ cognoscendi delecta-
bilis aliqꝫ habent qꝫ que apud
nos omnia. **Quartū** eſt ſoliditas
rei. qꝫ ſi res non eſt deſa ſed viſui
pua nō videtur. pꝫ quā cauſam
actꝫ nō videmus. **Sic** contemplatio
noſtra non debet eē circa puia. id
ē circa tꝫanſitoria et tꝫalia. ſed cir-
ca ſolida et ſtabilia et eēna. **Apoſ.**
ij Cori. nñ. **Rō** contemplātibꝫ noſ
que vident. ſed qꝫ nō vident. **Que**
em vident tꝫalia ſūt. qꝫ vero nō vi-
dentur eterna ſūt. **Quintū** ē magni-
tudo debita rei viſe. qꝫ ſi nimis eēt
pua non videretur i quacūqꝫ diſtā-
tia. **Viſus** em nō pꝫficiē nꝫ pꝫ
pirami de ad oculū remētē qꝫ ſi fuerit valde
pua occupabit pꝫte viſꝫ valde pau-
uā. ſi viſus nꝫ ſcēt viſibile nꝫ qꝫdo
pꝫ ſue ſupꝫficiē debita qꝫntitate viſi-
bil fuerit imutata. **Spūalitꝫ** at bea-
tus **Augꝫ**. diſtinguit tria genera
bonoz ſcꝫ minima put ſūt lō fortu-
ne. media put ſunt lō nature. et
maxia put ſunt lō grē vel glorie.
Non ergo noſtra contemplatio eē de
ēca lō minima. ymmo ea pꝫ affem
ppter ſui modicitatē reſpicere nō
debemus. ſed debet eſſe circa maxi-
ma ſcꝫ bona grē vel glorie. **Sextū**
eſt caritas mediꝫ. qꝫ ſi mediū fuerit
nimis denſum nō fiet per ipſuz ml-
tiplicatio ſpeciei. et ſpecies remire
non poterit ad pupillā. hoc medi-
um in contemplatiuis viris ē ſenſus
ſiue corpꝫ. ſine qꝫ neqꝫ conſiſtē neqꝫ
templari poſſunt. qꝫ ſi fuerit deſu-
u. groſſū et plenum et delitꝫ enu-
tritum. contemplatiōem ſpūſ iꝫedit.
Raz venter pinguis non gignit ſe-
lum tenuem. ſicut. **Ieo**. dicit **Sed**
ſi fuerit per abſtinentiaꝫ tenuē ſpū-
ritum aptiorem ad contemplandum

efficiet. **Ex nazāenꝫ**. **Caro** ſe ve-
lut groſſa quedā et obſcurior nu-
bes aie obicēſe conſiderat eā dim lu-
minis radiaz nō ſinit. **Septimū** ē
lux. qꝫ ſpꝫs nō imutat mediū lꝫ vi-
ſum niſi cū luce. **Silꝫ** ad contemplādi-
dina neceſſaria ē lux fidei. lꝫ grē vel
ſcꝫpture ſacre. **Pſ.** **Accedite** ad de-
um et illuminamini. **Octauū** ē
tꝫpus. qꝫ viſio fit i tꝫpe ſicut pbat i
Pꝫſpectiua. **Rā** quāvis viſibile ſbi-
to obicēſe viſui. nō tamē diſtincte
apprehenditur. niſi aliqꝫ aie hita de
liberatione qꝫ indigꝫ tꝫpe. **Et** ideo
attētiō aie eſt neceſſaria cū pꝫdictis.
Sic etiā contemplatio requirit ſua tem-
pora. **Nam** quedam tempora apti-
ora ſunt contemplatiōi diuinorum.
vt tꝫpa magis quieta vlꝫ qꝫbz hꝫ ma-
gis eſt ſobrius. **Vnde**. **Pſ.** **Mane**
aſtato tibi et videbo te. **Et** itez. **In**
matutinis dñe meditor i te. **Et**
etiā tꝫpa qꝫbz hꝫ nꝫ hēt occupari circa
exteriora. **Pſ.** **Media** nocte ſurge-
bā ad conſidēdi tibi. **Deiū** em ſcē-
qꝫrit caritas veritatis vt **Augꝫ**. di-
cit. **xix. li. de** citate dei. **Ite** dulce
do contemplatiōis aſſilat ſaguim. **Ori-**
mo ratioē principꝫ fontalis. qꝫ ſā-
guis ſcꝫm **Ariſt.** ſedē hēt in corde.
qꝫ dicit qꝫ cor ē pꝫcipiū ſāguinis ſi-
cut et renaz vt maifcſtū eſſe dicit
pꝫ anathomiam. **Sed** ſcꝫm **Galie**.
ſedē ſāguinis ē in epate ſicut i ſuo
fōte. qꝫ in calore epatis eſt locus ſe-
cūde decoctionis. et ideo ſāguis per
mēbra dirigit. vt eoz calore tꝫcio
decoquat. **Prima** em decoctio fit
in ſtomacho. ſcꝫda i epate. tꝫcia i oī-
bus mēbris. **Doſſet** at dici vtrāqꝫ
opinionē concordādo qꝫ epas ē prin-
cipiū ſāguinis quo ad materiā.
qꝫ materiā ſāguis ē ab epate. ſi cor
qꝫtū ad formā qꝫ i corde illa materiā
accipit formā ſāguis. **Moralitꝫ** aut

per calorem siue epatis siue cordis
ardorem accipimus amoris. Ex ar-
dore namq; dilectionis q̄si ex calo-
lore epatis l' cordis p̄fluit dulcedo
et suauitas sp̄ualit' otemplantis.

P̄s. Gustate sc̄z p̄ amorem et vide-
te sc̄z p̄ otemplationē qm̄ suauis ē
dñs. Sec̄do ratione q̄litas natura-
lis. Est enim sanguis calide et hu-
mide nature. calor ex amore. hūor
ex timore debet puenire. que duo
crescere et delectari reuerent' et sō-
bric' faciūt otemplantē. **Vñ.** **P̄s.** ex
persona xp̄i dicit patri. Qui timēt
te. sc̄z timore filiali q̄ est ex reueren-
tia et amore. videbūt me. sc̄z in con-
tēplatiōe et letabūt in m̄na delecta-
tione.

Capitulum. xvij.

Qonuersi nouiter ad deū.
oportet vt gubernētur et
foucantur ad modū infan-
tis nouiter nati. Infans em̄ nouit'
natus diligēt' gubernāndus est. q̄a
cū caro ei' sit fluida et tenella. sūt
ei adhibēda remedia et fomēta. et
sicut docet **Constā.** plura fomēta
sūt ei adhibēda. **Primū** est vt i ro-
sis cū sale tritis muoluatur vt mē-
bra fluida confortent'. et a viscosa hu-
miditate purgēt'. Quasi autē rose
redolētēs sūt scōz viroz exempla
et vtutes. q̄bus infans muoluitur.
quādo nouiter ouersus ad imitari-
dū puocatur. sed debēt ei cūz sale
teri. .i. cū discretionē exponi et sua-
deri. Nō em̄ adhuc debili debēt per-
suadēi exēpla nimis austeā ne for-
te desperz. vel ne forte assumat su-
pra posse suū. **Vñ** dñt p̄poni exem-
pla opetētia sibi q̄bz ad p̄ficiendūz
confortēt'. et a peccā visco. .i. consuetudi-
ne seu infectiōe purgēt' et libēt'. .i.
P̄s. ij. Quasi modo geniti infan-
tes lac accipite. .i. faciū exēploz

infortationē siue imitationē. et se-
q̄t. rationabiles sine dolo vt i eo
crescatis cū. **Sec̄dū** est vt palatum
et gūgue cūz digito melle vincto
fricentur. vt interiora oris mūdifi-
centur et confortentur. et dulcedine
mellis appetitus infantulo puocet-
tur. **Tūc** autē penitens digito frica-
tur. qm̄ leue opus siue on' et non
graue et iportabile sibi iponitur.
Vñ otra nimis austeros sac̄dotes
dñs dixit **Alligant** onera grauiā et
iportabilia et iponūt i humeris ho-
iminū. digito autē suo nolūt ea mō-
uere. **Sz** adhuc oportet q̄ digitus
melle vngat'. ita q̄ etiā cum q̄dam
dulcedine p̄mā iniungatur. q̄ tunc
penitēs libēt' recipit et magis cō-
fortatur et puocatur appetitus ei'
ad faciendū. et quanto libēt'
facit. tanto plus ei valet ad intēti-
orem purgationem. **Tercium** est
vt sepe balneetur. et oleo mirtino
aut rosaceo iniungatur. et omnia
eius membra fricent'. **Per** frequē-
tem autem balneationē accipe fre-
quentem lacrimarum opunctionē
P̄s. Lauabo per singulas noctes le-
ctum meū et lacrimis meis stratum
meū rigabo. **Per** oleū mirtinū itel-
lige doctrinā tpantiē. **Et** p̄ oleum
rosaceum doct' vīnaz patientie. q̄a
mirtus temperatiāz. rosa vero pa-
tientia significare consuevit. **Et** isto
duplici oleo cōt' penitens p̄cipue li-
m̄ri. .i. ad patientiā et tpantiā p̄cipue
moueri. sc̄z ad patientiā aduersorū.
et ad tpantiā delectabilium. que tē-
peratiā debet esse in omnibz mēbz
Quartū ē vt i loco obscuro sopn'
puocet'. vt lumen in ocul' ei' ogee-
ret'. et ne nimio lumine oculi tenel-
li ledant'. vt nō luscī efficiant'. **Sic**
nouit' ouersi potius in quadam ob-
scuritate siue simplicitate fidei sunt

tenendi vel pmittendi quiescere. q̄ eis subtiliora et altiora sint pp̄nenda et dilucidanda. qz talia q̄n̄ tūcūq; per v̄ba declarata debiles oculos mentis eorū potius lederēt q̄ illuminarent. Vñ talib; **Ap̄l; 9** dicebat. **Deb. v.** Facti estis q̄b; lacte d̄p; sit non solido cibo. i. facili fidei doctrina nō s̄blimi et difficili. **Q̄n̄** tū ē vt super oīa caueat ne corrupto lacte nutriantur. quia ex hoc infirmitates pessime gn̄at̄ i puulis. nec ē dāda medicina puul̄ dū egrotāt. sed nutrit̄i uemēt̄i medicina dietanda ē vt defectū infantis suppleat virtus nutrit̄icis. sicut **Cōstā. dicit.** Ex bona enim dispositione lactis fit bona consistētia prolis. **Sic** ergo cauendum ē vt nouiter ad fidem vl̄ penitētiā uersi non nutriant̄ doctrina praua vl̄ heretica. qz ex hac generant̄ i eis pessime opinionēs et dispositionēs. Vñ regula vl̄ medicina eis necessaria tradēda ē de scōz̄ uirorū instructionib; et exēplis. qz ex illorū ifortioe bō vel mala p̄det nouicioz̄ vita et fōz̄. propt̄ qd̄ dicebat q̄busdāz̄ doctor gentium et mḡz̄. **Ap̄. Phil. in.** **Obseruate** eos q̄ ita ābulāt sic habetis formā nr̄am. **Sextū** ē q̄ infatuli faciens sunt ligādi. eo scz̄ qz mēbra infatilia sunt tenella et ad diuisaȳ susceptionē formaȳ sunt disposita et ideo faciens sunt ligāda ne fiant de forma siue torta. **Sic** qz noui uersi et p̄cipue iuuenes sunt faciles ad suscipiendū oēm iformationē sibi datam. ideo sunt sub certis legib; et regulis limitandi. et certis et discretis personis cōmēdādi. ne ex alicui; malis exēpl̄ vl̄ verb̄ deformēt̄. **Septimū** ē qz infatuli mltū capiunt nutrēt̄i. indiget̄ mltō sōpno. vt sic calor ad in-

teriora reuocetur. et digestio celebretur. **Valet** etiā eis ad hoc si mitius moueant̄ et sic ex motu calor interior confortet̄. et vt sōpn; p̄ fumositatū resolutionē cerebro puocetur. **Valz̄** etiā eis ad hoc si canentur vt infatuli s̄fus ex w̄cū dulcedine delectet̄. **Sic** qz uersi nouiter et p̄cipue iuuenes sūt multū auidi et apti cape nutrēt̄i; doctrine spūalis indiget̄ sōpno. i. vacatiōe a q̄ete cōtemplatiōis et meditatiōe vt calor diuini amoris in eis accendat̄. ita vt doctrina qua informatur eis magis placeat et pficiat. debent etiā moueri in am̄is. id ē facilibus obediētiē operibus occupari ne ociosi sint. quia ex talibus operib; calor amoris et sōpnus. id est quies cōtemplatiōis in eis accenditur et appetitur. **Valet** etiāz̄ eis vt cantus diuine laudis audiant si sūt layci. l̄ dicāt si sūt clerici. **Vñ** legiē de b̄tō. **Aug; 9** q̄ tpe iūstis sue flebat vberrie atq; creberrie suaue sonātis eccie uocibus rehemter affectus. **Voces** enim ille influēbant auribus eius. et eliquebatur ueritas in cor eius. et fluebāt lacrimę et bene illi erat cū eis.

Capitulum. xvij.

Quorū hūanorū conditiōne. ptes capit̄is q̄ dicuntur tpa respētāt q̄ ad q̄tuor. **Primo** qz ille due ptes capit̄is q̄ tpa dicūt̄ sūt mēbra valde mobilia. **Et** ideo vt dicit. **Psi.** tpa dicta sūt. qz sui mobilitate cōtinua q̄si inuallis tpm̄ imutant̄. **Sic** etiā hūana corpa s̄m̄ decursū tpm̄ iugit̄ imutant̄ et alterent̄. vñ de hōie quo ad corp; d̄z̄ **Job. xiiij.** **Rūq;** i eodē statu p̄manet. **Apparet** etiā ex hoc dicto **Psidori.** q̄ iste due ptes capit̄is denōināt̄ a tpi; et ideo n̄ dūt

Otari timpa vt quidaꝝ p̄deotē p̄fa
 runt sed tpa. a hoc etiā dicunt **Du**
g. et **Brito** **Secdo** tpa sunt valde
 vtilia. **Nā** per tpa mediātibꝝ ner
 uis ad instrumēta sensuū sp̄s de
 fertur. et p̄ eadeꝝ sp̄s vitalis per
 quosdā arterias a corde ad cerebrū
 demandatur. **Sicut** ergo tpa defui
 unt sensui et vite. sic corpus datū
 est homini vt spiritui obsequat. vt
 in sensu. i. in cognitione perficiat.
 et vt vitam eternā etiam mereat.
Vñ. Apoꝝ. No. xij. Obsecro vꝝ p̄
 misericordiaz dei vt exhibeatis coa
 pa vrā hostiā viuētē. scāz. deo nē.
Tercio qz tpa sūt valde passibilia
 et ad lesionē facilia. **Nā** p̄t neruo
 rū sc̄sibihū et arteriaz venazqꝝ pl̄
 satiliū i loco tpi colligātiā. tpa
 sūt valde passibilia. et ad lesionē fa
 cilia. **Vñ** aīal ibi p̄missum de facili
 moritur. sicut dicit **Ph̄s. xix.** li de
 aīalibus. et hoc etiā accidit. qz hu
 mor q̄ est in tpiibus cito egreditur
 p̄t ossiū tenuitatē. p̄t qd̄ tēpa
 cito canescunt p̄t hūoris pauca
 tē et siccitatē in eis dñantē. et p̄t
 eoz ouertibilitatē ad naturā frigi
 ditatis. **Sic** etiā naturalit̄ corpus
 hūanuz inter omnia corpa ē valde
 passibile. et ex leui percussioē inter
 dum ducit citius ad mortē. et inue
 etiā calore a hūore i eo deficiēte ad
 semū et canicē tēdit. **Apoꝝ. i. Cori.**
xv. Cotidie morior. et ad mortē tē
 ditur senescēdo. **Nā** qd̄ antiquat̄ a
 senescit p̄t interitū ē. **Heb. viij.**
Quarto qz tpa sūt valde humecta
 bilia. sūt etiā interiꝝ aliquātulum
 villosa. vt humorē a cerebro venē
 tem recipiant. et sompnum ocul̄
 inducant. a si illi villi fuerint com
 pressi per liquationem compressi
 humoris. oculos lacrimari faciunt.
Similiter quoqꝝ corpus nostruz hu

morem cibalem cotidie recipit. quā
 concupiscentiam frequenter mōs.
 dit et sompnuꝝ peccati inducit. **Est**
 insuper corpus frequentius ex sua
 passibilitate et grauitate causa la
 erimationis et luctus. **Vñ Apoꝝ. No**
vij. **Ipsi** inter nos gemimus expa
 ctantes redēptionē corporis nostri.
Item qualit̄ corpus debeat a spū
 gubernari ipsa natura carnis ostē
 dit. **Primo** ratione nobilitatis. **Nā**
 caro humana ē priuilegiata. eo qz
 sit nobilissime forme vnta. scz aīe
 rationali que est dei ymagīe. isig
 nita. imo qd̄ super omnia mirābilis
 simum ē caro hūana dei caro est fa
 cta et verbo dei vnta. p̄t qd̄ est
 super omnia exaltata. ex quo de dig
 ti debet homo carnem sic nobilita
 tam et exaltatam abiciuilitati seu
 feditati exponere. **Vñ** **Leo papa**
 dicit. Agnosce o xpiane dignitatē
 tuam. et diuine glorię factus natū.
 noli degeneri ouersatione tua in p̄
 stinam vilitatem redire. **Secdo** ra
 tione vtilitatis. qz fm. **Costā.** caro
 cū sit calida et hūida ē caloris natu
 ral fomētū. ossiū neruoꝝ et lacto
 rū coopimētū. et frigiditatis tēpam
 tū. **Et** ad hęc oīa valet corpꝝ a spū
 regulatū. qz ē amoris spūalis nutri
 mētū. **Eccl̄. xxxvij.** Feruor ignis
 .i. feruor dñi amoris vrit carnes e
 ius. **Item** ē v̄tutū et grāz spūaliū
 abscohiū. **Nāz** grossicies et ifirmi
 tas corpis abscohit dona mētis. et
 abscondēdo per hūilitatē custodit.
Apoꝝ. ij. Cori. iij. Habemꝝ thꝝ sau
 rū istū in vasis fictilibꝝ. i. in fragili
 bꝝ corpibꝝ. **Intōū** etiā dū corpꝝ at
 tēit. frigꝝ mētis. i. pigēcia expellit. **P̄**
Q̄uplicate sūt ifirmitates eoz po
 stea accēleāuezt. **Tercio** rōe varieta
 tis. ē em̄ tplex cāo siue tplex sp̄s
 carnis. **Vna** nūis ḡ muscul admixta.

vt lacteus. **A**lia inter durum et molle tpatat. vt caro cartilaginosa. tertia inter hec media. vt caro coiter dicta. **I**n quo significatur qd ipsum corpus nostrum aliquando e au duritia et rigiditate domandū. qd sigt caro neruis admixta. Aliqn cum mollicie et leitate fouenda. qd sigt caro coiter dicta. **S**emper aut est cum temperantia nutrienda et regeda. qd sigt caro cartilaginosa. **Apo. No. xij. Exhibeatis corpora vestra hostiam viuientem. hostiam vitia mortificando. s. viuentez. naturā conseruando. et hec duo tēperantia facit. qz naturā obuat. et vitia refecat.** **Q**uarto ratione qntitatis. **D**icit enim **Aristo. xij. libro de animalib. qd aues paucas carnes habentes veloces sunt vigorose et boni volatus. Sed aues multas carnes habetes sūt pigre. et vix a terra valēt se erigere. Sic homines q a carnalibus delectationibus abstinent sunt circa spiritualia a vigorosi. et ad ascensum per volatum contemplationis idonei. Sed homines carnos. i. carni vel ventri dediti extrario sunt ad spūalia pigri. et a terrenis affectibz nequnt separari.** **V**nde **Phūs dicit. xij. libro de animalibus. qd caro nimis habundans impedit spiritus operationes. Et ideo creatio capitis ex multa carne non fuit. vt esset homo sēsus melioris. et intellectus perfectioris. Dicit etiam i libro pmo. quādo loq qui est circa oculos e multē carnis malitiam sigt dispositionis et praeue formationis. et defectum formatiue virtutis. Vnde ex multa carne et debili virtute non valente illam regere. monstruose generant i corpore passionies. sic ipse **Phūs dicit libro. xvi. que omnia ostēdūt****

qd tpatia necessaria est ad sanitatem mentis. et ad validitatem corporis. **V**nde de sobrietate que est tēperantie pars scz quo ad potū. dicitur. **Eccī. xxxi. qd sanitas est aie et corporis pot. sobri.** **Capl. xix.** **Q**uia pastoralis assimilat mamille. **P**rimo qz mamilla in muliere est membrū duplicatum. qz duo sunt precipue pastori necessaria. scz vita et doctrina. vt scz ad nutrimentum sboitorum ex altero fluat lac exempli. ex altero vero vbi. **Thi. n. j. Ex. plum esto fidelium in verbo. in conuersatione ac. Vel duo vbera sunt due virtutes necessarie rectori. scz iusticia. et clementia. Proū. x. Misericordia et veritas custodiunt regem. et roboratur clementia tron. eius. Grego. Inesse rectoribus debet et iuste patientis misericordia. et pie seuiens disciplina. dicit tamen **Phūs. vi. libro de animalibus. qd animalia multoz vberum multorum sunt filiorum. et habent vbera a parte inferiori diffusa. vt patet in camula. et porca. Et cum peperit porca dat pmo filio pmam mamillam. a scdo secundam. et sic de alijs. Alia autem pauca vbera habentia paucos habent filios. Vnde videtur q natura non errante non debet aliqd animal plures filios generare q habeat mamillas in corpore. alias esset inuenire diminutum et superfluum in natura. qd pro inuolenti habet **Phūs. Sicut ergo animalia multorum filiorum multorum qz sunt vberuz. et econuerso que paucorum sunt vberuz paucorum sunt filiorum. Sic pastores quanto plures hnt spirituales filios pascere et nutrire. tanto pluribus eos vberibus. i. virtutibz oportet habundare qbz******

honorum operum prebeat alimentum
 ra. i. exempla vel iuuameta. Et ideo
 sicut dicit Gre. i. **Pastor.** Virtuti-
 bus vacuus ad regimen nec coac-
 tus accedat. **S**ecundo quod mamilla est in
 bz ad nutrimentum fetus necessarium
 Sic pastoralis cura est necessaria ut
 subditus velut filii nutriantur a pasto-
 re. **S**icut et exemplo et etiam tpali sibi
 dio. i. **Petri. v.** **P**ascite qui in vobis est
 gregem dei etc. **Ter. n.** **L**amie nu-
 dauerunt mammas et lactauerunt catu-
 los suos. **N**am lamie mammas de nu-
 dant. quoniam pastorem mentes internas
 suas virtutes ad subditorum profectum ope-
 ribus demonstrant. videlicet sapientiam do-
 cendo. pietatem subueniendo. et sic de a-
 liis. **Tercio** quod mamilla est membrum
 lactis administratum. **L**ac autem ut di-
 cit Arist. est sanguis decoctus digestus
 non corruptus. **N**am sanguis menstrualis
 ad mamillas opere nature repellitur.
 et ibi decoquitur et digeritur. **S**unt enim ma-
 mille in pectore situate ut cordi essent
 vicine. ut propter calorem cordis deco-
 ctio sanguinis in lactis naturam facilius
 vteretur. **D**igestus autem sanguis ex albe-
 die glaudulaz mamillaz in caloris
 specie transformatur ut dicit **Costa.** **C**a-
 ro enim mamille cauernosa et poro-
 sa est ut spogia. et glaudulosa et mol-
 lis et alba. et ideo ad generatioem
 lactis est apta. **L**ac autem bene digestus
 est dulcis quod necessarium est propter cibatio-
 nem animalis. eo quod cibum omnium animalium
 non est nisi dulcis et valde digestus ut
 dicit **Costa.** **E**x quibus omnibus colligitur
 quod membrum mamille est sanguinis de-
 puratum. digestum. dulcoratum.
 et inspissatum. **P**relatus igitur ad
 modum mamille habet prebere sanguinem.
 i. doctrinam sapientiam et vitam
 lem. quare tamen primo debet depurare
 legendo. digerere meditando. dulcora-
 re disponendo. inspissare siue igros-

care profectum. ita ut faciliter et a-
 uide ab auditoribus capiatur. **Q**uarto
 quod mamilla est membrum cordis et
 pectoris defensiuum. **N**am mamille sua
 carnositate pectori cooperiunt. a fri-
 giditate eius ossa temperantes a fri-
 giditate aeris protegunt et defendunt.
Sic cura pastoralis non debet tan-
 tum intendere subditis. qui pectori siue
 cor suum custodiat siue defendat a
 vitis. **V**nde sicut mamille primo pec-
 tus armant. deinde autem lac propinant.
 ita pastores primo debent intendere
 sibi. deinde gregi prouidere. **Act. n.**
Atendite vobis et gregi vniuerso.
Quinto quia membrum mamille
 est concepti fetus indicium. **N**am
 sicut dicit **Phis. in. vi.** libro de ani-
 malibus. **S**i impregnatio fuerit ma-
 sculi. apparet dextra mamilla maior
 sinistra. **S**i vero femina fuerit est sinistra
 maior. **E**t hoc signum apparet qua-
 do primo fetus incipit se mouere. **S**ic
 in correctioe plati mamilla dextra
 est rigor discipline. sed sinistra dulcor
 misericordie. **S**i ergo dulcor miseri-
 cordie excedat rigorem discipline fa-
 cit filios femineos. i. subditos dissolu-
 tos. sed si magis vigeat rigor disci-
 pline facit masculinos. i. viriles et
 virtuosos. quoadque autem ex nimia mol-
 licie presidentis vita omnino corrupta
 est potest delinquentis. et extra quoniam
 ex rigiditate siue duritia obseruat.
Et ideo dicit super **Amphoz.** quod quoniam mu-
 lies pituita sunt abortiuum mamille
 mollescunt. **C**uius ratio est secundum **Gali-**
 quod gelitas mamille paucitate lac-
 tis signat. **V**nde cum fetus debitum nutrimentum
 non habeat necesse est ut abortiat. **S**i ve-
 ro fuerit vbera duam. sanum esse fetum
 designat. unde docet **Phis.** **Q**ui blando
 verbo castigat non corrigit. acus necesse est
 ut arguat. **C**um dolo sunt abscedenda
 que leuiter sanari non possunt. **Cap. xx**

Quotitas mētis affilatur
dolori verticis. Primo rati
one diuisionis. qz dolor v̄
ticis h̄c modo fieri solet vt videat
tur caput in plures ptes diuidi.
In plures ergo partes caput scin
ditur. quia hominis curiosi mēs in
diuersa p̄tatur. querūt em̄ curiosi
varia et diuersa et noua. v̄tra illd̄
Eccl̄. iij. In pluribus operib⁹ ei⁹
ne fueris curiosus. Sedo ratione cu
rationis. qz oportz p̄mo vt caput
infirmi vitta. i. lineo p̄ano stringat̄.
et sic mēs curiosi stringēda ē vitta
.i. corrigēda ē doctrina. Sic sua vit
ta. i. doctrina ligauit Paul⁹ caput
Thimothei. i. mētē dicens. Stultas
et sine disciplina questiones deui
ta. sciēs qz generāt lites. seruū aut̄
dei nō oportet litigare. sed māfue
tum esse ad om̄s. Oportet etiā vt
huic infirmitati auxiliū medicīe
nō desit. qm̄ huiusmodi morb⁹ ve
lut cācer serpit. Vñ Apo⁹. ij. Thi.
ij. Prophana et inutilia deuita. ml
tum em̄ p̄ficiūt ad impietatez. et ser
mo eoz vt cācer serpit. Tercio ra
tione lesiōis. qz solz talis infirmitas
verticem dolentiū ledi p̄ multiloquū
Et ideo curiosis et garrul̄ litigatoz
bz remediū ē vt oī ipsoz silentiū i
ponat. Nā in ml̄tiloqo peccm̄ nō de
erit. vt d̄z. Proū. x. **Ca. xxi.**

Quotitas affilatur pinguedi
ni. Primo qd̄ qz pinguedo
sua vinctuositate est ignis
et caloris vitalis nutritia. Et sile
mentis deuotio ignem diuini amo
ris. et calorem. i. feruorem caritatis
quo aīa spūaliter viuit. in ip̄a an
ma fouet et nutrit. i. Re. ij. Incen
dat p̄mū iuxta morez hodie adeps
Adeps em̄ in cōdit. cū ex ipsa deuoti
one aīmus inflāmatū. Sedo quia
pinguedo est sua aēa leuitate sup

ficie petitiā. qz scz mētis deuotio e
tiā exteri⁹ p̄cipit. siue per lacrimas.
siue per voces diuine laudis et alia
huiusmodi. Vñ. Jo. Cassian⁹ dicit i
collatiōe Abbatis Ioh̄is qz deuotio
est feruor bonē volūtatis quē mēs
cohibē n̄ valēs certis manifestat in
dicens. Ps. Sicut adipe et piguedi
ne repleatur aīa mea. et sequitur.
et labijs exultationis laudabit os
meū. Tercio qz piguedo ē vacuita
tis corpis repletia. et sic deuotio ē
plet et oplet de fec⁹ aīe. Vñ vacui
tas corpis est huilitas mētis que ē
plet piguedie. qz mēs huius ēple
tur deuotiōe. Job. xxij. Viscera ei⁹
replebūt adipe. Quarto qz pigue
do ē diuersaz p̄tū ip̄inguatua.
vñ et h̄t diuersa noīa. Nā sicut dī
cūt. Ps̄id. aruina ē pinguedo adhe
rēs cuti. et ista s̄ḡt deuotionē exte
riore q̄ oñdit i effū. Job. xv. De la
terib⁹ ei⁹ aruina dependet. Adeps
aut̄ ē pinguedo intestina iuoluēs
et mēbra interi⁹ custodiēs. et hic
des̄ḡt deuotionē interiore quā de⁹
p̄cipue requirit. Leui. iij. Vis adeps
dñi erit cū. Pinguedo aut̄ cōit dī
de vtrāqz. licz stricte dicat pingue
do q̄ adh̄t cuidā pelliaule q̄ d̄z ier
bz. ergo pinguedinē largo modo
sūptā h̄t q̄ tā interi⁹ q̄ exteri⁹ est
deuot⁹. vñ qz pinguedo inuenit̄ in
diuersis p̄tib⁹. s̄ḡt qz deuotio inue
nit̄ in diuersis reb⁹. Vñ sic Bern⁹. di
cit sup. Cat. Nō oīmb⁹ eodē mō da
ta ē grā ista scz deuotio. Porro tho
mas in latē ioh̄es in pectore petr⁹ i
sinu. paul⁹ i t̄cio celo secreti hui⁹
grāz assecuti sūt. **Capitulū. xxij.**
Quo i sacra septuā attribuit̄
hūana mēbra. et h̄c fit s̄m
methasoz. sic Damasc. di
cit. li. i. ca. i. Simplex em̄ de⁹ ē et nō
figurabilis. oculos enim palpebr̄s

et visum habere de scribitur. qz ha-
 bes virtutē vniuersoz consideratiaz
 nichil eū latē p̄t. Aures qz et audi-
 tum habere de scribitur. qz ap̄d eū
 pp̄tationez fore et de p̄tationis sus-
 ceptionē non timemus. Per hunc
 em̄ sensū nos imites ostēdimus. qn̄
 de p̄tationibus aures fauorabilē in-
 clinamus. Os fauces et labia habe-
 re dicitur. qz illud velut loquendo
 p̄ inspirationē nob̄ reuelat qd̄ hōi-
 nū cognitio p̄ huiusmodi organa ex-
 p̄mit et ostēdit. Guttur et gustuz
 habere d̄z. qz in nostre iusticie opi-
 bus tanq̄ i gustu delectat. Nares et
 olfactū habere d̄z. qz tanq̄ odor sua-
 uissimus dño plac̄ quicq̄ deuotiō-
 nis affcūs ei exhib̄z. Faciē vero ha-
 bere d̄z. qz per ipsi⁹ opa ei⁹ vtutez
 et p̄sentia p̄p̄d̄im⁹. Nā personaz
 p̄fētē p̄ faciē cognoscim⁹. Qa⁹
 representant ei⁹ st̄ilitatē et inuisi-
 bilem opatiōēz. qz nos digitis et
 manib⁹ et brachys st̄ilitiora et for-
 tiora opamus. Qn̄ vō sc̄ptuā dex-
 terā dei cōmemorat. cariora dei et
 digniora insinuat. Vn̄ et iurare p̄
 dextera d̄z. qn̄ intrāsmutabilit̄ ei⁹
 v̄siliū phibet. Sed frequēter paupe-
 rib⁹ et idigētib⁹ sbuemit et ideo pe-
 des h̄re d̄z. duz sepe oñdit in effcū
 qd̄ solēt opari hōies pedib⁹ l̄ m̄cel-
 su. Cor et pect⁹ habere d̄z. p̄t cogni-
 toz iugē recordationē. Vētrē vō
 et viscēa p̄t opassionē quā se h̄re
 in nob̄ oñdit. Irasci d̄z. p̄t odium
 malitiē. et eā quā adhibet vltiōēz
 etiā dormire et obliuisci d̄z. p̄t iu-
 rie dissipationē. Quia ergo tot mo-
 dis per sua bñficia nr̄az supplet iōi-
 gētiā. more hūano d̄z habere m̄bra
 diuersa

Capl̄z. xxiii.

Olectio afflatur mēto. Pri-
 mo qz mētū fuit necariū p̄t

ter mādibularū originē. Nā inferi-
 or mādibula ex mēto ouit et i eo fū-
 dat. Sed mādibula hec inferior vitā
 p̄fētē desigt. cui⁹ ē duplex pars.
 sc̄z dextra que p̄tinet ad sp̄m. cu-
 ius exercitiū ē i vita st̄eplatiā. et
 pars sinistra q̄ p̄tinet ad corp⁹. cu-
 ius ministeriū itendit vita ac-
 tiua. s̄ vtriusqz origo ē ex mēto. i.
 ex dilectione caritatis. qz st̄eplati-
 ua ē ex dilectione dei. actiua vero
 ex dilectione pximi. Vn̄. i. Jo. in.
 Qui non diligit manet i morte. Se-
 cūdo mētū fuit necessariū p̄t dēti-
 um inferiorz radicationē. Inferio-
 res em̄ dētes. i. facti i hoc mūdo vi-
 uētes sūt radicati i mēto. i. in dilec-
 tione dei. s̄m illud. Eph. in. In ca-
 ritate radicati et fundati. Terci-
 o fuit necessariūz prop̄t oris apertū-
 onē. Nā ossa ipsi⁹ menti in suis ex-
 tremitatibus duas habēt furculas.
 vt dicit Constā. Vna ē acuta. cui⁹
 acuminis ligamē qd̄dā inserit. qd̄ a-
 latē t̄p̄mptēditur p̄ qd̄ bucca clau-
 ditur et apitur. Altera vō furcula
 grossa ē et rotūda. cui⁹ rotūditate
 mētū fit mobile. Sic etiā necessa-
 ria est dilectio caritatis vt os apiti
 possit. siue i p̄dicatiōe. qz si linguis
 hōim loqr et āgloz. caritatē at nō
 habeā q̄. i. Corin. xii. siue in orati-
 one siue i cōfessiōe q̄ etiā sine carita-
 te valide nō sūt. Ps. Os meū ape-
 rui et attraxi sp̄m. qz mādāta tuā
 desiderabā. Hoc em̄ desideriiū mādā-
 toz caritas faciebat. qz sic calor si-
 tiē facit aquā. ita caritatis amor si-
 tire facit iusticiā q̄ i obfuationē mā-
 datoz existit. sine q̄ neqz cōfessiō ē
 salutifera neqz om̄ino ipetratiā. se-
 cūdū illd̄. Prou. xxi. Qui obturat
 aurē suā ad clamorem paupis. cla-
 mabit ip̄e et n̄ exaudiet. Quarto
 fuit mentum necessariū p̄t faciei

h 11

pletionē et cōsumationē. vñ si sit
fronti pporcionatū totā faciem ex-
ornat. et si nimis excedat eā. totāq
faciē dehonēstat. Sic igit̄ mētū p-
porcionatū est ornamentū faciei et
cōplementū. ita amor ordinatus sic
est caritatis dilectio. fm illud. **Cāt.**
ij. Ordinauit in me caritatē. ē orna-
mētū et cōplementū aīe. Vñ per nup-
tialē restē caritas designat̄. **Mat.**
xxij. ex eo q̄ aīam exornat et de-
corat. **Quinto** mētū necessariū ē ad
aīalis fortificationē. Nā in mēto ē
aīalis maxima fortitudo ppter duri-
tiā ossis. et ideo bruta se tangi per-
mentū faciliē nō permittūt. Nā mē-
to cōfracto tota eorū feritas quasi
armis potius enuat̄. Vñ dicit̄. **He.**
xxij. q̄ Dauid fracto mēto vesti. et u-
it ouē de ore ei⁹. Sic maxia fortitū-
do aīe cōsistit in amore. q̄ fortis ē
vt mors dilectio. vt dicit̄. **Cā. viij.**
Sexto fuit necessariū mētū ad a-
moris ostensionem. Vñ mētū hōis
tangere signū est amoris. Et ideo
dicit̄. **ij. Re.** Tenuit Joab mētū A-
mase. Per mētū em̄ amor. sed per
tactū op⁹ amoris exprimitur. Vnde
ille mentum tangit. qui amorem o-
pere cōndit. et hec ē vera pbatio di-
lectiois caritatis. fm illud. **i. Jo. in**
Rō diligam⁹ uerbo neq̄ lingua. sed
opere et ueritate. **Capitulum xxij.**

Diuitie assilantur pilis. Pri-
mo ratione natiuitatis. q̄
pili nascūtur ex fumo cali-
do et sicco. dū em̄ fumus subtil̄ per
poros egreditur. dū ab aere tangi-
tur exsiccatur. Sic ex fumo calido
et sicco. i. ex auaritia desiderii hōis
inflāmāte et humore pietatis exsic-
cāte pcedit diuitiarū accumulatio.
Vic sim⁹. i. amor cupiditatis p di-
uersos poros. i. p diuersas uias et
modos lucrādi et rapiēdi p̄ditur.

et cum ab exteriori aere. i. ab exte-
riori mūdi necessitate tangitur. pi-
li. i. nūmi siue diuitiarū cumuli mul-
tiplicantur et crescūt. et p̄cipue il-
li quibus multiplicatur filij cogunt̄
accumulāre. **Exe. xvi.** Multiplicata
es et gradis effecta et ingressa es
a p̄uēsti ad mūdū muliebrē. vbe-
ta tua intumescit et pil⁹ tu⁹ germi-
nauit. In multiplicatiōe vñ tūore
vbez̄ intellige augmētū familie et
filiorū. et tūc laborat vt germinet
pil⁹. i. vt fiat et crescat diuitiarū
cumul⁹. **Secūdo** ratiōe utilitatis. q̄
pili sūt nō solū ornamentū. s̄ etiā u-
uamētū corporis sicut patet in ca-
pillis. Sic diuitie sūt ad ornamē-
tū dignitatis. et ad uuamētū ne-
cessitatis. Vñ **Phūs** dicit̄ i **Ethicis**
q̄ diuitie sūt organa felicitatis. et
ideo **Amb. super. Luc.** dicit̄. Dites
discāt non in facultatibz̄ crimē ha-
beri. s̄ in hys qui vti nesciūt. Raz
diuitie sicut impedimēta sūt impro-
bis. ita bonis sūt uuamēta dicit̄
Tercio ratiōe q̄litas. Nā ubi in-
cute sūt āpli pori pili exeūtes sūt
grossi. ubi autē pori sūt stricti. tenu-
es erūt pili. Sic hōies habētes ani-
mos largos siue āplos. faciūt gros-
sas expēsas. S̄ hōies aīos strictos
.i. auaros. tenuit̄ et miserabilē ex-
pēdūt. **Ier⁹.** Qui diuitiarū seruus
est. diuitias custodit vt seru⁹. Qui
āt fuitutis excussit iugū. distribuit
vt dñs. **Quarto** ratiōe varietatis.
q̄ pili variant̄ fm etatē. Vñ qñ a-
nimalia senescūt pili idurescūt sic
plume auīū idurescūt. q̄ deficiēte hu-
more necario deficiūt. Sic hōies fm
Phm i senectute efficiūt illibēales
et duri ad lāgiēdū. et hoc ē qñ defici-
tis bon⁹ hūor. i. bon⁹ amor caritatis.
Et hec auaritia semel. sic dicit̄ **Sen.**
mōstruosa ē. mōstro iquit̄ similit̄

est auaritia semilis. q̄o em̄ sibi vult
non intelligo. Nā q̄d absurdū vt
dici solet quo minus restat vie eo
plus viatici querē. et via deficiēte.
viaticū augere. **Diuisio** ergo pi
los. i. mundi diuitias leuēte iubentē
radē. i. viri p̄fecti et religiosi cōp
nere. **Rūi. viij.**

Capitulum. xxv.

Octima spūalis assilatus
cito corpali. in quo nece
saria sūt. viij. scz p̄p̄atio &
masticatio. in loco digestiois v̄cep
tio. ei⁹ in liquorē mutatio. liquoris
in humorē ouersio. ipsi⁹ p̄ mēbra
distributio. cū mēbris assilatio. a i
corp̄atio siue in naturam corpis o
uersio. Sic cibus spūalis doctrinē
a predicatore prepat̄ dū legit̄. ma
sticat̄ dū in meditatione disq̄ritur.
In loco digestiois v̄cipit̄. dū i me
morā recōditur. **In liquorē muta
tur.** dū diligēt̄ exponitur. **In hu
morē liquor ouertit̄** dū deuote disse
ritur. **Distribuit̄ p̄ mēbra.** dū diu
sis auditoribz fm̄ eoz exigētiā pre
dicat̄. **Assilatur** dū attēte et affā
ose recipitur. **Incorporatur** et ouer
titur. dū ope perficitur. **De hoc cibo**
dixit dñs **Opamini** nō cibū q̄ perit.
sed qui permanet in vitā eternaz
Ieo. **Discam⁹** in terris quoz scia
nob̄ pseuet̄ in cel̄. **Ite** doctrina spi
ritual̄ dēt̄ tradi ad modū cibi. **In**
quo fm̄ **Galenū** v̄siderāda sunt q̄
tuor. **Primo** cibi s̄bstantialitas. **Nāz**
aliq̄s cib⁹ ē ex sui natura nutriti
talis et nature iuuatiu⁹. **Et** huic
assilāt̄ doctrina sana et catholica
q̄ aīa spiritalit̄ sustentat̄ et iuuat̄
ad salutem. **Aliq̄s** v̄o ē pestilētiā
et corpis corrupti u⁹. sic cib⁹ vene
nosus **Et** huic assilāt̄ doctrina p̄ua
vel heretica. q̄ mores vl̄ fides corrū
pūnt̄. **Oporet** ergo ciboz scire na

turā a doctrinaz discretiē q̄litate.
ne hō veniēti loco cibi accipiat. ne
q̄s falsitate p̄ veritate credat. **Vñ**
Ecc̄i. xxxvij. **Nō** te effudas super
ōnē escā nē. i. **Jo. iij.** **Nolite** dñi spi
ritui credē. s̄ p̄bate an spūs ex de
o sint. **Sec̄do** attēdēda ē cibi quali
tas. scz vtrū tēperatus sit vel exce
dat. **Est** enim aliq̄s cibus subtilis q̄
de facili digerit̄. cui⁹ quātitas mul
ta parz nutrit̄. qz fm̄ **Auicē.** ex eo
generatur sāguis q̄ cito resoluit̄
a mēbris et ideo parū nutrit̄. a sic
est doctrina multaz subtil̄ rudi po
pulo p̄dicata. qz paruz eos in deu
tione nutrit̄. et male intelligitur. et
cito a memoria labit̄. **Item** ē cibus
grossus q̄ tardi⁹ digerit̄. et pars
eius modica mltū nutrit̄. ex quo
scz grossus generat̄ sāguis q̄ tardi
us resoluitur a mēbris. **Sic** doct̄ ri
na grossior a vulgarior hoines sim
plices magis reficit et in deuotiōe
nutrit̄. et diutius in memoria persi
stet̄. **Item** est alius cibus a s̄bstan
tia tēperatus et talis laudabil̄ est
qz medium tenet. huic assilāt̄ doc
trina. q̄ neqz est nimis rudis. neqz
nimis subtilis. **Talis** em̄ laudabil̄
est. qz simplicibz et sapientibz sa
tisfacit. **No. i.** **Sapientibz** et isipientibz
debitoz sum. **Tercio** attēdēda ē
cibi quātitas vt non sit nimia neqz
nimis pauca sed int̄ hec media. **Nā**
nimis cib⁹ naturā ḡuat. stomachū
inflāt. torsiōes generat. malos hu
mores geneat̄ et augmētāt. vomi
tum et fastidium puocat. calozē
naturalem suffocat. ossium et neu
uorum contractionē causat. vl̄ce
ra. scabiem. et apostemata puocat.
semium et mortē accelerat. **Et** fit
dū homo manducat vt mortē si
giat̄. ideo citius moriat̄. **Qū** v̄o cib⁹
nimis est paucus natūaz debilitat
h in

visum et sensum hebetat. fluxus et
pilloz et caluiciez generat. thim
et hiam accelerat. corpus extenu
at. et peiores infirmitates q̄ eple
tio causat. **Vñ** dicit **Ypoeris** in **Am
phoz**. q̄ in tenuib⁹ dietis maxime
peccat egrotantes **Cib⁹** ergo si me
diū inter hec teneat. rem p̄ditam
restaurat. v̄tutem cōseruat. sangui
nē augmentat. calorem tpat. īge
mum acuit. vires operādi tribuit.
sanitatē perficit et custodit. a salu
brē sōpnuz inducit. **Silv** q̄ accidit
de doctrīna spūali. qz si sit nimia. i.
nimis prolixa vertitur in tedūz a
multiplex anime nocumentuz. et
ideo poetice d̄z. **Quicq̄o** p̄cipies e
sto breuis vt cito deā. **Percipiāt**
aīmi dociles teneātqz fideles **Om
ne** superuacū de pleno p̄ctoē ma
nat. **Silv** etiam defectus doctrīne
spūalis multiplex malum inducit.
et magis adhuc nocet q̄ eius n̄mi
etas. **Vñ** et in penā hōim peccōuz
deus p̄ p̄phetā cōminat̄ dicens. **A
mos** viij. **Mittā** famem in terrā.
non famē panis neqz sitim aque. s̄
audiēdi v̄bū dei. **Et** **Ihēmiās** hūc
defectū deplorauit dicens **Paruuli**
petierunt panē. et non erat q̄ fran
gēt eis. **Tren**. iij. **Ergo** discreta a
tpata doctrīna multiplicat anime
p̄dest. et ideo fidelis et prudens ser
uus quē cōstituit dñs super familiā
suā vt det illis in tpe trīnici mēsurā
Quarto cōsiderāda est assumētis ne
cessitas. **Nā** alius cibus debetur sa
no. alius egro. alius iuuem. alius
sem. alius debili. alius forti. alius
laboranti. alius quiescenti. **Nā** ml̄
ta sunt salubria sano. que sūt mor
tifera infirmo. **Ite** est d̄ria ī sanis
Nā piper et allea que alicui fleuma
tico sunt in remediū. alicui coleri
co sunt venenū. et **Iulquiam⁹** q̄ ē

mors hōim ē cibus ḡtissim⁹ passerii
vel coturnici. vt dicit **Galie⁹**. **Va
riat** etiā cib⁹ scdm q̄litatez morbi.
Nā aliq̄s cibus salubris est in quat
tana. q̄ est mortifer⁹ in acuta. et a
liq̄s qui est vtil in morbi principio.
est nociu⁹ in medio. vel qm̄ infirmi
tas est in sūmo. **Ex** quibus patet
qz cibus variandus est secundum
diuersitatem morbi et virtutem ī
firmi. et secundum substantiam et
qualitatē cibi. que omnia obseruā
da sunt in doctrīna spiritali. per
quam diuersa vitia debent diuer
simode corrigi. **Vñ** **Gre. Razā**. di
cit. qz sic n̄ vna medicie spēs oib⁹
adhibet. ita neqz idē h̄mo vniuers⁹
p̄gruit. a iterū. secunduz qualita
tem auditorum formari dēt sermo
doctoz. sicut **Gre. Papa** dicit. **Et**
iterum **Alia** et alia doctrīna alios
et alios auditores requirit. **Nam**
grossa doctrīna et facil̄ p̄p̄t̄ rudi
bz. i. insipientib⁹. s̄m illud. i. **Cori**. in
Tāq̄ puul ī xpo lac potū v̄b̄ dedi
cē. **Sz** doctrīna s̄bil̄ a difficil̄ p̄gruit
perfcis. **Ap⁹**. i. **Cor**. ij. **Sapiētā** loq̄
mur int̄ p̄fcōs **Heb**. v. **Perfcōz**
em̄ ē solio⁹ cib⁹. **Set** ego p̄dicator
diligēt attēdē a ad q̄o dicat. a q̄o
a q̄bz dicat **Ite** doctrīna p̄dicātis de
bz eē similis voci modulātis et dul
cēt carātis **Nā** p̄mo dēt eē cordis le
tificatā. s̄m illd̄ **Cā**. ij. **Sonet** vox
tua tua ī aurib⁹ meis. vox em̄ tua
dulcis. s̄z cordi **P̄s** **Letator** ego sū
p̄ eloq̄. tu. **Sedo** dēt eē amoris exci
tatia **Nā** sic aues vociferādo et cā
tādo excitāt se s̄z mutuo ad amorē
libidiōsū. ita p̄dicatoēs vocib⁹ a v̄
bis suis dñt excitāe ad amorē spūa
le. sic de xpo dicit sp̄ōsa ī **Cāt**. **Aia**
mea liq̄facta ē vt dilect⁹ locut⁹ ē.
a. **Lu**. vltio **Rōne** cor nr̄m ardēs e
rat ī nob̄ dū loq̄ret̄ ī via et apiret

nobis scripturas. Et nota q̄ aues
parui corporis plus vociferantur
q̄ aues magni corporis maxie tē
pore amoris. Aues em̄ parui corporis
sunt humiles. i. despecti v̄l q̄ parua
cura habent de corpore suo. Vn̄ sūt
magis apti ad vociferandū. i. ad poi
randū et excitandū alios ad amorē
spūalez q̄ illi q̄ sunt magni corpo
ris. i. superbi l̄ voluptuosi p̄dicato
res. Vnde est q̄ doctor gētū et p̄
dicator dicebat. i. Cori. xv. Ego suz
minim⁹ aploz. Et. i. Thi. vi. ad
monebat dicens. Habentes alimē
ta et qb⁹ tegamur. hys otētū sim⁹.
Tercio debet esse passionū anime
expressiua. Passiones em̄ et mor
bi anime vitia sunt. q̄ predicatoris
vox debet exp̄mere. notificando a
redarguēdo vt curētur fm̄ illis. P.
saie. lviij. Clama ne cesses. quasi
tuba exalta vocez tua. annūcia po
pulo meo scelera eoz. et domū ia
cob peccata eoz. Quāto dēt eē lo
ne dispositionis oñsiua. Bona em̄
dispositio aīe ē p̄ penitētā et v̄tu
tes. qz virtus fm̄ Phm̄ ē dispositi
o perfecti ad optimū. Predicatoris
igitur vox non solū vitia dēt oñde
re. sed etiā ad curā penitētie iduce.
et insup̄ ad v̄tutes. Ad vtrūq̄ em̄
hortabatur. Ap⁹. Ro. xij. dicens.
Abiciam⁹ opera tenebray. scz pccā.
et induamur arma lucis. scz v̄tu
tes. Ps. Vox em̄ domini in v̄tu
te. Quāto debet eē laboris s̄bleua
tiua. sicut vox musica et armoica
que ē nature consona. q̄ non solū de
lectat homines sed etiā iumēta. sic
patet i lob⁹ qui ad laborē magis
cantu q̄ stimulo excitatur. Talis
eāt vox xp̄i dicentis. Mat. xi. Ve
nite ad me omnes q̄ laboratis et o
neati estis et ego reficiā vos. Ap⁹
ix. Audiui vocem de celo dicentēz

Michi. scribe. bti mortui nē. **Amos**
emim iam dicit spūs vt req̄escant
a laboribus suis. **Sexto** dēt eē tēon
ablatiua. sic em̄ vox musica atte
diatos et accidiosos recreat et leti
ficat. Je. xxxij. Audiet vox gaudij
et leticie. **Septo** aut̄ vox tribilis et
horribilis nō delectat sed attediat.
Vn̄ dicit Cōstā. q̄ interrogatus q̄
dā quare homo horribil⁹ gūior eēt
ad audiendū q̄ aliq̄ pond⁹ corpore
um. R̄ndit. hō horribil⁹ est aīe pod⁹.
s̄ alia podē ra grauant corpus. Sic
sunt q̄dam p̄dicatores q̄ siue ex mi
mia p̄lixitate. siue ex inepta plati
one. siue ex vocis ineptitudine. si
ue ex ingruitate mat̄cie nō dele
ctāt. sed grauat̄ auditores. **Septio**
debet eē etatis et sex⁹ discretiua.
Na⁹ vide mus q̄ animalia secundū
diuersitatē sex⁹ et etatis habēt di
uersitatē in voce. **Vn̄** Phūs di
cit. xix. li. de animalibus. q̄ causa
acumms et alterationis vocis ē se
cūdm̄ alterationē etatū. **Vn̄** vox
iuuenū aīalū ē acutior voce senūz.
Et vox mulien⁹ ē acutior q̄ viroz.
Vn̄ sic ipse dicit. Multe feie. et mul
ti iuuenes vociferant voce acuta.
Gravitas at̄ vocis seq̄tur taroita
tē mot⁹. qz scz aet̄ mlt⁹ tarde mo
uetur. **Mares** at̄ et senes mouent
mltū aerē. a ideo sūt gūioris vocis.
Nervos et arterias habēt fortiores
masculi q̄ feie. a senes q̄ pui. a nō
castrati q̄ castrati. eo q̄ pp̄ debili
tate mouēt paucū aerē. **Et** qd̄ pau
cū ē mouēt veloci⁹. a vox relox ē a
cuta. a ideo pp̄ debilitatē neruoz
sūt voces castratorū siles feiaz vo
cibz. In. iij. li. de aīalibus dicit etiā
Phūs. q̄ feie sūt acutioris et s̄bilio
ris vocis q̄ masculi. p̄ter vaccaz q̄
hēt vocē suo masculino grossiore. Sic
ḡ son⁹ vocis natural⁹ ē discretiuius
h n̄

etatum et sexuum. sic etiam sonus seu vox predicantis debet discernere etatem et sexum. quia alii admonendi sunt iuvenes. et alii senes. et aliter viri. et alii mulieres. sicut docet in **Psaltoz Grez. Apoc. viij.** Audiuimus uocem aquarum multarum. id est doctrinam. **Octauo** dicitur esse laudis acquisitiua non tamen sui sed dei. **Ps.** Ut audiam uocem laudis tue. **Nono** debet esse affectionis audiendum immutatiua. sicut facit vox musica et armonica. per cuius dulcem armoniam interuim infirmi. demouiaci. et frenetici ad sensum mentis reuocantur. **Sic** vox predicantis frequenter multas affectiones facit uerum in bonas. sicut refert **Costa.** quod **Orpheus** poeta et modulatus optimus dixit **Impatores** ad uiuam me inuitant ut se ex me delectent. sed ego in illis delector cum quibus possim animos eorum deflectere de ira ad mansuetudinem. de tristitia ad letitiam. de auaritia ad largitatem. de timore ad audaciam.

Capitulum xxvi.

Doctores sancti assilantur rebus. **Primo** quia uenes sunt calidi et naturalis caloris seruatiui. **Sic** sancti doctores sicut in seipso sunt feruidi. ita etiam sunt in alijs sua doctrina ignea spiritualis feruoris accessiui et seruatiui. **Calidus** erat doctor christi. de qua dicit **Luc. xij.** **Rone** tor nostrum ardens erat in nobis dum loquebatur ad nos. **Secundo** quia uenes sunt frigiditatis dorsi tpatiu. **Unde** sunt uenes pinguedine cooptine ex frigiditate ossium dorsi sustinent ant lesionem. **Per** dorsum autem intelliguntur homines duri. uel homines rebus secularibus que retro sunt totaliter dediti. quorum frigiditas. id est malicia aliquando nimis excreset nisi eam sanctorum uitorum doctrina uel argutio tpatz. **Unde** de **Wode** ha-

ber. **Mat. vi.** quod metuebat **Johannem**. et audito eo multa faciebat. **Ps.** **In**repuerunt me renes mei. **Tercio** quia renes sunt a decauitate epatis aquosi humoris attractiui. **Unde** et facti sunt carnosi et porosi. **Et** faciliores aquose humiditatis attractionem. **Concauitas** autem epatis est profunditas scripturae sacri canonis. **Ex** epate enim quatuor humores materialiter oriuntur. et sic ex scriptura facti quatuor sensus trahuntur. scilicet literalis. allegoricus. moralis et anagogicus. **Ex** hac ergo epatis decauitate. id est profunditate trahuntur sancti doctores et hauriunt aquam doctrine quam populus effudit habundantia. **Sed** quia hanc suam doctrinam et omnes suam intelligentiam sub fidei mentis doctores sancte ecclesie restringunt. **Unde** **Ps. xi.** **Erunt** fides cinctorum renum eius. **Quarto** quoque quia renes sunt sanguis collati. dicit enim **Costa.** quod ad hoc sunt facti ut ab epate aquam sanguinem fugerent eum depurerent. et eius clamorem. id est uocem ad ueritatem deportent. **Et** hoc etiam dicit **Aristoteles. viij. li. de animalibus.** **In** sanguine itaque intelligitur uita hominis. quia sine sanguine homo non uiuet. quam in alijs sancti doctores suis doctrinis purificant dum peccatores uiuunt. et eos a peccatorum seculis faciunt separari. **Unde** **Is. xv.** **Si** sepeas preciosum a uili. **Quinto** quia renes sunt seminabilis humoris generatiui. **Unde** continent lumbos in quibus dicitur esse causa uenerie voluptatis. quia si autem humor seminabilis est doctrina spiritualis que deo generat filios non carnis sed spiritus. que humor per sanctorum doctorum ora infunditur. **Unde** **Apoc. dixit. i. Cor. iij.** **In** christo ihesu per euangelium ego uos genui. **Unde** doctores ecclesie ab ipso capite christo in suo mystico corpore tanquam renes in carnali corpore uili ter possident. **Unde** ab ipsa sancta ecclesia

ei dicit. Tu possedisti venes meos
Quos etiam ad aliorum salutem i
flamari petebat dicens Vre venes
meos ac.

Capitulum xxvii.

Omnitari laudabiliter subdi
tis docet ipz nom dñi. Nā
hoc nom dñs videt iporta
re quicqz ditiones. **P**rimo em videt
eē nomē potestatis. Vnde a deo a
quo ē omnis potestas dominū est
statutū. Aliter enim nō staret res
publica neqz hūana societas esset
tuta. neqz hoīm scita essēt pacifica
vel qeta. Sublata em de medio iu
sticie potentia libera esset malitia
neqz inocētia eēt tuta sic dicit **Ps.**
Iusta ergo dñatio sbditos nō opp
mit nec repellit. **I**te bon⁹ dñ⁹ ser
uos nō deserit. sed p eis adūsarijs
se oppoīt vt dicit. **Gre.** **S**ecdo hoc
nomē dñs ē nomē eqtatis. **Ps.** **I**u
stus dñs et iusticias dilexit. eqta
tē vidit vultus ei⁹. Vñ iust⁹ dñs
per viā iuris et eqtatis lites et cau
sas inter subditos dirimit. et vni
cuiqz qd suū ē tribuit. extra maliti
am gladiū trahit. p inocētia de
fēda nōa titulū iuste tuitiomis oppo
nit. Maleficos punit. viduas et or
phanos de maū opponētis eripit.
predones et fures ipetit. et per ac
ceptā a dño potestātē nō fm ipetū
volūtatis. s scd⁹ dictam ratiois. et
scd⁹ legis ipsum vniuersa dispoīt.
Tercio dñs ē nom liberalitatis. Nā
boni dñi sūt liberales et pn. **West.**
xix. Cū inqt totum orbē mee dñio
m sbugassez. nolui potentie abuti
magnitudie. s elemētia et leitate
gubnaē sbiectos. **B**on⁹ dñs plus
amari qd timeri appetit. nō hoīb⁹. s
bestialit viuētib⁹ se pēe agnoicit.
Vñ dicit. **Gre.** sup ill⁹. **Gen.** ix.

Sit terror vestet ac. Homo iqt n
rationabilib⁹ s irrationabilib⁹ aia.
libus est platus vt nō ab hoīb⁹ sed
ab alib⁹ timeat. Omis em hoines
natura gignit eqles. s p varijs me
ris alios alijs dispēsatio diuina
preposuit. vt saltē ppter humanaz
potētia peccare timeāt. qui dñā
iusticiā non formidāt. **Q**uarto hoc
nomen dñs est nomen nobilitatis.
Vñ dicit. **Deut.** i. Tuli de tribub⁹ ve
stris sapientes et nobiles. et posui
eos dños. Debent enim dñi esse et
anima et carne generosi. Nā vt di
cit **Ambrosi⁹.** Natura in animalib⁹
nobiliores et fortiores pponit alio
rū reges et duces. ergo qd suatur
in iumentis et alib⁹. nō seruabit in
homib⁹. **Q**uinto qz dñs ē nom ti
moris et honorabilitatis. **Eph.** vi.
Serui obedite dominis vris carna
lib⁹ cū timore ac. Vñ p bonū dñm
tota pata timeat et honoat. eo qz cū
eta pacificat. et discordes sedat. et
aduersarios paul pulsat. **I**te nota
qz tirānicū dominū qtuor vitia fa
ciūt. **P**rimo auaritia. Nā tyrān⁹ a
mal⁹ dñs sbditos nō iuuat s spoli
at. **Mich.** in. Qui violēt tollitis
pelles ac. **I**te ppter munēa iusticiam
violat. et paupi et vidue nō iudicat.
Mich. in. Audite pñcipes iacob et
duces dom⁹ isrl. nūqz vrm ē scire
iudiciū. **I**te exactōib⁹ ppl⁹ sepe vex
at. **Ysa.** in. Populū meū exactōes
spolauerunt. **I**tem occasiones q
rit vt rapiat. **Ysaie** quinquagesi
mo secundo. Absqz causa calump
natus est eum et cetera. **S**ecundo
facit tyrānidem iniusticia. quia
subditos penis flagellat. **Ysaie** de
cimonono. Dabo egyptum in ma
nu dominorum crudelium. **I**tem
statuta iniqua ordinat. **Ysaie** duo
decimo. **V**e qui condūt leges nō qz

Itē aliena tanq̄ ppria vōdicat a sua esse omnia putat. *Re. viij. Filios vestros et agros tollet Itē maiorū dictis fidē accommodat. Proū. xxix. Princeps qui libentē audit verba mendacij. omnes ministros habebit impios. Itē fidei nulli seruat. Machab. xvi. Jurauit illis rex ac. Itē suos fideles male remunerat. Exēplū de Labā. Gen. xxxi. Tercio facit tirannū superbiā. qz tirānus timeri non amari curat. Itē nullus seruiū accēptat. s̄ oia ex debito sibi fieri putat. Iudith. iij. Nec tñ ista faciētes. ferocitate ei⁹ ac. Quarto tirāniū vitū est intpantia. qz alijs laborantib⁹ ipse omeistiomb⁹ vacat. *Eccl. x. Ve tibi terra cuius rex puer ē. et cui⁹ pncipes māe omedūt. Ca. xxviij.**

Fides ecclesie assilatur cuti siue pelli pp̄. *Primo ratione inclusionis. Nā cutis est sup̄ficies corpis q̄ carnē et ossa otinget et includit. Sic in fide catholica fortiores sunt q̄ designē p ossa. et imbecilliores q̄ signē per carnes. Vñ etiā cutis vocat̄ coriuz. eo qz corio caro tegat̄. Job. x. Pelle et carnis⁹ vestisti me. ossib⁹ ac. Secdo ratione defensionis. Nā cutis omnia interiora munit et defendit. Vñ cutis p defensionē toti⁹ corpis omib⁹ periculis et passiomb⁹ se exponit. Vñ fm. *Cōstā. habet tenuitatez ne nimis corpus impediāt. habet soliditate vt meli⁹ qd̄ est intra otingat. et facilius exteriori lesioni resistat. Vñ etiā vocat̄ pellis. eo qz a corpore exteriores pellat̄ iurias. ventos. et pluuias. frigiditatis. et caloris perfert iniurias. Nece ergo fides est cutis. qz omnia mēbra ecclesie fide pte gūtur. et ab iniurijs persecutorū. et a vicijs tēptationū. et a pluuijs**

a falsis doctrinis hereticorū. *Vnde Apo. Eph. vi. In omnib⁹ assumētes scutum fidei ac. Tercio ratione imitationis. Nā cutis fm variā mēbroz dispositionē ac necessitatem nūc se otrahit. nūc se extēdit. Sic fideles tpe persecutionis secūdu variā fidelū utilitatē seu necessitatē. quādoqz otrahēbāt fidē suā persecutionē declinādo siue fugiēdo. quādoqz vero extēdebāt persecutorib⁹ se offerēdo. et hoc faciēbāt viri celestes et perfecti. sic Apli et osiles. Ps. Extēdes celū sicut pellē. Quarto ratione purgationis. Est em cutis tota plena poris. et maxie i pte capitis pp̄ exp̄sionē fumose sup̄fluitatis p calore. Vñ emz pori apuunt. sup̄fluitates incantaneas per vapores et sudores purgāt. Sic fides catholica hēt ad modūz cutis multos poros. i. multas vias et modos ad purgādū aīm a peccatis. scz p penitentiā. per elemosinā. per baptisimū et huiusmodi. *Actu. xv. Fide purificās corda eoz. Quito ratione passionis. qz cutis siue pellis multipliciter patit̄. Nā patit̄ incisionē. execrationē. verberationē. et multa alia q̄si innumerabilia. que oia etiā sc̄i martires p fide passi sūt. sic patz. *Heb. xi. Alij vō ludibia et vbea expti zē. Caplm. xxix.***

Fortitudo viroz spūalium assilat̄ barbe. Vñ pili barbe sūt opa fortia perfectorū. qd̄ patz ex multis. *Primo quia barba ē faciei virilis ornatua. et silt̄ ex fortitudine martirū et aliorū sc̄oz tota facies imo totū corp⁹ ecclesie decorat̄ et oitur. Vñ de ipa ecclesia *8z. Proū. xxxi. Fortitudo et decor indumentū ei⁹ zē. Secdo qz barba ē maxillarū iuuatīa. Nā sua villositate nēuos maxillaes tuef. et a**

nimia frigiditate defendit. quasi autem maxille eccie sunt predicatores qui eibus spiritualis doctrine alijs ostendunt exponendo. et preparant predicando. ut in eccie fideles ceteri nutrantur. Isti dunt habere barbā. i. fortitudinē boni operis. vel fortitudinē contra temptatioes qua frigiditate repellatur ab eis. ne scilicet cum alijs predicauerit. ipsi improbi efficiantur. Sunt esse barbati. i. pilis fortium operum habundare. ut scilicet quod verbis suadet. operibus corroborent. Vnde sine robore talis barba non congrue non laudabiliter exitur ad operum doctrine. **Vnde. h. Re. x. Dauid** manens in Ihericho donec cresceret barba vestra.

Tercio quia barba est caloris et vigoris naturalis indicatiua. propter quam causam viri solus barbā nutrit non autem mulier. quia mares calidiores sunt naturaliter feminis et maioris vigoris. et ideo in maribus fumus qui est pilorum materia magis quam in feminis augmentatur. Vnde accidit etiam quia doctus in mulieribus calide et humide complexionis quam videntur barbescere. Sic illi qui habundant in calore et vigore dilectionis habent animus virilem. et ideo inest eis fortitudo et ad peccatis resistendum. et etiam ad bonum operandum. propter quod dicitur. **Ca. viij. q. fortis est ut mors dilectio.** Si quidem mors sic est fortis quam ei nullus potest resistere. et appellat etiam peccatorem multum bonum facere. qui nunquam dum vixit facere voluit. **Contrario** autem illi qui sunt frigidissimi a calore caritatis habent animus feminilem. i. debiles. Vnde carent barba fortitudinis ad operandum. vel ad resistendum temptationibus.

Quarto quia quia barba est diuersarum figurarum susceptiua. Nam sic **Phis dicit. xix li. de animalibus.** si humor vnde barba generatur fuerit calidus. siccus. et sic?

erunt pili barbe sicut et capilli crispi et in se reflexi et involuti. **Et hoc** accidit. quia per duas vias vadit contrarias. Nam pars terrestrius mouetur inferiori. calor vero mouetur superius. et sic inuoluuntur pili et sunt crispi. Talis est fortitudo luctantium cum cane in mundo. qui licet ex parte spiritus habeat calorem caritatis. ex parte tamen mundi habet fumum vanitatis. ex parte carnis siccitatem siue ariditatem deuotionis. **Et ideo** sicut ex feruore spiritus trahuntur superius. ita et ex hermitate carnis trahuntur inferiori. **Et sic** efficiuntur aliquid modo reflexi siue crispi. id est non uniformes sed varii. **Et de hac** varietate loquitur **Apoc. ho. viij. dicens.** Inuenio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee etc. Si vero vapor ex quo generantur pili fuerit humidus multum. erunt pili leues et longi. **Sic** etiam in illis in quibus est humor multus deuotionis et gratie. pili. i. opera eorum fortia sunt eis leuia. id est suauia ad faciendum. et longa ad continuandum. et hoc est virtuentum scilicet deuotionis et gratie. quod sicut dicitur in **Ps.** descendit in barbam aaron. **Quinto** quia barba est multipliciter defectiua. Nam in aliquibus non crescit sic in pueris. quia quibus sunt humidi et calidi. tamen quia fumosa illa substantia que est pilorum materia transit in augmentum puerorum. ideo non superfluit ut ouertat in pilos. **Tres** sunt qui hec sunt iuuenes et fortes. tamen fortitudie sua non virtutem ad dei fructum vel in operibus bonis. sed potius pro mundo et in peccatis. In aliquibus vero barba canescit. sicut in senibus propter debilitatem ipsius caloris et habundantiam frigiditatis. **Et sic** etiam accidit tepescitibus in calore diuini

h vi

amoris. qz etiāz pilū barbe. i. exteri
ora penitentiē opa ī eis imutantē a
debilitātur. In aliqb9 vero barba
defluit ex caloris et hūoris intēpti
one. vt ī castratis. vel ex humoris
corruptiōe. vt ī leprosis. Incipiē
āt calor amoris a humor deuotiōis
per peccata spūalia. et corrupiē per
peccā carnalia. et ideo vtrōbiqz defi
cit bāba. i. fortitudo. **Ca. xxx**

Gratia dei assilatur medulle
Priō ratione sue generati
onis. qz medulla ī deauita
tibz offiū gnāt. Sūt at̄ deauitates
offiū huilitates mētū qbz sol grā
dei infūdit fm illis. **Ja. iij. De9 su**
perb resistit huilibz at̄ dat grām.

Secdo ratione aplexiōis. qz medul
la vt dicit **Cōstā.** ē calida et hūida
Sic grā dei ē calida inq̄tū moucit
et accēdit caritatē. et hūida inq̄tū
emollit ad pietatē. facit em̄ eos ī
quibz ē feruētēs ad deū. et pios ad
proximū **Sap. iij.** Apud deū nota
est et apud homines. apud deum.

scz per caritatē. apd hoies. p. pieta
tē. **T**ercio ratioē irrigatiōis. q̄a
ossa irrigat et ofortat et eoz frigi
ditatē tpat. Nā sua caliditate tpat
eoz frigiditatē. et sua humiditate
eoz siccitatē. Anima em̄ sine grā
est sicut tra sine aq. scz frigida et a
rida. **Ps.** Anima mea sicut tra si
ne aq. tibi. Sed grā dei n̄ solū sicut
aqua tollit eis ariditatē. i. opis bo
ni sterilitatē. sed etiā vt ignis l̄ sol
tollit eis frigiditatē. i. ostrictionez
et immobilitatē peccati. Nā frigus
malitiē et peccati ostrigit a īmobi
litate sicut patet de frigore corpoali
in aqua ogelata. Vñ gratia dei ml
tū cōfortat animā. Generat em̄ ī
ea fm **Verū.** in libro de libeo ac
trio. odiū p̄teritoz peccōz. otep
tū presētium. et de fide riu bonoz. **fi**

tūroz. **Q**uarto ratione nutritiōis.
qz medulla vt dicit **Constā.** nutri
tur ex purissimis p̄tibz et vntu
osis hūoribus. sic grā dei nutritur
ex purissimis opibz et deuotis orati
ombus. **Verū.** super. **Cāt.** Gratia
balsamū purissimū ē. et ideo purū
et solidū et pfundū vas requirit.

Quinto ratione mutatiōis. qz me
dulla vt dicit **Varro** mutat vt lūa
Nam crescente luna ipsa crescit. a
decrecente de crescit. et hoc tā in a
nimalibz q̄ ī arboribz patet. quo
rū medulla ī plenilūno augmētā.
et in alio tpe minozat. Per lunaz
igitur q̄ ē planetarū infima humil
intelligitur anima. in qua fm aug
mētū vel diminiutionē humilitatis
minuitur et crescit grā salutaris.

Quia q̄nto q̄s efficitur humilior. tā
to et gratia plenior. et quāto ma
gis superbz tāto magis a gratia va
cu9. **Vñ.** **Verū.** sup. **Cāt.** dicit In
veritate didici ml eque efficax esse
ad gratiam p̄merēdā. retinēdā.
et recupandā. q̄ si omni tpe corā
deo inueniatis nō altum sapere. sed
timere. Altum enim sapere ad sup
biam pertinet. timere vero ad hu
militatē. Ad hoc etiā facit. qd̄ di
xit **Crisostim9** sup eplam ad **Heb**
Aliquādo inq̄t pleriqz vitā hntes
mūdā non accipiunt grāz. ne ī
superbiā eleuētur. ne ī silentur ven
tositate iactātie. ne alitudo mu
neis negligētiores efficiat. **Eccī.** in
Quāto magn9 es humilia te in o
mb9. et corā deo inuenies grāz

Caplm. xxxi.

Gulositas et voracitas assi
milatur gutturi. Priō q̄a
guttur ē cibi et pot9 in sto
machū inductiuum. Habet enim
guttur duplicem deauitatem. ha
bet vnam ad attrahendum aere9

et anhelitū perficiendū • et aliā ad
 cibū recipiendū • Et hęc duplex via
 quodā opāculo qđ epiglōtū dī disti
 guit • Qđ utiq; se habz in superficie
 gutturis ad modū restis ad utriusq;
 foramē gutturis equalitē se hñtis •
Sicut igitur guttur ē cibi et potus
 receptiū et stomachi impletiū •
 ita homo vorax et gulosus ad hoc
 principalitē intendit • vt cibū et potū
 accipiat et ventrē suū impleat **Vñ**
 de tali hoie dici solent • ipse ē tot⁹
 gula • **Ps.** Sepulchrū patens ē gut
 tur eoz • **Glosa.** ppter voracitatē
 Quia sicut sepulchrum aperitur ad
 suscipiendū cadavera • ita vorax se
 per inhiat ad cibaria recipiendum
Secdo qz guttur est delectationis ci
 borū perceptiū • Est em̄ delectatio
 cibi i modico trāsitu gutturis • ppter
 qđ dicit **Phūs in Ethicis** • qđ qdam
 multiuorax affectabat habē collū
 gruis • scz vt diut⁹ duraret cibi de
 lectatio ex longo trāsitu gule • Ho
 mo em̄ gulosus in cibo solā delecta
 tioēz querit non necessitatē vel uti
 litatē • et de talib⁹ dicit **Ap⁹. Phil**
in. Quoz deus veter ē **Tercio** qđ
 deglutitio cibi vel pot⁹ spūs • i. aeris
 attractionē impedit **Nā** cū natura
 cibū deglutit foramē anhelitus clau
 dit • et aliud foramē ad recipiendū
 cibū apit • cū at̄ aerez attrahit for
 amē cibi penitus claudit • **Nā** si de ci
 bo vel potu sbintrauerit aliqd for
 amē aeris via spūs claudit • a nisi a
 natura cit⁹ repellat̄ aial suffocat̄ •
Nichil em̄ sic timetur in omnibus
 passionibus gutturis sicut amissio
 ipsius aeris • a qđ nō p̄t aial • p. xx •
 pte vni⁹ hore sine piculo abstinē •
Sicut igitur deglutitio cibi i guttu
 re ipedit spm̄ • i. aeris attractionē •
 ita gulositatis delectatio ipedit spi
 ritualiū solationū pceptionē • **Vñ**

Ap⁹ dicit qđ aialis hō • i. gulositas
 et voluptuositas non percipit ea qđ
 sūt spūs dei • delicata ē em̄ vt dicit
Verū • diuina solatio • et non dat̄
 ad mittētib⁹ alienā • **Itē** gule vitiiū
 quātū nocū sit aie et corpi • ondit
 pinguedo corporis **Prō** qđ qz p̄m
 guedo nimia ē pessimoz morborū
 generatiua • **Nā** sic dicit **Cōstā. Pī**
 guia corpa et nimia adipe plēa sūt
 pessima • et morbis pessimis ppara
 ta • eo qđ calor naturalis sepe in tali
 bus suffocat̄ • et via spūs pinguedi
 ne clauditur • et sic ad regimē cor
 poris vt spiritus influat denegat̄ •
Et addit qđ corpora omnia pingui
 a propter humorum superflua z ha
 bundantiam incurunt sepe infir
 mitatem prolixam • et tardissimaz
 curā • **Nā** p̄dere pinguedinis p̄ssa
 non se exercitāt non laborāt • a sic
 nec superflua minuūtur • nec ogela
 ta pinguedo dissoluitur • **Vñ** calor
 naturalis suffocatur • et sbito mors
 inducitur nisi eis citius succurrat̄ •
Secdo qz pinguedo ē actionū aime
 scz sēsus et intellcūs ipeditiua • **Vñ**
Is⁹ dicit qđ veter pinguis non gi
 gmt sensum tenuem • et ideo absti
 nentia ofert intellectui **Tercio** qz
 est oplementi generationis aialis
 tardatiua • **Vnde** dī in **Amphoz** • qđ
 mulier nimis pinguis nō cepit si
 non marcescit • eo qđ pinguedo ma
 tricis semitam intcludit

Capitulū. xxxij.

Remiles assimilantur gemi
 bus • **Primo** quidem quia
 humilitas est mater cōcor
 die et hoc significatur in gemibus
 Quia genua vt dicit **Psi.** sunt cō
 iunctiones femorum et cruruz **Vñ**
 fm eū • femora extēdunt ab iguini
 bus vsq; ad genua • **Per** femora

aūt possunt intelligi feie. eō q̄ i il
la parte femine discernunt a viris
Per crura vero que fortiora sunt
possunt intelligi viri. vel p̄ femoā
intelliguntur superiores. p̄ crura ve
ro inferiores. **N**ō igitur p̄t eē deoz
dia siue inter feias et viros. siue i
ter superiores et subditos nisi medi
ante humilitate. **N**ā per humilita
tē superiores inferioribus inclinā
Et iterū p̄ huilitatē inferiores supe
rioribus obediūt et sbōūt. **I**nter
superbos vō extratio seper sūt iue
gia. **V**bi vero sunt humilitatis ge
nua. ibi pacis et vnitatis deordia.
Secō q̄ humilitas ē soror sapiētie.
et hoc etiā siḡt i gemibz q̄ mira fra
ternitate oculis diunguntur. **N**am
cū q̄s gignit ita format vt genua
furfū ad oculos tencant. quoz cō
iunctione forania oculoz causant
Et ideo ē q̄ dū hoies genua flectūt.
facili⁹ lacrimas sudūt. **I**te dū oca
li corā iudicibz plorāt. genua se fle
ctūt. **O**cul̄ at assilant sapiētes. q̄a
genua oculis diunguntur. **E**t q̄ ibi
locantur oculi vbi genua infigunt.
siḡt q̄ vbi huilitas ibi sapiētia vt
dicit. **Proū. xi.** **E**t vtrūq̄ ē necēsi
um i opunctione et ad placanduz
sumū iudicem deū. scz sapiētia q̄ m̄
tē opungat et ad flenduz moueat
ex cognitione culpe et offense. **E**t
etiam humilitas q̄ mentē et corp⁹
inclinat ad satisfactiōē iusticie.
Tercio q̄ huilitas est oppōita sup
bie. **N**ā genua sūt vōta. eo q̄ i vteō
sunt geis oppōita et a gems sūt ge
nua dicta. **P**er genas at q̄ sunt in
superioribus locate. et q̄ maxillas o
tinent sterētes superbi significan
tur superiora petētes et alios p̄ vi
olentiā conterētes. **E**t sunt due ge
ne. i. duo modi supbie. vna ē de spi
ritualibz. alia de tpalibz. q̄bz oppō

stantur duo genera. i. duo modi hu
militatis. **P**rimus est paupertas
spiritus. que est vt homo recogno
scat se spiritualibus indigere. et ea
a se non habere. alius ē tpaliz de
spectus. **Q**uarto q̄ quia huilitas
est amica abstinentie. **N**am per ab
stinentiaz caro humiliat. sicut **Am
brosi⁹** dicit in **Ymno Carnis** terat
superbiam. potus eibiq̄ parcitas
Et hec abstinentia siḡtur i gemibz q̄
sunt de paupertata a carnositate et
pigue dīne ppter motus cōtinuatio
nē. **N**ā multum carnosa et pingui
a defacili opilantur. a sic actio vir
tutis sensibilis impedit. **I**n quo eti
am significatur q̄ per habundantiā
et vsum deliciarum impeditur et a
ctio virtutis. et cōtinuatio laboris.

Capl. xxxiii.

Intectiu aliorum et incorri
gibiles sunt eradicadi. **C**u
ius exēplum apparet i do
lore dentium. q̄ fm **Quicē.** q̄n dēs
dolorol⁹ n̄ recipit oio curā. q̄ quo
cūq̄ fomēto mitiget statī post mo
dicū redit et ledit etiā alios dētes.
p̄t illud qd̄ ex ipso trāsit ad eos.
et nō inuenit via ad ei⁹ rectificati
onē. tūc cura ei⁹ ē sola eradicatio.
Sic cū hō ē mal⁹ et n̄ recipit curā
i. correctionē. q̄ dato q̄ vbo aliq̄
vl̄ pena ad modicū cohibeat. statī
tamē redit ad pristinā malitiā. imo
etiam alios inficit et trahit. **T**unc
etiam talis per mortē l̄ expulsioē
ē om̄ino eradicandus. **Apo. Gal. v.**
Abscīdantē qui vos conturbant.
Et iterū. i. **Corinthoz. v.** de fornic
tore incorrigibili loquēs dicit **Ex
purgate** vet⁹ fermētū. **V**nde **Ieō**
dicit et habet. **xxiii.** **questiōe. in.**
Secunde sūt putridę carnes. et sca
biofa ouis a caulis repellenda. ne
totū corp⁹ massa oues et peccōā

ab ea corrumpantur et putrescant et
intereant. Aug⁹. In alexandria vna
scintilla fuit. sed qm non statim op-
pressa e. tota vrbē eius flāma popu-
lata est

Capitulu. xxxiii.

Infermitas corporalis inter-
dū p̄seruat hoiez a peccatis.
sicut pueri qb⁹ in p̄tib⁹ ca-
pitis accidunt vlcera et apostēata et
adest fluxus nariū p̄seruatur ab
epilettia. vt dicit Auicē. qz sic pur-
gatur humilitas cerebri. que si nō
purgaretur induceret epilettiaz.
Sic etiā per infirmitatē corpis pur-
gant et remouent in dū tēptatio-
nes et male dispositiones mentis. q̄
faciūt hominē nisi sic purgaretur
tuere i peccm̄. Sen. Infirmi tati me-
e gratias ago. q̄ cogit me nō posse
qd nō de beo velle. Apo⁹. n. Cori. i.
Virtus i infirmitate p̄ficiē.

Caplm. xxxv.

Immūdicie spūales vitioz
assilantur immūdicis corpo-
raliū morboz. Nam in lege
veteri reputabantur immūdi lepro-
si. et patiētes fluxū sanguis. et pati-
entes fluxū seminis. Cadauer etiā
hois mortui reputabat immūdum. et
q̄cūqz aliqua imunda tāgebāt im-
mūdi reputabant. Per immūdicā
ergo lepre significabat immūdicā
hereticę doctrine. tū qz heretica doc-
trina contagiosa ē sicut et lepra. tū
qz nulla falsa doctrina ē q̄ vera fal-
sis nō admisceat. sicut in superficie
corpis leprosi apparet quedā disti-
ctio quarūdā macularū ab alia car-
ne integra. per immūdicā vero muli-
eris sāguisflue designatur immūdici-
a ydolatrię p̄t̄ imolantiū cruore.
Per immūdicāz at seminisflui signifi-
cabatur immūdicā vane locutionis.
eo qz sem̄ ē v̄bū dei. Per immūdicā

coytus et mulieris p̄ciētis. designa-
bat immūdicā peccati originalis.
Per immūdicā mulieris mēstrua-
te. designabat immūdicā mētis per
voluptates emollite. immūdicā ve-
ro cadaueris cuiuscūqz signatur imū-
diciā peccati mortalis qd ē mors a-
nime. Per immūdicā vero stact⁹
rei immūde. designatur immūdicā cō-
sensus in peccatū alterius. Vñ. n. a
Cori. vi. et Psa. li. Exite de me-
dio eoz et sepamini. et immūdum
ne tetigeritis.

Caplm. xxxvi.

Impatientia tolerādi v̄l su-
stinendi onerā et grauiā p̄-
cipue inuenitur in accidio-
sis. et voluptuosis. et opulentis. Cu-
ius exēplū est in dolore dorsi. Nam
dolor dorsi licet possit ex pluribus
causari. tamen secundum Auicē.
cause eius p̄cipue sūt tres. qz aliqñ
accidit p̄pter frigus complexionis
et flegmatis crudi. aliquando v̄o
p̄pter multitudinē coytus. aliquā-
do vero p̄pter repletionem magne
vene que est supra dorsum. Quia
igitur dorso feruntur onera. et gra-
ue per dolorem dorsi impatientia ac-
cipitur incommoda et onerosa su-
stinendi. Nam cui dorsum dolet. o-
nus sustinē nō p̄t. S; frig⁹ qd est
hui⁹ doloris causa referē ad accidi-
osos. i qb⁹ est frigit spūs. feruorē ca-
ritatis excluso. Vñ in corporalib⁹ ci-
bis ea q̄ acida sūt cōit frigida sunt
Coytus v̄o frequētia p̄tinet ad vo-
luptuosos q̄ carnis delectatiōes se-
quūtur. plenitudo autē vene mag-
ne p̄tinet ad diuites opulētos. q̄
domos plēas hñt t̄palibz vitijs In
hys ego ē dolor dorsi. i. impatientia et
impotētia gr̄ua tolerādi. qz accidi-
osi et piḡ n̄ possunt pati laboriosa
propter defectū caloris caritatis q̄

facit omnia leuia. Voluptuosi non possunt pati penosa propter mollietate carnis. quod est delectabilibus assuetudine. Sed opulenti diuites non possunt pati iniuriosa propter elationem mentis quam facit diuitiarum affluentia. Nam diuitie sicut dicit **Phis** in **Rethorica**. faciunt homines elatos et contumeliosos

Capitulum xxxvii.

Inuidia afficit doloꝝ siue putrefactioni dentium. **Vn** dicit. **Proou. xiiij.** Putredine ossium inuidia. Dolor namque dentium secundum **Auicē**. causatur ex tribus. quod causa doloris faciens aliquando est ipsa substantia dentium. quodque vero in nervo quod est in radice eorum. quodque vero est in gingiua. ubi etiam quandoque fit apostema et additio carnis nate in ea in qua recipit materia quod omnia sunt doloris dentium causa. In his ergo designat triplex causa tristitie seu doloris inuidorum. Nam aliquando inuidet unus alteri de personali uirtute. aliquando de honoris dignitate. quodque de de lucri vel diuitiarum prosperitate. **Quoniam** igitur dolor inuidi est de personatute est velut dolor dentis radicatus in substantia. **Quoniam** de dignitate l' honore. tunc est sic dolor pueniens ex nervo. Nam quasi radix dentis est ubi probi hominis cui neruus coniungitur. quod ubi ubi probi hominis sequitur premium honoris. **Vnde** neruus radicis est honor ubi tunc. ex quo sequitur dolor dentis. id est tristitia inuidetis. Quasi autem gingiue que dentes circumdant et vestiunt sunt temporales diuitie quibus homines circumdant et fulciunt. quibus quodque coniungit apostema. id est putrefactio inuidie. quod scilicet precipue diuitibus ab alijs inuidetur. l' tunc apostema nascitur ex gingiuis. quoniam auaritie vel superbie pestis nascitur ex diuitijs. quodque etiam caro adnascitur. scilicet

cum filij generantur quod omnia sunt dentibus. id est in ipso inuidetibus cause doloris et tristitie. Est enim inuidia tristitia in alijs hominibus put **Phis** dicit **Ca. xxxviij.**

In sti et perfecti viri assilant epati. **Primo** quod quod epas est stomachi iuuatiuum. Nam in epate sunt quodam extremitates quod dicuntur fibre. quod sunt ut quodam eminentes lingue quibus epas amplectitur stomachum ei calorem exhibens ad digestioem ciborum. **Stomachus** ergo quod totius corporis totius utilitati defuit respicit nobis ipsam rem publicam siue eorum bonum quod sci et iusti viri precipue amplectuntur et fouent. siue linguarum consulatione siue cuiuslibet fauoris colore. **Coia** enim apprehens iusti viri et non propter coibus anponunt. **Sed** quod est puri ab impuro separantur. **In** epate enim fit secunda digestio et separatio et depuratio cibi. prima facta est in stomacho. **Epas** enim siue colitatem prope digestiois pro quodam re nas in sua concavitate tenet. et prope ebullitione fortioris caloris celebrata digestioe siue depuratione facta. in massa sanguinea a quatuor humorum materia illa auertit. **Cuius** digestiois impuritas emittitur pro urina quod hanc fuit ab epate. si in embus plenitudo ubi substantia recipit a colore. **Et** idem pro poros uirtutes transmittit ad vesicam. **Ex** ipsa autem massa sanguinea quod est quatuor humorum materia quod calidum est et humidum transit in materia sanguis cuius receptaculum sunt rene. licet secundum **Phis** formatio eius sit a corde. **Quod** autem calidum est et sicum transit in materia colic. cuius receptaculum est cista fellis. **Quod** autem frigidum est et sicum transit in materia melacolic. cuius receptaculum est cistula splenis. **Quod** autem frigidum et humidum transit in materia fleumatis. cuius receptaculum proprium est pulmo. **Digestio** ergo epatis quod puri ab impuro secerit est viri iusti operatio quod

a cotidianis maculis sepe purificari se satagit. et hec e scda digestio siue depuratio. Na pma est a mortuilibus per pnam. hec at secuda est a venialibus p opunctionis iusticia. ex q quatuor huores proueniunt. qz quatuor opunctionum sunt genera quibus viri iusti mes vehementer afficitur. sicut dicit **Gre. in Moral** scz vl quando considerat vbi fuit scz in pcco. vel quando respicit vbi est scz in mudo. vel quando attendit vbi erit scz in iudicio. vel qn pefat vbi non est scz i celo. Istis considerationibus viri sci ad fletu puocantur. et lacrimando et fledo ab omni impuritate purgatur. **Tercio** qz epar e multaru passionu susceptiuu. Na epar aliqn patit ex nimia caloris iensione. quadoqz ex poroz nimia apione. et per csequens caloris euaporatione. et aliquando ex ifrigioatione. ppter qua homo sepe ydropisim incurrit. quia nichil est aliud ydropisim nisi error digestiue virtutis in orauitate epatis. **Hec** ergo cauenda sunt multum iustis a spualibz viris. **Primo** caloris nimia incensio. i. indiscreti feruoris presumptio. **Secdo** poroz apio. i. seiuuz circa exteriora nimia patefactio a occupatio. vel suaru virtutu ostentatio. **Tercio** caloris euacuatio. i. feruoris spūs per negligētia diminutio. **Quarto** nimia per accidia ifrigioatio. e etiā fumme vitāda supbie et tumefactio. que e ydropisim inflatio. **Vñ** superbiēti dicitur. **Job. xv** Quid tumet ostra deū spūs tu?

Capitulū. xxxix.

Iuenu vitia corrigūe facilius q puector. Cui? exēplū apparet in epilēticis. Na epilētia. vt dicit **Auicē.** accidit ifantibz et pueris añ pubratē. et

post pubratē etiā accidit adolefcētibus. **Sz** ab ifantibz et impubibz si i regie eoz sit rectitudo remouetur et nō remanet. **Sz** si accidit adolefcētibus pcpue post. **xxv.** añ nū nō remouetur sed remanqz vsqz ad mortē. sicut dicit **Ypōcs.** Similiter vitia mox a iunioribz si bñ egatur facili? remouēt. sed si nō bene regatur ita vt adolefcāt et crescat in prauis moribz. pseuerāt in eis sepe. **Proūb. xxij.** Adolefcēs iuxta viā suā. etiā cū senuerit nō recedet ab ea. **Caplin. xl.**

Labor penitētiū assilatur laboriet exercitio corporali. In quo attendēda sunt. v. **Primo** vt nō sit nimis intensus l remissus sed tpat? **Sic** etiā labor exterioris pme nō det eē intensus ita vt naturā pstenat a corrupat. neqz det eē remiss? ita vt occupisctia et supbia carnis nō vīcat. a talis e labor militū xpi. de quo **Ap9.** ait. **Thi. ij.** Labora sicut bonus miles xpi ihū. **Secdo** i exercitio corporali e attendēda qūitas. vt nō sit nimis velox a tardū. sic penitēs nō det eē nimis velox p psumptionē. vt scz statim credat effici hūm? et pfectus. **Vñ** dicebat bñs **Bern.** nolo repente fieri hūmus. sed paulatū pficere volo. qz sicut deo placet verecūdia peccatoris. ita sibi displicet imprudentia penitētiis. **Ite** non debet eē tardus per negligentia vel dilationē. **Ap9. No. xij.** Sollicitudie nō pigri. **Tercio** attendēdum est tpus. scz vt maxie fiat añ cibuz. vt superfluitates lubricis in corpore resolute per exercitiū expellantur. ne cibus superueniens corrupatur. **Sic** etiam purgatio et labor penitētiē debet preuenire cibuz euacuatū et expellendo superfluitates

peccatorū sic ex cibo sacro superueni-
ente ledatur. Post cibū etiā valet
exercitiū tpatum. qz calorē augen-
do coopatur digestiue virtuti. sic
etiā per cibū eucharistie nō ē cessā-
dum ab operibz penitētie. qz coope-
rantur ad cibi. i. sacramētū pfectū
et opationē. calorē caritatis augen-
do et pseruādo. Quarto attendēdū
ē locus. qz aliq̄s locus exercitiū cor-
pali ē aquosus vt locū piscatorū.
et talis locus īstigidat et hūctat.
Talis est labor p̄punctoriū et plorā-
tium quia īstigidat ardorē carnis.
et hūctat fletu et lacrimis. **Ps**
Laboraui in gemitu meo. Aliquis
vero locus exercitiū est siccus et ne-
morosus vt locus venatorū. et tal-
ratione discursus calefacit corpora
et desiccāt. Talis est labor abstinē-
tium qui inflamat mentem. et de-
siccāt carnem. Quinto attendēdū
est corporalis exercitiū siue laboris
fructus de quo ait Fulgentius sup
illud. **Proū. vltio** Panē ociosa n̄
comedit. Honestus iqt labor ē hūa-
ne vite. fida custodia dormiētis. na-
ture stimulū. sopitiū caloris lima. sū-
perfluitatis cōsumptio. vitiōz fuga.
morboz mors. languoz medicina.
luctū t̄pis. iuuetutis debitū. adole-
scentie disciplina. senectutis gaudi-
um. salutis auxiliū. nutrix oim bō-
noz. destructrix vitiōz. et oem ini-
mica. Et addit ille Ergo solū se ab
exercitio retrahit. q̄ felicitatis gau-
dio vult carē. Omnia autem hec
p̄p̄ssime op̄tūt labori penitētiūz.
Nam penitētie labor vitāz aie cu-
stodit. dormiētē. i. pigritātez. pun-
git sopitūz calorē. i. tepēfactū amo-
rez icēndit. superfluitates. i. excel-
sus affectū cōsumit. vitia expellit.
morbos tēptationū extinguit. lan-
guozibz passionū medicina existit.

luctū t̄pis. i. meritū p̄it. hic debet
iuuembz ne pigrescāt. et adolestē-
tibus ne lasciuiant. hic labor porta-
tus ē gloriatio senū. et saluatio aīa
tūz. hic oīa bō spūalia nutrit. omnia
mala destruit et tandē etiā talis la-
bor ad etnā felicitatē pducit. Vñ
h̄i sūt labores de q̄bz dicit Sapien-
tie. in. Labor bonoz glōsus est fru-
ctus

Capitulum xlii

Loq̄ q̄liter debeamus labia
d̄n̄dūt. Primo qz labia sūt
d̄n̄i custodia. vt sc̄z ille
q̄ vult loq̄ v̄ba sua custodiat ad tē-
pus oportunū. s̄m illd̄ **Mal. ij.** La-
bia sac̄dotis custodiūt sc̄iam. Hic
ē qz. **Ps.** petebat d̄cēs. Done do-
mine custodia ori meo. et hostiū citi-
cūstātie ac̄. Hostium em̄ vt dicit.
Gre. neqz sēper claudis. neqz sēp
ap̄it. qz nec ē sēp loquēdū. neqz sē-
per tacēdū. s̄ vtrūqz discrete faciē-
dū. **Sedō** qz labia sūt duriciū d̄n̄i
t̄patia. et ideo facta sūt mollia et
carnosa. Sic v̄ba p̄dicāis debēt eē
talia vt mollificēt l̄ t̄pent duritiāz
p̄ccōris. Itē qz labia mollia dulcēt
respōdentis t̄pant irā furētis. s̄m
illd̄ **Proū. xv.** Respōsio mollis frā-
git irā. Et iterū. **Eccl̄. vi.** Verbum
dulce mltiplicat aīcos. et mitigat ī-
imicos. **Tercio** qz labia sūt vocis
articulate formatia. Vox at̄ articu-
lata ē vox significatiua aliquē sēfū
exp̄mēs. Et in hoc instruimur vt
loquamur v̄ba pensata. nō autē
verba ociosa et insēfata vel stulta.
Quarto quia labia sūt aeris frigi-
di vel calidi int̄ceptiua. Nam ae-
ri frigidō vel calido se opponunt.
et ipsum retinēdō depuratum in-
terioribus red̄dunt. In quo instru-
imur qz verba inflāmantia ad irā

vel inducentia frigus malicie. qua homo retrahitur a bonis si audiat non debemus referre sed potius nos opponere. et si referre oporteat puriora ea et placabiliora reportare.

Quinto quia labia sunt virtutis interpretatiue propria organa. et talia sunt labia doctorum et expositorum qui sacras scripturas interpretantur et exponunt. sicut de ipso domino dicitur. **Lu. xxiiij.** Qui interpretabatur illis in omnibus scripturas. **Sexto** quia labia sunt passionum anime. scilicet omnium amicitie. doloris. et tristitie expressiue. **Vnde** dicitur quod tremor labiorum in frenesi in morbis acutis mortem preterit. **Talia** autem sunt labia continentium et experimentium morbos vitiorum et passiones malas anime suae. **Vnde** qui est in acutis morbis scilicet in grauibus peccatis. et tremunt ei labia. id est. ex timore aliquo vel verecundia confiteri obmittit. incurrit mortem eternam. **Pro. xxviiij.** Qui abscondit scelera sua non dirigetur.

Capitulum. xliij.

Memoria assimilatur ventri. **Primo** ratione receptionis. **Est** enim venter nutrimenti totius corporis receptaculum. **Vnde** secundum **Psalm.** **Venter** dicitur quia venit per eum cibus ad totum corpus. **Sic** cibus spiritualis noticie qua spiritus nutritur in receptaculo memorie reponitur et locatur. **Vnde** et dispositio memorie debet esse ut dispositio ventris. que est rotunda propter liberiores ciborum collocationem. et oblonga propter ipsius cum superioribus diuisione. et diuersis panniculis circumdata propter interiorum obseruationem. **Sic** memoria tunc est bene disposita. cum est rotunda. id est. larga per capacitatem. et longa per diuinitatem. et diuer-

sis panniculis. id est. diuersis amicalibus fulta per studiositatem. **Sunt** enim quatuor sedes **Primum** que iuuant hominem ad bene memorandum. **Primum** est ut illa quorum bene vult recordari aliquo ordine disponat. secundum est ut circa ea affectum adhibeat. **tercium** est ut ea ad aliquas similitudines non omnino consuetas reducat. **quartum** est ut illa per frequentem meditationem repetat. **Secundo** ratio ne purgationis. **Primo** venter vocatur aliter. sicut dicitur. **Psalm.** quia cibus incipit et purgari consuevit. **Sic** homo et cibus spiritualis doctrine suscipit in memoria. et se etiam purgare debet. et ista purgatio peccati ex memoria nascitur. quia dolor contritionis quo anima purgatur dum concupiscitur ex peccati recordatione incipitur. **Apo. ij.** Memor esto vnde excideris et age penitentiam. **Tercio** ratione conceptionis. **Primo** venter mulieris vocatur vterus eo quod fetum impleatur. sed sicut ex vtero concipitur fetus carnis. ita ex memoria. id est. ex specie in memoria seruata concipitur verbum mentis. quod est quasi quedam proles ipsius. **Psalm.** **Ex** vtero ante luciferum genui te

Capitulum. xliij.

Mens hominis assimilatur pectori. **Primo** quidem quia pectus est duabus concavitatibus distinctum. **Sunt** enim duae concavitates in pectore. quibus omnino inter se pelliculis separatae. et fuit necessaria haec diuisio pectoris. ut si flatus in vna parte aliquo casu impeditur. in parte alia seruaretur ne anhelitu incluso animal moreretur. **Unde** ergo concavitates pectoris sunt duae vires mentis scilicet intellectus. et affectus.

siue uoluntas Et utraq; necessaria est menti ad cōseruationē spiritus. id ē uite spiritual. scilicet intellectus qui uiuificat per fidem. **Ps.** Intellectū da michi ut uiuam Et affectus qui uiuificat p dilectionem. i. **Jo.** in. Qui nō diligit manū i morte **Se.** cūdo qz pectus est mamillarū fundamentum. Nullum autē animal habet mamillas in pectore preter hominē et elephantez. ut dicit **Phūs** in. 11. li. de animalibus. Quasi autē due māmille quibus mens hūana appinat extērius lac sapide doctrine sunt sapientia et eloquētia. et ambe habent fundamentum i mēte. Vel due māmille que debent inherere pectori lactantis. id est mēti doctoris est peritia duorum testamentorum. scz legis et euangelij. **Cant.** vii. Duo uera tua sicut duo hynuli **Tercio** quia pectus est quandoq; multis passionibus subiectum. Et passionēs pectoris ones sunt periculose multum ppter cordis uicinitatem. siue patitur constrictionem. siue humoris consumptionem. siue nimiam humorū repletionem. siue uocis rauedimem. siue apostemationē. siue suffocationē. **Pectus** ergo qd cor in se continet et deum i corde habet omni diligētia est seruandum ne patiatur constrictionē auaritiē. neq; humoris consumptionem propter defectū elemosine. neq; humorū repletionem ppter congregationē pecunie. nec uocis rauedimē p obmissionem laudis diuine. neq; apostemationē per tumorem superbie. neq; suffocationem per desperationem ueniē. **Istis** enim modis patit pectus corporaliter. et similiter spiritu aliter **Propt** qd duz pro peccatis mea culpa dicitur. precipue pectus

peccatur rationē cordis qd in ipso continetur **Quarto** quia pectus et grue est figuratum. Est enim pectus latum et aliquantulum in medio eleuatum. et ipsa eleuatio aiositatis et uirtutis est signū **Aues** autē ut dicit **Phūs**. 11. li. de aialibus hnt pectus acutum ad aerem diuidēdū. et maxime que sunt ad predandū **Vnde** acuitas pectoris in auib; ē signum gnositatis. **Qui** ergo hnt pectus amplum ad deum amandū. et proximum amplectendū. et acutum ad omne malum qd occurrerit repellendū. sume generositate deferunt secum signum. **Ite** mentis constitutio moralis debet esse similis constitutiōi corporis naturalis. **Nam** corpus humanū ex quatuor elementis cōponitur. ex quatuor humoribus constituitur. **Quatuor** elemta sunt. ignis. aer. aqua. et terra. Similiter mens humana debet habere sua elementa. scz pro igne prudentie claritatez. pro aere. tpantie mediocritatem. p aqua. iusticie puritatē. p tra fortitudinis stabilitatem **Vel** sicut alii qui dicunt utitur mens humana p igne intellectus stabilitate. pro aere. conscientie puritate. p aqua. ingenij mobilitate. p terra animi stabilitate. **Habet** etiam mens hūana suos quatuor humores. quia p sanguine utitur dulcedine. p colecta rubea amaritudine. p colecta nigra tristatione. p fleumate mentis oppositione. **Dicunt** enim **Phisici** sanguineos ēē dulces. colericos ēē se amaros. melācolicos ēēstes. fleumaticos corpe oppositos. ut sit dulcedo in contemplatione. amaritudo de peccati rēcordatione. tristitia de perpetratiōe. oppositiō in emēdatione. **Ite** mentis compositio assilāē

fleumati. **P**rimo ratione residenti
 radicalis. qz fleuma debet habere
 sedē i pulmoē. p que signat discre
 tio. qz sicut pulmo aerē attrahit a
 dmittit. ita discretio qd bonū ē reti
 net. et qd malū est expellit. In pul
 moue ergo est sedes fleumatis. qā
 cōpositio mētis beneficio iuuat di
 scretiois. **S**ecdo ratioē pprietatis na
 turalis. qz fleuma ē nature frigide
 et humide. **C**ōpositio igit mētis ve q
 sit frigus quo refrigeretur ab estu vi
 tiorū. a humore pūctiois quo mū
 detur a sordē pccōz. **T**ercio ratioē
 efficacie aīal. qz ex cōplexiōe fleuma
 tica sunt homines tardi. obliuosi.
 et sōpnolenti. **T**ardi ad opandū
 malū. obliuosi ad affectū tpalū.
 et sōpnolenti p cōtemplatiōis trāsitiū
Ps. In pace in idipsum dormiā cō
Ca. xliij.

Modestia siue moderatio et
 cōpositio morum et motuū
 exteriorūz corporis assilan
 tur supercilis. **P**rimo quia super
 cilia data sunt ad oculoz tutionē.
Vn et piloz multitudie sunt vesti
 ta vt sint oculis munita ad rēpel
 lendū humore a capite defluētē.
Sunt ergo supercilia oculoz muni
 menta. ne qd nociuum eis ab extē
 eueniat vt **P**hidorus dicit. **S**ic mo
 destia et cōpositio exteriorum sēsuū
 et mēbroz valet ad custodiā men
 tium. qz frequenter ex sensuum dis
 solutione sōmtrant cogitationes
 male. **J**ē. ix. Intrauit mors per fe
 nestras nostras. ingressa est domū
 nostras. **S**ecdo qz supercilia sūt ad de
 corē. quia nullus sine eorum presē
 tia decorat. **S**ic modestia et cōpositi
 o morū reddūt hominē in aliorū cō
 spū de corū et gti osum. **V**n **A**mb.
 dicit i. li. de officijs. qz in modestia
 cōsistit pulchritudo viuēdi. et orna

tus ad ōnem actiōnē accōmodus.
Tercio qz supercilia sunt ad repē
 tationē. **D**abēt em quādā vim late
 rez passionē aīe indicātē. vt dicit
Arist. in. li. de aīalibz. qz cū fuerit
 supercilia recta sicut linee. pcedit fe
 mneā mollicie. vel aī leuitatez. **S**i
 vero fuerit demissa et nimis pressa
 signat inuidū. **S**i vero fuerit eleua
 ta et i pilis pressa aīositatē preten
 dūt. de paupata vero a pilis et ob
 lōga timiditate. **S**i at fuerit spissa
 a pili longi excessū caloris iportāt.
Si autē fuerit multe carnis a pau
 ce pilositatis. sēsum durū significāt.
 et obtusum in membris principa
 libus dominantē. **S**i vero pilis fue
 rint spoliata significant sāguinis
 corruptioēz vt i leprosis. aut natu
 ralis humoris cōsūptionem. vt i ethi
 cis et similibus. aut meatuum opi
 lationē. vt in castratis. **S**icut igitur
 dispositio superciliorū cōgrua l' mēō
 grua representat bonā vel malāz di
 spositionem interiorē. sic cōpositi
 o. seu modestia. vel iordimatio et dis
 solutio exteriorū motuū siue morū
 representant bonā vel malāz dispo
 sitionē interiorē l' dissolutionē. a in
 ordinationem mētis. **V**nde **E**ccl.
 xix. Amictus corporis. et rīsus den
 tium. et incessus hominis. enunciat
 de illo siue bonus siue malus sit.

Caplz. xl v

Mors sanctorum assimilatur
 sompno ppter tria. **P**rimo
 propter quietis suauita
 tem. qz nullorum laborum dormiēs
 meminit. sed tunc dulciter requie
 scit. **E**t sic sancti pē sompnoz mor
 tis requiem a laboribus capiunt.
 secundum illud **A**pocalipsis. xxiij.
Beati mortui qui in domino mori
 untur. ammodo iam dicit spūs vt
 requiescant a laboribus suis. **E**t

ad eterne pacis dulcedinem puen-
unt. fm illud. **Ps.** In pace in idip-
sum dormiam et requiescam. **S**ecun-
do ppter dormientis firmitatem.
qz dum homo dormit nullius adu-
sari potentiam pertimescit. Sic sani-
cti per sopnum mortis de omnium
aduersantium manibus eripiuntur et
eterne securitatis fiducia psequuntur.
Unde dñs. **Mat. x.** dicebat. Noli-
te timere eos qui occidunt corpus.
et post hoc non habent amplius quid
faciant ad. Sic igitur in hoc ueniunt
mors et sopnus. quia uterqz secu-
ritatem tribuit. sed in hoc differunt.
quia securitas sompni est ex insen-
sibilitate. sed securitas mortis est
ex libertate. de qua. **Ps.** Laqueus
contritus est et nos liberati sumus.
Jo. xi. Si dormit saluus erit. **T**er-
tio propter figure dormientis mu-
tabilitatem. quia exterius videtur
mortuus. qui maxime interius ui-
uit. et sic sancti cum mortui sunt se-
cundum carnem. tunc uera uita ui-
uunt. **Ps.** Cum dederit dilectis suis
sompnum. ecce hereditas domini ad.
Capitulum. xlv.

Obedientes debent assilari
curibus ppter tria. Prio
quidem debent obedire velo-
citer. et hoc significant curra que
a currendo sunt dicta. quia per ea
currimus et gressum facimus. ut sig-
nificetur obediendi uelocitas. **Ps.**
Velociter currit sermo eius. Tunc
enim sermo impatus currit uelociter.
quando ab obediente impletur ce-
lester. **Beatus** in libro de Precep-
to et dispensatione. **V**etus obedi-
ens non procrastinat. sed statim pa-
rat aures auditui. linguam uoci.
pedes itineri. manus operi. et se to-
tum intus colligit ut mandatum pa-
gat imperantis. **S**ecundo qz debent obedire

fortiter. scz ne retrahantur ex opa-
tis difficultate. et hanc fortitudinem
significat curra. qz habent ossa for-
tia. et etiam sunt neruosa ut ad mo-
tum sint habiliora. Sic obediētes
debent esse ossei. id est fortes ad exe-
quendum et tolerandum grauiora. et
neruosi. id est durabiles ad conuincendum
difficilia. **Beatus** in quodam sermone
In ipsa obediētie uia cui fortasse
aliqua dura et aspera occurrere pos-
sunt. ut accipias interdum nonnulla
que licet salubria sint minus tamē
uidentur. hec si moleste accipis susti-
nere. si condempnare prelatum. si mur-
murare in corde. si etiam exterius
impleas quod iubetur. non est uirtus
patientie. sed uelamen malicie. **T**er-
tio debent obedire dulciter. quod si
significat curra quorum ossa medul-
la sunt plena. ut medulle humecta-
tione ossium siccitas irrigetur. **H**ec
ergo medulla est interior uocatio.
quia irrigati interius ueri obediē-
tes omnia dulciter et sine murmu-
re exequuntur. quia non obediunt
timore sed amore. **Greg. xij.** **M**oral
Obediētia non seruili metu. sed ca-
ritatis affectu seruanda est. non ti-
more pene. sed amore iusticie
Capitulum. xlvj.

Occasiones peccandi assimi-
lantur umbilico ppter tria
Primo ppter nutritionem
Nam sicut dicit **Greg.** **U**mbilicus
est quo fetus in utero alitur. sicut
arbores per radices terre humore
nutriuntur. **U**nde umbilicus fm
Constan. ex uenis et neruis et au-
teris compositus est. quo mediate
ipse fetus sanguinem subtilem sibi
attēhit et fugit. et per has arterias
spem recipit. **S**ic etiam fetus peccati itē
in mala uoluntate conceptus per actōes ex-
teriores nutritur et augetur et fouetur

Ezech. xvi. Nō est precifus umbilicus tuus. **Secdo** ppter situationem, qz in umbilico sita sunt geita-
lia mulierum, sicut i lumbis geita-
lia viroz. fm illud **Iob. xl.** Vir-
tus eius in lūbis eius, et fortitudo
illius i umbilico vētris ei⁹. In hoc
significat qz mulieres sūt viris oc-
casio peccādi et luxuriandi. **Tercio**
ppter p̄cisionē, qz consuetudo ē muliez
precidere infantibz umbilicū. **Sed**
nota qz umbilic⁹ vt dicit **Cōstan.**
rūpitur iuxta mat̄cē. dū fet⁹ egre-
dit et cū fetu exit qd obstetricēs li-
gāt qtuor digitoz lōgitudine. a ex
hac ligitura sūt rotūditates umbi-
lici. postea p̄cidūt eū. **Sic** ergo um-
bilic⁹ stringit et rūpit, et p̄ciditur.
Sic peccatorz occasiones sūt strin-
gende. rūpende. p̄cidēde. **Occasioēs**
enim peccatorz qnqz sunt iportune,
et tunc sūt per violētiā rūpende.
Quādoqz vero sūt oportune et qz
si neccēssarie. et tūc sūt per tpantiā
restringēde. **Quādoqz** vō sūt sup-
flue et om̄ino noxie, et tunc sūt pe-
nitus p̄cidēde. **Dicit** at̄. **Iēo. sup.**
xvi. **Eze.** qz neccēse est infantibus
p̄mo ortis umbilicū p̄cidi. **Dem** ad
abluēdū sanguinē aq̄ lauari. **Tercio**
hūorē eoz sole siccare. **Quarto**
tenēra corpa p̄m̄is strigi ne mem-
bra fluxibilia delaxent. **Sic** ab hōie
per penitētiā nouiter gn̄ato p̄prio
p̄cidēd⁹ ē umbilic⁹. i. auferēda oīs
ocasio peccādi. **Dem** lauari euz o-
portet aq̄ lacrimaz. **Tercio** sole. i.
feruore spūs et amoris desiccād⁹ ē
humor noxi⁹. i. fluxibilitas a labili-
tas ad peccādū. **Quarto** restringē-
dus est ligatura abstinentie et cō-
tinentie salutaris

Capit. xlvij.

Opera humana assilantur
mambz ppter qtuor. **P̄cio**

ppter humidū. **Sūt** enim due ma-
n⁹ scz dextra que sigt op⁹ bonuz-
et sinistra q̄ sigt opus malū. **Mat.**
v. Nesciat sinistra tua quid faciat
dextera tua. vt scz sit op⁹ pure bo-
num. cui nichil admisceatur mali.
Pertinet ergo ad dextrā opati li-
beraliter. qz dextera a dādo ē dca
Ite concorditur quia ipsa in signū
pacis datur. **Ite** fideliter et salub-
ter. quia ipsa fidei et salutis testis
adhibetur. **Vnde** in veteri testamē-
to habetur qz petebāt dexterās si-
bi dari. et **Apo.** **Gal. ij.** Dexteās
dece runt michi et barnabe societa-
tis. **Item** operari feruenter. **Est** e-
nim manus dextera fortioris calo-
ris et maioris siccitatis q̄ sinistra.
a ideo ad operandum est habilior
q̄ sinistra. **Mala** autem operatio
nō ē faciēda sed potius dimitte da.
Vñ sinistra a sinēdo. vel sine dexteā
dē. qz scz opus malū est qd debita
rectitudine caret q̄ in dextera sigt
Possit em̄ vtraqz manus accipi i
bonū. **Nā** quia manus dicitur qua-
si munus. ideo duplex man⁹ dupli-
cis muneris sigt dationē. **Est** em̄
mun⁹ spūale cuius datio refertur
ad dextrā. et tpale. cuius datio re-
fertur ad sinistra. **Habet** igitur hō
dexteram id est spirituales grati-
am ad porrigendū elemosinas spi-
rituales. **Et** sinistram. id est poten-
tiam et virtutem ad porrigendas
temporales. **Prouerbiorum** **tercio**
Longitudo dierum in dextera ei⁹
et i sinistra illius diuitie et gloria
Quāqz enim elemosina spiritua-
lis manu non porrigatur. ad dexte-
ram tamen refertur. et corporāl
ad sinistram. quia spiritualis ele-
mosina est potior corporali. **Nam**
illa scilicet corporalis sustentat cor-
pus mortuum. sed spiritualis

animam in eternum victuraz. Vñ
 signiter dixit **Salomon**. Longitudo
 dierum in dextera. qz scz elemosina
 spūalis anime subuenit que nūq̄
 esse desinit. Vnde potior est corpoꝝ
 li. sicut dextera maris potior est fini
 stra. Possit etiā dici qz dexteram
 manum habet qui bene operatur
 in prosperitate. sinistram vero q̄
 operatur bene in aduersitate. Qui
 dam autem sunt ambidexteri. sic
 dicitur de gabaonitis. **Iud. xx.** qz
 erant ita sinistra vt dextera prelian
 tes. Et istis assilantur quidam qui
 tam in aduersitate q̄ in prosperi
 tate fortiter operantur. **Secundo**
 propter motum. Nam manus vo
 cantur. quia aperiantur et claudū
 tur. sed extēsa man⁹ vocatur pal
 ma. et dicitur per similitudinez pal
 me ab expāsi s ramis. id est digitis.
Clausula vero manus vocatur pug
 nus. et dicitur pugnus a pugillo.
In hoc ergo docet nos manus ali
 quando esse danduz. qd significat
 nobis manus extensio. et aliquan
 do tenendum siue accipiendum. qd
 significat nobis clausio. Vnde dici
 citur. **Eccī. iij.** Non sit manus tu
 a porrecta ad accipienduz. et ad dā
 dum collecta. **Tercio** propter mu
 nimentum. Est enim manus quinqz
 digitis munita. in quibus quinqz
 virtutes designantur que necessa
 rie sunt homini vt opera eius sint
 perfecta. Nam primus digitus qui
 grossior est vocatur pollex. eo qz i
 ter ceteros vtute plus polleat. Vñ
 i hoc digito designatur iusticia que
 inter alias omnes vtutes mora
 les plus pollet. Vñ dicit **Phūs in**
secūdo Ethicoꝝ. qz iusticia est p̄cla
 rissima virtutu. et nec Lucifer nec
 Vesperus est ita clarus. Et ideo e
 tiā **Amicenna** in tercio libro **Medi**

cine suē dicit. qz iste digitus scz pol
 lex ē iusticia omnium digitorum.
 qz scz omnes alij digiti cū ei applicā
 tur ad q̄dam eq̄litate reuocantur.
 Vnde ille manus pollicem hñt. que
 iusta operatur. **Ideo** iste digitus a
 quilibet alius opponitur ex tribus
 offib⁹. et dicit. **Cōstā.** in qb⁹ desig
 nature triplex iusticie mod⁹. Nam
 est iusticia distributia. commutata.
 et vindicativa. Ad p̄mā pertinet
 qd dicit **Mat. xv.** Vniui⁹qz secūdu
 ppriā vtute largitus ē. Ad secūda
 qd dicit **Mat. xx.** Ite vos i vineā me
 ā. et qd iustu fuerit dabo vob. Ad
 tercia pertinet. illud. **Eccī. xxi.** De
 tem pro dente oculū pro oculo. **Se**
cundus digitus vocatur index. q̄a
 per ipsum res indicamus et demō
 stram⁹. et hic p̄tin⁹ ad prudentiāz
 q̄ nob que agēda sūt demōstrat a
 ordinat. Et hic etiā ex trib⁹ offib⁹
 ē. qz ad prudentiā tria p̄tinēt. scz
 mēoria resp̄cū preteritorū. itelligē
 tia resp̄cū presentū. et prudenti
 a. resp̄cū futurorum. **Tercius** di
 gitus qui est medius dicitur ipu
 dicus. ex eo qz dum man⁹ aliquid
 turpe tangit. hic digitus cū sit ma
 ior ceteris p̄us attingit. **Hic** ergo
 digit⁹ sign⁹ tēperantiā. que ipudici
 tiā et voluptatē carnis tāgit. rep̄
 mendo et moderādo. et hic etiam
 ex tribus ē offib⁹. qz t̄p̄t̄ie t̄plex
 ē modus. Est enim vna pars tēpe
 rantie circa cibū. scz abstinentia. a
 lia circa potū. scz sobrietas. tercia
 circa coitum. scz continentia siue casti
 tas. **Quartus** digitus vocatur anu
 laris. qz in ipso annulus defertur.
Sicut autē annulus i digito ē forti
 tudo i ope. q̄ necessaria ē p̄cipue i
 t̄tinuādo et pseuerādo. Est em̄ anu
 l⁹ hic corona digiti. qz sola pseuerāti
 a coronat. Et nota qz digiti habent

hoc p̄p̄rium q̄ grossiores sūt an̄ ei
bū q̄ post Vñ annul⁹ q̄ vix ante ei
bū de digito trahitur. facile post ci
bum egredit̄. sicut d̄i sup̄ Amphoz̄
Sicut ego digit⁹ ieiunus fort⁹ te
net anulū q̄ refectus. Ita hō absti
nēs et sobrius fortior est ad perse
uerandum in bono. q̄ gulosus a de
litiosus. **Hic** etiam digit⁹ est ex tri
bus ossibus. quia triplex ē necessa
ria homini fortitudo. scz in aggre
diēdo. qd̄ p̄tinet ad fiducia. i susti
nendo. qd̄ p̄tinet ad patientiā. in
p̄sumando. qd̄ p̄tinet ad perseverā
tia. **Quintus** digitus auricularis
d̄. eo q̄ cū eo aures scalpimus. et
hic siḡt obediētiā. qz sc̄ptum est
m. **P̄s.** In auditu auris obediuit
michi. **Et** hic etiā est ex tribus ossi
bz. qz obediētia est homini t̄p̄liciter
necessaria. **Primo** resp̄ū dei. scz vt
homo obediat diuine voluntati. **Se
cūdo** resp̄ū proximi. scz vt obedi
at superiori potenti. **Tercio**. vt obe
diat p̄p̄ie ratio. i. scz vt sit caro spi
ritui subiecta. **Quarto** hūana ope
ra assilantur manibus p̄pter orna
mentum scz vnguiū. vnguis enim
i fine digiti caritatē siḡt q̄ est finis
p̄cepti. **Vñ** sic sūt decē digiti manū
ū. ita sūt decē p̄cepta de calogi. Sic
ergo sūt vngues ornamēta digito
rū. ita caritatis p̄cepta sūt ornamē
ta opū humanorū. **Sed** notādū qd̄
vngues i q̄busdā aīalibz sūt idēco
ris ornamētū et iuuamētū sicut i
hominibus. **In** quibusdā vero sūt
ad defensionis munimentū. sicut i le
one et huiusmoī. **In** aliquibus vō
sunt calciamētū. vt i equo. et mulo
a osilibus. q̄ oīa opētūt caritati. qz
ipsa est q̄ exornat. iuuat. defēdit. et
calciat etiā pedes affectionū. ne la
pide offensionis allidantur. **Item**
op̄atio hominis assilatur pulsi

p̄pter tria. **Pr̄o** quia pulsus a cor
de oritur. Est enim pulsus cordis a
arteriarū motus fm̄ dilatationē
a cōstrictionē. **Cū** em̄ cor cōtinuo mo
tu a centro vsq̄ ad circūferentiam.
vi sanguinis et caloris et ipulsi vi
talis spūs moueatur. ex tali motu
vsq̄ ad suas extremitates dilataē.
Quādoq̄ v̄o euersō ab extremi
tatibz ad centrū mouet̄ et stringit̄.
Cordis igit̄ dilatatio ad frigidū ae
rē attrahēduz. et cōstrictio ad fumo
sū aerē expellendū sunt causa pul
sus. **Sic** ergo pulsus a corde icipit.
a per arterias ad extremitates cor
poris se diffundit vñ statuz corpis
ostendit. **Eodem** modo op̄atio hōi
nis bona vel mala a corde. i. a mēte
p̄cedit. cuius dispositio lō v̄l mala
a mēte per arterias et venas. i. per
affectiōes et cogitationes ad exte
riora se diffundit per locutiōes et ac
tiones. **Mat. xv.** De corde exeunt
cogitationes male ac. **Et. Lu. vi.**
Bonus hō de bono thesauro cordis
sui profert bonum. **Sed** qz pulsus
a medicis tāgit̄. **Ad** hoc enim pul
sus est n̄cessarius. vt per eū dispo
sitiō sp̄ialis vtutis intelligatur. et
eius operatio cognoscatur. **Sic** eti
am p̄ operatiōes bonas vel malas
cognoscitur lō vel mala dispositio
spūs interioris. **Mat. vii.** A fructi
bus eorū cognoscetis eos. **Tercio**
qz p̄cipue i brachijs pulsus querit̄.
Nā in quibusdā p̄tibz nō posset ple
ne discerni p̄t venarū elongatiōez
a corde. **In** q̄busdā prop̄ cordis re
gentis occultationem. **In** q̄busdā
vero prop̄ ossiū cōstrictionē. a ide
o sapiētes ad cognoscēdū pulsū
arterias brachij eligerunt. **Nam**
hoc fuit facilius. quia brachia arte
rias non occultāt. **Et** vtili⁹. qz ille
artere magis cordi appropinquāt
i iij

et honestius. qz nec egro nec medi-
co verecundiā generant. **I**nde cōs
emim essz plura membra corporis
de nudae. **S**icut ergo brachia sunt
instrumenta pulsus. sic etiam nos
brachys et manibus operamur. s̄
talia debent esse opera nostra qz
gruāt honestati. vtilitati. et facili-
tati. a tūc facilliter bene operamur.
quando ex amore operamur. quia
amor. secundum **Augustinum** om-
nia facit facilia

Caplm. xlix.

Oratio cū gratiarū actione
habz similitudinem cū an-
helitu. **P**rimo qz in anhelu-
tū est motus vicarius. **N**ā per āhe-
litum aer attrahitur. sed attract⁹
postmodū emittitur. et sic vicario
motu aer recipitur et redditur. **S**i-
militer ergo debz hō gratiā quā rece-
pit a deo reddere eidem grās agen-
do. **Paral. xxix.** **Q**ue de manu tu-
a accepimus dedimus tibi. **S**z attē-
de qz āhelando plus de spū attrahi-
tur q̄ fōtas emittatur. qz ps non
pua in nutrimentū trāsit spūs vita-
lis. **S**ilr plus a deo de grās et bñfi-
ctis recipimus q̄ reddere possum⁹
Sed quia anhelitus est corpori ml-
tipliciter proficius. **E**st enim āhe-
litus aeris attractiuus. quia scilicet
per orationes deuotas et gratiarū
actiones attrahitur spiritus sancti
gratia. **V**nde quanto quis pl⁹ ora-
tioni et gratiarum actioni insistit.
tanto sibi diua grā plus multipli-
cat et crescit **Augmētū bñficij. ē be-
nificij eiusdē memoria et continua ḡ-
tiarum actio.** **V**n̄ etiā **Gre.** dicit qz
nō ē dignus dandis. q̄ nō agit gra-
tias de datis. **I**tē āhelitus ē cordis
et innati calor refrigerati⁹. **I**nnat-
us enim est homini carnalis cupi-
scentie calor. quez sicut ex pte car-

nis ēprimū ieiunium. ita ex parte
mētis refrigerat oratio. **E**t ideo do-
minus dixit. qz hoc gen⁹ de moioz
scz carnalitē tēptantiū. nō eicit nisi
in oratione et ieiunio. **I**tem anhe-
litus est fumosi vaporis purgati⁹.
Fumosus āt vapor sursum tendens ē
superbia. quā oratio purgat. qz mē-
tē humiliat. vt dicit. **Ier.** **V**el vapor
fumosus est quelibet suggestio si-
ue cogitatio praua quā etiā oratio
deuota purgat et expellit. **Ps.** **F**re-
quens oratio. vitioz ipugnationē
extinguit. **I**tem anhelitus est spi-
ritus aialis nutritiuus. qz scis ora-
tionibz nutrit et vegetatur spūs.
Vn̄ **Aug.** in quodam sermone di-
cit. oratio refectio est ieiuniorum.
duriciam cordis emollit. austerita-
tem temperat. ieiunium dulcificat.
Sicut emz sine potu non est plena
refectio. sic et ieiunium sine oratio-
ne non potest perfecte animaz nu-
trire. **I**tem anhelitus est status m-
broz spūalium ostensiuus. sic etiā
per assiduitatem et delectationem
orationis ostenditur qz homo sit ve-
re spūalis. qz sicut avis sepe exue-
git ad volatū. ita spūalis homo se-
pe ad orādum. **V**n̄ legit de beato
Martino. qz nunq̄ vlla hora mom-
tumqz preterijt. quo non aut ora-
tioni aut lectioni insisterz. inter le-
gendū tamen et operandū nunq̄
animum ab oratione laxabat. naz
vt fabris ferrarens moris est qz in-
ter operādū p̄ quodā laboreis leua-
mie icudē feriat. ita **Martin⁹** dū ali-
q̄ agēt sēp orabat. **L**ectio qz āhe-
lit⁹ quqz ē diminit⁹. et qn̄ anhelu-
tus est paruus et frigidus. in pacu-
tis febribus signum est mortis. eo
qz significet extinctionē calorē na-
turalis et defectū virtutis. **I**n acu-
tis ergo febribus. id est i fortibus

temptationibus si anhelitus sit par-
uus et modicus. i. si parum cum frigi-
do corde oritur. timendus est casus mor-
tis. i. mortalis peccati. ex eo quod pre-
dat extinctionem caritatis. **Vñ dñs**
dicebat. **Mat. xiii.** Orate ut non
intretis in temptatione. **Quarto** quod
quod anhelitus quicquid est corruptus et
fetidus. quod accidit ex interiorum membris
in corruptione. sicut in leprosis. quo-
rum anhelitus est fetidus et corrup-
tus et aliorum infectiuus. Nam in-
ficit aerem vicinum sibi. sicut sibi
lus basiliscus qui aues supra se volā-
tes occidit. Sic ex mala dispositio-
ne et corruptione anime interiori
oratio vel gratiarum actio aliquā
est execrabilis. sicut fuit oratio et
regratiatio pharisei dicentis Gra-
tias tibi ago domine. quia non sicut
sicut ceteri hominum etc. **Lu. viij.**
Hec enim erat corrupta per super-
biam. fetida per iactantiam. et
lesiuua aliorum per infamiam. quia
alios infamabat dicens Adulteri
raptores etc. Et etiam vicinum publi-
canum percutiebat dicens Velut
etiam hic publicanus.

Capitulum I.

Ociositas et recreatio hoc fa-
cit anime quod quod quod facit cor-
pori. Nam quod quod corporis aut
est nimia. aut nimis pauca. aut suffi-
ciens et temperata. Si sit quies ni-
mia est multorum humorum gene-
ratiua. seruatiua. et multiplicati-
ua. et tandem corruptionis inducti-
ua. **Vñ** etiam aque que nimis qui-
escent putrescunt. Similiter quod o-
ciositas et recreatio si est superflua
generat et seruatur et multiplicat
humores. i. malas affectiones et co-
gitationes. **Eccl. xx. xij.** Multa ma-
litiā docuit ociositas. **Vñ** tan-
dem facit animam in corruptionem

trahere peccati. **Vñ** in quodam ser-
mone. Hec ociositas mater est nu-
garum. nouerca virtutum. Ipsa
enim est que virum fortem fortissi-
me precipitat in reatum. Facit enim
suffocare virtutem. nutre superbiam. et
viā obstruere ad gehēnam. Si autem quod
es corporis fuerit nimis pauca. natu-
rā lassat non recreat. debilitatem non
reparat. et consumptionem perditam
non restaurat. **Sic** si nullam vel ni-
mis modicam recreationem vel quod
etiam quis animo suo tribuat. ani-
ma tedio lassatur. debilitas. i. tepi-
ditas mentis non reparatur. quod per
negligentiam est deperditum non sup-
pletur. quod lassatus animus accidior
et pigrior quam ante esset efficit. **Si**
autem quies corporis fuerit tripartita
calorem naturalem confortat. sensus tripartita
digestionem emendat. et corpus
mediocriter purgat. Sic moderata
recreatio seu quies animi calorem ca-
ritatis confortat. sensus. i. consideratio-
nes sensatas reparat. digestionem
i. spiritualis cibi et doctrine opa-
tionem roborat et modificat. et ani-
mam ab accidia et tedio purgat.
Et ideo seneca dicit. Non semper in a-
ctu sis. sed interdum animo tuo quiete
dato. **Itē** ociositas et voluptas
sunt causa doloris et dissipationis a-
nime et corporis. Cuius exemplum est. quod
secundum **Auicē**. Quies corporis et tranquillitas
et dimissio exercitii. coitus plu-
rimus et precipue coitus super repletioem
cibi. frequentia ebrietatis et precipue vi-
num plurimum in ieiunio aut cibum quod max-
ime ledit nervos sunt precipue causa
doloris iuncturarum et podagre et
sciaticae. Quies ergo spiritualiter refer-
tur ad soporositatem. tranquillitas ad pi-
gritiam. dimissio exercitii ad in-
seuerantiam. coitus ad luxuriam.
repletio vero et ebrietas ad gula-

Hec ergo sūt illa vitia que priō le-
dunt anime iuncturas. sūt em̄ ī a-
nima vis irascibil. & concupiscibil.
et etiā rationalis. q̄s oportet esse ī
anima inuicem diunctas per parti-
cipationē et colligantiā rationis. q̄d
ē. quādo passiones irascibil. et con-
cupiscibil. a ratione ordinantur. Et ideo
vocantur a **Phō** irascibil. et con-
cupiscibil. virtutes rationales. s̄ has
virtutes ledūt et disungūt vitia su-
pra dicta. quia per ociositatem et
quietē hebetantur passiones ira-
scibiles. sed per gulam et luxuriā di-
stemperantur passiones concupisci-
biles. & sic soluitur colligatio et iū-
ctura rationis. vel per lesionem iū-
cturarum intellige lesionem omni-
um virtutum. quia omnes virtutes
sēdm̄ sanctos et s̄m̄ **Phōs** sunt in-
uicem connexę et diunctę. Sed tñ
predicta vitia earum iuncturas dis-
soluunt. q̄ per ocium et sōpnolentiā
et imperseuerantiā tolluntur et se-
parantur virtutum actus. sed per
gulam et luxuriā eradicantur eti-
am virtutum habitus. **Vñ d̄z. Job**
xxxii. de luxuria. q̄ ignis est v̄leg
ad consumptionem deuorans. et
omnia eradicans gemmina. **Item**
hec vitia inducunt podagream que
est lesio et vastatio pedum. q̄ scili-
cet ledunt & dissipant bonas anime
affectiones. Sunt enim affectiōes
anime quidam spūales pedes q̄b̄
anima mouetur et vadit ad ea que
diligit. **Item** sciaticam que leuit an-
cas. quibus sc̄z fit sessio corpis. q̄z
sc̄z huiusmodi vitia etiāz impediūt
anime quietem et stabilitatem. &
ita p̄dicta vitia disungunt virtutū
colligatiōē. extinguūt anime affecti-
onem. et auferūt anime quietatiōē

Capitulū. li.
Patientia sanctorūz assimi-

latur spleni. **Primo** quidē quia
splen est defect⁹ sinistre partis supple-
tiu⁹. **Vñde** splen vt dicit **Plī.** dicit̄
a supplendo. q̄ p̄te sinistram ieco-
ri contrariā suppl̄z ne vacua maneat
Et vt ex opposito ad confortationem
stōachi iecori respōdeat. **Vñ** ē it̄ co-
stas et stōachū poit⁹ p̄te sinistre p-
tis ifrigidatiōē. vt per quādam t̄p̄ā-
tiā factāz cōseuet stomachi calefa-
ctiōē. **Per** sinistra igit̄ p̄tem adu-
sitas intelligi potest. in q̄ virtus ho-
minis euacuaretur et peius dehe-
ret. si donūz paciētiē nō haberet.
Hec igitur est vt splen qui in sin-
stra parte. id est ī aduersitate calo-
ri iecoris. id est furori irascibilis se
opponit. vt calefactio stomachi. i.
bonus feruor animi conseruet̄. **Et**
hinc est q̄ caritas que est vitalis ca-
lor anime precipue per impatiēti-
am perditur. **Vñde Greg. in Pa-
stora.** dicit. q̄ ipsa que mater est
omniū custod̄z virtutūz per impa-
tientie vitiū vtus caritatis amittit̄
Sedō q̄ splen ē sanguis purificati-
uus. **Vñ** em̄ splen duas habere ve-
nas. per quarū vnā humorē ad stōa-
chū mittit ad ei⁹ confortatiōē quā-
tum sufficit ei⁹ appetitui. per aliam
vero sanguinis feces. i. coleram ni-
gram seu melancoliam ab epate si-
bi attrahit. **Et** ideo s̄ba splenis est
rara et spōgiosa p̄pter faciliōrē hu-
moris feculentū attractiōē. et est e-
tiam ipse splen niger propter me-
lancolie cuius est receptaculum as-
similationem. propter hoc est eti-
āz durus ne facile ab humore fecu-
lento leuā. **Sic** q̄ paciētiā feces q̄
generantur ab epate. i. vitia q̄ pue-
mūt ex hūrie illatiōē. vt irā et odi-
um. et inuidiā attrahit placando &
sedando. et sic sanguis. i. bonus fer-
uor caritatis reman̄z purus. **Vñde**

Cassiodorus dicit q̄ patiētia ē que totius voluptatis feces abstergit. Ipsa ē q̄ limpidas aīas deo redōit. Est ergo patiētia ad modū splēis nigra. i. obscura ī pene susceptioē. s̄ dura. i. fortis ī pene toleratiōe. **Vñ etiā. Cassi. dicit. q̄ patiētia est que oīa vicit aduersa. nō colluctādo. s̄ sufferēdo. nō murmurādo. s̄ grās deo agēdo. Itē patia spōgio. sa ē. i. attractia ex sui cōsideratiōe. q̄ vidēdo a cōsiderādo patiētiā alicui⁹ et iratus attrahit ad placationē. et iūdo⁹ vel inimic⁹ ad ei⁹ dilectionē. Vñ sic Criso⁹ dicit. Nichil īta cōfusiōne facit ingerēti mala. sic fortis tolerātia paciētis. et neq̄ vbo neq̄ ope reddē vindictā. Tercio q̄ q̄ splēn ē visus cāti⁹. Cōit em̄ d̄ q̄ felle irascimur. corde sapim⁹. iecore amam⁹. cerebro sentimus. s̄ splēne videm⁹. Sic q̄ fortitudo a luct⁹ patie p̄nis erit nob̄ causa r̄fūs. i. eterne leticie. s̄m illd̄ **Pro u. ultio. Fortitudo et de cor idumētū eius. et ridebit ī die nouissimo. et Jo. xvi. Tristitia vestra vertetur ī gaudium****

Caplin. li.

Peccatum assimilatur senio. Primo quidē q̄ senex m̄tis miseris subditur. **Raz** sicut dicit **Cyprianus de. xij. abusio** omibz seculi **Senectute cōfect⁹ homo** ad interitū p̄perat. oculi caligāt. aures grauiter audiūt. capilli fluunt. facies ī pallore mutat. dētes lapsi numero minūntur. cutis arefcit. flatus nō suauit olet. pectus suffocat. tussis cachinat. genua trepidāt. talos et pedes tumor iflat. humor interior euanesct. hys oibz agguat. **Et hec oīa ruiturā iā iāq̄ domū corpis cito p̄nunciant. Si** milit etiā p̄ pccm̄ hō m̄tis miseris

Impeditatur Proū. xij. Miseros facit p̄p̄os peccatū. Vñ pccōr ad modū semis ad eternū interitū p̄perat. **Deb. viij. Qd̄ atiquat et senescit p̄p̄e iteritū ē Itē ī hōie pccōre caligāt oculi interiores per ignorātia. Qd̄. Obscurent oculi eoz ne videāt. Obscurefcit aures p̄ inobediētiā. Act. xxvij. Auribz suis q̄ uiter audierūt Itē capilli flūnt ex capite. i. bone cogitationes a mēte p̄ malitiā. Facies sc̄ interior. i. cōsciētia pallefcit. i. decolorat p̄ imūdiā. Tre. iij. Mutatus ē color optim⁹ dētes. i. boni viri siue amici ei ad hērentes ab eo sepantur et minūnt per infamiaz. Cutis. i. extēior cura pauperū arefcit p̄ auaritiā. deficient humore pietatis. **Job. viij. Sor** dibz pulueris cutis mea aruit Itē peccatoribz pcc⁹ suffocat. q̄ videlicet sputis et tussibz gūat. Sputū ē imūditia q̄ p̄ os p̄icit. vñ h̄ḡt ī pccōre vba ior̄ diata v̄l turpia que pccōres sine āgustia retinere non possūt. **Job. iij. Cōceptū h̄monez** tenē q̄s potēt. et **Eccl̄. xix. Sagit** ta infixā femorū camis. sic v̄bū ī corde stultū. Camis em̄ nō q̄escit q̄ diū sagitta femorū ei⁹ ifixa nō exierit. et sic stultus q̄ diū verbum non emiserit. Tussis autē est āgustia peccatoris. et significat ī peccatoribus āgustiaz cōsciētie vel pene **No. i. Tribulatio et āgustia ī omnem animam operantis malum.** Item est etiā ī peccatoribus tremor genuum. id est timor cordium. **Proverbiorū decimo Pauor hys** qui operantur malum. Itē tumor pedū. i. superbia appetitū appeteri. do gloriās et p̄pas. q̄ oīa cōsciētiā grauāt. et futurā anime ieternum supplicium tuinam p̄nunciant. **Secūdo peccatū assimilatur senio****

qz senex tedio afficitur. sic peccatū
qz deordinat animū. a gnat per pe
nā et tediu **Aug⁹**. **I**ussisti dñe et
sic est. vt pena sibi sit omnis inordi
natus animus **Job. decimo** **T**edet
animam meam vite mee **T**ercio
quia senex morbis grauat. **S**ic
peccatores morbis grauant diuer
satum passionum. vt nunc afficiā
tur tristitia. nunc inuidia. et cete
ris talibus. **Ps.** **M**ultiplicate sunt
infirmities eorum ad **Q**uarto qz
senex tristitia premitur **Ps.** **S**i au
tem in potentatibus octoginta a
ni amplius eorum labor et dolor
Similiter peccatores siue ex remor
su conscientie. siue ex vindicta cul
pe. scilicet quando pmuntur ab ho
mimib⁹ vel a deo. siue ex cōuersiōe
penitentie. oportet sibi tristes effi
ci. **Ps.** **T**ribulationem et dolores
inueni **Q**uinto quia senex piger ef
ficatur. qz vires corpis ei minuunt
Sic peccatū inducit defectum vir
tutum. et pigritiam spiritaliū la
borum. **Proūb. xx.** **p**pter frig⁹ scz
malicie pig arare noluit. i. noluit
bonis operib⁹ laborare ad **S**exto qā
in sene calor natūalis extinguitur.
a sic extinguitur in peccatore calor
caritatis. quia refrigerat et paula
tim ad extinctionem tendit **Mat.
xxij.** **E**t habundabit iniquitas. et
refrigerat caritas multorum **S**ep
timo quia in sene humor dissoluit.
et sic dissoluitur humor luxurie et
fluxus concupiscentie in peccatori
bus **Ezechielis. xxij.** **S**icut fluxus
equorum fluxus eorum **O**ctauo qz
in sene virtus regitiua corrumpit
Virtus autem regitiua est ratiois
prudencia. cuius rectam estimatio
nem. secundū **Phm** corrumpit in
peccatoribus carnis concupiscentia
Daniel. xvi. **S**pecies de cepit te.

et concupiscentia subuertit cor tu
um **R**ono i sene caro consumitur.
qd etiam ad litteram non nunq̄ i
luxuriosis contingit. quoz corp
ra frequenter minuuntur vel cōsu
muntur ex nimia emissionē humo
ris nutrimentalis siue seminalis.
Lu. xv. **D**issipauit substantiam su
am viuendo luxuriose. substantiaq̄
scilicet non tantum temporales vt
diuitias. sed etiam naturales. scilicet
carnis siue **D**ecimo in sene nerui a
trahuntur. a idco senes curui effici
untur. **S**ic per otractionem auari
tie inuauatur aia ad aspectū ter
re. id est ad appetitum siue cogitatū
terrenorum bonorum. **Ps.** **M**iser
factus sum ego et curuatus ad **V**i
decimo in sene cutis rugatur. id
est exterior conuersatio in peccato
re deformatur. **Job. xvi.** **R**uge me
e testimonium perhibent ostra me
Duodecimo in sene omnis virtus
corporis anullatur. **E**t sic p̄cipue o
nis virtus anime vacuatur. **Ps.**
Dereliquit me virtus mea **D**ecimo
tercio qz senex ab hominibus vili
penditur. **E**t sic peccator quādoqz
efficitur ifamis et ab omnibus de
spectibilis. **Ps.** **E**go autem sū ver
imis et nō hō. obprobriū hōim et ab
iectio pleb⁹ **D**ecio quarto qz senex
oib⁹ hoib⁹ onerosus efficit. et hoc
spūalit facit vitū iacūdie. et p̄cipu
e i hoie stulto. **fm illd** **Proū. xxvij**
Graue saxū et onerosa arena. sed
ira stulti vtroqz gūior. **I**te peccatū
assilat sopno **P**rio ratione volun
tatis. qz scz volūtarie aliqs ad dor
miēdū se pot. a pprie volūtaris ar
bitrio etiā i peccm tuit **Osee. x.** **C**ō
fundet isrl i voluntate sua. **Aug⁹.**
Peccatū adeo ē volūtarū. qz si nō
eēt volūtarū n̄ eēt peccm **S**ecdo eōē
breuitatis. qz quisqz ad dormiēdū

se ponit nō diu dormire intendit
 s̄ tñ frequent decipitur. q̄ nō quā
 do vult excitat. Sic quāq̄ ille qui
 peccō sentit p̄oit cito de peccō exi
 re. tamē vt plurimū decipit. q̄ di
 uti⁹ a peccō teneē. et quādoq̄ etiā
 i eo morit̄. sicut morit̄ litargic⁹ dor
 mīdo. **Jo. viii.** Mortemini i pecca
 to vō. **Judith. viii.** Sopotez mortē
 s̄ciās ac. **Tercio** vōe insensibilita
 tis. q̄ sc̄z s̄pnus ligat et imobili
 tat sensū. **Nā** i s̄pno s̄m **Phm** ite
 riora loca calēt. et exteriora frīgēt.
 q̄ fit reuocatio caloris ad interiorā
Et tūc fumus plurimus in s̄oachi
 generat̄. q̄ dū ad cerebrū ascēdit. a
 vias sensūū ibi claudit. organū pri
 mi s̄fus cois opilat̄. cūq̄ ab eo d̄
 nes s̄fus p̄tulaēs oriant̄ dū ille li
 gatur omnes ali⁹ a suis actionib⁹
 retrahuntur. Sic ergo s̄pn⁹ ligat
 et imobilitat sensus corpis. ita q̄
 peccatū ligat et imobilitat s̄fū mē
 tis. sc̄z vt peccōz nō recte sentiat qd̄
 oportz. aut vt nō eligat facere qd̄
 sentit vel cognoscit eē faciēdū. **Vñ**
 tollit peccm̄ virtutez cordis operati
 uam siue motiū ad bñ operādum
 sc̄z caritatem. **Nā** fides per quā est
 cognitio hōi per dilectionē operat̄
Sicut **Apo⁹** dicit **Gal. v.** **Et** i hoc
 etiā peccatū assilatur s̄pno. q̄a
 sicut dicit **Aug⁹** in libro de quāti
 te aīe. **Dū** humor intrisecus tpat⁹
 vi caloris resoluit̄ i fumoz perit ce
 rebruz. et ibi resolutus distillat in
 ferius frīgō licet illuc ascēderit
 calidus. et sic distillando remittit̄
 calorem cordis. et per s̄sequēs pro
 cessum operationū ipedit. eo q̄ cor
 fit p̄ncipium oīs operatiōis. **Eodē**
 etiā modo peccatum sua frigidita
 te mortificat calorem cordis. i. amoris
 seu amorē caritatis. et sic impedit
 processum omnis hōi operis. **Vñ**

peccatōi d̄. **Proūb. vi.** **Vsq̄**q̄
 piger dormis. sc̄z nichil bene opetā
 do. **Quarto** ratione falsitatis. **Frē**
 quent̄ enim somp̄iant dormiētes.
 et somp̄iādo decipiuntur per s̄p
 nia illusiua et falsa. et sicut s̄pn⁹
 inducit i dormientibus s̄pnia fal
 sa et deceptiua. ita peccatū i hōib⁹
 inducit falsas estimatiōes a teme
 raria et n̄ vera iudicia. **Proū. xiii.**
Stultis illudit peccm̄. **Item** peccatū
 corruptio assilatur corruptiōi fleu
 matis ex qua sūt hōies tardi. obli
 uiosi. et sompnolenti. **Sile** ex pecca
 to sūt hōies tardi ad operādū bo
 nū. obliuiosi vt nō recogitēt deū.
 s̄m illd̄ **Oblitus** es om̄i creatoris tui
Itē sompnolenti. i. pigri vel tepidi i
 p̄sequēdo iceptū. **Imitat̄** etiā fleu
 ma naturā aq̄ hyemis et decrepi
 te etatis. **Sile** status pecc̄i hēt natū
 rā aq̄. q̄ iundatiōe piculosus. flue
 tuatione turbid⁹. et motib⁹ instabi
 lis. **Nā** ip̄n̄ q̄si mare feruēs qd̄ qui
 esce nō p̄t. vt dicit **Ysi.** **Itē** habz
 naturā hyemis. q̄ tēpestatib⁹ id ē
 tēptationū p̄cellis lacessitur. **Itē**
 hēt naturā decrepitate etatis. i. vete
 ris hōis. sc̄z ade defem̄ et iobediētiā
Itē fleuma p̄ os purgat̄. q̄ ip̄a pec
 cati corruptio per oris confessionē
 expiat̄. **Cori. v.** **Expurgate** vetus
 fermētū. **Et** **No. x.** **Ore** cōfessio fit
 ad salutē. **Item** peccatū assimilat̄
 ydropisī. **Ozio** q̄ in omni ydropisī
 est egtudo epatis s̄m **Auicē.** **Nō** e
 niz vt ipse dicit accidit ydropisī
 absq̄ egtudine epatis propria vel
 cōmunicata. licz quādoq̄ egrotet e
 par et nō seq̄t ydropisī. **Et** p̄cipu
 a causa et q̄si cūcta ydropisī est
 debilitas digestiōis epaticē. p̄ quā
 purum ab impuro sepat̄. **Et** ioe
 o nō iogruē epar rōnem desigē. in
 q̄ discretio ē bonū a malo sepat̄
 i vi

talium rerum amor est amor auari
 et superbi. **Quinto** inueniunt in ydro-
 pisi tumefactio corporis. que secundum **Auicē**
 cen. quandoque incipit a femore. alia
 quando a pedibus. aliquid a dorso.
 aliquid a rebus. **Sicut** in peccatore inueni-
 tur tumor superbie et inobediencie que
 est in corde omnis peccati. et hec aliquando est
 a femore. id est ab amore filiorum. quod ex fe-
 more precipue egreditur generatio filiorum.
Exod. i. Fugerunt omnes anime que egressse
 sunt de femore **Jacob** ad **Qulā** enim
 propter carnalem filiorum amorem peccata multa
 faciunt. et dei mandata transgredi
 presumunt. aliquid vero ex pedibus. id est ex
 affectibus temporalium. siue diuitiarum. si-
 ue honorum. **Sunt** enim velut anime
 pedes quibus bene vel male currit
 ipsius anime affectiones. **Ra** auari
 et ambitiosi hinc pedibus ire presumunt
 contra mandata dei. **Pro. i.** **Pede** s
 illorum ad malum curunt. **Aliquid** est a
 dorso. id est ab impatientia tolerandi aliquid
 onerosum vel graue. **Ra** dorso feruntur
 onera. et hoc est in accidiosis que
 contra deum intumescunt. vel contra super-
 viorum inponentem vel mandantem aliquid
 quod onerosum. **Job. xv.** **Quid** tumet
 contra deum spiritus tuus? **Quis** vero est ex
 rebus. id est ex appetitu voluptatum gula
 vel luxurie. quod ex rebus materia
 fluit voluptatis et delectationis car-
 nalis. **Ps.** **Corripuerunt** me innes mei
Sexto in ydropisi est deformatio colo-
 ris propter corruptionem complexionis. et
 declinat color ydropici. ut supra ta-
 ctum est. aliquando ad albedinem.
 aliquando vero ad citrinitatem. ali-
 quando vero ad adustionem et nig-
 redinem sicut in pleuretico. **Aliquid**
 vero declinat ad viriditatem. ut
 cum procedit ydropisis ex aposte-
 ta calido splenetico. **Similiter** in pec-
 catoribus ex malicia interiori defor-
 matur color. id est apparentia et co-

uersatio exterior. **In** quibusdam que
 deinde albatur per apparentem iu-
 sticiam. sicut in hypocritis quibus cri-
 stus dixit. **Mat. xxiii.** **Ve** vobis hypo-
 crite. qui similes estis sepulchris de-
 albatis. **In** quibusdam vero demigra-
 tur per publicam infamiam. **Le. iiij.**
Demigrata est super carbonem faci-
 es eorum. **In** quibusdam citnatur iracu-
 dia et seueritas. **Ra** sicut dicit **Jo-**
hannicus. **Cum** humores frigidi ca-
 lesunt. mutatur color albus in cit-
 num vel rubeum. **Sic** hypocrite qui
 primo videbantur frigidi. id est mites in
 altitudine potestatis positi efficiuntur
 iracundi et seui. **Et** sic qui vide-
 bantur albi et frigidi. id est puri et ma-
 fueti calefcentes iracundia apparent
 citni et ignei. **Mat. in.** **Facies**
 et color immutatus. **ad.** **Quidam**
 vero etiam peccatores virescunt.
 aliquando per popularem gratiam
 et famam. **Ra** color viridis est co-
 lor maxime gratus oculis. sed tam-
 talium gratia fallax est et vana. **fm**
 illud **Pro. xxxi.** **Fallax** gratia ad
Septimo in ydropicis inueniuntur sitis
 magnitudo. **pro** enim est ydropicis.
 sicut **Heda** dicit. ut quanto ampli-
 us bibunt. tanto amplius sitiunt.
 quod est secundum **Auicē.** propter complexionem in epi-
 ste faciente siti. aut propter opilationem
 propter quam non attrahit ad epas aliquid
 quod sitim sedat. aut propter aliquam aliam
 causam siti facientem que ex potu non re-
 mouetur. nisi forte per accidens. sicut
 accidit in terra originis mee scilicet in ca-
 steilo sancti Gemini quod est in partibus
 thuscie. **xv.** miliaria distans a cita-
 te senarum. **Ibi** enim fuit quodam die nobi-
 lis a pauper que factus est ydropicus
 et toto fere corpore tumidus. **Cum**
 siti insatiabili cruciaretur. nec po-
 tus ei petenti ab aliquo poterat rigetur.
 cum iaceret prope locum ubi quodam

edificabatur palatium. quadam die cum
solus esset vidit ibi tinnam magnam a
qua plenam. in qua veteres lateres
mollificabantur. Unde ex admixtione
calcis lateribus adherentis aqua de alba
ta erat. ad quam aquam ille accedens
in magna quantitate bibit. et post po-
tulum in lecto se ponens et paululum
obdormiens. post somnum ex virtute il-
lius aque seu ex calcis adustione tam
magno fluxu ventris solutus est. ut per
dropis euacuata sua materia. et
causa penitus ab eo tolleretur. et e-
tiam sitis cum ea. Est autem inordinata si-
tis propter inordinatum appetitum
peccandi. qui in omni quasi peccato
insatiabilis invenitur. Unde Ps. Esuri-
entes et sitientes anima eorum in ipsis de-
fecit. Sed specialiter hec sitis insatia-
bilis ut dicit Beda. appropriatur
avaris. quia non satiantur oculi eorum di-
uitiis ut dicit Ecclesi. non. Item peccatum
assilatur febri quod patitur primo de fe-
bris descriptione. Nam febris secundum Au-
guinum est calor extraneus accensus in
corde procedens ab eo mediantibus
spiritu et sanguine. per arterias et venas
in totum corpus. et inflamatur in eo
inflammatione que nocet operibus natu-
ralibus. Sicut peccatum est calor extraneus
homini. id est non naturalis appetitus
qui est contra rationem. Unde Au-
gustinus dicit quod peccatum non est natu-
ra sed vitium nature appetentis id
quod non est sui ordinis. et accenditur
in corde. quia de corde exeunt cogi-
tationes male. Mat. xv. Unde
a corde procedit peccatum mediantibus
spiritu et sanguine. id est cogitatione
et delectatione. per arterias et ve-
nas id est per locutiones et opera-
tiones. siue per verba et opera. et
impediunt operationes naturales. id est
virtuose et rationales que proprie ope-
tantur homini secundum naturam suam que ratio-

nalis est. Unde de homine peccate dicit
in Ps. Homo cum in honore esset non
intellexit. operatus est iumentis insipi-
entibus. Sed patet dicta simili-
tudo ex febris distinctione. Nam
sicut ipse Avicenna tradit. aliquid febris
procedit ex membris radicalibus ut
ethica. aliqua ex humoribus ut pu-
trida. et quedam ex spiritualibus. ut
ephimera. Ethica enim febris propria
accensione sua accenditur in mem-
bris radicalibus. puta in corde. Ca-
lidas enim epatis non est ethica si-
aliquando perducit ad ipsam. et sicut
pulmonis et stomachi. Et est exem-
plum accensionis huius febris. sicut
si aliquid calefaciat aquam per pietes
balnei. aut per ollam cocci. aut per folle
ferrarij. Per hanc ergo febrem signi-
ficatur peccata prelatorum et clericorum
que sunt quasi radicalia et originalia me-
bra ecclesie. ex quibus bonum a mala pue-
nitur ceterorum. Est ergo triplex spe-
cies ethice. designans triplex vitium
clericorum. Prima est que consumit
humiditatem nutrientalem iam sp-
sam et unitam in membris et proxi-
ma coagulationem que vocatur ros. et
est sicut oleum in lucerna infusum.
Et hec species febris est amor inordinatus
carnalis. scilicet superbia. vel sanguine-
orum et nepotum. que contra inuenitur in
in clericis desiccans in eis amorem pie-
tatis. que expandi debet in misericordiam
id est in indigentibus et pauperibus subditis.
Nam ea que deberent dare paupe-
ribus. sibi aut avaris retinet. aut male
consumunt. aut sanguineis largiuntur
ut magnificentur et ditentur. Unde
Bernardus dicit super Cant. Timeant mi-
nistri ecclesiarum qui in terris sanctorum
quas possident tam iniqui gerunt. ut scilicet
sanctorum que sufficere debeant minime
pretium. superflua quibus egem sustenta-
di essent ipse sacrilegeque sibi retinet.

et in vñs fñe superbie. atq; luxuri,
 e victũ pauperũ s̄umere nō verentur.
 duplici p̄fecto ñ quitate peccātes.
 qui et aliena diripiūt. et sacris
 in suis vanitatibus et turpitudinibus
 abutuntur. **Sexto** clericus vt
 idem dicit. cui cessum est vt ad necessitatē
 viuat de altāio. non superbiat. non
 luxurietur. nec intendat vt de clericatu
 ditior fiat. non sibi de bonis eccie
 ampla palacia fabricet mutans q̄drata
 rotūdis. neq; loculos in dōe
 ogreget. neq; in vanitate et
 superfluitate dispergat. ñ extollat
 de facultatibus eccie s̄anguineos
 aut nepotes. ne filios dixerit.
Secūda spēs ethice s̄umit humiditatem
 iā attractā ad locū nutritio-
 nis et p̄m̄q̄m p̄mutatioi siue cūsi-
 om̄. q̄ sc̄z hūiditas ē sicut oleū
 ibibitū in corpe licim. et vocatur cābū.
Et hec designat in clericis vitium
 carnale quo destruit in eis humor
 deuotionis spūalis quo nutriti de-
 berēt et eē pleni. **Vñ** tales ñ sunt
 digni dño ministrare. p̄cipue in sa-
 cramento eucaristie. **Vñ** **Bern.** ait
In multis multipliciter regnat for-
 nicatio. q̄ puritatis auctori impuro
 corde et corpe ministrātes nō verē
 ē stāc̄ añ āgelū dei q̄ fecerit medios
 et disperdat. s̄ omnino audēt agni
 maculati sacras atigē carnes. et
 tingē in sanguie saluatoris manū
 nepharias q̄bz paulo atē p̄cholos
 meretrices attractauerant. sic et
 altaria circuire. sic et ecclesias fre-
 quētare. psalmo s̄ cātare. cum tñ
 eis huiusmodi laus execrabilis et
 ratio fiat in peccatum. **Tercia** spe-
 cies ethice s̄umit humiditatem cū
 qua cōtinuantur partes membrorum
 filii p̄m̄ a principio creationis.
 vñ vocat glutē. et ē sic hūiditas
 cui cōtinuant partes toti. de quo s̄m̄

est bitimē. et p̄ destructionē talis
 humiditatis partes membrorum veniūt
 ad separationē. a hec febs desiḡt
 clericis peccatum simonie. **Tal** em̄
 hūiditas grām spūalem designat
 q̄ est glutē quo partes membrorum
 filii p̄m̄. i. fidelium mentes q̄ vnus
 dei et caritatis p̄cipēs sūt adiucē
 cōnectuntur. sed hāc humiditatem
 gratie simoniaca p̄uitas cōfuit. dū
 ipsi gratie celestis dona illicite ve-
 dit. **L**emit. **Alia** aut febs ē putrida
 ex humorum putrefactione cātā. et
 hac febre estuant layci in quibus
 sunt humores putridi id est affcūs
 corrupti. quorum quidam laborāt
 continua sc̄licet auaritia. cuius sc̄i-
 licet appetitus est cōtinuum lucrū.
 vellet em̄ auarus lucrū suū nunq̄
 terminari. **Vñ** **Secūda** phūs adriano
 querēt. **Quid** ē qd̄ nūq̄ sinit hōies
 eē lassum? **R**espondit q̄ lucrū. p̄ci-
 pue at̄ vsura die ac nocte cōtinue
 multiplicat lucrum. quidā vero la-
 borāt cotidiana. i. gula in qua coti-
 die peccatur. **Vñ** siḡtur p̄ **Phara-**
onem qui omni die exigebat certā
 mensurā laterū. vt h̄etur in **Exod**
Quidā vero laborāt t̄ciana. i. iracū-
 dia q̄ ad modū febs cor accendit et
 inflāmat. **E**st enim ira inflammatio
 sanguinis circa cor. **s̄m̄** **Damas.** sed
 terciana p̄pter tres gradū ire quos
 dominus assignauit. **Mat. v.** cum
 dixit. **O**mnis qui irascitur fratri
 suo re⁹ erit iudicio. q̄ at̄ dixerit ra-
 cha. reus erit s̄ilio. q̄ aut̄ dixerit fa-
 tue. re⁹ erit gehēne. **V**bi attēdē dū
 q̄ sicut creuit gradus culpe. sic cre-
 uit et ordo s̄ententie. **Vñ** recte ira si-
 ne voce iudicio. ira cū voce s̄ilio.
 ira cū voce stumelie gehēne ignis
 mācipatur. **s̄m̄** **Aug.** in p̄mo em̄
 ira tm̄. i. sedo ira et vox. i. t̄cio ira et
 vox cū exp̄ssioe irrisiois. dicit em̄

Greg. q̄ iudiciū ē cause discussio. **C**ōsiliū sūe diffinitio. gehenna ig-
 nis sentētia excommunicationis. **Q**ui-
 dā vero laborāt febre quartana. i.
 accidia. q̄ scilicet est febris tardior
 ceteris. hēt enim t̄p̄ suū. sc̄z diem
 determinatam. et horā sue accessi-
 ois. **V**n̄ **Johā. Cassia** li. x. de in-
 stitutis monachoz dicit. **A**ccidia ē
 ea horā sextā maxie monachū inq̄
 etat. vt q̄dā febris igrūēs t̄p̄e pre-
 stituto ardentissimos est? accessio-
 suaz solitis ac statutis horis aīe
 inferēs e grotāi. **I**ste ergo sunt fe-
 bres q̄bz soer? petri. i. iudeoz syna-
 goga. peccatrix aīa laborabat. si-
 ue secularis mat̄momo iunct? **L**u-
 nn̄. **S**ocer? at petri tenebat mag-
 nis febr̄bz. **T**ercia febris ex sp̄i-
 tuū calefactioe puenēs d̄z effime-
 ra. ab effimero pisce q̄ modico t̄p̄e
 viuit. vt s̄. nn̄. libro. **E**t s̄it huius
 modi febs modico t̄p̄e durat. **H**ec
 ergo febris des̄iēt peccā religiosoz.
 q̄ febris effimera hēt causa aliquā
 do ex pte aīe. sc̄z ex passioibz vt ira
 gaudio. l. huiusmoī. **A**liq̄ v̄o ex
 corpe. sc̄z ex nimio labō. vl̄ vigilis.
 et huiusmodi. **Q**uandoq̄ vero ab
 exteriori aere. sc̄z distēp̄ato nimio
 frigore. vl̄ calore solis et huiusmodi
Sist̄ vitia religiosoz sūt vel ex pas-
 sione interioris temptatiōis. vel
 ex inordinatiōe idiscreti feruoris
 qui frequenter facit eos assumere
 supra posse in vigilis abstinētis
 et alijs laboribus. ex quibus non
 nunq̄ incurrunt vel accidiam. l. de-
 sperationem. vel amentia et huius-
 moī. **V**el ex pte exteriori. sc̄z ex as-
 siduitate et familiaritate secularis
 conuersationis. quia incautē et
 assidue cum secularibus conuersati-
 do et eorum se negotijs implicādo
 multa vitia incurrunt. **I**tem peccm̄

assimilatiōe palisi quo ad quatuor.
Primo quātum ad subiectum. q̄a
 palis secundum **A**uicē. quādoq̄
 est in toto corpore preter caput.
 quādoq̄ est in vno latere tāti.
 quādoq̄ in vno mēbro tantum.
 sic inter peccatores illi sūt quasi ex
 toto palitici. q̄ totum tempus vite
 sue male expendunt excepto capi-
 te. i. t̄p̄e innocentie. sc̄z etate puēili
 post baptismū. **Q**uidam em̄ statim
 cum attingunt ad annos discretio-
 nis incipiūt facere mala. et sepe-
 tinuāt i peius vsq̄ ad mortē. a t̄les
 sūt pot̄ dicendi demones q̄ homi-
 nes. q̄ s̄m **J**eo. **H**ūanum ē peccāe.
 sed dyaboli cū est perseuerare. **S**ed
 quasi in vno latere palitici sunt. q̄
 licet aliquā ptem vite expendāt in
 peccatis. tamen postea ouertūtur a
 bene viuunt i residuo t̄p̄e vt mag-
 dalena. **S**ūt aut̄ duo t̄p̄a vite qua-
 si duo latea in corpe. **N**ā vt dextrū
 ē t̄p̄us iuuetutis. vt sinistrū v̄o t̄-
 pus senectutis. **I**n q̄busdā ergo pa-
 licitatur dextrū. sc̄z in hys qui male
 viuunt in iuuetute. sed sinistrum
 i hys q̄ male viuūt i senectute. **S**z
 q̄uis in corpe piculosi? sit p̄dē dex-
 trū q̄ sinistrū. in t̄p̄e t̄n̄ ē extratio.
 q̄ peius ē male viuere i senectute
 q̄ in iuuetute. **N**ā tāto culpa semis
 dāpnabilior ē quāto fit morti p̄p̄m-
 q̄oz. **V**n̄ **H**ugo de sc̄o victore dicit
 de claustro aīe. li. ij. **I**nter abusio-
 nes seculi hui? sola maior est semis
 obstinatio. qui mort̄ proxim? mor-
 tis non abhorret aduētū. qui q̄si
 ad hostiūz huius mundi positus fo-
 ris spectat. non tamen vite presē-
 tis attendit egressum nec futuraz
 confideāt. audit nuncios mortis a
 credere non vult eis. **T**res enim
 sunt nunci? mortis. casus. infirmi-
 tas. et senectus. **C**asus nunciat

mortem latentē. infirmitas apparetem. senectus p̄ntem. ex incertitudine mortis timor. ex infirmitatis grauitate dolor. ex certitudine senectutis nō obstinatio sed afflictō et humilitas sequi debēt. In vno vero mēbro tm̄ palitici sūt. q̄ licet aliquādo peccēt tñ cito redeunt. sic fecit **Petrus**. Secūdo assilatur pecm̄ palisi ppter effectū. qz palisis aliqñ tollit sensū. faciēs scz mēbrum stupidū et insensibile. aliqñ vero tm̄ tollit motū. aliquādo vero vtrūqz. **Sile** peccatū aliquando tollit sensū. i. vsum rationis. sicut in luxuriosis. in quibus quasi ratio absorbetur a voluptate carnis. **San̄. xii.** dicitur de senibus luxuriosis. **Auerte** rūt sensū suū vt non recordaretur iudiciorū iustorum. Aliquando vero tollit motū scz boni opis. vt in accidiosis. **Exo. xv.** Fiant immobiles quasi lapis ac. Aliquando vero tollit vtrūqz. sicut in hereticis. qui neqz recte sentiunt. neqz operantur. **Tercio** assimilatur peccatum palisi quo ad pulsum. **Nā** pulsus palitici. fm̄ **Auicē**. est tardus. rarus. et debilis. Pulsus autem cum p̄cedat a corde et deriuetur ad manū siue ad brachiū. designat bonū ppositū cordis qñ ope implet. Hoc sile i peccōibus accidit tarde. aut raro. aut debilitat. qd̄ p̄cipue appaēt i vsurariis. Quia licz aliqñ opugāt et restitue pponāt. tñ raro pueiūt ad hoc vt bñ restituant. qz aut tarde restituit. differēdo vsqz ad mortē. aut si estituit citi. de bilit tñ. qz cū est corde et nō vera intensiōe. cū remissiois astuta puratione. **Quarto** assilatur pecm̄ palisi q̄ ad signiōē. qz legit i euāgelio dñs tres paliticos curasse. vnū q̄ iacebat i mltitudine lāguētū. **Jo. v.** **Aliū** q̄ iacuit i ḡbato **Ma**

thai. ix. **Aliū** qui fuit seruus certitudinis. q̄ iacebat in domo. **Mat. vii.** Per p̄mū at̄ signatur male reuerētes. Per scdm̄ male expēdentes. Per terciū male acq̄rentes. vt sūt vsurarij q̄ etiā iacendo i domo male acq̄runt. Item pecm̄ assilatur epilentie p̄t̄ tria. **Pr̄mo** qz in epilentia fm̄ **Auicē**. est sensus et motus p̄uatio. que tamen p̄uatio sensus a motus fit non totalit̄ s̄ in parte. **Et** est ratio. qz matēria que ē causa epilentie i interiori v̄triculo cerebri facit opilationē nō opletā. et ideo ipedit tñsitū vtutū sensus a motu i m̄bris itegre fieri. n̄ tñ totalit̄ int̄secādo. **Sile** pecm̄ tollit qd̄ peccatori sensū. i. discretiōē boni et mali scz prudentiā. s̄ nō totalit̄. qz licet tollat ei prudentiā et sapiētiā sp̄ualē. fm̄ illd̄. **Deut. xxxii.** **Cēs** sine v̄silio ē et sine prudentiā. nō tamē tollit prudentiā secularē. vel astuciam naturalē siue exp̄imentalē. imo i huilimoī sensu magis vigēt peccōes q̄ i iusti. fm̄ illd̄ **Lu. xvi.** **Fili** huius seculi prudentiores filijs lucis sūt i gnatiōe sua. **Vñ** scit dyabolus peccōibz qd̄ voluit facē naas amōites viris iabes galaad. qz petiuit etuē oculos eoz de dextros. n̄ curās relinque sinistros. q̄si em̄ dext̄ oculi ē prudentiā sp̄ual̄. s̄ q̄si sinister ē prudentiā siue astucia secularis. **Ap̄. ad Ro. xi.** **Cecitas** ex pte at̄tingit i isrl̄. **Sile** tollit pecm̄ motū boni opis. s̄ n̄ totalit̄. qz licz q̄ ad mētū n̄ tñ quo ad exercitiū. Quia etiā mlti peccōes faciūt plura opa de gr̄ie bonoz. sic elias a huilimoī q̄ licz i peccō scā n̄ valēt quo ad vitā etnā. tñ valēt ad euadēdū flagella temporalia. et disponunt etiam ad penitentiā a ad pluā alia. **Secundo** est i epilentia corpis prostratio. **Nā** epilentia p̄cedit sp̄ualm̄

ppter nocūmentū opilationis iam
 dicte. **Vñ** nō ē possibile vt dicit **A**
uicē q̄ epilētiāz paciēti remaneat
 erectio corpis. **Silr** peccatū pster
 nit hōiem a rectitudie iusticie. et
 vnū peccatū facit ipsum cadere in
 aliud. ita vt sit impossibile ip̄z cū pe
 cato diu staē quin cadat. **Vñ** **Cze**
 dicit q̄ peccatū qd̄ p penitentiā n̄
 diluit. mox suo p̄dere ad aliud tū
 hit. **Tercio** epilētia est tremor et
 exagitatio. licz fortior et min⁹ for
 tis fm̄ q̄ntitatem hūoris. **Silr** pecca
 tū reddat hōiez tremulū et timidū.
Proū. x. Pauor hys qui opantur
 malū. **Est** em̄ timida neq̄cia sic dō
Sap. xvij. Sen. Nichil timidū facit
 anim nisi replēsibil vite oſcia. **Ite**
 peccatū exagitat hōiez. q̄ reddat eū
 instabile et iq̄tū. **Tren. i.** Peccatū
 peccauit ih̄lm. p̄pterea instabil fac
 ta ē. **Ite** peccatū assilat litargie p̄
 ter tria. **Prō** q̄z morbz litargie i
 ducit febricitationē. **Est** em̄ litargi
 a sicut dicit **Auicē**. ap̄stēa fleuma
 ticū factū itra craneū capitis. **Et** q̄
 sit ex humore fleumatico patet. q̄z
 generatur ex potu. eo q̄ potus ge
 nerat humore fleumaticū. in q̄ sūt
 euaporatio et putrefactio. **Vnde**
 vt plurimū generat ex omeſtione
 cepaz et repletioe nimia stomachi.
 a a mltitudine potus. et a multitudi
 ne omeſtionis fructuum. **Sic** ergo
 litargia est ap̄stema ex hūore fleu
 matico putrefacto. **Et** sic **Aui.** dī
 cit in ap̄stematē factō ex humore
 putrefactō cōmumitē fit febris
 licet sit febris lenta. et ita patet
 q̄ in litargia sit febricitatio. **Sed**
 qd̄ est istud ap̄stema in craneo. n̄
 si peccatum in anima. **Hoc** comita
 tur febris que est innaturalis et i
 temperatus calor. quia omumit se
 quitur peccatum aliq̄s intempera

tus et irrationabilis amor. **Nam**
 peccator a creatore auersus inordi
 nato amore ad creaturā ouertitur.
 sicut auar⁹ ad pecuniā. superb⁹ ad
 excellentiaz. luxuriosus ad delecta
 tionem voluptuosā. ad q̄ peccator
 quanto ardentius inhiat. tātō peri
 culosius et fortius febricitat. **Sed**
 quia litargia causat dormitatioēz.
 precipue vt dicit **Auicē**. cū litargi
 a est in substātia cerebri fit subeth
 fortior et difficultas motuum ē ma
 ior. **Dicitur** autem subeth sōpn⁹ su
 perfluus et grauis. **Vnde** tal vix
 potest ad horā excitari. **Sic** peccatū
 aliquādo ita infigitur cerebro. id ē
 aīo vt faciat peccatorē dormire. i.
 in statu peccati immobile pmanē. a
 si aliquādo molestatus. i. aliq̄ adū
 sitate angustatus vel artatus ad
 horam exciteē. scz vt malū statū sū
 um videat et oſideret. tamē statūz
 ad solitū sōpnū. i. imobilitatē suaz
 et negligētiā redit. surge oſtēpnēs.
Vñ oſtra eū clamat. **Salomō** dices
Vsque quo piger dormis. **Proū. vi.**
Tercio litargia causat obliuionē.
Est em̄ obliuio corruptio memoriē
 q̄ vt plimū accidit ex frigiditate.
 q̄ndooq̄ em̄ fit ex ap̄stematib⁹ ce
 rebri et ap̄stē frigidis. **Vñ** cū litar
 gia sit ap̄stema cerebri fleumaticū
 et p oſsequēs frigidū. ideo memori
 am corrupit et obliuionē iducit. s̄
 qd̄ ē frigidū ap̄stema. nisi peccā ma
 litia q̄ calozē caritatis extingues. aī
 mā frigefacit. et deī obliuionēz idu
 cit. **Talē** litargiā patiebat ille cui
 scriptura dicit. **Deut. xxxij.** Deū iq̄t
 q̄ te genuit dereliquisti. et oblitus
 es dñm creatoris tui. **Caplm. liij.**
Deccator assilat suo malo.
Primo q̄a malus seruus
 solet eē ebriofus. et tunc
 lō dñm negligit l̄ furti s̄tēhit. **Pro**

uerb. xix. Operari? ebriosus non locupletabitur. hoc est peccator q̄ vino. i. delectatione carnis l̄ seculi iebatus ē. negligit spūalia q̄ ad honore dñi sūt. v̄l si nō negligit furat̄ et sibi vsurpat n̄ idē dei s̄ suā ppriā gloriā q̄redo. extra tōi serui dicit̄. Nō nob̄ dñe nō nob̄. s̄ nomini tuo da gloriā. Secōdo qz seruus mal⁹ est ociosus. et t̄p⁹ quo laborare dēt̄ inuilit̄ expedit̄ a p̄dit̄. Vñ p̄familias dixit̄ seruis. Quid hic tota die statis ociosi? et Eccl̄. xxxiii. Mitte seruum i opationē ne vacet. Sic em̄ de r̄z illū. Peccōres ā ociosi sūt. q̄ totū t̄p⁹ q̄ i peccō viuūt q̄tū ad mētū perdūt. et inuilit̄ expedit̄. Tercio qz mal⁹ seruus de bonis dñi sui ē p̄digus et vniuersa vsuit̄. Mat. xix. Dissamat⁹ ē villie⁹ q̄ dissipat⁹ bō dñi sui. Tūc at̄ peccōr de bonis dei ē p̄dig⁹. qñ eis nō v̄tutur ad honorez dei et salutē aie sue. s̄ tm̄ ad glam mūdi. l̄ omodū corpis sui. Quarto qz mal⁹ seru⁹ pig⁹ et s̄pnolet⁹. ne gotia dñi negligit. Eccl̄. xxxviii. Cū suo pigro tracta de ope. a Lu. xviii. De seruo q̄ abscedit talētum dñi sui. Peccōr at̄ s̄pno pecc̄i de ten. t̄p̄ q̄ facere poss̄. dñino negligit. Auar⁹ etiā bō t̄palia nō alijs t̄bit. s̄ sibi soli abscedit. Multa etiā ex pusillamitate talēta. i. grās sibi traditas seu creditas. i. cessas abscedūt. qz nō v̄tūt eis ad pximoz v̄tilitatē. Quinto qz seru⁹ mal⁹ p̄teruis a ciuicōs sup̄ dñm se extollit. Eccl̄. x. Videt̄ seruos i eq̄s ac. a Proū. xix. Per suū cū regnare cepit. Sic peccōr sup̄ dñm supbit. qñ hūilitatē dñi videt̄ et ip̄e otemptit̄ eā. Videt̄ em̄ dñm suum afflictū et ip̄e vult esse in delictis. Videt̄ dñm pauperē et denudat⁹. et ip̄e vult fulciri de delictis ac diuitijs. Videt̄ dominum

abiectum et otemptū. et ip̄e vult honorari. Itē seruus ostra dñm se extollit. quando caro ostra spiritum p̄ualet. Io. xv. Non ē seruus maior dño suo. Sexto quia malus seruus cupidus existens bona dñi in pprium vsum v̄tūt. Exempluz de seruo Elisei. iij. Re. v. a hoc p̄tinet ad simoniacos. q̄ bona dñi. i. dona spūs sancti pro sua v̄tilitate t̄pali emunt et vendunt. Septimo qz p̄sumptuosus impia dñi p̄uipedit̄. Re. xix. Seruus meus otemptit̄ me. et. Job. xix. Seruū meū vocaui et non respondit michi. Sic est peccator cum dei mandata otemptit̄. vel cū a deo vocatus redire per p̄nitentiam spernit. Proūb. i. Vocaui et rennuistis aq̄. Octauo cum sit mal⁹ et dur⁹ gratiaz sibi fieri appetit. Mat. xx. Serue nequaz omnē debitum dimisi tibi quomā rogasti me. Sic est peccator qui male agēdo grāz a deo vel finalem p̄nitentiā expectat. Nono qz obliuiosus et qz redditurus sit de oibz rōem ad memoriā n̄ r̄oucit. qd etiā peccōr facit resp̄ū dei. Lu. xii. Si dixit̄ seru⁹ morā facit dñs me⁹. Decio qz ira cū⁹ et seditiosus totā familiā t̄bat a leuit. Lu. xii. Et si cepit seru⁹ percutē suos et acillas r̄. Tal̄ est q̄ leuit scōs et religiosos viros. l̄ pauperes q̄ sūt de familia xp̄i. Undecio qz maledic⁹ a liguosus etiā dño detrahit l̄ ei maledicit. Re. xvi. de Si ba q̄ accusauit dñm suū r̄gi. Eccl̄. vii. Cūctis s̄moib⁹ q̄ dicūt ne accōmodes aurē tuā. ne forte audias s̄ uū tuū maledicētē tibi. Tal̄ ē maledic⁹ et blasphem⁹ p̄cipue q̄ ostra dñm liguā suā relaxat. Duodecimo qz delitiose nutrit⁹ ostra dñm recalci trat et resistit. Proū. xix. Qui delitiose nutrit̄ seruū suū postea iueiet̄

eū otūniacē. Et ideo nō odēnt seruum de litie. Sic caro rebellat spiritui cū delicate nutritur. vel hoc p̄tinet ad ingratos q̄ multis boīs a deo receptis recalcitrāt extra eū. fm̄ illd̄. Deut. xxxij. In crassatus ē d̄lciūs et recalcitrauit. Decio octio quia cum sit fraudulētus. d̄no suo insidias ponit. n̄. Re. xxi. Teten derūt ei insidias serui sui. Reputat at̄ d̄ns sibi insidiari cū quis insidiat tur pauperi. vel hoc ad ypōctas p̄tinet qui opera d̄ni faciunt fraudulenter. Decio quarto qz seruus domino existens iniuriōsus ab eo fugit. in. Reg. ij. Factū ē vt fugerēt serui semei. et. i. Re. xvi. Hodie increuerūt serui q̄ fugiūt d̄nos suos. Tal̄ ē etiā peccator q̄ cū deū peccando offendērit. penitētie remediū refugit. et ad deū redire otemptit. Decimo quinto cū sit flagitiosus punitur. nec sic se opestit. Talis ē peccōr qui p̄pter aduersitates se nō emēdat. Eccl̄. xxij. Seru⁹ interrogat⁹ allidue scz cū tormētis a liuore. i. a liuoris crimine nō minuiēt̄s magis ad odium puocatur. Decimo sexto est ingratus et grāz sibi factā non recognoscit. Tal̄ ē q̄ post penitētiā et remiā reciduat. Eccl̄. xxij. Laxa manus seruo et querit libtate. Decimo septimo criminōsus existens n̄ nisi vberibz emēdatur. Eccl̄. xli. Seruo pessimo lat⁹ sāguinare. glosa. Seru⁹ q̄ v̄b nō corrigit. vult neribz corrigat. Tal̄ ē peccōr q̄ se non emēdat n̄ fortit̄ a intīme tāgāt. Decio octauo qz ē astut⁹ cū v̄b dormiē se figit. Proū. xxix. Seru⁹ n̄ p̄t erudiri. qz qd̄ dicit̄ itelligit et r̄spōdē otemptit. Tal̄ ē q̄ v̄bū dei audit et itelligit s̄ ope ip̄le negligit. Lu. xij. Seru⁹ sciēs volūtatem d̄ni sui a n̄ faciēs. plagis vapulabit m̄l̄

tis. Itē nota qz seru⁹ pecc̄i d̄i dē hōmo t̄plicit̄ fm̄ qz ē t̄plex gen⁹ seru⁹ uoz. Nā quidā sūt vernaculi siue originarij. q̄ scz in seruitute sūt nati. Et tales multis peis legalibz sibi ciūtur. qz sua n̄ possūt vendere. neqz alienare. nec otrahere. nec dignitatis officium sumē. neqz testimoniu ferre nisi de d̄ni volūtate. Hoc mō nascimur om̄s serui originalis peccati. Ex qua seruitute multe peie seu dāpna fm̄ diuine legis iusticiā homini pueniunt. nisi ab ea p̄ baptismū liberetur. An̄ vero sūt epi en. qui ab hominibus capti vel epi iugo sūt s̄uitutis astricti. Sic efficiēt̄ hō seru⁹ p̄ pecc̄m̄ actuale. siue quia capt⁹ sit et illaqat⁹ ab hostibz p̄tēptatiois osehuz. siue ex nimia malitia sua venūdat⁹ sit vt faciat malum sicut Achab. in. Re. xxi. Teren serui sunt oducti en qui non ex necessitate sed ex volūtate seruiūt sub spe lueri. Et h̄n a famulādo o p̄prie dicti sunt famuli. Sic quoqz spiritualit̄ seruos facit homines auaritia. Vnde et Aplus dicit qz auaritia est ydolorum seruitus. Expo nens hoc Innocentius de vilitate oditionis humane dicit. qz sicut ydolatra seruit simulachro. sic auarus seruit thesauro. Nam ille cultū ydolatrie diligētē ampliat. et iste cumulū pecunie libenter augmētat. Ille cū omni diligētia colit simulachrū. et iste cū omni cura quat̄ seu custodit thesaurū. Ille spē poit in ydolatra. et isti spem constituunt in pecunia. Ille timet mutilare simulachrū. et iste timet minuiē thesaurū. Vñ dicit Sene. i. Proū. Pecunie o portz ipare nō seruiēt. si vtī scias a cilla ē. si nescias ē d̄na. Item peccatores assilantur pueris. Prio qz ad modū puēoz sola p̄ntia curāt a

futura non cogitat. **I**te quia vanitatem amant et lucris scilicet spiritibus intendere recusant. **I**tem quae sunt minima et vilia magna estimant scilicet terrena. et quae sunt maxima nichil reputant scilicet caelestia. **I**te sibi noxia sepe optant scilicet temporalia et modum peccata. et contra utilia clamant scilicet contra correptiones et flagella. **I**te plerumque de pomis amisso. id est de vili re transitorio. a quo de patrimonio perditio. scilicet hereditatis caelestis plorant. **I**tem beneficium sibi factum scilicet a deo. et ecclesiam ad mentem non reuocant recognitione vel regnando. **I**te omnia que vident affectant. et manu scilicet operis vel laboris et voce locutionis ea postulant et procurant. **I**tem puerorum solum. id est sibi similia consilia amant. et consilia sapientium firmum deum deuitant. **I**tem nullum secretum occultant sed omnia recitant. et hi sunt detractores et peccatores. **I**tem sepe garrunt et cachinant et clamant. ita ut vix dormientes filiant. hoc faciunt dissoluti. querulosi. et linguosi. **I**tem loti a sordibus mox iterum se inquinant. et dum lauantur pro posse repugnant. **H**oc faciunt recidivantes penitentiam recusantes. vel correptionem resistentes. **I**te sola que ventris sunt cogitant. et prope ventris mensuram ignorant. et in manducando nullum ordinem seruant. sed mox ut a lecto se eleuant cibum postulant. que omnia faciunt gulosi. **I**tem pudibunda detegere vel monstrare non curant. quod pertinet ad luxuriosos. **I**te sola iocosa appreciantur et amant. id est solatia et delectabilia mundi. **I**te sepe ex infectis parentibus generantur etiam ipsi infecti generantur et perdurant. sic frequenter imitantur filii scelera patrum et perseuerant in eis.

Item omnia laboriosa repudiant. sic peccatores recusant ferre labores penitentiae. **I**tem peccatores assilantur quibusdam monstruosis hominibus qui dicuntur esse in quibusdam regionibus. **N**am sicut dicit **Aug.** xvi de ciuitate dei. put gentium narrat historie. phibentur quidam homines vnum oculum tantum habere in fronte media. et isti vocantur cyclopes. quibus assilantur auari qui habent respectum solum ad temporalia. **N**am temporalia sunt media inter eterna bona et eterna mala. et ideo precipiant ex utroque. quia quibusdam sunt utilia. quibusdam noxia. propter quod **Phil.** dicit in **Ethicis**. quod habent errorem hec bona scilicet temporalia. quia multis contingunt detrimenta ex illis. **A**lii enim sunt qui habent plantas reflexas post crura et octenos digitos in plantis. et hi in desertis libie morantur. quibus assilantur retrogradientes in via dei. qui tripliciter deteriores sunt quam alii peccatores. sic habens. vix. digitos in tribus digitis excedit alios qui habent tantum v. **P**rimo quia ante non percesserunt. **S**ecundo quia retro redierunt. **T**ercio quia contra propriam notitiam fecerunt. **¶ De** **¶** **M**elius fuerat illis via veritatis non agnoscere. quam post agnitam retrosum uerti. **A**lii dicuntur esse qui ora non habent. sed tantum per nasum alimentum sumunt. quibus assilantur alienorum factorum bonorum. vel malorum factorum. curiosi perstratores. qui bonorum factorum odorem percipiunt. sed ipsa opera imitando non gustant. **A**lii vero esse phibent qui iacentes in terra respiciunt umbram se pedum contingunt. et sunt tante celeritatis quam in cursu cambus comparantur. quibus illi assilantur quibus sensusualitas que significat per pedes siue

plantas rationi predominatur que significatur per caput. Ideo enim sensualitas significatur per pedes. quia ad modum pedum inheret terre. id est corpori. et sunt quasi duo pedes duplex eius appetitus. scilicet concupiscibilis et irascibilis. Ille ergo plantam capiti supponit qui sensualitatem preferat rationi. Et talis licet sit ad ea que sunt carnis vel mundi velocissimus. tamen ad spiritualia est tardissimus. Alii autem dicuntur esse sine ceruice habentes oculos in humeris. quibus assimilantur illi qui attendunt solum ad grauia et onerosa que sibi sunt. Unde habet oculum. id est respectum in humeris. id est in grauaminibus impositis. humeris enim feruntur onera. Unde tales non reordantur beneficiorum sed iniuriarum. Alii vero sunt cinocephali tamina capita habentes. quos ipse latratus magis esse bestiales quam homines consistetur. Et isti sunt iracundi et garrientes qui tota die latrant et garrunt. et eorum latratus. id est garritus sunt ratione carentes. et ideo canini et bestiales sunt. Alii vero habent planam faciem et labium oris inferius ita prominens ut in solis ardoribus totam ex eo faciem cooperiant dormientes. hos sine lingua esse dicunt. solis nutibus pro verbis utentes. Istis assimilantur homines incauti et imprudentes. qui in facie. id est in exteriori conuersatione carent naribus. id est discretionem non utuntur. Excessus autem labii inferioris significat loquacitatem nimiam et indiscretam de inferioribus et terrenis. sed carentia lingue refertur ad indiscretam taciturnitatem. et ideo representat illos qui nec discrete loqui nec discrete tacere sciunt. quod autem loquuntur nutibus

non est. quod sicut de ordine existencium. Sed refert hoc ad inquietos et indiscretos corporis vel membrorum motus. sicut dicitur de apostata homine. quod auertit oculos. tetigit pedem. digito loquitur etc. Quidam vero sunt modum simili ita magnas habentes aures ut eis integret totum corpus. Et huius assimilantur qui solliciti et multum audiunt. sed de auditis nichil faciunt. **Jacobi. i.** Qui auditor est ubi et non factor etc. Alii vero sunt in ethiopia primi ambulantes ut petra non se valentes sursum erigere. quibus assimilantur cupidi. qui solum terrenis intendunt. de celestibus vero non curantes. contra quos dicit **Apostolus. Collocen. in.** Que sursum sunt sapientie non que super terram. Item peccatores assilantur visceribus. primo propter multipliciter uitiorum. Nam sicut in corporibus siue uisceribus sunt multa viscera. ita in peccatoribus sunt multa uitia. In uentre enim superius primo est quoddam intestinum subtile quod uocatur duodenum. quia in sua longitudine secundum mensuram cuiuslibet hominis est. xij. digitorum et hoc super dorsum erigit. et ad nullam partem aliam reuertitur. Hoc intestinum est superborum qui super dorsum. id est super homines humiles et patientes se erigunt. et se per humilitatem vel pietatem non reuertunt nec flectunt. Hec enim habet. xij. digitos. id est duodecim gradus. Duodecim enim gradus superbie beatus **Bernardus** ponit qui sunt curiositas. metis leuitas. inepta leticia. iactantia. singularitas. arrogancia. presumptio. peccatorum de sensu. simulata confessio. rebellio. libertas. peccandi consuetudo. quorum primo. vi. sumuntur in iniuriarum proximi quod dicitur esse par. vij. alii sumuntur in iniuriarum

hominis superioris. Duo vero ultimi
 appie fm iniuriam dei q scz imedia
 te fit ei. Et vocantur gradus. qz fit p
 gressus a minori malo ad maius.
 Nam mala est iniuria respectu pa
 ris. peior respectu superioris. s. pes
 sima respectu dei. **S**cdm intestinu
 vocatur ieiunium. qz semper a cib
 est vacuum. Dicit autem qdam
 sapiens q ideo sic est vacuum. qz a
 se reiciens omne acceptu. nullum
 apud se retinet nutrimentum. Et
 hoc pertinet ad prodigos. q qntu
 cuqz lucrentur vl recipiant. tn sem
 per sunt vacui. i. indigentes. qz om
 nia emittunt inutiliter et nichil re
 seruant. et ideo sepe egent. vt pa
 tet per exēplū in filio pdigo. **Lu.**
xv. **T**erciu appellat fo similitimum
 nuqz tamen sine cibi corpulētia ē
 inuētū. Hoc pertinet ad gulosos q
 nuqz sunt sine sollicitudine cibi et
 cura corporis sui. Inferius at sunt
 tria alia grossa quoz pmuz vocat
 orbū. i. viduatū altero orificio. Cuz
 em cetera viscēa duo habeāt orifi
 cia. hoc habz vnū solū. vñ se habz
 ad modū sacci. qz multa recipit et
 pauca eicit. hoc pertinz ad illibera
 les et auaros. quoz bursa habet
 solum vnū foramē scz ad recipien
 dū. multa em recipiunt lucrādo. s.
 pauca vel nulla eiciūt expendēdo.
Aliud vo qd est sub orbo dī phon.
 eo q in eo yliaca passio fieri vsue
 uit. hoc pertinet ad inuidos qui a
 lioz felicitate torquetur. Nam pas
 sio yliaca valde torquet. qz ē dolo
 rosa. **V**ltimū at intestinu et ifimū
 dī colon. qd imediate cū orificio to
 tius corpis ē iunctū. hoc pertinet
 ad vitium luxurie. q circa infimam
 corporis ptē viget et exercetur. q
 eide orificio ē vicina. Vñ hoc vitium
 vilius et turpius reputatur ceteris

Item peccatores assilantur lepro
 sis. Primo ratione distinctionis.
 Distinguntur enim septē genera
 peccatoz penes septē species lep.
 vel penes septē modos leprosoz q
 in sacra septura legūt. **N**ā signifi
 catur in carnis tumore supbia. et
 hec est lepra ozie. **n. Paral. xxvi.**
Postq̄ eleuatū est cor eius exorta
 est lepra in fronte eius. **I**n exusti
 one figtur iracūdia. et hec est lep
 symonis. **Mat. xxvi.** Cuz esset ihe
 sus in domo symonis leprosi. **I**n si
 ti auaritia. et hec est lepra iesy.
n. Re. v. **I**n ponderositate acci
 dia. et hec est lepra moyfi. **Exod.**
nn. **Q**ui cū misisset manuz in sinū
 protulit leprosa. **I**n pinguedie gu
 la. et hec est lepra viroz qtuor in i
 troitu porte. **n. Regum. vii.** **I**n
 putredine inuidia. et hec est lepra
 marie. **Rui. xii.** **P**rou. xii. **P**utred
 do ossium inuidia. **I**n fetore abeli
 tus luxuria. et hec est lepra dom
 iacob. **n. Regum. iij.** **S**ecundo ra
 tione mundationis. Nam isti lepro
 si mundantur quinqz modis. Pri
 mo ablutione. per quā significatur
 contritio. **n. Regum. v.** **D**ictum
 est naaman. Lauare septies in ior
 dane. **I**tem ostensione. per quam
 significatur confessio. **Luce. xvii.**
Ostendite vos sacerdoti. qui dum
 irent mundati sunt. **I**tem separati
 one. per quā figtur excōmunicatio
Rui. xii. legitur de maia que fuit
 extra castra septem diebus. **I**tem
 inclusione. per quā religio signifi
 tur. vt man⁹ moyfi mūdāta ē inclu
 sione. **Exo. iii.** **I**te tactu. p quā ē
 bulationū ppassio. **Mat. vii.** **T**eti
 git euz. dicens Volo mūdare. et
 cōfesti mūdāta est lepra eius. **I**tem
 peccōres assilāt apoplecticis. i. hys q
 apoplexiā patiūt. **P**rio qz seāduz
 k n

Auicennam in apoplexia fit membrorum otiositas. **V**nde dicit qd a poplexia est otiositas membrorum a sensu et motu propter opilationem contingentem in ventriculis cerebri et meatibus spiritus sensibilis et motui. **H**ec otiositas membrorum inuenitur in accidiosis et in pigris. quia nichil boni volunt operari. **P**rouerb. xix. Abscondit piger manu suam sub ascella. nec ad os suum applicat eam. **E**t quodam quidem sunt pigri et otiosi circa speculabilia. puta circa studium scientie. **V**nde tales priuantur sensu. i. adceptione scientie. **Q**uidam vero circa operabilia. et tales carent motu id est perfectu virtutis vel meritorij operis. **S**ecundo quia in apoplexia est anhelitus difficultas. **N**am sic euacuantur instrumenta motus et anhelitus aut debilitantur. vt non fiat facilis anhelitus. imo illie est spuma et est habens vicissitudinem sic stragulatio. aut sicut vox stragulati. quandoq; tamen non apparet anhelitus neq; vox neq; spūs. et hoc est peius. **E**t hec difficultas anhelitus. i. respiracionis est in gulosis et luxuriosis qui querunt delectaciones carnis. quia tales spūales inspiraciones difficulter recipiunt. **V**nde **A**postolo. dicit. i. **C**orin. ij. qd animalis. i. carnalis non percipit ea que sunt spiritus. **T**ercio est in apoplexia morbi insanabilitas. **N**am sicut dicit **H**ypocritas. quando apoplexia est fortis habens eam non sanatur. si vero debilis. eius sanatio non est facilis. **H**ec insanabilitas inuenitur in auaritis. **V**n **Ph**ilosophus in **E**thicis dicit. qd liberalitas que pertinet ad auaritiam est insanabilis. **I**er. xxx. Insanabilis facta est plaga tua. **S**en. dū cetera vitia senescunt in homine. sola

auaritia iuuenescit. **Q**uarto in apoplexia est mortis deformitas. quia aliquando accidit vt hñs apoplexiā fit euitatus. et non sit differentia inter ipsum et mortuum. ita vt non apparet in ipso aliquis anhelitus. dem reuiuiscit et sanatur. **E**t in talibus anhelitus quidem non apparet. sed ipso rum pulsus non integre cadit. **A**ppet hoc volūt medici qd tardetur sepultura. donec ppendatur eius dispositio. neq; sit minus. **L**xxij. horis **I**nuenitur aut quedam mortis conformitas in inuidis. qd corpus mortuū putrescit. sic **P**rou. xiiij. dicitur qd putredo ossium. i. virtutu vel virorum fortium inuidia. **Q**uinto quia in apoplexia est mala resolubilitas. quia apoplexia si resoluitur vt plurimum resoluitur in paralysim. **H**ec mala resolubilitas inuenitur in superbis et iracundis. quia superbia resoluitur vt plurimum in iram. et ira desinit in stulticiam et iacturam. **P**rouerb. v. **V**irum stultum inter facit iracundia.

Capitulum lxxij.

Presentia assilatur pulmoni. **P**rio quod quia pulmo aerem attractum interius deputat. et penitentia cor interius infectum mundificat scilicet per contritionem **I**acobi. iij. **P**urificate corda duplices animo. **S**ecundo quod pulmo vocem format. sine pulmone enim vox formari non potest. neq; anhelitus reddi valet. vt dicit **Ph**ilosophus. xiiij. libro de animalibus. **S**ic etiam penitentia cordis exterius format vocem confessionis. **P**s. Dixi confitebor aduersum me iniusticiam meam. **T**ercio quod pulmo humores spirituum generat. **E**st enim pulmo de molli carne et aerea et spume coagulata simillimus. vt dicit **C**onstans

et ideo generat similem humorem
 scilicet spumofum. Quasi autem humor
 spumofus est feruida lacrimarum
 exsiccatio quam ipsa penitentia gene-
 rat et prouocat. **Ps.** Lauabo per fir-
 gulas noctes lectum meum et lacrimis
 meis stratum meum rigabo. **Quarto**
 pulmo cor refrigerat. Nam ipse pul-
 mo vndique cor circumdat, et aerem fri-
 gidum ad eius temperiem ministrat.
Vnde inter cor et guttur est medi-
 us ut subito ad cor aerem mittat, et
 ipsi gutturi ad vocem formandam red-
 dat. Sicut igitur pulmo calorem cor-
 dis refrigerat, ita penitentia tam ite-
 rior quam exterior ardorem concupiscentie
 mitigat. **Eccl. in.** Ignem ardentem
 extinguit aqua, et ardorem concupiscentie
 reprimit penitentia lacrima. **Qui-**
to pulmo a motu non cessat. Cum
 enim sit ut cordis flabellum, aerem ad
 temperiem cordis attrahens continue
 et emittens, oportet necessario quod
 se dilatando et constringendo sem-
 per in motu consistat. Sic etiam homo
 penitens a motu boni operis nullo tempore
 cessare debet neque ocio vacare. **Eccl. ix.**
Quoties potest facere manus tua
 instanter operare. **Sexto** pulmo
 spiritui vitali nutrimentum continu-
 um prestat. Nam caro pulmonis
 est mollis et caua et leuis ut aer
 in suam naturam defacili immutetur,
 et sic vitalis spiritus in ventriculum
 cordis ad conseruationem vite ani-
 malis facilius transeat. Sic per ope-
 ra penitentia nutritur interior spiritus
 siue per auditum predicationis, siue per
 fletum exsiccationis. **fm illud. Ps.**
Fuerunt michi lacrimae meae paucis
 diebus. **Septimo** pulmo cordis regi-
 onem ab instrumentis sensibilibus sepa-
 rat, et sic penitentia sepat eorum peni-
 tentis a delectationibus sensibilibus et

causalibus. **Ps. i. li. de summo loco.**
 Penitentia non mensuratur ac tem-
 porum cursu pensatur, sed pena quam
 anima cruciatur, et mortificatur ca-
 ro. **Octauo** pulmo aere ad supple-
 mentum caloris in suis folliculis et
 poris reseruat. **Vnde** tam diu potest
 animal sub aqua sine suffocatione
 viuere, quam diu potest recollectum ae-
 rem retinere. Sic penitens det in se-
 cretis studiis et affectibus conserua-
 re positum non peccandi, et tam diu vi-
 uit anima sub aqua gratiae, quam diu potest ta-
 le positum retinere. **Item** peni-
 tentia assilatur palpebris propter tria.
Primo propter officium. Nam palpe-
 brarum siue ciliarum officium est triplex.
Sunt enim posite ante oculos. **Primo**
 ad custodiendum, unde dicitur cili-
 a, quia suo motu continuo aerem itridunt,
 et sic oculos ab aeris lesione custodiunt.
Talis erat penitentia pauli quam
 faciebat ad suam custodiam, ne scilicet ca-
 deret a gratia. **Vnde. i. Cor. ix.** Ca-
 stigo corpus meum ac. **Secundo** palpe-
 brae sunt ad opturam. Nam quia natura o-
 culi est aquea et humidum, ad sui fortifi-
 cationem et defensionem indiget opera-
 tura. **Sed** sicut palpebra est opero-
 rium oculi, ita penitentia est opero-
 rium peccati, operit enim pec-
 catum ne videatur ad iudicium.
Psalmista. Beati quorum remisse
 sunt iniquitates, et quorum tecta
 sunt peccata, et talis fuit peniten-
 tia magdalene. **Sed** nota quod quodam
 animalia tegunt siue claudunt oculum
 eorum palpebra superiorum sicut oves aial
 quadrupes. **sic Dominus dicit in. xij. li.**
de animalibus. Quaedam cum pal-
 pebra inferiorum sic aues, quia quodam se
 affligunt in penitentia amore eterni
 premij, et haec est palpebra superior,
 quidam timore supplicij, et haec est
 palpebra inferior. **Tercio** palpebrae
 k in

date sunt ad appareñtiam .i. ad pulchritudinē et ornāmētū faciei. Et talis fuit p̄ma Johis baptiste et aliorū sanctificatorū. que nō fuit necessaria ad purgationē vel custodiam vitiorū. sed potius fuit ad decētiā et ornāmētū virtutū. **Secundo** p̄ma affilatur palpebris p̄pter concursū. **Due** em̄ sunt ī hōie palpebre q̄ assidue ad inuicē occurrit vt reficiāt assiduo motu obtuitū. vt dicit **Constā.** q̄ dicunt palpebre. quia palpītādo semper mouētur. **Sicut** ḡ duplex ē palpebra. ita duplex ē p̄ma. q̄ sibi inuicē in penitēte assidue vñt occurrere. et inuicē q̄si se tan gē. scz interior et exterior. **Nā** extēior sine interiori ē infructuosa. vt patz ī hypocritis. sed interior sine extēiori nō ē fructuosa. sicut patet in negligentibus et pigris ad satisfaciēduz. **Tercio** p̄pter munimentum. **Nam** palpebre munite sūt villis pilorū. vt ap̄tis oculis si quid occurrerit repellatur. et inuolutis oculis ī ipsīs securius dormiatur. vt dicit **Constantinus.** **Wabent** autē palpebre pilos nō om̄ino erectos. sed in extēmitatibz mediocriter reflexos. et hoc factum est vt se habilius et fortius clauderent. et si qd̄ impedimentū occurrerit ei efficacit̄ obuiarent. **Quasi** autē villi pilorū sūt exēpla scōz qui de statu peccatorū precipue carnalium ad deum conuersi sunt. **Nam** pili ex superfluitate qd̄ carnis nascuntur. sed car nei n̄ sūt. sed aridi et tenues. vñ s̄gn̄t scōs ad deum conuersos. qui licet p̄mo fuerunt carnales. tamen post conuersionem effecti sunt spirituales et celestes. **Worum** ergo pilorū villos. .i. exēpla doctorū debz penitens ad seipm̄ reflectere p̄ imitationēz si vult se extra tēptatiōes claudere. et

securē dormire ī mortē. **Ite** penitētia d̄cipit et p̄turit hōiem in eē spirituali. sicut p̄turit et d̄cipitur ī eē naturali. qd̄ patet ex q̄tuor. **Primo** ratione d̄ceptionis. **Nā** ad d̄ceptiōēz infantis requiritur materia oueniēs. locus expediēs. et causa efficiēs. **Materia** ēgo oueniēs humor ē mēstrualis siue seminalis femine. **Causa** d̄o efficiēs. s̄m **Phm̄** ē semen viri. **Instrumentalis** causa est calor natuē virtutem corpori influēs et disponēs. **Locus** autē conueniēs ē matrix. **Sicut** dum aliquis ad penitentiā ouertitur. et q̄si spūaliter deo d̄cipit. velut loc⁹ oueniēs ī aīa ē mens siue memoria q̄ ē vt matrix in qua velut humor mēstrualis ē peccati recordatio q̄ est velut materia p̄mē. **Sed** causa efficiēs huius d̄ceptionis ē timor dei. s̄m illd̄. **Ysa. xxxvi.** **A** timore tuo dñe d̄cepimus et peperimus spm̄ salutis. Et nota qd̄ si materia fetus ī pte dextera fuerit adunata in naturam credit maris. **Si** vero in sinistra in naturam mulieris. **Et** hec diuersitas accidit p̄pter dominium caloris qui ī dextera parte consistit. **Similiter** qñ do calor diuini amoris dominatur in mente penitentis d̄cipitur quasi in dextera masculus. .i. spūs compūctiōis virilis et fortis. sed quasi ī sinistra vbi est defectus caloris. id est in corde tepide penitentis concipitur femina. id est spūs debilis et instabilis. **Secundo** ratione formationis. **Nam** corpus infantis in utero matris non subito formatur sed ordiate et gradatim. et iste ordo consideratur ex tribus. **Primo** ex concepti partibus siue membris. **Quia** primo formantur membra principalia scilicet cor. cerebrū. et epur. q̄ aliorum oīm sūt fidamēta

Et ista quando sunt simul i sanguinis massa sibi vicinantur. et postea ab inuicem diuiduntur. De istis tribus fundamentis alia tria nascuntur scilicet nerui et micha dorli a capite. arteie a corde. vene ab epate. fm galienum Arist. tu dicit. qd pncipium venarum est cor. i libro de sopno et vigilia. Hys autez sic formatis tanq omnium fundamentis. format natura ossa hpruz custo ditua scz craneu ad defensionez capitis. ossa pectoris ad munimen cordis. et costas lateris ad tutelā epatis. et sic de alijs. Post ista pducuntur membra secundaria scz manus. pedes. brachia et similia. sed ista non simul sed successiue formantur. Similit in penitentie statu non est hō statim a principio perfectus. s pfcit gradatim. fm illud. Ps. Ibunt de virtute in virtutem. Vnde possumus per tria mēbra pncipalia scz cor. cerebrū. et epate intelligē tres virtutes theologicas. scz fidē. spem. et caritatē. Per mēbra vero secundaria seu defensoria q hys adiciuntur virtutes intellectuales. sed per officia ha virtutes morales in quibz omibus hō non pfcitur subito sed gradatim. Secdo consideratur ordo formationis ex ceptionis gradibus. qz infans dū cepitur quatuor habet gradus. Primus est cū adhuc est lacti vicinus. sedus est cū iam sem sanguini se dimiscet. Tūc enim cor et cerebrū nondū pfecta sunt. sed est quedā massa ex semine sanguinis neqz mixta. Tercius est gradus cū corde et cerebro et epate iā formatis alia membra indistincta sūt. Quartus est qn corp⁹ cōpletum et organizatū et ad aīme susceptionē dispositū. Cui dnm aīa de sup dat i utero mouetur. et si ē feia i sinistra

pte plus sentitur. si vero mascul⁹ in dextera pte plus mouetur. ut dicit Galien⁹. In istis igitur quatuor gradibus formationis corporis designantur quatuor gradus formationis penitentie. quoz primus ē in peccati recogitatione. Et hec assimilatur lacti. quia lac est facillē conuertibile et in bonos et in malos humores. sic recordatio peccati facilliter conuertitur vel i bonum aīe nutrimentum. puta quando ex recordatione peccati nascitur dolor a punitionis. vel in nutrimentū malum. quando ex peccati recordatione nascitur delectatio vel voluntas reiterandi. Secundus gradus ē in peccati detestatione. Tūc enim semen agnitiois et recordatiois peccati imiscet se cum sanguine. i. aīa dolore et abhominatiōe peccati. Tercius gradus est in peccati confessione vbi quedam mēbra sūt distincta. scz cor. cerebrum. et epate. p que tria intelligitur triplex genus peccatoruz que hō tenetur disticte cōfiteri pncipue mortalia. scz ommissa in deū. proximu et in seipm. vel cōmissa corde. ore. et ope. Alia vero mēbra sūt indistincta. quia vltimo fieri debet peitētis cōfessio cois. In qua indistincte. i. generalitē se accuset de venialibus et mortalibus que per obliuionem obmisisset. vel ignorantiam disticte cōfiteri. Quartus gradus attenditur in satisfactione. in qua consistit perfecta penitētia seu penitentie dispositio. siue ad superne gratie susceptionem. siue ad fctus. i. boni operis motionem. Sed nota qz fetus interior. i. dispositio ppositū interius ceptum de penitētia exterioris faciēda in quibusdam est femineus. i. defectiuus et nō virtus. sicut i fictis et ypercijs. et tūc

est motus exterioris penitentie siue
 opis in sinistra. qz scz p pōta et fi
 ctus exteriora opera penitentie fa
 cit cū sinistra intentione. In qbus
 dā vero interior fetus .i. utritio cor
 dis est masculinus. .i. perfect a et ve
 ra et recte motus in dextera. quia
 scz vere utritus facit opera penitē
 tie cum recta intentione. **Vnde dō**
Mat. v. Nesciat sinistra tua qd fa
 ciat dextera tua. **Tercio** attenditur
 ordo formationis ex conceptionis di
 ebus. qz in gdu lactis ē infans per
 sex dies. i. gdu sanguis p. ix. in g
 du masse carnis. xij. dieb? existit
In quarto vero gdu ante plenam
 perfectionē ē p. xvij. dies. **Vnde** a
 die conceptionis vsq? diē opletiois et
 viuificationis sunt. xlvj. dies ita
 q? primus et vltimus oputetur. Nā
 in tot diebus omunit viuit fetus.
Et fm hūc numerū Aug? . oputat
 edificationē tēpli cui oputat perfecti
 onē corporis tristi. super **Johēz. c.**
vi. nō quia talis processus fuerit i
 formatione dominici corporis cum
 perfectionem habuerit in instanti.
 sed quia i tot diebus potuit mem
 broz distinctio comprehendi. **In**
 hoc igitur processu dierum intelli
 gitur quadruplex gradus electorū
Primus est incipientiu? et isti sūt
 sub forma lactis qui est puuloru?
 tibus. Est igitur eoz icēptio i opti
 bus vite actiue. **Vñ** assignant eis
 sex dies. .i. sex opa misericordie. q? ē
 numerauit dñs. **Mat. xxv.** **Secd?**
 proficientiū. et isti sunt sub forma
 sanguinis. .i. sb certamine passionū
 ac temptationum et tribulationū
Vnde quibusdam qui nondū istuz
 gradum attingebant dicebat Apo
 sto. **Heb. xij.** Nondum enim vsq?
 ad sanguinem restitistis. et istorū
 profectus debet esse in vita contē

platiua. **Vnde** assignantur eis. ix.
 dies ppter nouem angelorum ordi
 nes. quibus assimilantur viri con
 templatiui. **Tercius** gradus est
 perfectorum qui iam habent ople
 tam naturam carnis. .i. debita? for
 mam perfectionis. Tales sūt quoz
 vita oformatur vite apostolice. **Vñ**
 assignantur eis. xij. dies ppter nu
 merū. xij. apostolorum. **Quartus**
 g?us est btōz quoz perfectio quā
 tū ad corp? erit i octaua rēurrecti
 ois q? iā inchoata ē i xpō. qui scz re
 surgens ex mortuis iam non mori
 tur. Perfecta autem rēurrectio a
 plena erit in fine seculi quādo deci
 ma dragma perdita fuerit reuue
 ta. .i. electoz eccia totaliter reuue
 tata. **Vnde** vltime consumatiōi de
 cem dies assignantur propter nūe
 tum completum electorum. qui si
 gnantur in decima dragma prius
 perdita postea reuuenta. **Luce. xv.**
Tercio ratione completiois ex eo
 q? quorūdam infantium formatio
 citius. quorūdam vero tardius cō
 pletur. **Sunt** enim quidam q? dicūt
 q? qdam in .xxx. diebus comple
 tur. et tales sexto mense nascunt.
 et tales prop? teneritudinem non
 viuere posse dicuntur. **Quidam** ve
 ro. xxxv. die p?ciuntur. qui septi
 mo mense nascunt. et tales viuere
 posse probantur. quidam. xl. die
 bus formantur. qui octauo mense
 nasci perhibentur. neq? tales in vi
 ta seruantur. **Vnde** **Constā.** et etiā
Galien? dicunt omnem infantez
 in septem mensibus motum habē.
 qui si adeo est fortis vt exire possit
 ad vitam vsiq? conualefcit. **Si** ve
 ro tunc in septimo mense non egre
 ditur. ipso suo motu debilitatur et
 etiam summe patitur. **Vnde** si etiā
 sequenti mense id ē octauo exierit

non ualescit. sed si usq; ad .ix. m. sem vel principium decimi quiescit iterum vires sumit. Vnde egrediens ualescit ad uitā. a tales q. ix. mense vel .x. oriuntur. xvi. dieb; in matrice formantur. vel forte q. decimo mense nascitur. l. diebus i utero opletur. Sicut ergo quorundam formatio citius. quorundam uo tardius perficitur. Sic etiam ad deū quidā citius. et quidam tardius uertit. Et iterū in amore dei i quo spūalis uite perfectio consistit. quādam citius. quidā tardius perficiuntur. Possemus etiam per predictos quinque modos oceptorū siue natoz intelligere quinque diuersitates fidelium.

Quorū pmi fuerunt iudei ante receptoris aduentū. istoz formationi assignatur .xxx. dies. Tricenarij em numer; o surgit ex numero trinatio et denario. qz ternarius in denarium ductus. i. ter de cē faciūt .xxx. In ternario ergo fides sancte trinitatis. i denario uo decalogi obseruanda intelligitur. Et utrunq; iudeoz iusti a eruditū uiri habueēt. scz fide scē trinitatis cū obseruātia decalogi. Sed tamen ante receptis omis et passionis eius tpus hoc non sufficebat ut ad uitā i gredereēt cū nondū eēt apta ianua fadyi.

Et hoc significatur in eo qz natus in sexto mēse vel ista nō uiuit. Sex em currerūt etates an saluatoris aduentū. qz sex mēses oceptoris signat. ita ut pma etas oputet ab adam usq; ad noe. scda a noe usq; ad abrahā. tertia ab abrahā usq; ad moysen. quarta usq; ad dauid. quinta usq; ad trāsmigrationē babilonis. sexta usq; ad xpm. Postrema fuit ab aduentu receptoris in qz per passionē xpi aperta ē ianua uite. Secundi sunt cristiani. et istoz

formatioi seu perfectioni assignatur .xxxv. dies ita ut trinatio ad datur quaternarius qui ē numer; quinque vulnerū xpi crucifixi. Nā post fide trinitatis et impletionem decalogi oformantur qui uiri xpiani sunt cruci et passioni xpi. quasi quinque vulnera eius i semetipsis habētes. fm illd Gal. vi. Ego stigmata domini ihesu in corpe meo porto. Tales nati sunt in septimo mense. i. in vii. etate que ē xpi fm oputatio nē supradictā. quūis alij alij oputēt etates. Teren sunt heretici qbz assignatur .xl. dies. qz quadragesimus numer; oputit errātib; fm illud. Ps. Quadragesima annis offensus sui generationi huic. et dixi se p hū errāt corde. Tales licet. viii. mense nascant. nō tamē uiuunt. quia heretici licet ad octauā gnāl resurrectionis etate sic a ceteri sint puerturi et resurrecturi. non tamē itrabūt i uitā eternā. vii. et i Ps. p dicitō sboie. qbus iurau i ira mea si introibūt i requiem meā. Quarta at sunt uiri perfecti qui sunt habitaculū et tēplū dei. Vnde talib; assignatur. xlvi. dies qui est numer; oputēs edificatioi tēpli dei. fm illd Jo. vi. Quadagesimā sex ānis edificatū ē tēplū hoc. Nā xlvi. o surgit ex duplici numero. scz ex .x. a. vi. Nā qter. x. faciūt. xl. qz scz uiri perfecti cū quatuor euāgelis obseruant pcepta decalogi. qbz etiā addūt. vi. ppter vi. misericordie opa. Isti. ix. mēse nascūt. qz nouem angeloz ordinibus finaliter sociantur. Quinta at sunt beati qui liberati a seruitute corruptiois sunt i libertate gl'e filiorū dei. vñ istis assignāt. l. dies. qz qn. quagesimus numer; o deseruit libertati ppter uibileū. i. quingagesimū an nū i q serui libertati donabāt. Isti etiā

nascentur decimo mēse. q̄ sc̄z ut di-
ctū ē sup̄ p̄tinet ad decimā drag-
mā. i. ad naturā hūanam que per di-
uinā sapiētīā. i. xpm̄ recuperata
ix. dragmis. i. ix. angeloz ordimbz
ē iungenda. **Quarto** ratiōe partu-
ritiois. qz infās dū paritur mat̄i
infert tristitiā. s̄ post ptū tribuit lē-
titiā. **Egredit̄ etiā ex v̄tre vestit̄**
secūda. **Sile** etiā p̄mā ofert t̄sti-
ciā ī actu. sed relinq̄t leticiāz ī fru-
ctu. et vestit̄ etiā aiām gr̄e et v̄tutū
ornatu. **Lu. xv.** **Cito** p̄ferte stolaz
p̄ mam et induite illum. **Itē** penitē-
tia per quā homo moritur peccatis
assimilatur mortī corporali. **P̄rio**
ratione vtilitatis. **Nā** mors fm̄ **psi-**
dorū. v. 7. vtilitates iducit. **P̄rio** ē
qz potentīā t̄ranoz absoluit. **Et** si
milit̄ p̄mā absoluit potentīā demo-
nū quā habēt sup̄ aiām p̄t̄ peccm̄.
Secda ē qz peccis et voluptatibz finē
imponit. **Sic** p̄mā finē imponit vo-
luptatibz p̄ carnis macerationē. qz
etiā peccādi cauēdo recidiuationē
Tercio qz mors ē terminus oīs mi-
seriē. **Et** similiter p̄mā t̄minat mi-
seriā dū culpā excludit q̄ est miseri-
e causa. **Vnde** nō solū euadit peni-
tens p̄ntis pene miseriā. sed etiāz se-
quentis. **Quarto** qz mors est ohr̄-
matio gr̄e. **penitētia** aut̄ dū a culpa
p̄feruat quodāmod̄ ī grā ohr̄mat.
Quinto qz mors ē acquisitio veniē
Et sile p̄ p̄mā acq̄ritur venia de
offēsa quā effecit culpa. **Sexto** qz
mors ē repatiua inocentiē. **Sile** p̄
p̄mā restituit inocentiā. et si nō
quo ad actū. saltem quo ad meritū
Nā p̄mā restituit merita. que quis
acquistiuit existens ī inocentiā. l̄
etiā ī grā. multi etiā feruent̄ peni-
tētes eq̄pant vel superāt ī merito
vel grā ml̄tos inocētes. **Septio**.
qz mors est collatiua felicitatis et ee-

ne. **Et** sile per penitentiā acq̄rit̄
et etna gloriā. **Secdo** p̄mā assimilā
morti ratione v̄rietatis. **Distingui-**
tur em̄ triplex mors. que designat
tres partes p̄mē. **Est** enim mors a-
cerba. que ē infantiū. imatura. que
est iuuenū. et matura. que ē senūz.
Sic p̄mā debet esse acerba ī cōtri-
tione. et imatura. i. festina ī ouer-
sione. et matura. i. debita ī satisfā-
ctione. vbi sc̄z debitum solū ē pene.
quā meruit ex illatione offēse. **Terc-**
cio ratione q̄l̄tatis. qz mors est ī-
certa quo ad t̄p̄. **Aug.** **Nil** certū
morte. et nil incertius hora mortis.
Itē quo ad locū quia nescit homo
vbi sit moriturus. **Sen.** **Mors** vbiqz
te expectat. tu q̄ si sapiens fueris
vbiqz expectabis eam. **Item** quo
ad modum. quia nescimus qualit̄
morituri sumus. **Aug.** i. li. de ciuita-
te dei. **Non** est multum curandum
necessario moritur̄ qua morte mo-
riatur. sed curandū ē quo post mor-
tem ire opellatur. qz mors non est
dicenda mala quā lō vita p̄cessit.
Sic ergo mors habet aliq̄d certitu-
dinis. sc̄z qz om̄ino est v̄tura. **Et** a-
liq̄d incertitudinis vt dictum ē. **Si**
milit̄ p̄mā habet quidem si v̄a sit
certitudinēz veniē. sed an peccator
ad peccm̄ rediturus sit. an ī p̄mā
perseueraturus incertū est. quia n̄
est ī eius potestate. **Non** ē em̄z vo-
lentis neqz currentis sed miserētis
dei. vt d̄z. **No. i.** **Item** quia mors ē
amara. **Ecc̄i. xli.** **O** mors q̄ amara
est memoria tua. **Sic** memoria pecc̄i
debz eē cū amaritudine animi. **Vñ**
Ysa. xxxviii. **Recogitabo** tibi oēs
annos meos ī amaritudine aīme
mee.

Caplm. lv.

Dignitas siue oīū spūaliū vi-
roz assilā sup̄fluo, sōpno

siue dormitioni. **N**ā in patus somp-
 ni est calor naturalis extinctiu⁹.
 qz per sompniū imode statu humo-
 res amplius resoluuntur. quos duz
 calor naturalis aggreditur ab eis
 minuitur et extinguitur. a ideo po-
 tionatis et minutis precipitur ne dor-
 miant. ne per sompnum humores a-
 plius resoluantur. et sic calor q̄ ē
 in talibus diminuat et debilitat
 et suffocatur. **S**imiliter per ocium
 et pigritiam humores. i. male affec-
 tionis et noxie cogitationes multi-
 plicantur. ex quibus calor. i. feruor
 amoris spūalis minuitur. et aliqua-
 do totaliter extinguitur. pp̄ qd̄ di-
 cit **Apo. i. Thes. v. Non dormiam⁹**
sed vigilem⁹ et sobriū sim⁹. **S**cdo
 qz in patus sompnus est aialis v-
 tutis destructiu⁹. **V**nde dicit **Con.**
 qz si sompnus fuerit nimius animal
 deficit vtus. eo qz nimis humectat
 et infrigidatur corpus. **S**ic ocium
 et pigritia dum habūdare facit hu-
 morem cupiscencie. inducit in aī-
 mam nimū frigus malicie. qz mul-
 tam maliciam docuit ociositas. vt
 dicitur **Ecc̄i. xxxij. et extinguit hie-**
ditus et destruit virtutem ipsi⁹ aī-
me. ij. Ne. in. Dormies oppressit e-
um. scz virtutis actum siue habituz
Tercio qz nimius sompnus ē egesta-
tis causatiuus. ex eo qz est operati-
ois. et per sequeſs lucri impeditiu⁹
Vñ Proub. vi. Vsq̄quo piger
dormis. qñ surgēs de sompno tuo.
pauluz. dor. pa. dor. paul. ose. ma-
tu. vt. dor. et reiet tibi quasi via-
tor egestas. Sic pigritia et ocium
dū a bene operando retrahit. ege-
statem gratie et spūituum diui-
tiarum inducit. Prouerb. x. Ege-
statem operata est manus remissa.

Capitulū. lvi.

Priñcipes assimulantur hūe-
 ris. fm illd̄. **Ysa. ix. Fūs**
 est principatus sup hume-
 rū eius. Nam pmo humeri sunt ad
 spūalium mebroz defensione. **Vñ**
 humeri sūt ex varijs ossib⁹ opiti-
 quoz p̄cipua duo spatule dicuntur.
Et fuerūt necessaria hec ossa vt pe-
 ct⁹ et costas defendere. ne a poste-
 riori lesione acciperet. **E**t i illis dua-
 bus spatulis sunt due acuitates
 que vocātur oculi. **Vñ** vocant spa-
 tula oculoz. qd̄ nomen ex officio as-
 sumpserunt. Nam sicut oculi totius
 anterioris corpis sūt defesoēs ne ab
 aliquo ledatur. **S**ic isti a posteriori
 pct⁹ et costas defendūt. **P**riñcipes
 ergo ad modū humorū spūaliuz
 et religiosoz virorum p̄cipue esse
 debent patrom et defesoēs ne ab
 aliquo ledantur. et debent cōstacē
 ex varijs ossibus. i. fulcra varijs v-
 tutibus. sed p̄cipue iusticia et cle-
 mentia debēt vigē in eis quasi du-
 e spatule in humeris. vna ad dex-
 teram scilicet iusticia. altera ad si-
 nistram scilicet clementia. et hec
 habent duos oculos. quia iusticia
 respicit culpam. clementia vero na-
 turam. **E**t istis virtutibus p̄ncipes
 firmati sunt validi et potentes ad
 subditorum defensionem. fm illud
Prouerb. xx. Misericordia et veri-
tas custodiunt regem. et roborantur
clementia tronus eius. Ps. Nimis
confortatus est principatus eozuz
Scdo humeri sunt ad brachiorum
et costarum pctoris defensionē et
ossium catenationem. Vñde du-
e spatule habent retro duo acumi-
na per que eadem spatula furcule
est connexa ne a superiori locuz su-
uz exeat. Interius vero ad hoc no-
men ponit alterum ne subtus exi-
ret acumen armorum. furcule autē
k vi

ad hoc fuerunt necessarie ut armds
ligarent et a pectore differre facer-
ret. quoz ossa sūt rotūda exteri⁹.
interius vero cōcaua. et cū tenentur
dine pectoris ante colligata. retros
vero cornu rostro. et sunt eorum li-
gamēta ossa cartilaginosa que vocā-
tur spatulaz capita. ad hoc tamē
posita ut facerēt catenationem
armoz siue humerorū. **P**relati ee-
go ad modū humerorū ad hoc stu-
dere debēt ut brachia. i. viros arti-
fices et laborātes. et costas pecto-
ris. i. mulieres. qz mulier ex costa
viri formata est. et ossa. i. maioēs
et fortiores ad inuicem catenata
teneant. scz in catēna pacis et veri-
tatis. **T**ercio humeri sunt ad ossū
spōdiliū et colli supportationem.
Ossa at collivel spōdiliū sūt plati
et clerici et viri ecclesiastici q̄ sunt
medij inter deū et pplm sicut collū
inter caput et corpus. quos p̄nci-
pes seculares non opprimē neqz p̄se-
qui debent. sed benigne supporta-
re et ruereri. **Q**uarto qz humeri
sunt ad ponderū diuersorū supporta-
tionem. Licet enim post caput et
collum alijs membris superemine-
ant. oīm tamen onera portāt. et p̄
alioz offēsa sepe spatule verberāt.
Sic q̄q̄ seculares principes post ca-
put ecclesie qd̄ est papa. et collum
.i. prelatos ecclesiasticos ipsis secu-
laribus et t̄palibus p̄ncipentur. tñ
pro oibus sibi s̄bitis debēt vtilit̄
laborāre. et p̄ eis tuendis et regen-
dis onēa laborū et expēsaz portāre.
ipsi etiā p̄ suis subiectis habēt deo
respondere. et frequent̄ ab eo pro
ipsis flagellantur.

Caplin. lvi.

Potestas humana assimila-
tur brachijs. Raz sicut duo
sunt brachia dextrum et si-

nistrum. Ita duplex est potestas
scz spūalis q̄ est ut brachiū dextrū.
et t̄palis que est ut sinistrum. **V**i-
demus at qz brachia primo quidez
sunt valde fortia. ex omni enim p̄-
te fortitudinem habent. scz superi-
ori. qz scz cū armo superiori brachiū
fortissimis nervis onectitur. **I**tem
ex parte interiorū sunt ossa brachi-
orum grossa et dura et medulla ple-
na. **E**x parte vero exteriori non mi-
nimum sunt carnosā ut ossibus et
nervis opacta essent fortiora. **I**teqz
in cute musculis et lacertis sunt in-
termixta. **V**n̄ in brachijs maxima
est hominis fortitudo. **P**s̄. **P**osui
sti ut arcum ercum brachia mea.
Sic illi qui sunt in potestate t̄pali
vel spūali constituti debent cum suis
superioribus et maioribus scz cum
deo et hominibus esse per obedien-
tiam et beniuolentiam fortiter col-
ligati. **I**tem interius in seipsis gros-
sis ossibus. i. magnis virtutib⁹ ful-
citi. exterius parum carnosī. i. n̄
delitiosi vel voluptuosi. musculis si-
ue lacertis. i. sollicitudinibus semp̄
ad bene operandum mouentibus
intermixti. **E**t qñdo isti sic se habu-
erint ut brachia erūt fortissimi. **D**e
tali em̄ brachio dici potest. **F**ecit
potentiam in brachio suo ac̄. **L**u. i.
Secundo videm⁹ qz brachia sūt valde
utilia. **V**alēt em̄ brachia ad eleuā-
dū. ad portādū. ad strigēdū. et ad ē-
pellendū. ad ipugnandū. et ad ope-
rādū. **S**ic illi qui sunt dñi et ī po-
testate constituti debent leuare humi-
les. portare debiles. strigē. i. āplec-
ti vtilēs. repellere nocētes. impug-
nare hostes et bene operari in om-
nes. **G**regori⁹ **P**otestas cū habe-
tur cogitanda est ad vtilitatem. q̄
tenus is qui v̄nitur ut prodesse de-
beat posse se sciat. **T**ercio videm⁹

q̄ brachia sūt valde flexibilia. Sūt em̄ brachia flexibilia in tribus iuncturis. sc̄z circa armū. circa cubitū. et circa manum. **S**ic illi qui sūt in potestate constituti debent eē flexibiles circa armos. id est circa superiores per obedientiam et humilitatem. **I**teꝛ circa cubitos. i. circa medios per beniuolentiaz et affabilitatem. circa manus. i. circa infimos per subuentionē et pietatē. **Q**uarto videmus q̄ brachia sunt valde passibilia. **N**ā q̄ a capite bñficiū sēsus et mot⁹ recipiunt. in ḡta nō sunt sed pro ipso capite defendenti contra ictus ferentium liberaliter se exponunt. **I**ta principes dñt esse grati capiti nostro id est christo a quo habent et sensuz discretiois et motum boni operis. **E**t ideo p̄ si dei sue seu ecclesie eius defensione. debent ipsi cum necessarium esset personas suas exponere. **I**te i tantū opatiuntur brachia alijs mēbris q̄ pro eis sepe i minutionib⁹ vulnerantur. vt illa illesa et sana reddantur. vel in sanitate habita seruentur. **V**n̄ p̄ aliorū membrorū custodia vulnerari et p̄cūti n̄ refugiūt. sed sponte se offerūt. **S**imiliter debent facere principes p̄ salute suorum subditorū et maxime p̄ salute spiritali. **Io. x.** Bonus pastor animam suam ponit p̄ ouibus suis. **Q**uinto q̄ brachia sūt cordi valde conformia. **N**ā per quasdam arterias ab ipso corde sp̄m et pulsū recipiūt. **E**t ideo statū ipi⁹ cordis lucidū nob̄ p̄dūt. **C**ordi autem qd̄ est mēbrū commune ex quo p̄cedit vita om̄ium mēbrorū assilatur res publica siue tota lō. ex cuius prosperitate p̄det salus oim̄ singularium personarū. **H**uic igitur debent se principes totaliter conformare. ab ipso pendet spi-

ritus et pulsus eius. i. vigor sp̄ualis et corporalis. **V**n̄ eius statū quōs defectui⁹ eēt debet brachium. i. p̄ncipes ip̄e prodē medicis. i. sapientibus consiliarijs vt reparetur. tanta etiam dilectioe sunt brachia cordi diuincta. **S**ecundū **Galienū**. q̄ hoc habet inter oīa membra p̄p̄riū. vt qd̄ cor diligit et amat. brachia diligūt et in ei⁹ aplexum volūtariē se extendūt. qd̄ em̄ a corde diligi sentiunt. quāto vicinius possunt cordi astrigunt. in tātū vt totum dilectuz a mantis cordi imprimēt si valerēt. **S**ic etiam boni p̄ncipes illos p̄cipue diligūt et amplectuntur quos vidēt cordis. i. rei publice et boni communis magis eē amicos et p̄motores. et ad hoc toto studio tendunt. vt om̄s quātūz possunt cordi astrigant. i. ad amorem rei publice trahant. **S**exto q̄ brachia quādoq̄ sūt mortis indicatiua. **N**am sicut habetur in p̄noscis. denudatio brachiorum et inquietatio eorum i acutis est mortiferū signū. **S**imiliter si p̄ncipes et rectores sunt iterius denudati vtutibus. et inquieti exterius pacē subditorū destruentes. signū est in republica mortis et ruine. **Prouerb. xxviii.** Regnātib⁹ in p̄ns ruine hom̄. **C**apitulum. lviij.

Potatur anima ad modum corporis tripliciter. **E**st em̄ pot⁹ ianis. medicinal. et nutritiua. **N**ā s̄m **Cōstā**. ē aliq̄s potus qui tantū est potus vt aqua. que sc̄licet nō est per se corporis nutritiua. **E**t huic assilatur curiositas et vanitas sc̄ie sc̄laris. qua n̄ nutritur anima in sp̄u vel deuotione. **I**te ē pot⁹ q̄ ē potus et cib⁹ vt vinum. qd̄ secundū **Cōstā**. p̄ oēs p̄tes corporis portat cibū nutriti-

et calefaciens spm et confortans natura-
 turalem calorem. Quic affilat dul-
 cedo sapientie salutatis. scz sacre
 scripture q̄ oēs sēsus aīe nutriunt.
 spūs calefit et inflātur. et carita-
 tis amor crescit et confortatur. **Proū**
7. **B**ibite vinū qd̄ miscuī vob. **A**
po. **Cozi. x.** **B**ibebāt at̄ de spūali
Ite ē potus medicinalis q̄ nō dāē
 scdm viā potus s̄ scdm regulā me-
 dicine. vt sirup⁹ et silia. **T**alis ē po-
 tus opūctiois penitēcialis qua aīa
 purgatur et sanat. **Ps.** **P**otū dāē
 nobis in lacrimis i mensura.

Caplm. lix.

Predicator verbi dei affilat
 orī ppter q̄tuor. **P**rimo p-
 ter nutrimentū susceptionē
 Nullū em̄ mbrū i aīali nuēt n̄ pri⁹
 cibus i ore ponat et mastictur. et
 ppter hoc fuit os hūidū iterius. vt
 cibi siccitas ei⁹ hūiditate imutare-
 tur. **F**uit neruofū vt cibi saporosi-
 tas sentiretur. **F**uit etiā durū ne cibi
 duricie lederetur. **F**uit ocauū et ro-
 tūdum. vt cibus assūptus hinc inde
 facilius moueretur. **S**icut ergo ci-
 bus in ore disponitur q̄ postmodū
 ad mēbra nutriēda trahitur. **S**ic ci-
 bus spūalis doctrine a predicatorē
 disponitur et traditur quo mēbra
 eccie. i. fideles nutriunt. **V**n̄ p̄dica-
 torē ad modū oris oportz eē hūidū
 per pietatē. neruofū p caritatē q̄ ē
 vīculū perfectionis sicut neru⁹ li-
 gamētū ossium. **I**tem durū p firmi-
 tatē. **I**te ocauū per hūilitatē. **E**t ro-
 tūdū. i. motui aptū p opositatē. **Le**
xv. **S**i separaueris p̄ciosū a vili aē
Secdo ppter aeris attractionē. **N**ā
 aer primo i ore imutatur et subtili-
 atur et sic ad cordis refrigeriū p
 rānalem pulmonis transmittitur.
Sicut ergo os attrahit aerē r̄spi-

rando. sic predicator dēt grātia
 spūalis doctrine attrahere orādo.
Ps. **O**s meum aperui et attraxi
 spm. **Aug⁹. li. iij. de doctrina cri-**
stiana. **P**redicator laboret vt itel-
 ligenter. vt libent. vt obedienter
 audiatur. **E**t hoc se posse magis pi-
 etate orationū q̄ oratoris faculta-
 te non dubitet. **E**t orando pro se
 ac pro illis quos ē alloaturus sit
 prius orator q̄ doctor. **E**t in ipa
 hora accedens p̄s q̄ exerat profe-
 rentem linguam ad dominū leuet
 animam sitientem vt ructet qd̄ bi-
 berit vel qd̄ ipseuerit fundat. **C**er-
 tio ppter vocis formationem. **A**d
 hoc enim est palatum oris ocauum
 vt lingue plectrum facilius mo-
 ueatur. et ad vocem formandam
 expedite eleuetur et deprimatur.
Similiter ad hoc vt vox doctrine i
 ore predicatoris recte formetur o-
 portz eū habē palatū cordis ocauū
 et vacuum ab amore mundi et ab
 omni infectione peccati. **Regū. 7.**
Recedant vetera de ore vestro. i. **O**
 vos predicatores a vestro affectu
 recedat t̄palia que tpe veterasūt
Proū. iij. **R**emoue a te os p̄uū
 .i. **P**etri. **7.** **P**eccatū non fecit. neg-
 inuentus ē dolus i ore eius. **Q**uar-
 to ppter superfluitatum a pulmo-
 ne et cerebro venientium eictio-
 nem et membrorum a superfluis ex-
 onerationem. **S**epe em̄ dū stoma-
 chus grauatur. per oris vomitū ex-
 purgatur. sic predicator eicere a se
 debz superfluas affectiones que sūt
 vt superfluitates venientes a pul-
 mōe. et superfluas et noxias cogi-
 tationes que sunt superfluitates de-
 scendentes a cerebro. debet etiam
 per oris confessionem vomere pec-
 cati grauedinem. **E**cclēstici trice-
 simo primo. **S**urge de medio et

euome illud **Apoē. in.** Incipiam te euomere ex ore meo. **Notandum** etiam qd os patit ex corruptis humoribus aliunde fluentibus. Nam si sit homini societas mala. si mēs corruptionibus plena. si peccauēit i lingua patitur os eius **Mat. xij.** Ex habundantia cordis os loquit. **Item** predicatorum assimulantur oculis propter septem. **Septem** em sunt predicatori necessaria. **Primum** est intentionis humilitas. videlicet vt non predicet ad scientie ostentationem. sed potius ad dei laudem et animarum utilitatem. **Vnde** oculi secundum **Isidorum** dicti sunt quasi occulti. quia scilicet suum lumen intus occultant et cōseruant. vel quia tegmina oculorum eos occultant. ne aliquibus huiusmodi ledantur. **Sic** predicatorum ne ledantur a superbia. vel vana gloria seipos vel lumē sapiētie saltem quātū ad intentionē debēt occultare. i. nō ad ostensionem predicare. **Gre.** Sic opus sit in publico vt intentio sepep maneat in occulto. **Pō.** Oculi mei semper ad dominum. scz per rectam intentionem. **Secundo** est necessaria discretiois sagacitas. vt scz sic medici spūales. animarū morbos sagacitē discernāt et ordiant. ac curas debitas adhibeant. sic maxime in oculis representantur et iudicantur aie passionēs. **Nā** oculi inter omnes sensus sunt anime viciniores. **Vñ** in eis omne iudicium mentis apparet. siue anima fuerit hylaris. siue tristis. sive amor et odium et oēs anime passionēs in oculis expresse apparent. **Tercio** docē di studiositas. **Dicitur** em oculi lumen. qd lumen qd ab exterioribus accipiunt interioribus refundunt. a similitē predicatorēs lumē sapiētie qd accipiūt siue

a deo inspirante. siue ab homine docente. siue a scriptura instruente. alijs studiose et copiose tradere et refundē satagūt. **Vñ** **Apoē. i. Cori. xv.** Tradidi em vobis a hoc qd accipi. **Quarto** est necessaria officij societas. requirit emz pdicationis officium ex quadā honestate siue a moditate. vt predicatorum nō solū vadant. sed simul obinātū vel sociatū. **Vnde** primos pdicatores quos xpc instituit binos ante faciē suam misit. vt dicitur. **Luce. x.** **Vñ** oculi capitis qui predicatorum designant xpi geminati sunt. vt si forte vnus lederetur eius defectus per alium suppleretur. **Ecclesiastes. iij.** **Ve** soli. quia cum ceciderit non habet subleuantem. et ideo religiosi combinati incedunt. **Mat. xvij.** **Vbi** fuerit duo vel tres congregati in nomine meo. ibi ego sum i medio eorū. **Et** dicit. duo. quia eorū est duo testamenta predicare. et duo precepta caritatis seruare. et addit. vel tres. quia eorum est sancte trinitatis fidem diuulgare. et tribus theologiacis virtutibus. scz fide. spe. et caritate vitam suam adornare. **Quinto** necessaria est circa crucem cristi deuotionis singularitas. vt predicator quisqz cum egregio predicatorum dicat. **Michi** absit gloriari. nisi in cruce domini nostri ihesu cristi. **Vnde** nervi qui ad oculos spiritum visibilem deferunt sunt in modum crucis dispositi. **Nā** a proza cerebri exeunt duo nervi. qui in substantiam cristallini humoris oculis se ifigūt. **Et** huiusmodi nervi transuersaliter in modum crucis infiguntur in oculis. a i puncto contactus inuicem se contingunt. et hoc ingemose factū est. vt altero oculorū clauso vel peius exercato

spiritus visibilis ad alterum totum transiret. et suam ibi perficeret actionem. Unde tunc pupilla et actus videndi confortatur propter virtutis visive coadunationem ut patet in sagittariis qui uno oculo directius sagittam emittunt. Item ideo se contingunt in puncto ne quilibet unum duo esse videatur. Semper enim una res duo esse apparere. si uterque oculus suum ydolum diuisim videret. Necessesse ergo fuit ut virtus visiva continuaretur ad organum in quo esset virtus una fontalis derivata in pupillis. sicut auctor. Per spe ctive dicit. Sunt ergo nervi oculi in figura crucis dispositi ut predicator christo confixus sit cruci. et non seipsum sed crucifixum christum studeat predicare. secundum illud. *1. Cor. 1.* Nos autem predicamus christum crucifixum etc. Sexto necessaria est scientie luminositas. quia sicut oculo siue pupille necessarium est lumen ad videndum. ita predicatori necessaria est scientia sacre scripture ad predicandum. Debet enim esse predicatoris mens velut pupilla oculi que iterius imutatur a spiritu veniente a cerebro. et exterius a lumine refulgente. nam mediante lumine speciem rei exterius recipit. et receptam anime iudicio transmittit. Sic predicatoris mens ut recte speculetur que sunt docenda. oportet quod illuminetur interius a spiritu sancto inspirante. Et etiam exterius ex sacre scripture lectione instruente. et ideo oportet quod sit ad modum pupille in qua est puritas. puritas. dignitas. et sui per reflexionem visibilitas. propter primum dicitur pupilla quasi pura et puella. et sic predicatoris mens debet etiam esse pura ut a deo illuminetur. Sed cauē

duz est ne hec pupilla. i. puritas mentis tollatur per mortem peccati non solum exterioris oculi operis. sed etiam interioris sensus vel delectationis morose. Sicut enim Philosophi ipsas pupillas per triduum ante mortem morturos homines non habere quibus non visis certa desperatio est de egro. Item pupilla est pura et ideo sic dicitur quod puilli pupilli esse dicuntur. sic predicatorum mentes dicitur esse per humilitatem pure. Et hoc etiam multum valet ad recipiendum lumen divine sapientie. secundum illud *Ps.* Sapientiam prestas puillis. Un pupilla licet sit pura in quantitate. est tamen maxima in virtute. et ideo maxima apprehendit. Item pupilla est magne dignitatis. quia ut dicit *Wali.* Omnia que in ipso oculo sunt. aut sunt pupillaz ad iuuantia. aut ut pupille seruiencia. ipsa vero sedet in medio quasi omnium regina. Sicut omnia que sunt in predicatori debent subdici menti et rationi eius. Quedam ad seruendum. ut corporis membra. Quedam vero ad iuuandum. sicut sensus et alie vires. Quasi etiam in signum dignitatis pupilla circa se habet quedam circulum qui corona dicitur quo discreta nigredine albe partes oculi a pupilla separantur. Et in hoc signum gloria et corona que fidei predicatori seruiatur. secundum illud *Apl. 1. 7. Thi. 1. 12.* In reliquo reposita est michi corona iusticie etc. Item pupilla cum omnia iudicat et discernat se ipsam non videt. Et si contingat per accidens se videre. hoc est per radiorum reflexionem. scilicet quando species sua vadit ad speculum. et a speculo reflexio fit ad visum. Et hoc forte est causa quare visus in speculo delectatur. quia per reflexionem radiorum in seipsum reuersus coadunatur. et per consequens fortificatur et

oportet. Sic si predicator nescit seipsum cognoscere vel videt. accedat ad speculum scripturę et reflectat applicando ad se ipsum que legit. ut ex reflexione radioꝝ. i. dñorum verborum siue exēploꝝ que ibi repetuntur. possit et suos defectus et etiam profectus intueri. **S**eptimo ē necessaria p̄dicatori virtutū et donorū varietas. Nā oculus ē compositus ex tribus humoribus. quorū primus dicitur albugineus. secundus crystallinus. tertius vitreus. Qui non dicuntur humores quia sunt liquidi vel fluxibiles. sed propter molliem quā habent ultra cetera membra. sed inter hos humores solus crystallinus est instrumentum visus. In his igitur tribus humoribus designantur tres virtutes theologice quas predicator debet habere. sed precipue caritatem que ceteris preeminet sicut humor crystallinus. **A**poꝝ. i. **C**orin. xij. Nunc manent fides. spes. et caritas tria hec. horū autem maior est caritas. Vñ predicator sine ea nichil est. sicut illud ibidem. Si linguis hominis loquar et angelorū caritatem autem non habeam ac̄. Item oculus habet septem tunicas. i. septem pelliculas siue telas que circumdant illos humores et ab invicem distinguunt. sed quatuor a parte anteriori. et tres ab interiori. Nā interiori immediate iuxta crystallum ē tunica que dicitur rethina a rems et arterijs partibus. i. subtilioris cerebri p̄mici q̄ pia mater vocat̄. exorta et dextera in modo rethinis que portat spiritum visibiles ad vitreum humorē. et cum suis nervis seorsum ad crystallum. Post rethinam sequitur secundaria que ab ipsa pia matre est generata ut rethinam defendat ne aliquo casu ledatur. tertio sequitur sclerotica tunica valde dura. quae dicitur a matre. i. a superiori et grossiori p̄-

mulo cerebri p̄cedēs oīa alia est defendens. et ē quasi ligamentum oculorū. A parte vero anteriori immediate iuxta crystallinum humorē ē tela aranea sic propter suam subtilitatem dicitur. ut sit spiritui visibili p̄via. ex subtilioribus partibus rethine tunice generata. et hec tunica iter albuginē et crystallinum humorē ē collocata ne simul omiscantur. et hec tunica coniuncta cum interiori rethina facit primum orbem. Nam hec due tunice in se claudunt crystallinum humorē. Hęc sequitur vvea sic dicta. quia vvea nigra est in colore simillima. quia enim oīa p̄dicta in compositione oculi erant clara et alba et visum disgregantia. ideo necessaria fuit tunica vvea quae sua nigredine lumen in oculo aggregaret. Hęc autem tunica ad modum spongie est quodammodo porosa et villosa nervorum cōtinens fila. ut crystallinum humorē ab humiditate superflua depuraret. et spiritum visibilem alijs circumstantibus ministraret. Hęc tunica vvea a parte anteriori cum secunda coniungitur. et faciunt secundum orbem claudendo albugineum humorē. Hęc sequitur tunica cornea sic dicitur. quia cornu lucido est similis. unde et p̄via est spiritui visibili ratione siue transparentie. et tamen ratione aliquantule densitatis ē aggregationis visus aliquantulum operatiua. et ratione siue fortitudinis et coherentie ab exterioribus noxiis defendens. Hęc autem cornea sclerotice interiori coniuncta tertium facit orbem. dū vitreum humorē circulariter inter se claudunt. Ultimo autem in superficie oculi exteriori ponitur tunica que dicitur diuicia quae a cetero descendens non totum tegit oculum. sed consistit in angulis oculorum eos ligans et retinens. ut in sua maneant fixatione. Per has

ergo septem tunicas que oculum vestunt
 vii. dona spiritus sancti representant. que in
 tem predicatoris ornare debent. de quibus
 dicitur. **Ysa. xi.** Nequiescet super eum spi-
 ritus domini. spiritus sapientie et intellectus.
 spiritus scientie et pietatis. spiritus consilii et
 fortitudinis. et replebit eum spiritus timo-
 ris domini. **Vbi aduertendum** quod sicut pri-
 me sex tunice in tribus ordinibus oculi
 connectuntur. Ita prima sex dona in
 tribus generibus spiritus obinunt. **Primus**
 generis est spiritus sapientie et intellectus.
 ubi sapientia obinatur intellectui. si-
 cut in primo orbe oculi aranea tunica
 connectitur retinere. **Secundus** est spiritus scientie
 et pietatis. in quo scientia pietati obinatur.
 sicut tunica vicia coniungitur
 secundum. **Tertius** generis est spiritus consilii
 et fortitudinis. ubi consilium obina-
 tur fortitudini. sicut cornea tunica
 sclerotice copulatur in tertio oculi
 orbe. sed donum timoris ponitur per
 se et alteri dono non obinatur. et
 replebit inquit eum spiritus timoris do-
 mini. sicut etiam septima tunica oculi
 que dicitur iunctura. alteri tunice
 non connectitur.

Capitulum lx.

Delatus affilatur capiti propter
 septem. **Primo** propter suam si-
 tuationem. Nam quia caput
 est inter exteriora membra principalis.
 ideo propter dignitatem
 locatum est in corpore supremo. Et
 etiam propter necessitatem. scilicet ut possit
 inferiora membra regere. a que se seip-
 so sunt vniuersa disponere. **Sic** pla-
 ti positi sunt in altitudine dignita-
 tis et auctoritatis ut possint sibi sub-
 ditos regere et gubernare.
Sed tamen sicut eminent dignitate.
 ita conari debent ut emineant scita-
 te. humilitate. et oppositate. **Vnde**
 beato petro dixit christus. Tu vocaberis
 cephas quod dicitur caput. antiquitus

enim capita lauabantur. **Vnde** christus
 dicens. **Si** non lauero te a se. **Petrus**
 respondit. **Domine** non tantum pedes meos
 sed et manus et caput. et figuraba-
 tur in lotionem capitis quod prelati de-
 bent esse mundi. **Item** capita iun-
 gebantur. **Item** illud. **Vnge** caput tu-
 um. **Mat. vi.** In quo significabatur
 quod prelati debent esse pleni. oleo scilicet
 misericordie pleni. **Item** capita ci-
 nere aspergebantur. **Tren. ii.** **A-**
 sperseunt cinere capita sua. in quo
 figurabatur quod debent esse humiles.
Item super capita manus impone-
 bantur. **Exod. xxix.** **Imponent** a-
 ron et filii eius manus super caput
 illius. in quo significabatur quod de-
 bent esse actiui et operosi. **Secundo** pre-
 latus assimilatur capiti propter se-
 sationem. **Nam** omnis sensus ap-
 pareret in capite. **Vnde** dicit **Ysidorus**
 quod caput dicitur a capiendo. eo
 quod omnis sensus et nerui ab eo
 initium capiunt. **Vnde** caput est
 sedes omnium sensuum. **Sunt** enim
 in eo sensus tam exteriores quam interi-
 ores. **Exteriores** enim sunt vi-
 sus. auditus. gustus. odoratus. et ta-
 ctus. qui sensus omnes mystice con-
 petunt prelati. scilicet visus contemplati-
 onis. auditus confessionis. consulti-
 onis. gustus divini amoris qui anima spiri-
 tuum deliciarum saporem precipit. odoratus
 discretionis. et tactus boni operis. **Sensus**
 interiores sunt quatuor. **Primus** est sensus com-
 munitatis. qui positus est in anteriori parte ce-
 rebri. ubi occurrunt nerui sensuum quibus
 sensuum qui loci medullarum et humorum est.
Sed est vnde imaginatiua. et hec etiam
 in anteriori parte cerebri potest post sensum
 communem. et ibi est maior duritia ex fir-
 mitudine cerebri pueriles. **Hec** eadem
 virtus dicitur fatiata ut vult **Aurois**.
Sed imaginatiua virtus inquit ymagines
 rerum sensibilium in ea reseruat. unde etiam

vocatur thesaurus formatū. s̄ facti-
 tasia dicitur inquantū huiusmodi p-
 magines siue formas opōit v̄l di-
 udit. vt cū apprehēdit aliq̄d eē al-
 bū et frigidū et silia. **Tertius**. v̄tus
 est estimatiua. sed in hōie vocat̄ va-
 tio p̄ticularis. et hec v̄tus est i me-
 dia cellula cerebri. q̄ calida ē ex mo-
 tu multū spūs ad ipsā. **Vñ** in homi-
 ne media cellula cerebri rationalis
 siue logistica d̄. **Quartus**. v̄tus ē
 memoratiua q̄ cōmunit̄ ponit̄ i po-
 steriori pte ac cellula capitis. **Iste** er-
 go quorū v̄tutes designat̄ quorū p̄f-
 ectiones que debent esse in prela-
 to. **Prima** est p̄tia diuinaz sc̄ptu-
 ratū. et istā designat̄ s̄fus om̄nis.
Nam sensus cōis est vt dicit **Alga-
 zel** a quo omnes s̄fus p̄p̄ri deriuā-
 tur. et ad quē oīs ipressio eoz re-
 nūciatur et reducitur. et in quo cō-
 iūguntur omnes. et sic sunt q̄si sug-
 gerentes ipsi. **Sicut** ergo a sensu o-
 muni deriuantur sensus p̄p̄ri. ita
 a diuina sapiētia que traditur i sa-
 cra sc̄ptura deriuantur omnes sciē-
 tie seculares et phisice. **Vñ** **Cassio**.
 dicit q̄ omnis splendor v̄thorice elo-
 quētie. omnes modi locutiōis po-
 etice. q̄libz varietas p̄nunciatiōis
 decōe a diuinis sc̄pturis s̄psit ex-
 ordium. **Et** iterū sicut omnis s̄fū-
 um impressio ad ipsū sensū om̄nē
 reducitur. ita omnes sciētie alie
 ad sacram scripturam reducuntur
 sicut ad regulā dirigentē. **Item** q̄
 finis ei⁹ ē vltim⁹ finis ad quē fines
 aliarū sciētiarum ordinant̄. sc̄z be-
 atitudo eterna. etiā quātū ad hoc
 omnes alie sciētie coniungunt̄ in ea.
Nam quelibet sciētia est quedam
 perfectio hominis. et quelibet per-
 fectio hominis ad vltimā perfectio-
 nē eius ordinat̄ quā p̄ncipalit̄ ista
 sciētia respicit sc̄z felicitatē etnāz.

Vnde **Auicē**. dicit q̄ om̄s sciētie o-
 munit̄ in vna vtilitate q̄ ē acqui-
 sitio perfectiōis aīe p̄parantis eā
 ad futurā felicitatē. **Itē** sicut om̄s
 suggerūt s̄fui om̄ni. .i. expectāt
 opletmētū cognitiōis ab ip̄o circa
 p̄ticularē q̄d est in sensū. ita etiam
 p̄ factā sciētā om̄s hūana cogniti-
 o recipit opletmētū. p̄t q̄d d̄. **Sap-
 xij**. q̄ vani sūt omnes homines q̄
 bus nō subē sciētia dei. **Secūdo** d̄t
 esse in plato cura et custodia aīaz
 quā designat̄ v̄tus p̄maginaria que ē
 oseruatiua et custodiua sensibiliū
 formatū. **Insup** ad modū fantasie
 d̄t subditos adinūicem sociare v̄l
 abinūicē se pare put eoz salutē vi-
 derit expedire. **Tercio** d̄t eē in eo
 prudentia et discretio reruz agēda-
 rū. vt sc̄z oīa cū discretione et rati-
 one agat. et hāc designat̄ virtus logi-
 stica. .i. rationalis. **Quarto** debet esse
 in eo iugis memoria seu recordati-
 o suoz defectū et culpā. q̄ sc̄li-
 et eum in puritate et in humilitate
 oseruet. et hāc designat̄ virtus me-
 morie. **Tercio** plato assilatur ca-
 pitū p̄pter capitis dispositionēz. **Di-
 spositio** enim capitis sc̄dm **Arist.**
 ex t̄bus cognoscitur. sc̄z ex quāti-
 tate. ex figura. ex capillis. **Ex** quā-
 titate q̄dem q̄ caput debet eē me-
 diocre inter puum et magnūz. mē-
 bris alijs in quātitate p̄porionatū
Nā caput nimis puum s̄gt defectū
 materie et debilitatē virtutis fortē
 ue. sed nimis magnūz s̄gt supflui-
 tatem materie et defectū virtutis
 opatiue. **Sic** plato neq̄ debet eē
 nimis magn⁹ per superbie elatiōez
Neq̄ etiā nimis paruus per pusilla
 nimitatis delectiōez. s̄ vt vtroq̄ vi-
 tio careat magnānimis a humilis
 esse studeat. vt sc̄z ex vtr̄q̄ virtu-
 te quoddā medium et t̄p̄amentūz

conferat. **I**tem cognoscitur dispositio capitis ex figura. quia figura capitis est rotunda. tum propter lesionem et passibilitatis amotionem. tum propter medulle cerebri amplioram receptionem. **E**t tamen debet esse aliquantulum oblongum et circa tempora aliquantulum planum. **N**am perfecta dispositio capitis est quando in rotunditate dispositus ad similitudinem globi cerei inter manus vel duo ligna compressi. **T**alis enim globus est figura rotundus. et tamen aliquantulum in utroque latere planus. in parte tamen anteriori in utraque parte erit acutus aliquantulum eleuatum. et hoc necessarium fuit ad retinendum vetulum cerebri in pra. i. in anteriori parte capitis. ex qua quinque nervi procedunt quinque sensus facientes. **S**imili modo parum acuitur a posteriori propter retentionem alterius ventriculi in puppi. i. in posteriori parte ex qua procedunt medulle spondiles et nervi motum voluntarium facientes. **D**ebet ergo ad modum capitis prelati esse rotundus. i. iustus ut non sit in eo aliquis angulus iniquitatis aliquam partem retinens precipue in iudicio ubi parte vel personam accipere non debet. **I**tem debet esse oblongus per longam discussionem et deliberationem. sed ut non cito precipitet sententiam. quia velox consilium siue iudicium sequitur penitentia. **D**ebet etiam esse ex utroque latere planus. i. firmus. sed tam in prosperis quam in aduersis. **I**llud enim quod planum est ubi applicatur vel ponitur res firmum. sed non sic quod est sperantia. sed debet etiam esse acutus ante in provisione futurorum. et retro in recordatione preteritorum. et in medio ele-

uatis prelati sublimitet disponendo. **I**tem cognoscitur dispositio capitis ex capillis. quia secundum eorum quantitatem et qualitatem et cadendi velocitatem siue tarditatem de complexionem capitis iudicatur. **Q**uasi autem capilli adherentes capiti sunt officiales et familiares vel consilium vel amici ipsius prelati. qui ei iugiter adherent. ex quibus multum pendet et ostenditur qualis prelati sit. **C**apilli enim bene dispositi quam diu adherent capiti ipsum custodiunt ornant et defendunt. ablati vero vel male dispositi ipsius turpe reddunt. **E**t si se accidit de amicis vel consiliariis et familiaribus prelati. quia si boni sunt ipsum custodiunt et honorabiliter reddunt. si vero prauum ipsum corrumpunt et saltem infamem et odiosum efficiunt. **Q**uarto prelati assilatur capiti propter eius dispositionem. **N**am primo quidem caput est ex multis ossibus constitutum. et hoc propter cerebri defensionem. **N**am substantia cerebri tenera est et mollis. unde de facili lederetur nisi esset inpositio carni et ossium aliorum per que ab extrinseca lesione seruetur. **O**ssa autem ista que debent esse in prelati ut ipsum defendant et custodiant sunt misericordia. iusticia. clementia et cetera vitutes. **P**rouerb. xx. **M**isericordia et veritas custodiunt regem. et clementia roboratur thronus eius. **I**tem caput habet aliquid de canositate. et hoc fuit necessarium ad temperamentum ossium et nervorum. ne forte nimium ossium frigiditate teneritudo cerebri occasionaliter lederetur. **S**imiliter in prelati est infirmitas carnis siue passibilitas ad humilitatem sed et custodia virtutum. **N**am sicut dicit

Aplus in **Cori. xi.** Virtus in ihermitate perficitur. Dabet tamē caput parū de carnositate et piguedine respectu aliorū membrorum. et hoc ppter viuacitatē sēsus et iuuamentum intellectus. sicut dicit **Phūs i. xi. de Animalibz.** Forte ratio huius est. qz spūs in neruis sensibilibz p carnis grossitiē et nimā piguedinē in suo trāsitu impediretur. et sic sēsus hebetaret. et intellcūs obtūderet. **Vñ Ie9** dicit. qz vter pinguis n̄ gignit seū tenuē. In hoc ḡ signatur qz platus nō dēt esse delitiosus. neqz itēdēre ad ipinguādū corpus. s̄ puam curā dēt habere vel īpendere carni sue. **Itē** dēt platus parū habere de carne. i. de amore carnali s̄ sanguineoz. scz vt nō intēdat ad ditādū vel ipinguādū eos de patrimonio crucifixi. i. de bonis ecclesie. **Itē** caput quū multam videatur exterius habere duriciē. multā tamē hēt intus molliciē in medulla. ita vt ipsi9 molliciē irrigetur toti9 corpis machina. Sic platus quū se debeat quādoqz durū ostendere ī corripēdo exterius. tamē in opatiēdo mollis debet eē interius. **Item** caput multū ē neruofū. et hoc fuit necessarium ppter ossium adiuicēz iunctionē. et ppter sēsus et motus operationē. **Nā** per neruū mediū anima in corpore omnem motū operatur et sensū. neqz sine neruo descēdente a cerebro membrū iungitur membro. **Isti** ergo nerui sunt bona v̄ba et exēpla prelati quibz subditorū sēsus informant. et ad bene operādū mouentur. et in pacis. i. vnitatis consortio iuicēz onectūtur. **Vñ** si virtus fluēs de capite per neruos īpediatur. corpis corruptio sequitur. et omnis opatiō dissoluitur. quia si v̄tus doctri-

ne vel bone vite prelato subtrahitur. subditorum vita qz corrūpitur. et vnitatis per osequēs discordia dissipatur. **Quito** ppter cerebri iclusionē. **Nam** intra caput cerebrum est iclusū qd ē corpus albū sine sanguine de spū et medulla habēs multum. et ī trib9 cellulis ē distinctū. et intra duos pāniculos. scz piam matrē et durā situ naturali ē otenū. **Est** autē albus vt cuiuslibz silitudinis coloris sit facile susceptiuus. **Dabet** multū de spū. vt multus ī eo sit motus. **Dabet** multū de medulla. vt acūmē caloris q̄ ex eius motu generatur temperaretur. **Dax** hēt de sanguine. ne eius colore inficetur. et sic omne apprehensum videtur tūbeum. **Ideo** etiam fuit hūidū sine sanguine. vt cito ī naturam sētēdi mutaret. **In** tribz at cellulis ē distinctū que v̄triciuli appellant. **In** anteriori cellula formatur ymaginatio. ī media sēnsibilis ratio. in vltia memoria siue recordatio. **Hec** oīa opētūt prelato. scz vt sit albus per puritatē. et sine sanguine. i. sine inordinato s̄ sanguineoz amore. scz vt non edificet syon in sanguinibz. et dēt habere etiā multū de spiritu. i. multum esse spūalis. **Itē** de medulla humorosa. scz de deuotiōe aie v̄l de pietate opassiois. **Distinctio** at trūm cellularū seu v̄tūtū signat tres ptes prudētiē. quarū vna ē posterior. scilicet memoria preteritorum. **Alia** anterior. scilicet prouisiō futurorum. **tercia** media. scilicet intelligentia presentium. **Dēt** etiā ad modū cerebri esse inter durā et piam matrē iclusus. **Iste** em̄ due matres sūt duo pāniculi ad defensionem cerebri positi vnde vocātur matres cerebri. vnus est grossus. et ideo dicitur dura mater. hic at craneo

supponitur. sed in medio cerebri in-
grossatur. et ad maiore fortitudi-
nem solidatur. non tamen in medi-
ate cum craneo coniungitur. sed potius
ab eo suspenditur. et huc atq;
illuc circa cerebri substantiam dila-
tatur. **H**ec dura mater fuit neces-
saria ut piam matrem que est ea
tenerior a duricia cranei de fessat.
et ut venas et arterias cerebri col-
ligaret. et ubi essent spacia vacua
illa impleteret. ac pia mater dure
matri supponitur. et ipsa mollior in-
uenitur. **E**t ideo substantiam cerebri
circuoluunt. et dictas cellulas in se
se diuidit et distinguit. neq; super-
fluit hec pia mater. quia cerebri in-
terius venas recolligit. et ne cere-
brum sua liquiditate defluat coad-
unando custodit. cerebrum etiam
cooperiens et amplectens ipsum a du-
re matre defendit. **I**ste ergo due
matres debent esse in prelato. du-
ra enim mater est penitentia. pia ma-
ter misericordia. debet enim esse si-
bi per penitentiam austerus. sed per
penitentiam esse alijs laqus et be-
nignus. **V**el debet esse dura mat in
correctione iusticie. et pia mater in
compassione misericordie. **N**am discipli-
na siue misericordia multum destitui-
tur. si vna sine altera teneatur. ut
dicit. **G**reg. **U**trq; tam dicitur esse
mater ex dilectione caritatis mota
Sexto prelatus assimilatur capiti
propter fumositatum receptionem.
Est enim caput totius corporis ca-
minis et tectus. et ideo multarum
fumositatum a stomacho ascenden-
tium est receptiuum. et ideo fecit de-
us illud porosum et foraminibus ple-
num. ut per poros occultos et fora-
mina manifesta eiceretur superflu-
us ne fieret receptaculum nature mor-
tiferum. **I**ste multe fumositates ad

cerebrum ascendentes. sunt multe
solicitudines et anxietates quas o-
portet prelatus habere. sed tamen
superfluas curas et anxietates debet
abiciere. siue per secretas orationes
et orationes. siue per manifestas
et utiles occupationes. **S**eptimo
assimilatur capiti prelatus propter ipsi-
us capitis lesionem siue passionem.
Patitur enim caput multipliciter. ali-
quod quidem ex sua mala complexionem. a-
liquod vero ex nimio fumo a stomacho
ascendente. aliquod vero ex aeris irape-
tione. aliquod ex aliorum membrorum associa-
tione. aliquod ex nimia repletionem. ali-
quod ex nimia inanitionem. aliquod ex ni-
mia fatigationem. aliquod ex nimia dor-
mitionem. que omnia ueniunt malis pre-
latis. qui aliquod deponatur ex mala
complexione inclinante. aliquod ex fumo su-
perbie ascendente. aliquod ex irapantia
dissolvente. aliquod ex malorum famili-
aritate inficiete. vel ex aliorum maligni-
tate deficiete. aliquod ex nimia re-
pletionem ciborum vel temporalis proprietatis.
aliquod ex nimia inanitionem expensa-
rum siue necessitatis. quoniam etiam ex ni-
mia fatigationem infirmantur et in-
utiles efficiuntur. aliquod vero ex ni-
mia dormitionem negligetia et pig-
ritate detinentur. **I**tem prelatus assimilatur
collo. **P**rimo ratione situationis.
Nam collum situatur est inter caput
et corpus. quod prelatus mediator est in-
ter deum et populum. **V**nde de hoc est coniun-
ctio deo per puritatem. et populo per carita-
tem et pietatem. **V**nde Deuter. v. Dixit
moyses **E**go sequester et medius
fui inter vos et deum. **E**t quod prelatus super
assimilatus sit capiti non propterea est io-
ueniens quod etiam assimilatur collo. quia
licet ipse sit ut caput respectu popu-
li. tamen est ut collum respectu christi
qui est principale caput ecclesie. **S**millid
Eph. i. **I**psam dedit caput super omnem

ecclesiam que est corpus eius. **S**e-
cundo ratione compositionis. Nam collum
componitur ex duabus partibus. scilicet an-
teriori que dicitur gula. et posteri-
ori que dicitur ceruix sicut dicitur **P**-
hid. Et iste due partes colli significant
duas perfectiones prelati. Quia gu-
la siue guttur significat auctoritatem
doctrinam. que scilicet in gutturo vox for-
matur. Ceruix vero significat soli-
ditatem vite. Ceruix enim non est sca-
ua ut gula. sed solida est et plena.
Sed nota quod licet vox in gutturo for-
metur. tamen si est vox significati-
ua et articulata et leuata. que prope
dicitur locutio requirit plura alia
instrumenta. Unde secundum Constantium. Or-
gana vocis sunt plura. scilicet pulmo.
arterie. guttur. uulua. et dentes.
labia. atque lingua. Vox enim organorum
quodam sunt uocis ordinatiua ut uulua.
que secundum Constantium. uocem pulchram rep-
dit et fortiter. quando proportionabiliter
se habet ad alia instrumenta. Nam
aere introeuntem temperat. et ne nimis
impetiose exeat detinet et refrenat.
Item a receptione pulueris guttur et
arterias obseruat. Quodam uero sunt uo-
cis emissiua. ut canales pulmo-
ris et arterie. que sunt quasi quedam fistule.
que si sunt munde. lenes et temperate. dul-
cem et lenem et temperatam faciunt ipsam
uocem. Si uero fuerint asperae. a-
plus debito late. vel stricte. aut di-
storte. graues vel exilem dissonam
et inaequalem uocem emittunt. Que-
dam uero sunt uocis distinctiua. id est
uocum distincte formatiua. sicut
lingua. labia. et dentes. a huiusmodi
Igitur prima organa que sunt uocis or-
dinatiua admonent prelatum et doctorem
ut loquatur ordinate et temperate. Illa uero
que sunt emissiua. admonent ut loquatur
apte. quia in emissionem uocis fit oris
aperio. Alia uero que sunt uocis

distinctiua admonent ut loquatur
distincte. pars uero posterior que
dicitur ceruix designat uitam pre-
lati. Constat enim ex carne et ossi-
bus. et nervis. et est ossa. ad caput
fortius sustinendum. sed nervosa.
ad motum uoluntarium faciendum. et sensum
ad partes corporis deferendum. **I**n quibus
designatur quod prelati quantum ad uitam debent
esse carni per mansuetudinis lenita-
tem. et ossi per fortitudinis firmi-
tatem. et nervosi per dilectionis col-
ligationem et extensibilitatem. **C**er-
tio ratione proportionis. Nam debet col-
lum esse proportionatum corpori ne ex-
cedat in uirtute. vel in magnitudi-
ne modum. Tunc autem prelatus
excedit in magnitudine modum. quando
est nimis seuerus. tunc in uirtute.
quando nimis remissus. Dicit autem
Aristoteles in libro xiiij. de animalibus quod in
quadrupedibus spissi corporis. et cru-
rum mediocrium. collum est curuum
et grossum. et huiusmodi animalium in
collo est maxima fortitudo. sicut patet
in lobis. bubalis. et uisibus. et lupis.
Tali collo fortissimo scilicet curuo et
grosso assimilantur prelati. que debent
esse fortissimi in operando. curui et
breues in expediendo. grossi et plei
vel pingues in subueniendo et lau-
gando. **I**tem prelati debent esse siles tibijs.
quia primo debet esse in eis fortitudo pa-
tientie et hoc designatur in tibijs. que scilicet
interius sunt ex ossibus fortibus facte.
que etiam sunt tanquam colupne ad corpus
portandum habilia. **S**ic prelati debent
esse colupne per debiliu sustentatio-
ne. et fortes et patientes in portan-
do subditorum onera. **S**ecundo debet esse in eis
passio misericordie. et hoc significat in ti-
bijs. que ossa interius sunt medulla
plena. uero sunt exteriora dure et interiora
molles. ut sic ipsi prelati et uideantur ex-
teriora duri per correptionem iusticie. a sine

intrinsecus molles per compassio-
nem misericordie. **Tercio** debet eē
in eis mansuetudo conuersationis
extrinsecę. et hec significatur in ti-
bys que sunt carnositate vestite.
et ī complicatione earū cum femo-
ribus. neq; ab eis recipiunt neq;
inferunt offensam. **Vnde** tanq; cul-
citra ad molem corporis supportan-
dam carnositas ipsarum a pte su-
periori est interius locata. **Sic** pla-
ti tū se alijs complicant siue appli-
cant cum eis conuersando debent
esse sic mansueti et tēpēti. vt neq;
ipsi illos offendant ouersationis a-
speritate. neq; ipsi offēdantur ab
eis nimie familiaritatis vel dulcedi-
nis contemptibilitate. debēt autē
omnes s̄ditos vt culcitra. sc̄z dul-
citer et leuiter supportare. **Quarto**
debet esse in eis longitudo perseue-
ratię. que etiā significatur ī tibys
siue coxis que sunt longe. **Vñ** ideo
dicunt tibię. quia similes sūt tubis
in specie et longitudine. vt dicit **Y-**
sidorus. quia sc̄licet ipsi plati lon-
ganimes et perseuerantes eē dnt ī
sui officij sollicitudine et labore. **Itē**
prelatus similis est nutrix. **Primo**
quia nutrix puero gaudenti agau-
det et condolet patienti. ita debet
prelatus erga subditos. s̄m illud
Ro. xij. Gaudete cum gaudentibz.
et flete cum flentibus. **Secundo** qz
nutrix subleuat puerum cadentem.
Sic prelatus cadentem in peccatis
subleuare debet reducendo benignē
ad penitentiam. vel cadentem ī
paupertatē exhibendo ei misericor-
diam. **Tercio** quia nutrix lactat
puerum plorātem. quia prelatus
afflictum subditum debet consola-
ri. **Quarto** quia nutrix deosculat
cadentem. quia sc̄z prelatus debet
osculo amoris et pacis fouere sub-

ditū patientem. **Quinto** qz nutrix
ligat puerū nolentē. qz sc̄z prelatus
debet restringere inuitū subditū
insolentem. **Sexto** quia nutrix ab-
luit puerum se sordidantem. quia
prelatus purgare debz per correptionem
iusticie subditum delinquē-
tem. et sese per culpam sordidan-
tem. **Septimo**. quia nutrix pascit
recusantem. qz sc̄z prelatus subdi-
tū nolentē audire v̄ba dei. vel stu-
dere in sacris doctrinis quibus ai-
ma pascit dēt expellere ad audiendū
vel ad studendū. **Octauo**. qz nutrix
instruit nescientē. qz platus debet
instruere subditū ignorantem. **No-**
nio. qz nutrix balbutit et linguā frā-
git vt facili⁹ instruat nō loquētes.
Sic platus s̄ditū nescientem d̄sterni
dēt instruē de offensione quodāmo-
do se cū eo peccōrez accusādo. **Decimo**
qz nutrix medicinā accipit vt fami-
tati restituat puulū egrotantem.
Sic bon⁹ platus libenter penā reci-
pit pro s̄ditis liberādis. **Vndecio**
qz nutrix nūc manu nūc genu ele-
uat puerū vagientē. **Et** sic platus
nunc manu operis nunc genu ora-
tionis eleuat s̄ditū laborātem. vt
tribulationes seu tēptatiōes patiē-
tem. **Duodecimo**. qz cibū ipsa ma-
sticat vt reficiat fameſcentē. **Sic** p-
latus vel p̄dicator v̄ba dei dispo-
nit et ordinat vt meli⁹ instruat et refi-
ciat audiētes. **Decimo tercio**. qz si-
bilis et cātilenis demulcet puerū
dormientem. **Ita** platus deuotis re-
mēdatiōibz et officijs dēt iuuare
subditum morientē. vel qz officijs
et canticis ecclesiasticis debet pro-
uocare subditos ad sompnum. id ē
ad quietē intime contemplatiōis.
Item prelati debent excedere sub-
ditos sicut māes feminas excedūt
Masculus em̄ ī quatuor sc̄iaz excedit

primis quod ad complexionem. quod masculus calidus est et siccus. feia vero frigida et humida. in quo signatur quod prelati debent excedere subditos et in calore domini amoris. et in siccitate. scilicet castitate carnis. carnes scilicet humore seu fluxu concupiscentie carnalis. Item in masculo vigent virtutes formales et actiue. In femina vero materiales et passiuue. Vnde Aristoteles. i. li. xv. de animalibus dicit quod vir se habet ad modum forme. et mulier ad modum materie. In quo signatur quod prelati debent magis esse actiui. scilicet magis operosi quam subditi. et magis solliciti in operibus virtutum. et precipue in operibus pietatis que pertinent ad vitam actiuam. Secundo preualet masculus quo ad nature operationem. Nam in masculo maior est virtus. Vnde vir ab eminentia virtutum dicitur esse ut dicitur Psalmus. Et ideo netui viros ossa et lacerti sunt fortiora et grossiora. et omnia membra in viris sunt solidiora. et ideo ad opera aptiora. In quo signatur quod prelati debent magis quam subditi habundare virtutibus interioribus. et in bonis operibus exterioribus. et in tolerantia laborum et etiam passionum. Tertio precellit quo ad sensum discretionem. quod in omni genere animalium masculus in precauendis insidiis et fugiendis nociuis sollicitior. habet animam sensum et prudentiorem. ut dicitur Philosophus. i. li. v. de animalibus. In quo signatur quod prelati debent excedere subditos in discretionem prudentie. et in cognitione scientie. Quarto precellit masculus quo ad potestatem et dominationem. vnde docendi auctoritas viris conceditur. sed sensum denegatur. 1. Corinthus. vi. et Genesim. in. dem est mulieri. si viri potestate eris. et ipse dominabitur tui. Sic prelati excedunt subditos et doctissime auctoritate et regiminis potestate et domini dignitate.

testate et domini dignitate

Capitulum lxi.

Prudencia et discretio assimilatur odorati. et hoc patet ex v. Primum ex parte principii effectiui. Nam virtus anime mediante spiritu animali perficit odoratum. sic et anima mediante spiritus sancti lumine et gratia efficit prudentem ad discernendum proficia vel nocua. Vnde Apollonius dicit. 1. Corinthus. ii. quod spiritualis homo omnia diiudicat. et ipse a nemine iudicatur. Et. ii. Corinthus. xii. quod per spiritum sanctum datur discretio spirituum. Vnde vera prudentia non potest esse nisi in bonis et spiritualibus viris. et ideo etiam Philosophus dicit in. vi. Ethicorum quod impossibile est prudentem esse non bonum. Secundo ex parte organi receptiui. Organum enim odoratum est aliquod circa cerebrum. sed in hominibus requiritur ad odorandum perfecta dispositio narium. in quibus sunt due caruncule siue cauernule ad modum mammillarum dependentes. que videntur esse propria organa odoratus. et recipiunt spiritum animale per quosdam neruos a cerebro venientes. Nares enim non sunt propria instrumenta olfactus. quod patet. quod ipsis abscessis non prouatur animal odoratum. Nos etiam per loca fetida transseunt. si flatum expresserimus aerem fetidum nares intrant in nullo sentimus. et hoc est quod ille caruncule quasi quodam motu voluntario sunt obstruete. Sunt etiam caruncule huiusmodi scaue et spongiose. scaue quod videntur in sua porositate concava fumum recipiant a re odorabili resolutum. Spongiose vero sunt ut in eis virtus attractiua sit. Sicut autem sunt due caruncule velut instrumenta odorandi. sic sunt due virtutes que sunt quasi anime instrumenta nocua

a proficiis discernendi. **P**ria est intelligentia siue ratio vniuersalis anime. q̄ sc̄ per prudentiam pficiē vt recte se habeat circa ea que sūt ad finem vtilia. sc̄ a nociuis gn̄aliter discernendo. **Vñ Aug⁹. dicit i libro. lxxij. q. q. prudentia ē cogitatio rerū appetēdarum et fugiendarum.** Alia est estimatiua que in homine d̄ ratio p̄ticularis. que est collatiua intentionum particularium. sicut ratio vniuersalis est collatiua vniuersalium. **Et hęc estimatiua etiam in brutis est. per quam ouis fugit lupū sic h̄miciū. q̄p̄ hoc p̄ sensū n̄ p̄cipit. p̄ hęc etiā mouet auis ad colligēdū paleas tāq̄ vtilis ad nidū.** **Vñ p̄ hęc etiā ipsa bruta dicūt p̄cipiāe aliq̄ prudentie. sicut pat̄ p̄ **Ph̄m. viij. de hystoꝝ. Animalū.** Tertius ex pte medij de latui. **Nā sicut dicit **Ph̄s i. ij. li. de aia.** olfactus imutatur ab odorabili p̄ mediū sc̄ aerem aut aquā.** **Nā aialia que respirāt per aereꝝ odorant.** Dixerūt autem quidam q̄ a corpore vaporabili q̄dam fumal euaporatio resoluitur que est s̄bietum odoris. et perueit vsq̄ ad s̄fum olfactus. **Et hinc est vt dicebant q̄ contrarij odores in medio se impediunt.** **Sed contra hoc est quia odor cadaueris a vulturibus vsq̄ ad quingenta miliaria sentit.** **Impossibile autem videtur q̄ aliq̄ corporal euaporatio cadaueris vsq̄ ad tantum spaciū diffundatur.** **Sed ad hoc respondēt q̄ talis euaporatio ad tam remotū spaciū defertur per ventos.** **Sed contra hoc est quia sensibile imutat mediū vndiq̄ sc̄ādū eandem distantiam nisi impediatur.** **Non autem sufficeret ad occupandum tantū spaciū etiam si totum cadauet resolueret****

tat̄ in fumalem euaporationem. cū sit certus terminus rarefactionis ad que corpus corporale puenire pot̄ que ē raritas ignis. et p̄cipue cū p̄ huiusmodi odorem cadauet ip̄z appareat immutatum. **Et ideo dicendum q̄ ab odorabili resolui potest fumalis euaporatio que tamen nō pertingit vsq̄ ad terminum vnde odor percipitur. quia immutat̄ mediū spiritualiter ulterius q̄ predicta euaporatio pertingere possit.** **Vnde etiam homines non sentiunt odorem sine respirationibus.** **Alia autem aquatica et que nō respirāt sicut sunt que sanguine carent cū etiam odores sentiūt. q̄d patet. q̄a quedam eorum de longinquo veniunt ad alimentum. q̄d non esset n̄ p̄uocarentur odore. oportet q̄ odorant mediāte aqua.** **Per aerē igit̄ qui subtilioris nature est intelligūt spūalia.** **Vnde q̄nq̄ aer spūs vocatur.** **Per aquā vero que grossior et fluxibilis ē intelligunt̄ t̄palia seu corporalia que cōtinue trāseunt.** **Vnde sicut ad odorādū necessarij sūt animalib⁹ aer et aq̄. ita ad recte viuēdū vel operādū necessaria ē hoibus duplex prudentia. sc̄ spūaliū et t̄paliū. sc̄ vt prudenter sciat vtrq̄q̄ disponere sicut decet.** **Pria ergo prudentia siue industria ē circa spūalia que p̄tinet ad salutē. et inuenitur in omnibus abētibus gn̄tam. q̄a vnctio docet eos de oibus. vt dicitur. i. **Jo. iij.** sed sc̄da sc̄ ea q̄ ē circa t̄palia p̄ quaz sc̄ sibi et alijs q̄s potest prouidere non soluz de hys que sūt necessaria ad salutem. sed de quibuscunq̄ pertinentib⁹ ad humanam vitam non est in omnib⁹ gn̄tam h̄ntibus.** **Quarto ex pte officij discretiui. Est enim odorat⁹ officium odores fetoresq̄ discernere.**

sed odores percipit diligendo. fetores vero horrendo. et hoc est quia odoribus tanquam uenientibus adiuuatur. fetoribus vero tanquam corrumptis impeditur. et ista prudentie optant. de qua **Aug⁹** dicit in libro de moribus ecclesie. quod prudentia est utus ea a quibus adiuuatur ab eis quibus impeditur sagaciter eligens
Capitulum lxxj.

Regimen principantium et prelatoz assilatur fronti propter quatuor. Primo propter expressionem. Nec enim statum mentis nostre sua specie exprimit dum nunc sit leta, nunc tristis. **Sile** in statu regiminis maxima notificatio fit. Unde quidam **Philosophus** dixit quod principatus virum ostendit. Est etiam status regiminis maxime variabilis quem nunc tristitia deprimunt, nunc vero letitia extollit. Sed tunc viri prudentes in hoc statu existentes plerumque moribus afficiuntur quam visibus. **Ezech. ix.** Signum thau super frontes virorum gemetium. Secundo propter dispositionem. quod secundum **Constantinum** frons est os semicirculare, neque multum durum, neque nimis molle. Nam necessarium fuit ut esset sic tratum ne lederetur vicinitas oculorum. Sic prelati vel principes licet debeat in se esse fortis ad modum ossis, alijs tamen neque debet esse nimis durus ne sit crudel. neque nimis mollis ne sit remissus. Et ideo sicut dicit **Bernardus**, miscenda est lenitas cum seueritate, et faciendum est quoddam ex utraque tramentum. Item frons est modice carnositas, et pauca pinguedinis. quod secundum **Philosophum** talia impediunt intellectum. Unde sicut quod princeps non debet carnalibus intendere, neque delectari

insistere ad corpus impinguandus. nisi parum quantum requirit necessitas. scilicet secundum decentiam status **Ecclesiastici. x.** Ne tibi terra cuius rex puer est. et cuius principes mane comedunt. Tercio propter representationem. quia totius animalis virtuositas lucet in fronte. Frons enim ut **Philosophus** dicit est sedes verecundie et honoris. Unde persone inuerecunde dici solet. Tu deposuisti frontem. **Iheremie. in.** Frons mulieris meretricis facta est tibi, noluit erubescere. Sic virtuositas plebis lucet in qualitate rectoris. propter quod dicitur. **Ecclesi. x.** Qualis rector ciuitatis, tales et inhabitantes in ea. Sedes enim regiminis maxime est sedes verecundie et honoris. Nam si laudabiliter tenetur, tunc reddit dignum honore. **Ecclesi. x.** In medio fratrum rector illorum in honore. si vero male tenetur, opprobrio et verecundie patitur. Quarto propter significationem. quia dicit **Aristoteles** libro primo de anima libus. quod quando frons fuerit magna significat stulticiam, quando mediocriter significat bonitatem complexionis. quando nimis eleuatur et in superficie rotundatur excessum significat colere et caloris. Sic si princeps velit videri magnus per ostentationem est signum stulticie mentis. Et si eleuatur per superbie elationem sicut excessum proprie reputationis et interioris inordinationis. sed si mediocriter se habet ut neque per superbiaz se extollat. neque contemptibilem per ignominiam se reddat. tunc est signum bone dispositionis interioris. Item rectores et prelati debent esse similes nervis. Primo quidem quia nervi a cerebro originem sumunt. Non autem omnes
 l iij

autem a cerebri immediate procedunt. sed quod ab eo nichil mediate descendunt. Et tale medium fuit necessarium. ne si immediate a cerebro omnes venirent aut se tumendo lesionem iurterent. aut propter longitudinem vie a principio sensus ad actum sentiendi potentiam non haberent. In hoc autem figuratur quod quorundam rectorum institutio seu potestas est immediate a deo. sicut moyses et aaron et apostoli instituti sunt a christo precipue petrus. alij prelati et rectores ut episcopi et reges a huiusmodi eliguntur ab hominibus. vel potestatem habent a deo homine mediate. sed siue immediate siue mediate non est potestas nisi a deo. sicut apostolus dicit **1. Cor. xii. Beatus** quod nunc motus a spiritu accipiunt quem membris residunt. Sic prelati et rectores in omnibus que faciunt debent moueri a deo. ut videlicet ea que faciunt propter eum operentur et non propter fauorem hominum. Tunc enim dicuntur moueri a deo sicut finis mouet agentem **Apo. i. cor. x.** Omnia in gloriam dei facite. Tercio quia nervi in sua deuitate spiritum recipiunt et custodiunt. Sic prelati in mentis sue humilitate debent spiritum dei habere et custodire. **Vn in Psal. fm aliam translationem dicitur.** Super quem requiescet spiritus meus. nisi super humilem etc. Quarto quod nervi partes diuersas recolligunt et annectunt. quod scilicet prelatorum est subditos discordantes ad primum reducere concordiam et vniere **Eph. iii.** Solliciti seruari unitatem spiritus in vinculo pacis. Quinto quod nervi in fine exitu sunt molles. sed in fine se duros ostendunt. Sic prelati leniter in principio incipiendo. semper ad perfectiora et artiora subditos trahere debent **Apostolus. i. Cor. xv.** prius quod animale. deinde quod spirituale.

Sexto quia nervi sua mollicie et flexibilitate ossa inflexibilia flectunt. Sic prelati siue mansuetudinibus exemplo debent duros et rigidos flectere ad imitatem. secundum illud **Discite a me** quia mitis sum et humilis corde etc. Et talis rector erat moyses qui fuit vie mitissimus et superpositus est populo dure cervicis. sicut nervis alligantur ossa **Job in persona ecclesie** habentis mites prelatos et duros subditos dicit. **Ossibus et nervis pregesti me.** Item modificatio regentis debet esse ad modum cartilaginosis. Primo quo ad temperantiam. quia cartilaginosa sunt ossibus molliora. sed carnibus duriora. In quo significatur quod rector ut supra tactum est non debet esse nimis durus. neque etiam nimis molli et pius. sed quasi quodam modo temperatus. **Vnde in ascha testamenti** virga fuit simul cum manna. ut in rectoris iusticia sit virga. id est asperitas correctionis. simul cum manna. id est cum dulcedine compassionis. Secundo ratione efficacie. Nam cartilago restit extremates ossium ne ex nimia conficcatione in suis iuncturis exasperentur. et ut facilius ossa cum carnibus iungerentur. Per ossa intelliguntur subditi fortiores et maiores quorum extremitates sunt eorum defectus. ne modo enim est tam perfectus qui non habeat aliquos defectus saltem externos et puos. ex quibus contingit quod inter fortes et probos viros non nunquam et collisiones scandalorum et exasperationes verborum procurante dyabolo oriuntur. Sed ista extrema id est puia subditorum vitia unde scandala oriuntur. ne ex nimia conficcatione. id est ex assidua similitudine conuersatione in iuncturis. id est in locis officij et opibus quibus

simul coniunguntur se inuicem ossa
 .i. subditi exasperet. .i. iordmate p
 turbent cartilagine sunt restie da
 .i. prouida et honesta prelati indu
 stria reprimenda et precauenda.
Tuc enim extremu subditi prelati
 restit et cooperit. quando ipsi ne
 ad alios turbandum pdeat repri
 mit. vel tunc cartilaginis mollicies
 extrema ossum restit. du dnoium
 et perhdor subditoy extrema. .i. p
 ua vita quedaz dissilando vel pat
 iendo prelati ptransit. ex quo
 quodaz accidit qz du subditus sic se
 patient et benigne i suis defectibz
 a maioribus tolerari aspicit. ipe
 a ostetrum iniuens et exasperatio
 nibus facili se pscit. Ipa etiam
 cartilagis mollicies ossa cu carnibz
 iungit. qz benignitas et mansuetu
 do prelati etiam firmiores et fortis
 ores in pacis unitate onectit. Sic
 ergo per cartilaginis molliciem a
 ossa simul et carnes cum ossibus si
 ne lefuris coniunguntur. quia sub
 benigno et modesto prelato oes
 ad inuicem subditi. tam fortiores
 qz inferiores sine scandalis vel iniu
 rijs in pace custodiuntur. **T**ercio
 ratione deficientis. Dicit enim **Ari
 stoteles in li. xij. de animalibus** qz
 cartilago precisa non recrescit. qz
 precisa vel ablata operis moderati
 one non perficit opus. sed deficit a
 sua perfectione. **V**nde bene poeti
 te dicitur **Semper ad omne qd est
 mensuram ponere pdest. Nam si
 ne mensura non stabit regia cura**
Caplm. lxij.

Religiosi assilantur dentibz
 Primo qz dentes i carne ra
 dicati sunt. et tam en emi
 nos carnis excedunt Sic religiosi
 quis in carne sint positi. tñ preter
 carnem viuere debent. **fm illd. ij.**

Cori. x. In carne ambulantes. no
 secundum carne militamus. **S**edo
 quia dentes nichil inter se vl in se
 esse patiuntur. Sic religiosi nichil
 inter se vel in se pati debent qd sit
 caritatis eoy seu unitatis diuisiu
 vel ablatiuum. **No. xij.** Caritatez
 fraternitatis inuicem diligentes.
Tercio quia dentes superiores ad i
 feriores reuertuntur et sibi inuice
 mutuo coaptantur. Sic inter reli
 giosos superiores debent redire ad
 inferiores per passionem. per hu
 litatem. et per caritatem. Et infe
 riores debent coaptare se superiori
 bus reuereudo et obediendo. **V**el
 quia sola maxilla inferior in homi
 ne mouetur. debet euerso inferi
 ores euz offenderit redire ad suos
 superiores penitendo et remaz hu
 militer pctendo. et superiores inferi
 oribz se debent coaptare misericor
 diter recipiendo. vel inferiorum in
 firmitatibus discrete condescende
 do. **Aplus. No. x.** Debemus nos fir
 miores imbecillitates inferiorum
 sustinere. **Q**uarto quia dentes or
 dinate inuicem pponuntur. sic reli
 giones vocantur ordines quia om
 nia debent in eis esse ordinata. **secu
 illud. i. Corin. iij.** Omnia honeste
 et secundum ordinem fiant in vo
 bis. **Q**uinto quia dentes ad forma
 tionem vocis cooperantur. Sic eti
 am a religiosi formari debet vox
 laudis quo ad diuinum officiu can
 tantes. et vox predicationis quo
 ad predicantes. **E**tiam cooperant
 quo ad vocem confessionis quo ad
 confessiones audientes. **S**exto
 quia etiam dentes toti corpori ob
 secantur. Et sic religiosi seruiunt
 vniuersali ecclesie per exemplum
 vsationis. p vbu pdicationis. p suf
 fragiu orationis. et etia p ministeriu

sacramentalis administrationis.
Cant. ij. Dentes tui sicut greges
 tōsarum. Greges tōsarum uēt⁹
 religiosoz sunt. ex quibus est lac
 .i. doctrina predicationis. balatus
 .i. vox laudis vel orationis. et fet⁹
 .i. fructus multiplicis administrati
 onis. **Septimo** qz licet non ex se tñ
 ex adiunctis patiuntur. Nam licet
 substātia dentū ossea et insensibil
 sit de se impassibil. tamen dolores
 trahit ratione societatis carnis vl
 neruū qui ei sunt iuncti. Sic religi
 osi propter amorem nimium quē
 habent interdum ad suos consan
 guineos cānales. l. etiā ad aliquos
 seculares sibi familiariter iunctos
 de eorum malis dolorem sentiunt.
 quem per se non haberent. vel in
 dum religiosi qui ex se tñ sunt tñ
 ex incautis et non bonis seculariuz
 familiaritatibus inficiuntur a ma
 culantur. a dolores seu scādala pa
 tiuntur. **Octauo** quia dentes ab i
 uicem distinguūtur. Sunt enim in
 masculis. xxxij. quorum quatuor i
 anteriori parte paēs quadrupli vō
 cantur qui lati sunt et acuti. Vnde
 et incisores a medicis sunt vocati.
 eo qz ad cibi incisionez sunt apti.
 et quicquid ore capitur. primo ab
 eis capitur et mordetur. **Ordēdo**
 autem cibum auferunt qd est necē
 rium et relinquunt qd est superflu
 um. Sunt et duo alij qui canini sūt
 appellati quadruplis coniuncti i hū
 mitate acuti et duris cibus commo
 lendis apti et rotundiores. et ppe
 hoc canini dicuntur. quia canuz de
 tibus assimilantur. Et sunt canini
 dentes precisoribus fortiores. acuti
 ores. longiores. et rotundiores. Sūt
 istis collaterales grossi et lati qui
 dicuntur molares. eo qz ad molēdū
 cibum sunt conuenientes. Nam q

a priorib⁹ sunt contracta. istis tāq̄
 molis traduntur molenda. In p
 mis ergo dentibus precisoribus vl
 qui tollunt et precipiunt partē ne
 cessariam et reliquā dimitunt. pos
 sunt intelligi religiosi et minus per
 fecti qui seruant tantum ea ad que
 necessario tenentur ex voto vel de
 bito. **Per caninos** vero qui durio
 ra sterunt intelliguntur quidā fer
 uentiores qui duriorē et austerio
 rem vitam ducunt. **Per molares**
 vero latissimos intelliguntur perfe
 cti. qui habent latitudinem carita
 tis. constantiaz firmitatis. latebrā
 humilitatis. efficaciam utilitatis.
Nam molares dentes sunt lati. fir
 mi. occulti. et vtilissimi. **Quo** qā
 dentes multa patiuntur. Nam pa
 tiuntur putredies. fetores. perfora
 tiones. mutatiōes. dolores et alias
 consimiles passiōes. que omnes
 sunt ex corruptis passiōib⁹ et hu
 moribus descendentes. **Ista** omnia
 competunt malis religiosis. qui p
 forantur per temptatiōnū iacula.
 putrescunt per luxuriam. fetent p
 infamiam. mutantur aliquando p
 apostasiam. torquentur et dolent
 per punitiōis iusticiam. **Item** re
 ligiosi debent esse similes pueris.
Primo quia pueri sunt ablactabi
 les. Vnde proprie puer dicitur cū
 est a lacte remotus. Sic religiosus
 debet se a seculo velut infans ab o
 beribus alienare. sicut dicit **Ysaac**
 in libro suo de vita monastica. **Pō**
Sicut ablactatus est sup matre su
 a. **Secūdo** quia pueri sunt discipli
 nabiles. quia dicitur aliquis puer
 euz doli capax efficitur et discipline
 aptus habetur. Vnde sub tutorib⁹
 positus discipline sbesse compelliē
 Sic religiosi debent esse sb discipli
 na patris spiritualis. id est prelati

Prover. xij. Noli strabere a puero disciplina. **T**ercio quia sunt motus veneri in xpi. quia in hac etate motus veneri homines commiter non inuadunt eo quod vie adhuc stricte sunt. **V**nde ab hac puritate pueri dicti sunt. Sic religiosi debent seipsum restringere. et sibi vias precludere quibus possent a carnis illecebris superari. et in puritate non tantum mentis sed etiam carnis manere. **A**postolus. i. Corin. xij. Noli te pueri effici sensibus. sed malitia paruuli estote. scilicet ut non sit in vobis malitia carnis sed spiritus. **Q**uarto quia sunt ad motum flexibiles. **E**t sic religiosi debent esse flexibiles per obedientiam ad exequendum motum voluntatis superioris. ut possit prelati dicere illud **Ree. v.** Omnes pueri mei congregati erant ad opus. scilicet per promptitudinem obedientie. **Q**uinto quia sunt corpore leues. scilicet ut non sint religiosi pigri vel graues per accidiam. sicut erat ille de quo **Mat. viij.** Puer meus iacet ante me. **S**exto quia sunt animo dociles. quia scilicet religiosi debent esse dociles dei. **S**apie. viij. Puer eram ingeniosus. et sortitus sum animam bonam. **S**eptimo. quia sunt pueri sine sollicitudine vitae ducentes. quia scilicet veri religiosi nichil in terra appetunt et sine sollicitudine viuunt. sicut de **A**postolo dicit quedam glossa super actus apostolorum. quod gloria apostolorum erat nichil in terra possidere. et sine sollicitudine viuere. **T**ales enim pueri solum deum querunt. **1** Paral. xxxij. **C**um adhuc puer esset cepit querere deum. **O**ctauo quod nullum periculum fuit magis quam virgam timere. **E**t sic religiosi timeant virgas flagelli diuini. **P**lus enim timeant flagella dei quam homines. **J**udic. viij. **T**i-

mebat quod adhuc puer erat. **N**ono quia sunt neque laudes neque vituperia aliquid reputantes. **I**ta religiosi ut deo placeant vituperia et laudes hominum perpendere debent. sicut dicebat **A**pl. i. Corin. ij. **N**ichi per minimo est ut a vobis iudicet. **1** Cor. ij. **E**go autem puer paruulus sum. i. humilis. **D**ecimo quod sunt iniuriarum imemores. **E**t sic religiosi debent iniuriarum obliuisci perendo exemplo christi qui dixit. **P**ater dimitte illis. **L**uce. xxij. **V**nde et ipse vocatur puer. **A**ctu. ij. **C**ouenerunt enim vere in ciuitate ista aduersus sanctum paruum ihesum. **V**ndecimo quia reuerati a matre statim sunt reuertentes. nec se de iniuria vindicantes. **I**ta religiosi etiam si affligantur in religione. non debent propter hoc suam religionem relinquere. vel ipsam accusare et vituperare. **E**t de talibus pueris potest mat. i. religiosi dicere. illud **Psal. viij.** Ecce ego a pueri mei quos michi dedit dominus ante.

Capitulum. lxxij.

Sanctorum vitiorum perfectio representat in corde. **P**rimo quia cor est exterius carnis. **E**t sic sancti viri sunt exterius carnis. i. lenes per mansuetudinem conuersationis. vel habent sancti viri cor carneum per discipline susceptibilitatem. vel carneum per impassibilitatem. non lapideum. i. durum per impietatem. **E**ze. xxxvi. **A**uferam cor lapideum de carne vestra et dabo vobis cor carneum. **S**ecundo quia cor est interius oscauum. et hoc necessarium fuit sicut dicit **Constantinus** propter caloris obseruationem. quod cor est totius caloris corporis totale principium. **S**ic sancti viri sunt oscaui per humilitatem

Nam sicut calor naturalis obseruatur in concavitate cordis. ita calor caritatis in humilitate mentis. et hæc concavitatem habuit cor xpi. Unde dicebat Discite a me quia mitis sum et humilis etc. Est etiam cor caloris caritatis fontale receptaculum. quia gratia dei diffusa est in cordibus vestris per spiritum sanctum qui datus est nobis. ut dicitur. Ro. v. **Tercio** cor est soliditer solidum et durum. et hoc necessarium fuit ne de facili ledeatur. Et sic sancti viri sunt solidi in se per patientie firmitatem. et sunt interorum etiam alii. quoniam duri per iusticie severitatem. Quanto cor est figuratim rotundum et etiam oblongum. Rotundum quidem est. ut habundantia spirituum in eo recipiatur. Oblongum vero in forma picea. ut. scilicet tendens in acutum tamquam in conum actio naturalis caloris fortior sit. Sic etiam sancti viri habent cor rotundum. id est valde capax spiritualium virtutum. et etiam oblongum per continentiam feruoris et bonorum operum. **Quinto** cor semper est in motu. et mouetur cor secundum diastole et sistole. id est secundum dilatationem et contractionem. cuius motus et si ad horam cessaret. statim animal deficeret. ut **Philosophus** dicit. Et nota quod per dilatationem frigidus aer attrahitur. per contractionem vero calidus et fumosus expellitur. et sic calor cordis tepatur et complexio adequatur. Sic sancti viri continue mouentur et sollicitantur ad attrahendum gratiam. unde continue dilatantur per augmentum in gratia. et restringuntur per abstinentiam a culpa. vel quia se coercerent in penitentia. **Sexto** quod cor est pulmomi vicinum. ut cum ira incenditur. humidi pulmomi timore tepetur. Sic sancti viri impetum ire sciunt temperare remedio rationis.

omnis per virtutem mansuetudinis. **Septimo** quia cor est spiritu humore et calore plenum. Est enim primo cor fontale principium spiritus. Habet enim cor duas concavitates. unam sinistram que ad eadem tendit. et dextram que infra subsistit. Et hæc concavitates dicuntur ventriculi cordis. Et dicit **Augustinus**. quod in ventriculo cordis dextro plus est de sanguine quam de spiritu. In sinistro vero e converso. quia ibi spiritus vitalis generatur ad viuificandum animal qui per quasdam arterias diffusus undique dilatatur. Sic in cordibus sanctorum est plenitudo spiritus sancti sicut de **Apostolis** dicitur **Actuum**. 7. quod repleti sunt omnes spiritu sancto. ut postea per ipsos tamquam per arterias. id est predicatorum ora ad alios deriuaretur. Sed quod in sinistro est plus de spiritu quam de sanguine. et in dextro e converso significat. quod in aduersitate est plus de amore spirituali quam de corporali. sed in prosperitate e converso. sicut in **Apostolis** qui postquam oblati sunt ab eis spiritus sanctus. et fuerunt in luctu tribulationum. plus habundavit amor spiritualis et gratia spiritus sancti quam primo. quia primo plus diligebant cristum coram corporaliter. Unde dixit. Si non abiero paraclitis non veniet ad vos. **Item** cor est fontale principium humoris scilicet sanguinis. Unde **Philosophus** dicit in 1. libro de animalibus. quod in corde est principium venarum. et prima virtus creans sanguinem. et eius sanguis est mundus. clarus. calidus et maioris sensus. et conueniens intellectui. Sic cor sanctorum est plenum humore sanguinis. id est affectione diuini amoris vel deuotionis. Nam affectus seu deuotio eorum non est immunda impura sicut hypocritarum qui filices sunt sepulchris dealbatis que

foris apparent alba et intus sūt nigra et fetida. Item est clara nō obscura vel tenebrosa sicut hereticorū. Item calida. i. feruens nō tepida sicut imperfectorū. Item sensata nō factua vel indiscreta sicut p̄sumptiosorū. Item est fontale principium caloris. Vnde dicit **Phūs** in .xvi. li. de animalibus. q̄ propter calorem cordis posuit natura membrū frigidū ex opposito cordis sciz cerebri. Vñ i generatione aialis statim creatur caput post generationē cordis. Sicut ergo cor ē plēnū calore ita sancti viri sunt plēni amore. S calor cordis a cerebro temperatur quia feruor amoris sapientia regulat. Vult em̄ deus diligi sapiēt. q̄ et ipse neminez diligit nisi eum q̄ cum sapientia inhabitat. vt dicitur **Sap. vii.** Octauo quia cor ē mēbrū primō formatum. Vnde **Phūs** dicit in eodem .xvi. li. q̄ cor animalis est oplementum priō a natura creatum. i. ante omnia alia mēbra formatū. In quo signatur q̄ homo p̄mo intendere debet ad opositionem et sanctificationem cordis interius. et postea ad oponendū et ordinandū mores et facta exteriora. **Mat. xxiii.** Quidā pus qd̄ intus est. Nono quia cor accidit multiplex nocumētū. Nā quādoq; patitur ex aliorū membrorum colligantia. quādoq; ex p̄pria distemperantia. quādoq; ex deficientis regiminis causa. Sic etiā spūales leduntur quādoq; ex prauis sotijs. quādoq; ex p̄pns vitijs. quādoq; a defectiujs plantis. patit etiā cor ex v̄tutis sue dissolutione. ex spiritus euaporatiōe. ex nimia repletionē. et ex v̄ne cōraue opilatiōe. Dissoluitur autēz cordis virtus spūalis per luxuriā. euaporat spiritus per superbiam.

fit repletio nimia per gulam. opilatur vena misericordie per auaritiā. Accidit etiā cordi timor sic q̄ patenti videtur q̄ cor de loco suo moueatur. hūc timorem facit accidia circa spūalia. Nāz accidia facit cor frigidū nimis. et omnia opeta reddit mollia et dissoluta. Dicit at̄ **Galienus** super quendā textū **Galienus** q̄ si cor fuerit nimis frigidum et nimis humidum. et pulsus mollis. homo virilitate et audacia priuatus erit piger. et timidus apparebit. **Decimo** quia vigor cordis ostenditur per multiplex signum. Dicit enim **Galienus** q̄ virtus et complexio cordis ostenditur per magnitudinem respirationis. per velocitatez pulsus. per virilitatem festināz ad actionem. per iram audaciam et feruorem. per amplitudinez petoris et pilositatem. hęc omnia calorem dominantē in corde significāt. Hęc ergo cordis virtus debz apparere in penitentibus per magnitudinem orationis. per quam aīma etiā incipit respirare per nouā attractionē spūalis gratie. Itēz per velocitatem confessionis q̄ ē similis pulsi. p̄ hoc q̄ indicat spūali medico i firmitatem aīe interius latentem. Item p̄ festināz et virilem actionē satisfactionis. et p̄ iram ostra p̄prias transgressionē. per audaciā cōtra temptationes. per feruorem cōtra omissiones. per amplitudinez pietatis. et pilositatem austeritatis. Nā caro pilosa est asperior nō pilosa. **Gen. xxvi.** Nosti q̄ esau homo pilosus sit et ego leuis. et ideo **Iohannes baptista** pro asperitate penitentie portabat vestimentū de pilis cameloz. Hęc ergo oīa ostēdūt calorem amoris dīni i corde dominantē. Vnde dicit q̄ cor quāto aīosius

tantis magis puum. Vnde anima
lia pui cordis i quantitate fut ma
ioris aiositatis ppt maiorez aduna
tionem virtutis. Omnis enim vt
quanto magis adunata tanto po
tentior. et quanto magis diuisa ta
to est debilior. vt in libro de caus o
stenditur. Sic spualiter tanto qs
plus habet de magnitudine virtu
tis. quanto plus habet de paruita
te humilitatis. Nec enim est q oes
virtutes vntas et catenatas te
net. Vnde Greg. dicit q qui cete
ras virtutes sine humilitate age
gat. qsi puluerez in ventuz portat
Caplm. lxx.

Sapientia assilatur gustui
apt. v. Prio ratione officij
qz sez gust? e pprie saporu
perceptiuus. Et dico pprie qz gust?
est prope gust? put est discretiu?
saporz. sed gustus put e qdam tac
tus. qz sez tagendo percipit suu ob
iectu. sic habz discernere qlitates
tangibiles sez alimetu cui? sensus
est tactus. Sic igitur gust? e q sa
pores ciboz peipim?. sic quoqz sa
pientia est per qua que fursu sunt
sapimus. et ideo sapientia dicitur
a sapore. **Eccl. vi.** Sapientia doctri
ne fm nome est eius. **Secundo** ra
tione pncipij. Nam principium ef
fectiuuz gust? est virtus animalis
.i. virtus quedam anime sensitue
Instrumentale autem qddam pnci
pium est spus aialis. qui p quos
dam netuos ad linguaz de feret. Sic
etiam est duplex principium spua
lis sapientie. vnum essenziale sciz
fides q e prima vtus necessaria aie
intellectue. Na sic hciu artis scdm
essentia ei? fut pncipia ei? ex qb?
procedit. sic iniciuz sapientie fm
ei? eentia fut articuli fidei. Vn fides
dicitur esse inicium sapientie. **Sz**

principium sapientie instrumeta
le e illud quo aima disponitur ad
sapientiam. a hoc est timor dei. fm
illud. **Inicium** sapientie timor do
mini. Dicitur autem timor inicium
sapientie quantu ad ei? effcus. Na
sicut dz inicium artis vn ars icipit
opari. sicut si dicatur qz sudametu
sit pncipium artis edificatozie qui
a ibi incipit edificator operari. sic
dicitur quo ad effectum inicium sa
pientie vnde sapientia incipit ope
rari. **Et** hoc modo timor seruihs
dicitur inicium sapientie. sicut pnci
pium extra disponens ad sapien
tiam. inquam aliquis timore pe
ne recedit a peccato. scdm illud **Ec
clesiastici. i.** Timor domini expellit
peccatum. a per hoc habilitatur ad
sapientiam. sed timor filialis et ca
stus est inicium sapientie. sicut pri
mus sapientie effectus. **Cum** enim
ad sapientiam pertineat qz huma
na vita reguletur per ratios diui
nas. oportet fumere principiu vt
homo deum reueretur et subiciae
ei. Sic enim consequenter in omni
bus secundum deum regulabitur.
Tercio ratione organi. Organum
em et instrumentu gustus vt Phi
losophus dicit in. li. de sensu et sen
to est aliqd intrinsecum circa cor.
et sile organum tactus. Na ad ali
os tres sensus deriuatur vtus seni
situa a corde mediante cerebro.
ita qz a corde primo venit ad cere
brum. et a cerebro postea ad ipos
sensus. **Tactus** autem et gustus e
feruntur ad ipsu cor per medium a
iunctum qd est caro. **Sed** **Constan
tinus** dicit qz proximum et mani
festum instrumentum gustus pro
ut est discretiuus saporu e lingua.
que spiritu? animale ad perfecti
one virtutis gustabilis defert. **Fit**

enim gustus sicut ipse dicit hoc modo. quod duo nervi lingue medio insunt. quod in multos ramos. in extremis lateribus lingue disperguntur. et per eos ut dicitur spiritus animalis ad linguam deferretur. Cum ergo res gustanda subintrat linguam. spiritus animalis qui ibi est immutatur secundum proprietates eius quod postea a iudicio anime representat. Sicut ergo circa cor est primum gustus instrumentum. ita in corde dicitur esse primum sapientie habitaculum. secundum illud **Proverbia 17.** In corde de quaesivit sapientia patet. sed primum instrumentum sapientie quo alius manifestat est lingua. **Psalmus 139.** Os iusti meditabitur sapientiam. et lingua eius ad. Sed duo nervi in fixi sunt due cautele que debent esse in lingua sapientis. una ad loquendum. et alia ad tacendum secundum tempus oportunitatis. vel significant duplex opus sapientis. scilicet veritatem defendere et falsitatem repellere. **Proverbia 10.** Veritatem meditabitur guttur meum. et labia mea detestabuntur impium. Et nota quod lingua secundum suam complexionem est tria. porosa. humida. et insipida. Concaua ut bene quodlibet retinetur. Porosa facta est. ut quod grossum vel subtile de re gustanda esset. nervos lingue facile subintraret. et virtus activa ad perficiendum eandem plura vigeret. Humida vero est. ut humiditas cooperetur ad acceptorum dissolutionem. ut si aliqua dura vel sicca palato applicaretur. humiditate lingue facile solueretur. Facta est etiam insipida. ut cuiuslibet saporis sit facile susceptiva. Nam si determinatum saporis haberet. qualitatem alterius saporis percipere non valeret. Haec etiam omnia competunt lingue prout est instrumentum sapientie. Primum ut sit concava ad retinendum et custodiendum verbum usque ad tempus opportunum

loquenti. **Malachi 2.** Labia sacerdotis custodiunt scientiam sicut usque ad tempus docendi. Item ut sit porosa ad grossa vel subtilia prout deest vicendum et disponendum. Nam humidum in re porosa per diversa foramina minutim dividitur. Item ut sit humida. sicut ut dicta et acta ad dissolendum dura. id est obscura et dubia que sunt difficultia ad intelligendum sicut durum est difficile ad comedendum. humectet. et declaret et exponat. Item est insipida ex se suscipiens saporum aliorum. quia sicut sapientiam loquenti ex se non habet homo sed a deo. secundum illud **Luce 21.** Ego dabo vobis os et sapientiam. Augustinus. quod sapienter loquamini ab illo est non nostra sapientia. contra quod superbi Philosophi dixerunt. Labia nostra a nobis sunt. Quarto ratione modo. Nam gustus ut dicitur Philosophus non fit per medium extraneum sicut visus fit mediante aere. sed tamen sicut non fit visio sine medio vel sine lumine. ita non fit gustus sine humido. Nullum enim saporosum facit sensum sui saporis sine humiditate. Unde sicut color fit actu visibilis per lumen. ita sapor fit actu gustabilis per humidum. et ita oportet quod gustabile vel actu habeat humiditatem aequam sicut vinum et huiusmodi. aut sit potentia humectabile. sicut illud quod sumitur per modum cibi. Et ideo oportet quod sit saliva in ore que bene liquida est. et etiam liquefactiva. per quam ea que sumuntur etiam humectantur. ut eorum sapor percipi possit. Sicut ergo gustui ad percipiendos saporum necessaria est humiditas vel saliva. ita etiam similiter est ipsi homini

ad percipiendam verā sapientiam necessaria est crīsti doctrina. Cum enim xpc sit caput eccie vt dicit **Apostolus**. q̄si salua fluens a capite est doctrina deriuata a xpo. et hec est per quā v̄ sapiētie gust⁹ habetur. qz ipse verbū dei est qui ē fōs sapiētie. vt d̄ **Eccl̄i.** **Quinto** ratione obiecti qd̄ est pprie humiduz saporabile. **Enumerat** at̄ **Ph̄s i 11**. de aīa. vii. saporū species ad q̄s oēs alie reducunt̄. scz dulce. et amarū. pingue. et salsum. acetosuz. austerū. et acutū. **Hos** itaqz sapes sicut corporalit̄ p̄ gustū. sic etiam spiritaliter per sapientiam degustamus. **Facit** enim nos sapientia degustare dulce in cōtemplatione celestis glorie. **Amarū** in cōsideratione eterne pene. **Pingue** in refectione eterne gratie. **Salsum** in cōsideratione presētis miserie. **Acetosū** in recognitione culpe et pūctione cōscientie. **Austerū** i assūpti d̄e exterioris penitētie. **Et acutū** in intelligentia sc̄pture. **Itē** sapientia assilatur salue pp̄t quatuor. **Primo** pp̄t saporis perceptionem. **Ram** secunduz **Cousta**. salua est inter gustū et ei⁹ obiectum media. **Richil** em̄ gustu percipitur n̄ cuius sapor mediate salua gustui presētatur. **Sic** q̄ per sapientia superna degustat̄ eozqz saporem sentimus. **fm illd̄ Col. iij.** **Que** sursum sunt sapite nō que supra terram. **Secdo** propt̄ ei⁹ humectationē. sine qua humectatione lingua non bene volueretur neqz loqueretur. **Sic** etiā per sapientia cordis os ad recte loquēduz disponitur et dirigitur. **fm illd̄ Proverb. xvi.** **Cor** sapientis erudit os eius. **Tercio** pp̄t digestionis preparationē. ciboꝝ enim siccitatē salua temperat. et eoz succositatem

augmētat vt melius possint dentibus cteri et facilius postea digeri. **Sic** q̄ sapientia facit v̄ba dei q̄ sūt tibus aīe cterere per expositionem. et digerē per disuisionē et cōsiderationē. **Quarto** pp̄t superfluatū cerebri et pulmōis faciliore euacuationem. **Sic** sapientia euacuat superfluitates cerebri. i. inordinatas et fantasticas ymaginationes. q̄s sapientes v̄l nō habent vel eis nō inherēt. **Itē** superfluitates pulmōis. i. superfluas et inordinatas locutiones. **Ram** sine pulmone locutionis vox formari non potest. neqz anhelitus reddi valet. sicut dicit **Arist. i. li. xxiij. de animalibus**. **Non** autem homo sapiens aut superflue aut inordinate loquitur. oīa verba eius sunt ponderata et mensurata. **Eccl̄i. xxi.** Verba sapientum statim ponderabūtur.

Capitulum lxxi.

Scientia hominis assilatur naso. **Primo** pp̄t ei⁹ sensibilitatem. **Ram** p̄ nares odorifera sentimus. a p̄ eas int̄ odorifera et fetida discernimus. **Est** at̄ rerū intellectui sicut res odorifera nari. salsum autem est vt res fetida odoratui. **Vnde** scientia p̄ quā rerum a falso discernimus recte assimilatur naribus. et hinc est qd̄ nesci et imperiti vocant̄ ignā. i. sine nate. **Secundo** propter continuitatem. **Habet** enim nasus duas cavitates siue duo foramina que per quandam cartilaginosa substantiam ab inuicē sunt distincta. et vnum horum foraminum ad cōcavitatē palati tendit. alterū siue sū ad cerebri pelliculas vadit vt aerez attrahat cerebro. et spm̄ debeat

naribus animalem ad sensum odoratus perficiendum. Primum ergo foramen fuit necessarium ad eiciendas superfluitates de cerebro eueientes. Aliud vero ad spiritum attrahendum et odoratum perficiendum. Duo ergo foramina narium sunt duo modi scientiarum. Est enim scientiarum alia speculativa que ad superiora tendit. alia practica que inferiora disponit. una scilicet practica superfluitates eicit. sicut patet de scientia medicine. que docet expellere superfluitates humorum. et de morali que docet reprimere et expellere excessus et extrema vitiorum. Altera scilicet speculativa spiritum attrahit. id est spirituales et intellectualem perfectionem. Tercio propter necessitatem. Nam secundum Costam. nasus fuit necessarius ad aerem attrahendum. Et sic est necessaria scientia naturalis ad attrahendum aerem. id est ad acquirendam noticiam respectu sensibilium. Nam aer precipue est medium per quod sensibilia deferuntur ad sensum. sicut patet in olfactu et etiam auditu et visu. quod sunt sensus qui precipue deseruiunt scientie. et sicut aer per attractionem recipitur in naribus. ita species sensibilium per abstractionem recipiuntur interius. primo in sensu. postea in intellectu. sic aer attrahitur primo recipitur in naso postea in pulmone. Item est necessarius nasus ad cerebrum expurgandum. et sic est necessaria scientia moralis scilicet ad expurgationem animi a vitis per contrarias virtutes. Item est necessarius nasus ad calorem in ventriculo cerebri expandendum. quasi enim calor cerebri est desiderium naturale. Unde Methaphisice. Omnes homines naturaliter scire desiderant. hoc desiderium non totaliter satiat sed tamen quodammodo perficiendo tripliciter precipue scientia methaphisica.

ficilis. que est circa maxime intelligibilia. quibus intellectus magis reficitur. non tamen calor iste extinguitur. quia per nullam scientiam humanam sciendi desiderium satiatur. Item est necessarius nasus ad resolutionem odorum a quacumque re discernendum. quod operatur scientia resolutiva siue demonstrativa. que scilicet conclusiones in principia resolvendo pronudiat et discernunt. sic sunt scientie Mathematicae. Fuit etiam necessarius nasus ad decorandum et honestandum. Nam secundum Galienum nasus est faciei maximum ornamentum. et ipsius caretia faciem maxime dehonestat. Sic quod per scientiam homo honestatur et ornatur. et honorabilis redditur. propter quod Philosophus scientiam in primo libro de anima iter bona honorabilia operatur. Quarto propter nasi quantitatem. Debet enim dispositio nasi medioeris esse. ita quod et longitudo et latitudo et altitudo modum debitum non excedat. Sic quantum ad scientie studium excessus longitudo est in hijs. qui longo tempore scholas exercuerunt. et parum vel nichil proficiunt. de quibus Apostolus. 1. Thimothee. Saepius quidem discites. et nunquam ad scientiam veritatis pervenientes. Excessus autem latitudinis attenditur ad numerum scilicet. et hic excessus prohibetur. cum dicitur Proverbia. Non plus sapere quam oportet sapere. et Ecclesiastes. In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter. et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. Sed excessus altitudinis prohibetur Ecclesiastici tertiocum dicitur. Altiora te ne quaeris. et cetera. Quinto propter nasi passibilitatem. quia secundum Constantinum. nasus quandoque impeditur ex mala cerebri dispositione. Et ex eadem causa etiam impeditur scientia quod

ex mala dispositione cerebri nati-
 rali v'l violenta efficitur homo ma-
 le dispositus ad scientiam. et lesis
 etiam organis interioribus cerebri
 scz fantasie. vel memorie perditur
 v'fus scientie. Aliquando vero impe-
 ditur ex nerui opilatione. quasi at-
 opilatio nerui e' grossitudo a duri-
 ties ingenij. q' etiaz scientia impedit.
 quadoq' vero ex humoru fetidoru e-
 pletionem. et hoc pertinet ad sedita-
 tes carnalium peccatoru. q' a studi-
 o et scientia retrahunt. et nri itellctus
 acume obtundunt. vel humores feti-
 di sunt errores immissi. qbz aliquis
 repletus lumine veritatis caret. a
 veram scientia non habet. Aliqu
 vero ex carnis supflua generatioe.
 et hoc impedimentu est in gulosis.
 qz v'et piguis n' gignit scfu tenuē.
 vt grecoru proubiū dicit Aliqu ex
 humoru a capite dissolutioe. a hoc
 impedimētū ē i supb. qz supbia ē h'ciū
 a caput ois peccā q' descēdūt hūo-
 res. i. cogitatioes l' affectioes tume-
 facietes oculos mētis vt lumē veri-
 tatis aspice nō possit Aliquando ve-
 ro ex nimia ostrictione. et hoc ē in
 illis qui studiū suū coartāt solū cir-
 ca scibilia alicuius scientie et vlteri⁹
 discere non curant

Caplm. lxxij.

Seruoꝝ dei mentes debent
 esse similes venis. Primo
 qz vene sunt caue. qz scz
 mētes seruoꝝ dei sunt humiles et
 ad dīne grē rēceptioēz habiles Pro-
 uerb. v. Sit vena tua benedcā. scz
 bndictione grē. Scdo qz vene i cor-
 pore hois sūt sanguinis camē siue
 vasa. qz scz mētes seruoꝝ dei sūt di-
 uine grē nō solū rēceptiue. s' etiaz cō-
 tentiue et reseruatīue. sāguis emz
 quo vita corporalis sustentatur a
 viuificatur sigt dīnā grāz p' quā e-

nam animā viuificatur et nutritur
Apl'us Cori. vi. Gratia dei sum id
 qd sum. **T**ercio qz vene sunt mini-
 stre sanguinis et bauule. qz fm dei
 grāz quā habēt etiā alijs ministra-
 re et coiccare student. fm illd. i. **P**e-
 tri. iij. Vniūsq'qz qui accepit gra-
 tiā in alterutū illā administrātes
Quarto qz vene sunt sanitatis et
 ihermitatis nūcie. Sic serui dei alijs
 ihermitates vitioꝝ et sanitatē vtu-
 tū ānūciāt et demōstrāt. **P**sa. lviij.
Annūcia p'lo meo scelerā eoz. et
 domū iacob peccā eoz. Et de v'uti-
 bz. i. **P**et. ij. **V**t v'tutes annūciētis
 ei⁹ q' de tenebris nos vocauit i ad-
 mirabile lumen suū. **I**tē seruus dei
 bon⁹ ad modū serui mūdai ex ml-
 tis pprietatibus oñditur. **P**rimo
 qdē qz docil' ē et igemiosus ad itelli-
 gēdū. **E**ccl. viij. **S**eru⁹ sē satus sit
 tibi dilcāis q' si aīa tua. **S**cdō qz est
 humilis et obseqofus ad seruiēdū
Ps. O dñe qz ego su⁹ tu⁹ ac. **T**er-
 tio qz ē hylatis a iocofus ad viuē-
 dū. **G**en. xlvij. **L**eti seruiem⁹ regi
 et. **P**sa. lxx. **S**erui mei letabūtur.
Quarto qz affabilis et g'iosus ad
 loquendū. **V**n dē de dauid q' fūie-
 bat saul. i. **R**e. xvij. **A**ceptus eāt
 dauid i o' spū vniuersi populi. et
 maxie seruoꝝ saul. **Q**uinto qz est
 virilis et aīofus ad se o'tra aduersa-
 rios dñi sui ponendū. i. **R**e. xij. **N**ō
 p'cidat cor auulq' in eo. ego seruus
 tuus ac. **S**exto quia est in o'misso
 fidelis et studiosus ad exe quēduz
Luc. xix. **E**uge serue bone ac. **E**t
Mat. xij. **S**eru⁹ meus moyses qui
 in o'mni domo mea fidelissimus est
Septimo quia ingemiosus et vtilis
 ad lucra domini procuranduz
Luc. xix. **V**ocatis seruis et cetera.
Octauo quia sollicitus existit ad
 seruiendū. **L**u. xij. **Q**uis vrm hūs

seruū ac **V**nde commendatur vtiā q̄
dixit. **He. xij.** Dñs meus iob. a
seruū dñi mei habitāt in campis. a
ego ac. **Nono** quia patiens ad ex
spectandum. **Lu. xij.** Etūs ille ser
uus quē cum venerit dominus zc.

Decimo qz est vigilans ad dñm su
um custodiendum. **V**nde **Dauid** re
darguit seruos saul dormientes et
dominū suum non custodientes. **i.**
He. xxvi. **V**ndecio qz sēp hēt o
culos ad dñm cōtemplandum. **P̄s.** Si
aut oculi seruorū in maibus dñorū
suorum ac. **D**uodecim o quia sēper
studet ad placidē et mūde seruiēdū
P̄s. Ambulans in via immaculata
hic michi ministrabat. **D**ecimo ter
cio. qz castigatus non aperit os ad
murmurandum. **Eccl. x.** Seruo sēsa
to liberi seruient. et vir prudēs a
discipliat nō murmurabit correp
tus. **Capitulum. lxviii.**

Sollicitudo et cura spūaliū
assilatur vigilie. **H**ec em̄
sunt vigilie q̄ ouemūt labo
rātibus. i. bñ operātib⁹. vt meritū
augeāt. ouemūt speculantib⁹. i.
cōplātib⁹. vt dñm remētē cōpi
āt. ouemūt medicinam sumentib⁹
. i. penitentibus. vt non se ledāt. o
uemūt egrotantibus. i. temptatis.
vt cūus oualescāt. ouemūt iterā
tibus scz per exiliū huius vite. ne
per sōpnū pigricie dietā amittāt.
ouemūt et gregē pascentibus. i.
plātis ne dampnum gregis per lu
pos. i. per hereticos vel malos hōies
aut demones icurrāt. ouemūt eti
am orantibus vt coronā pmissā vi
gilantibus non amittant. **Mathei**
xxvi. Vigilate et orate. **I**tem solli
citudō et superflua cura t̄paliū assi
milatur maxime inordinatē vigili
e. **V**igilia enim si fuerit nimia. vt
dicit **Constā.** calorem augmentat

Et hīc sollicitudo nimia temporali
um estum auaritiē augmentat. **I**te
corpus deficcet. **E**t similiter sollici
tudo supflua deficcet aiam ab hūo
re pietatis. et etiā corpus rationē
inordinatē laboris. **I**tem oculos ḡ
uat. **E**t similiter sollicitudo auaritiē
grauat oculos mētis dep̄mens ad
terram. i. terrena. **I**tem visū hebetat.
Et sic sollicitudo t̄pal hebetat
visū cōtemplationis spūalis. **I**te
dolorem capitis generat. i. impatiē
tiam et turbationes mentis. **V**nde
domin⁹ dixit **Matthe.** sollicita es
et turbaris erga plurima. **I**te t̄o
tum corpus debilitat et eneruat.
Et hīc superflua sollicitudo enuat
totius anime virtutes. **pp̄t qd Lu.**
cc. xij. dominus admonet dicens
Rohite solliciti eē ac.

Capitulum. lxix.

Spiritus sanctus tria op̄a
tur in anima. **N**ā est cōser
uator natuē. largitor vite.
a inspirator sapiētiē. **E**t fm̄ hec tri
a assilatur triplici spiritui qui ē in
humano corpore. **E**st enim in corpo
re hūano spiritus naturalis. vitalis.
animalis. naturalis habet sedem i
epate. vitalis in corde. animalis i
capite. **S**pūs enim naturalis hēt sic
generari. dū em̄ per calorem agentē
in sanguinē fortis in epate fit ebul
litio. fum⁹ resoluit q̄ ex nervis epa
tis s̄btiliat⁹ et depurat⁹ in q̄dam
subtilem et spūalēz s̄bam seu natū
raz aereā cōmutat. q̄ spūs naturalis
dicitur. eo qz sua potentia naturali
ter sanguinēz s̄btiliat. et sua leuita
te ip̄z ad singula membra impellit.
Iste ergo spiritus est virtutis na
turalis regitiuus. hīc qz spūs scūs
est om̄s esse cōseruatiu⁹. et ois v̄tū
tis r̄gitiuus. fm̄ ill⁹. **P̄s.** Spūs ois
oī⁹ ois v̄t⁹ eoz. **S**pūs v̄o vitalis fit

quia spiritus naturalis predictus in epate generatus per venas quod ad cor mittitur. ubi per collisionem et motum partium cordis adiuuatur magis depuratur. et in naturam subtiliorem ouertitur. Et tunc spiritus vitalis dicitur. eo quod a corde per arterias ad membra totius corporis se diffundit. et spirituales vitam augmentat. eius operationes rectificat et custodit. Similiter spiritus sanctus veniens in animam. spirituales vitam gratie in eam infundit. et ad singula membra anime. id est ad singulas eius potestates suas virtutes spirituales diffundit. quibus operationes hominis producantur et rectificantur. sed quodam arteria a sinistro cordis ventriculo exiens in suo motu mox in duos diuiditur ramos. quorum unus tendit ad inferiora in plurimos ramos diuisus. quibus mediantibus spiritus vitalis ad omnia membra interiora viuificanda portatur. Alter vero ramus tendit ad superiora. et in tres ramos iterum diuiditur. quorum dexter ad dexterum brachium. sinister ad sinistruum equaliter se diffundit. et sic vitalis spiritus per totum corpus transfunditur et vitalem pulsum in arteriis operatur. Medius vero ramus ad cerebrum se extendit. et superiora viuificans vitalem spiritum in omnibus circumfundit. Sicut ergo spiritus vitalis viuificat et perficit inferiora et superiora membra corporis. sic etiam spiritus sanctus viuificat vitam gratie et perficit inferiores. id est actiuos per dilectionem proximi. et hic habet diuersos ramos. id est diuersa opera vite actiue. et superiores. id est contemplatiuos in dilectione dei. Et iste diuiditur in tres ramos secundum tres modos diligendi. quos ponit beatus Bernardus.

Diligunt enim sancti deum fortiter. sapienter. et dulciter. fortiter quo ad patrem. sapienter quo ad filium. dulciter quo ad spiritum sanctum. vel fortiter contra mundum. sapienter contra dyabolum. dulciter contra carnem. **U** diuiditur spiritus superiora petens in tres partes. quod spiritus sanctus superiores. id est sublimiores viros et contemplatiuos perficit tribus virtutibus. scilicet fide. spe. et caritate. Vel quod eleuat eos ad tres contemplationis gradus. quos beatus Dionysius ponit in. c. de diuinis nominibus. scilicet rectam. circulares. et obliquam. Spiritus vero animalis fit. quod idem spiritus ventriculos cerebri penetrans ibidem magis digeritur et magis subtiliatur. ut in essentiam animalis spiritus qui ceteris subtilior est transmutetur. Iste autem animalis spiritus in anteriori ventriculo cerebri generatus particulatim diffunditur per organa sentiendi. ex quo quique sensus perficiuntur. pars tamen in eisdem cerebri ventriculis remanet. ut sensus omnis et vis imaginatiua formetur. deinde transit ad medium ventriculum scilicet ad cellulam logisticam ad perficiendum intellectum. deinde transit ad cellulam memorie ut impressiones factas in alijs cellulis ibi condant. et postea inde per medullam spinam dorsalem quod dicitur nichilominus transit et penetrat ad nervos motiuos. ut sic motus voluntarius in omnibus inferioribus partibus corporis generetur. Sicut ergo animalis spiritus seruit sensui. intellectui. et motui. Sic quoque spiritus sanctus acuit sensum ad discretionem. eleuat intellectum ad contemplationem. et mouet affectum ad dilectionem. Item sicut animalis spiritus perficit tam sensus interiores quam exteriores. Sic quoque spiritus sanctus perficit a

illuminat ad discernendum et diu-
dicandum tam interiora propria quam
exteriora aliena. **Vñ** **Apl**us dicit
quod spiritualis homo omnia iudicat.
et ipse a nemine iudicatur. **i. Cori.**
ij.

Capitulum. lxx.

Sponsa christi dicit in se habere
illa que etiam reperiuntur in
homo sponsa hominis. scilicet ut
fit frequens ad orandum. et deuota
quo ad deum. subiecta quo ad mari-
tum. i. christi obsequium. affabilis et be-
nigna scilicet quo ad miseros. pacifica
quo ad vicinos vel quoscumque soci-
os. circumspecta quo ad filios. scilicet
quo ad suos mores et actus quorum
nos sumus principia. sicut patres
natorum. sicut **Philosophus** dicit in **Ethicis.**
mansueta quo ad subditos. i. quo
ad sensus proprios quos debet spon-
sa christi mansuete reuerentia. **Ite** pati-
ens in tolerandis. sedula et diligens
in agendis. modesta in habitu. so-
bria in motu. tacita in affatu. pud-
ica in visu. honesta in gestu. matrem
in incessu. verecunda in publico. hila-
ris marito siue christo. continens in
oculto scilicet loco vel corde. **Talis** er-
go est laudanda que plus moribus
quam carnis delictis. plus virtutibus
quam splendoris vestibus studet place-
re marito siue christo. et plus causa
prolis. i. boni operis quam libidinis. i.
quam delectationis vel omni tempore
libus in bonis matrimonii. i. in spua-
libus exercitiis ouersat. et plerumque
cupit habere filios gratie quam nature.

Capitulum. lxxi.

Superbia inducit ruinam sicut
ventositas inducit epilepsiam.
Dicit enim **auicenna**. quod mul-
tociens sentit epilepticus aliquid ele-
uari ex pollice pedis sui. quod est sicut
ventositas frigida. et tendit versus
cerebrum ipsius. cum ergo peruenit

ad eum et ad cerebrum ipsius iur-
rit epilepsiam. **Hec** ergo ventositas
frigida est elatio superba que men-
tem tumefacit. et feruorem spiritus
extinguit. **Hec** surgit ex pollice pe-
dis. i. ex preexcellencia honoris.
Nam pollex ceteros digitos precel-
lit grosse et ordine. quia est inter
digitos primus et magis corpulen-
tus. **Et** ideo tanquam pollex in pede est
homo honoratior et opulenter in plebe.
ex quo ventositas surgit. quando
de excellentia superbit. et hec tunc
cor tangit. quando delectatur in pro-
gatiua honoris. **Sed** tunc ad cerebrum
pertingit. cum ad sensum eius et ra-
tione peruenit. ut scilicet se ceteris eo
estimet meliorem quam se pre cunctis vi-
det recipere honorem. sed ex hoc iur-
rit epilepsia. quia non nunquam ex oc-
cultis mentis superbia sequitur mani-
festa ruina. **Nam** in epilepsia est ca-
sus et prostratio corporis. **Proverb.**
xvi. Ante ruinam exaltat spiritus.
Ite superbie tumor aliquando etiam peni-
tentes et dominum diligentes inuadit et
occidit. **Cuius** exemplum apparuit in do-
lore stomachi. **Nam** sicut dicit **auicenna**
quando apparet cum dolore stomachi
super pedem dextrum aliquid sile vesice.
patiens moritur in xxxvii. diebus.
Est enim quasi dolor stomachi penite-
tia et dolor peccati. **Nam** sicut do-
lor cruciat stomachum. sic conscientia
peccati remordet et cruciat animam.
Est autem velut pes anime amor eius.
sed tanquam pes sinister est amor ter-
renum. tanquam vero dexter pes est a-
mor spiritualium. ergo anima pe-
nitens debet habere dolorem quo
purificetur. et pede dextrum. i. amorem
spiritualium quo promoueat. **Sed**
inter hec cauenda est vesica. i. time-
nda est superbia. **Est** enim tumor
superbie velut eleuatio vesice. que
m i

tine in pede dextro nascitur. quā
do de spūalis opis pfectu aliqs ex
tollit. s̄ hoc paties ad mortē appro
pinquat. quia oīs itumescens sup
bia ad ruinā peccati festinat. **Pro**
uerb. xvij. **Qui altam facit domū**
suam. scilicet mentis q̄rit ruinā

Capitulū. lxxij.

Temptatio peccati assimila
tur incubo. Nam incubus
secundum **Auicennam** est
egritudo in qua homo sentit cum ī
sompnum ingreditur fantasma q̄
ue super se cadens et comprimens
ipsū. et angustiatur eius spiritus
et interfecatur vox eius. et motus
eius fortasse p̄foeat propter po
rorū opilationes. et cum ab ipso se
paratur excitat eum subito. Talis
ergo incubus temptationem peccati
designat propter nouem. **Primo**
quia talis egritudo dormientē oc
cupat. accidit em̄ in sompno. Est
autem dormienti similis qui tēpta
tionib⁹ resistere negligit. **Vnde** q̄
hec egritudo accidit dormienti et
n̄ vigilantī. significat q̄ temptatio
preualz negligentī. non autem sol
licite resistentī. **Vnde** **Matth. xxvi**
Vigilate et orate ut non intreūis
in temptationem. **Secundo** q̄a hec
egritudo fantasiando grauat. **Vi**
detur enim ei qui hoc patitur fatal
ma quoddam graue sentire quasi
super se cadens et ipz̄ comprimēs.
cum tamen non sit qd̄ videtur. qz̄
non est pondus exterius. s̄ intēior
egritudo. sed nichilominus ipsum
grauat vt pondus. **In** quo signifi
catur q̄ etiam in temptatione **dy**
abolus peccatorem deludit vt videa
tur peccatus esse id qd̄ non est. s̄z̄
magis delectabile vel magis vtile
esse. vel minus periculōsū q̄ postea
iuematur. **Et** sic illudēdo ioucit ei

pondus et q̄uedinē peccati. **Aliqñ** etiāz
tēptatio peccati ē vt fatalma trēs.
vt qñ **dyabolus** tēptando p̄fiadet
dicens. **Nisi** feceris hoc. tale maluz
accidet tibi. puta nisi senus exercu
eris ad paupertatē et miserā deuol
ueris et filia. **Et** sic sup̄inoucit pec
catū q̄ postea conscientia plurimū q̄
uat. **Ps̄.** **Iniquitates** mee sup̄gressē
sūt caput meū ac̄ **Proū. xij.** **Stul**
tis iludit peccatū. **Mat. vi.** **Putau**
rūt fatalma eē ac̄. **Tercio** qz̄ incub⁹
sp̄m̄ angustiat. **Angustia** em̄ valde
sp̄s hoc patientis. et sic hō postq̄
tēptationi cōsensit et peccatum fecit.
angustia ex remorsu conscientie spi
ritus eius. **Apo. No. i.** **Tribulatio**
et angustia in omnem animam o
perantis malū. **Quarto** qz̄ incub⁹
hominem vocē priuat. **Non** em̄ po
test loqui qui hoc patitur. et hoc fa
cit in peccante reuertēdia peccati.
qz̄ scz̄ ei tollit vocē confessionis.
Lu. i. **Eris** tacens et non poteris lo
qui. **Quinto** qz̄ corpus immobilizat.
quia talis n̄ potest membra moue
re. **Et** sic postq̄ peccator cadit ī pe
catū non habet motū vite l' opis ī
terioris meritorij. **Exod. xij.** **Fiant**
imobiles q̄si lapis. **Sexto** qz̄ qñqz̄
ipm̄ p̄foeat. scz̄ p̄t̄ pororū opilatio
nes. et hoc ē qñ **dyabolus** oēm po
tū. i. oēm viā seu meatū peccatorū p̄
cludit ne possit de peccō exire. **Le. iij.**
Conclūit vias meas lapidib⁹
ac̄. **Septimo** quia egritudines peri
culosas p̄nūciat. **Nam** vt dicit
Auicēn. **Talis** incubus añcessor ē
periculofarum egritudinum. a apo
plexie. aut epiletiē. aut manie. q̄a
scilicet postq̄ homo ī temptatiōez
cadit et peccatū p̄ficiat tria mala cō
sequitur. scz̄ debilitatez. ociositatez.
precipitabilitatē. **Siquidem** ex vni
us peccati mortalis cōsensu vl' ope sic

anima debilitatur q̄ se tenere non potest nisi ad aliud cadat. Hanc debilitatem designat epilepsia in qua est corporis prostratio. Non enim est possibile sicut dicit **Auicē**. ut patienti actu epilepsia remaneat erectio corporis. Vñ necesse est ipsum cadere. nec habet possibilitatem postq̄ cecidit erigendi se. Et sic etiā peccatori accidit postq̄ in peccatu cecidit. qz non est in eo unde se erigere possit. **Ps̄**. Spūs vadens. scz spōte in peccatum. et non rediēs. a peccō nisi per diuinum auxilium. Item priuat hō p̄t peccm̄ om̄i ope merito. rō vite eterne q̄ diu manet in eo. Et sic quātū ad meritū efficitur ociosus. a hoc desiḡtur in apoplexia. in qua ut dicit **Auicē**. est membrorū ociositas p̄pter p̄uationem sensus et motus. Item per peccatū efficit hōmo ut maniac⁹ qui est furiosus et p̄ceps. et sic peccatū facit hominē precipitē ut frequēter operetur absqz cōsilio rationis. **Deut. xxxij.** Gens absqz cōsilio est et sine prudentia. **Octauo** q̄a subito excitat. **Raz** cum incubus talis a dormiēte separatur subito excitat eum. Sic quādo desinit et separatur ab homine delectatio peccati. tunc homo excitatur et perpendit q̄ male fecerit. vel quando separatur ab homine possibilitas peccandi per mortem. tunc excitatur anima misera que prius in peccato dormiebat. quia tunc oculos pena aperit quos culpa claudebat. vel postq̄ p̄ penitentiam separatur a culpa. tunc anima excitatur a sua negligentia. **Nono** q̄a hanc infirmitatē multiplex causa generat. **Rā** s̄m **Auicē**. quādoqz est ex grossō vapore. quādoqz ex subito frigore. quāqz ex debili cōplexiōe. Est enim p̄mo ut ip̄e dicit hui⁹ egri-

tudis causa ut plurimū vapor materiau grossarū sanguinearū. aut fleumaticarū. aut melancolicarū eleuatus ad cerebry subito in dispositione quietis et motus et vigiliarū resolutus. Et in hoc signū temptatio proueniēs a carne que nunc ex humore sanguinis intendit ad luxuriam. nunc ex fleumatico ad pigritiam. nūc ex melancolico ad gula siue tristitiam. Sunt enim melancolici edaces ut dicit **Ph̄s** in libro de sompno et vigilia. Et iterū sunt tristes. Quandoqz vero fit incub⁹ ex frigore vehemēti irruenti in caput subito apud sōpnum. Et hec est temptatio dyaboli qui tūc quasi frigus subito irruit cum hominem dormientem. i. negligentē cernit. **Vnde Ier⁹**. Semper aliquid boni facito. ne dyabolus te inueniat ociosū. **Itē** incubus ut **Auicē**. dicit fit prop̄ debilitatē cerebri. aut a caliditate sua. aut a malitia cōplexiōis quā habet. Sic temptatio que est a mūdo inducit debilitatē cerebri. i. animi. qz p̄cipue in cerebro vigēt virtutes animales. Et hāc debilitatē animi inducit temptatio mūdi. aut calidit̄ p̄speritatis. a malitia aduersitatis. i. **Jo. v.** Totus mūdus in maligno positus ē. **Aug⁹** in sermōe sci vicēti. Duplicem acie p̄ducit mūdus cōtra milites xp̄i. blanditur ut decipiat. terret ut frangat. non vos terreat crudelitas aliena. et victus ē mūd⁹. ad utrosqz aditus occurrit xp̄s et n̄ vicitur xp̄ianus.

Capitulum lxxij.

Tribulatio diuitia domat et excludit superbiam. sicut febris longa excludit epilepsiam. Dicit enim **Auicē**. qz epilepsia

m ij

multoties resoluatur per febres quas
tolerat patiens eam. et prope per fe-
bres longas ut quartana prope rebe-
mentia fortitudinis sue. et propterea
quod digerit materia melancolicam. si
quod est febris longa. nisi afflictio di-
uturna que sua fortitudine elatio-
ne mentis prostermit. et sua diuini-
tate corpus consumit. et atterit super-
bia carnis

Capitulum lxxm.

Tristitia penitentie de peccis
perpetentis assilatur colere
nigre. i. melancolie. Primo
ratione dominij. quod melancolia do-
minatur in latere sinistro. quod scilicet
tristitia de peccatis vitis animi sibi
dicitur que sunt in sinistra parte. Secundo
ratione principij. quod sedem habet in
splene. quod licet ottriti tristentur de
propestratione culpe. tamen gaudet in
spe de confessione venie. Nam ut di-
citur **Physici** de splene generatur ri-
sus. ex qua vicinitate sequitur quod melancolia
colici aliquando rideat. aliquando fleant. Tercio
ratione qualitatum. quia melancolia
frigida est et sicca. et frigida et
siccitas aliquando in bona significa-
tione accipiuntur. aliquando in mala.
In mala significatione accipit frigus.
Cant. ij. ubi dicitur. hyems terra
sunt. ymber abijt et recessit. ut scilicet
in frigore hyemis accipiat torporis
temptationis. Sed in bona signifi-
catione accipitur in **Ps.** ubi dicitur
Transiuimus per ignem et aquam et
eduxisti nos in refrigerium. ut post
estum et dissolutionem transeamus
ad requiem. ignis enim vit aqua
dissoluit. vit enim tribulationis ad-
uersitas. dissoluit blandientis mundi
prosperitas. vas autem igne so-
lidatum aqua non timet. post transitum
vero tribulationis educet nos do-
minus in refrigerium mentis. Si

militer et sicca duobus modis ac-
cipitur. quandoque in bonum. sicut
Ps. ait. **Sicca** manus eius forma
uetur. siccam enim vocat cordis no-
stri terram a malis humoribus ex-
siccata. Aliquando vero in malum. sicut di-
citur. **Rui. xi.** Anima nostra arida
est. i. rore carens gratie celestis. ergo
tristitia penitentis ad modum melancolie est
frigida. i. refrigeratiua a vitioz ar-
dore. et sicca. i. a vitioz humoribus
sive fluxibus siccatiua et restrictiua.
Quarto ratione effectuum. quod melancolia
facit homines iracundos. timi-
dos. quoniamque vigilantes. quoniamque dormi-
entes. Similiter tristitia penitentis facit ho-
mines irasci sibi ipsis. **Ps.** Irascimini
et nolite peccare. Item facit pa-
uescere et timere diuinum iudicium.
Ps. Audiens tuus timui. Item quoniam
doque facit vigilantes. i. intentos cele-
stibus desideriis. quoniamque dormientes. i.
grauatos curis. **Quinto** ratione simili-
tudinum. quod sicut est melancolia autem
non terre. et senectutis. ut intelligamus
in autumno maturitatem. in terra
stabilitatem. in senectute morum
grauitatem. **Sexto** ratione purgati-
onum. quod purgatur per oculos. Et
sicut ab his vitis de quibus trista-
mur si per confessionem eiecta fuerit
lactimis purgamur. Item tristitia
a et dolor peccati assilatur dolori sto-
machi. Nam secundum **Auicennam.** In
dolori stomachi inuenitur duplex
diuersitas. quod quidam sunt quibus
accidit dolor stomachi. non quidem
quoniam comedunt. sed in fine spacij con-
prehensionis cibi in stomacho et post ho-
ram decimam que sequitur eam.
Et tali quidem dolori assilatur tri-
stitia peccantis que prouenit ex re-
morsu conscientie. quod licet peccator
dum comedat. i. dum actu peccatum agit
non tristitia sed delectatione sentiat de

peccato. tamen in fine spacijs d'p'he
 sionis cibi. i. in fine d'p'he sionis peccati
 scz post d'nsu vel post peccati actū se
 quitur tristitia aī ex remorsu d'f'ie
 tie et reatu peccati. **Vñ Phūs** dicit
 q' beati replēt penitentie. et bene
 post .x. horas. qz in transgressioe
 decalogi. i. de cem p'ceptoz legis oē
 peccm perficitur. **Vñ Ambrosi⁹** dicit
 q' peccm ē transgressio d'ine legis.
 et celsū iobediētia mādatoz. **A**
 l'j dō sunt qbz accidit dolor stoma
 chi dū comedūt. et sedat post dige
 stionē. Et huic dolori assilatur tri
 sticia penitentiū. q' dū comedūt. i. dū
 peccā sua d'f'ierāt. vñ dū comedūt. i.
 dū d'bu predicationis qd ē cibz mē
 tis audiēdo p'cipiūt opungunt a d'
 tritionem d'cipiunt. Sed d'tritionis
 dolor post digestionē sedat. Quia
 sicut est triplex digestio cibi in sto
 macho. in epate et in membris. sic
 etiā est triplex purgatio peccati scz
 in corde. in ore. et in opere. i. in d'ri
 tione cordis. in d'f'essione oris. et i
 satisfactione operis. **Vñ** post dige
 stioē d'pletā stomachi dolor sedat.
 quia post plenam purgationē pec
 cati penitentis dolor mitigatur. **A**
 l'j autem sunt quorum dolor non
 cessat quousqz euo mant qd dā sic a
 cetum ex quo bullit. deinde sedat
 dolor eorum. Talis est dolor et pe
 na i purgatorio existentium qui nō
 cessat. i. non deficit quousqz euacu
 etur et expietur peccati reatus. q'
 recte assimilatur aceto bullienti. qz
 scilicet ad modū aceti pungit do
 lore et bullit ardore. Est enim vehe
 mens dolor ex dilatione premij. a
 vehēns ardor ignis existentis ibi
Quia sicut dicit b'tis **Augustinus**
Licet ille ignis eternus non sit. ta
 men miro modo grauis. intantū
 q' excedat d'nes penas quas vng

in carne aliq's passus fuit. **A**l'j ve
 ro sunt quorum dolor sedatur. nō
 cum vomitu sed cum descensione ci
 bi. et talis est tristitia irascentis.
 qui licet non euomat. i. licet iram
 a corde non abiciat. neq' iniuriam
 remittat. tamen cum cibus a sto
 macho descendit. i. cum memoria iu
 rie ab animo descendit. tristitia et
 ira sedat.

Capitulum lxxv.

Quæra bonoz hoīm dūt esse
 filia lingue. **Nā** lingua est
 influentie spūs receptiua.
 et talis fuit lingua pphetaz et apo
 stolorū. qui spiritu sancto inspiciat
 locū sunt. fm illud. **Mat. x.** Non
 enim vos estis qui loq'mini. sed spi
 ritus patris vestri qui loquit i vo
 bis. **Sed** quia lingua est de teneā
 et molli materia scz de carne. quia
 interdū loq' debem⁹ mollia et pla
 cabilia verba. **Proūb. xxv.** Lingua
 mollis d'fringit duritiā. et **Proū.**
xxv. Lingua placabilis lignū vite
Tercio lingua est in d'plexione cali
 da et humida. et sic lingua bonoz
 est feruida et deuota. **Quarto** qz
 lingua in dispositione est tenuis a
 longa. et talis est lingua doctorū.
 scilicet tenuis id est subtilis ad ex
 ponendū. et longa ad d'nuandū
 et multiplicandū. **Quinto** quia
 lingua est ad similitudinem gladij
 facta. et hoc est vt sit ad d'fensio
 nem veritatis. et expugnationem
 erroris. **Ysaie. xlix.** Posuit os me
 um dominus q'li gladium acutum
 ac. **Sexto** quia lingua est in corio
 rubicunda. vt scz r'ereundetur p'
 ferre verba inhonesta et indecenti
 a. **Septimo** quia est vocis et modu
 lationis formatiua. et ideo est in c'
 rauo posita. vt scz sit suavis et dul
 cis sicut et est modulatio musica.

Octauo quia lingua est saporis di-
 scretiva. vt scz sit sapida et discre-
 ta ad loquendum. **N**ono quia e co-
 ceptionum anime interpretatiua.
 vt scz loquatur verba deliberata a
 prius in anima limata. **D**ecimo qz
 est labijs quasi clauetro duplici cit
 cū septa. scz vt sciat se claudere ta-
 cendo et aperire loquēdo. **V**nde cō
 quia lingua est oris humectatiua.
Nā scdm **Constan.** i lateribus liga-
 metoz lingue sunt quedā vne vo-
 cate saliuales. que saliuā lique ad-
 ministrant. inieuz vero lingue vn-
 de exeūt hec vne est caro glandu-
 losa et alba ipsius saluie generati-
 ua que linguam humectat et cibo-
 rum siccitatem temperat. et eoz
 succositatem augmentat. **I**ste at
 due vne que administrant lingue
 saliuam sapientie. id est saporose
 doctrine sunt vita et scientia. **D**uo
 decimo quia lingua gūidorū aliuuz
 est fetuum significatiua. **N**am sicut
 dicit **Arist.** in. vi. libro de animalū
 duos. qualis est vna sub lingua. ta-
 lis e fetus generatus ab ea. **O**ues
 enim aliquando habent sub lingua
 venas albas et tunc pariunt fetus
 albos. et si habuerint nigras pari-
 unt nigros. et si varias pariūt va-
 rios. **V**ne autem sub lingua exi-
 stentes vel ad linguam venientes
 possunt etiam dici cogitationes et
 affectiones que lingua exponūtur.
Et quales sunt in homine cogitati-
 ones et affectiones. tales etiam
 sunt lingue locutiones. et tales eti-
 am sunt fetus id est opationes. sci-
 licet vel nigre id est male. vel albe
 id est pure. vel varie id est mixte
 sicut opera pprobitarum. **I**tem v-
 ba malozum assimilantur lingue.
Primo quia lingua est i lubco po-
 sita. **E**t sic mali habent linguam lu-

bricam id est labilem ad verba iho-
 nesta et mala. **S**ecdo quia lingua e
 acuta et maxime lingua quorū dā
 serpentū. **I**ta mali ad modum gla-
 dij habent linguas acutas ad pau-
 tiendum et diuidendū pxiuos. **P**ā
Acuerunt linguas suas sicut serpe-
 tes. **E**t iterū. **L**ingua eoz gladius
 acutus. **T**ercio quia quorū dā
 aialium lingua e venenosa et mor-
 tifera. sicut serpentis et draconis a
 rabidi camis. cuius lingua sepe ap-
 paret iuxta os et distillat venenuz.
 a inficit aquā si cadat in eam. de q
 si quis bibat vt dicit **Auicē.** efficiē
 rabidus. **H**ec lingua venenosa est
 lingua inficēs et alios corrupēs vel le-
 dēs. siue p detractionē. **E**t hec e lin-
 gua serpentis mordentis et tortuose
 incedētis. siue p malā suggestionē.
Et hec e lingua draconis infernal-
 .i. de mois cui? e mala suggere. **V**n-
 etiā hoies qui hec faciunt sūt qsi li-
 gua eius. vel etiā per malaz doctri-
 nā corrupēdo fidē sic heretici faciūt.
Et hec e lingua camis rabidi cui? ve-
 nenū inficit aquā sapientie salutāis
 .i. sacre scptue per falsas expositio-
 nes. ita vt bibēs ex ea. i. eoz doct-
 naz recipiēs spūaliter efficiatur ra-
 bidus et infectus. **Q**uarto. qz aliq
 lingua est i colore varia. sicut scdz
Arist. Serpentiuz lingue sunt nigre
 siue huide. subrufe. maculose. a ad
 motum velo cissime. ita vt aq sint
 in motu bifurcari videātur tam ve-
 lociter agitantur. **L**ingue ergo hui-
 de sunt inuidozum. subrufe adula-
 torum. quia sub rufedine id e sb
 dulcedine verborum. **N**am rufedo
 est color mellis immittunt aculeum
 deceptionis. sed maculose sunt lin-
 gue infamatozum qui aliozum fa-
 mam maculare sepissime conant.
 ad motum autez lingue velocissime

sunt lingue relatorum. qui verbis
 auditu vel conceptu retinere non
 possunt quin statim proferant. **Si**
 furcate autem sunt bilinguam.
 Omnes autem tales linguas opta-
 bile esset quod deus siccaret et absce-
 ret. quia tunc cessaret venenorum de
 quo dicitur in **Ps.** Venenum aspi-
 dum sub labijs eorum. Dicitur enim
 quod lingua aspidis quous in corpore
 serpentis viuētis sit plena veneno
 mortifero. tamen ab eius corpore se-
 parata et siccata venenum amittit.
 et alterius serpentis venenum pro-
 dit. Vnde presente veneno sudare
 consuevit. Item verba hominum
 assimilantur sputis. **Primo** quidem
 quia sputum venenosis animalibus
 resistit. Nam dicit **Ambrosius** quod
 sputum hominis est venenum anima-
 libus venenosis. et maxime si homo
 ieiunus sit. Sic verbum hominis so-
 beri et placati mitigat et extinguit
 venenum hominis irati et intempe-
 rati. Nam responsio mollis frangit
 iram. **Secundo** quia sputum super-
 fluitatem reumatis minuit. Vnde
 dicit **Galenus** quod ptycticis vtile est
 spuere. Vnde dum spuunt se a su-
 perfluitate exonerant. qua retenta
 suffocati moriuntur. Sic quoque per
 verba confessionis exonerat se pec-
 cator a superfluitate peccati qua a-
 nima suffocatur et occiditur. **Ter-**
 tio quia sputum aliquando quidem
 digestum. aliquando vero indige-
 stum existit. et hoc pertinet ad ver-
 borum varietatem. quia aliquando
 loquitur homo consulte et preme-
 ditate. et tunc loquitur sapienter.
 aliquando vero precipitanter et
 inconsiderate. et tunc etiam ut pluri-
 mum loquitur inepte. Vnde ponit
 tur differentia inter sputum et saliu-
 am. quia saliuam est superfluitas

naturalis nutrimenti pectoris et ge-
 neratur digesta. Sed sputum est il-
 lud quod ad pectus aduenit. secundum di-
 uersitatem cursus naturalis. vel pro-
 ter naturam. nec est semper dige-
 stum secundum **Galenum**. Per sa-
 liuam ergo que semper est digesta
 intelligitur sapientis locutio que se-
 per est premeditata et ordinata. sed pro
 sputum quod quandoque est digestum
 quandoque non intelligitur commu-
 nis locutio aliorum hominum que
 aliquando est considerata aliquando non. **Quar-**
 to quoque quia sputum inferiorem
 corruptionem ostendit. Dicit enim
Galenus quod in sputo tria sunt at-
 tendenda scilicet color. odor. et sa-
 por. Nam si sputum est in colore li-
 uidum. cordis significat lesionem.
 si sanguineum sanie admixtum. pul-
 monis significat ulcerationem. si
 fuerit vero in odore fetidum. interio-
 rum significat corruptionem. et si
 in sapore fuerit amarum vel acidum.
 humoris significat corruptionem in
 stomacho et in pulmone. Quidam
 enim sunt qui habent verba liuida
 et maliuola. et hoc significat lesio-
 nem cordis per inuidiam. Quidam
 vero habent verba sanguinolenta
 id est comminatoria et contumeli-
 osa admixta sanie. id est rabie et
 furore. et hec ostendunt lesionem pul-
 monis per iracundiam. Nam pul-
 mo est cordis stabellum. quia ad te-
 peramentum et refrigerium con-
 tinue aeris attrahit et emit. Vn-
 de pulmo potest dici quoddam refri-
 gerium cordis. Sed ira dum sangui-
 nem circa cor incendit et ebullire
 facit. cordis refrigerium impedit e-
 tiam corporale. Dicit enim **Dama-**
scenus quod ira est feruor eius qui cir-
 ca cor est sanguinis ex euaporatione
 fellis. Et quod iracundia cor incendit
 m iij

ideo iracundi pferunt verba sanguinolenta et ammatoua et maledica. Quidam vero pferunt vba fetida. i. in famatia. qz ifamia opatur fetori. l. fetida sputa snt verba turpia. i. carnalia et imunda que signa snt interioris corruptionis. illa quide odore hec vero luxurie. Quidam vero pferunt verba amara et fellea significatia corruptione i stomacho. i. in memoria p emmescencia iniurie excepte. Est em memoria receptaculu cognitorum sicut stomachus ciborum. snt in memoria e etia pseruatia receptorum.

Capitulu. lxxvi.

Virgines assilantur femoribus. Primo qz femora sunt ex magnis ossibus coposita. vt dicit **Costa**. qd necariu fuit qz oim ossiu corporis sunt fundameta. vel qz portat maiores nervos vel lacertos per quos fit pedu motio voluntaria. Sic virgines idiget magnis ossibus. i. virtutibus. qz sicut dicit **Augus**. Inter oia certamina xpianoru duriora snt plia castitatis. **Ps.** Accinge gladio sup femur tuu. gladio enim sup femur accingit qui contra teptationes carnis vniuersaliter pliat. **Sed** qz femora snt tota a parte superiori caua. Et sic virgines a parte superiori. i. a parte metis debent esse caue. i. huiles. vt sint ad dinam gram recipenda et pseruada habiles. sine qua nichil valet virginitas. **Augus**. Quid prodest cuius continentia si dominetur superbia. quasi dicit nichil. Tercio qz femora a parte anteriori sunt gibbosa duo habentia acumina. Vnde snt exterius fortia vt ibi locum habeant lacerti a nervi. qui si eent intrinsecus lederentur. Sic virgines debent esse fortes contra exteriora prouocantia et ipellentia ex parte carnis vel mundi. a snt

necessaria duo acumina. scz oratio et abstinentia. Vnde sunt etia femora ex parte superiori grossiora. sed i ferius gratiora. quia p oratione i grossat et ipinguatue spūs. et per abstinentia attenuat et coartat ps inferior. i. caro.

Capitulu. lxxvii.

Virtutes interiores anime quicquid se sibi corporis adaptant. Nam visus anime est fides. qz quicquid caret cecus est. et assilatur illi qui erat cecus a nativitate. qz scz omnes sine fide nascuntur. Illum cecum cum dñs illuminar. expuit in terram et fecit lutu de sputo et limuit sup oculos eius. qz tunc illuminatur mentis oculus. cum fidem verbi incarnati suscipit intellectus. Et qz fides illuminat satis ostendit. **Mat. x.** qm curauit dñs barthimeu cecum. a quo auq dñs qsiuisset quid vis vt tibi faciam. **Respodit.** dñe vt videam. et dixit ei **Respice.** fides tua saluu te fecit. et cecum vidit. **Ac** si diceret. fides est que te illuminat. **Auditus** autem e obedientia. **Ps.** Populus que non cognoui seruiuit michi. in auditu auris obediuuit michi. **a Leuitici. xxii.** dicitur. Si inueneris ouem a bouem aure et cauda amputatis. voluntarie offerre poteris. **Votum** autem ex hys solui n pt. **Auris** amputatio est obedientia imperfecta. qz si seculari sufficit qui voluntarie offert. non tamen claustrali qui ex voto obedire tenetur. **Odoratus** e spes. Vnde ille odoratu caret qui spem noni habet. in **Ezechiele** comminatur dominus mulieri adultere. **precidam** aures tuas et naves tuas. **Aures** enim naribus in precisione iunguntur. quia a quibus mandatorum obedientia tollitur. frustra de vita eterna speat. **Custus** e caritas

Job. xxxv. gustus escas gustu dicitur. Prudentia enim mundi huius palatum infectum terna loto iudicat dulcia tanquam vera loto. sed gustus caritatis illa respicit nec libet suscipit quia meliora loto est. **Prou. xxv.** Aia esuriens amarum pro dulci sumet. **T**actus est humilitas quia tactus maxime nobis adhaeret. ut pote sine quo animal viuere non potest. talpa enim viuere sine visu. musca sine auditu. a sile inuenit de alijs sensibus. sed nullus animal viuere sine tactu. imo aliquis viuere solo tactu. ut ostrea. et ocha. **H**umilitas igitur ad modum tactus maxime debet adherere. quia nichil ex nobis habemus nisi superbie debeat. **Ecc. x.** Quid superbit terra et cinis? et **Miche. vi.** Humilitas tua in medio tui. sed quia tactus duas habet manus. etiam patientia que humilitatis comes est tactui copatur. **Hec enim est que filij dei probant. Gen. xxv.** dixit **Ysaac.** accede huc ut tangam te. quia probatus sis filius meus. **I**tem virtutes assimulantur ossibus. **P**rimo quia ossa sunt totius corporis solidamenta eo quod in ipsis robur est animalis. **V**n cum sint omnium stabilimenta ab exterioribus deferunt interiora. **I**ta etiam ex virtutibus est totum robur et soliditas anime sine quibus anima ab exterioribus temptationibus minus se defendere potest. et ideo sunt anime velut arma defensionis. de quibus **Philosophia** loecio loquitur dicens. **Talia tibi contuleram? arma. que mihi prior abieciisses in uicta te firmitate tuerentur. Job. x.** Ossibus et nervis operigisti me. **S**ecundo quia ossa sunt in corpore multiplicata. et hoc propter motus leuorem facilitatem et ad vitandum corporis passibilitatem. tanta enim est inter membra colligantia ut vno patiente omnia sunt copatientia

Vnde natura ferre duplicauit omnia membra. ut si vnum eorum deficeret alterius effectum suppleret. **V**bi ergo oportuit plura ossa operigere. **S**ic ut anima ad diuersa oportuna et meritoria opera facilius moueatur. et ut contra diuersorum passionum tueatur. necessarium ei est ut diuersarum virtutum habitibus inueniatur. **E**t ideo necessarium est anime non vnam tantum sed multas virtutes habere. ut quod per vnam non potest per aliam suppleatur. **Ezechie. xxxv.** Dimisit me in medio campi qui erat plenus ossibus. **T**alis enim capus est anima virtutibus plena. **T**ercio quia ossa sunt disparia et diuersimode figurata. disparia quod sunt quia in magnis membris magna et in paruis parua. diuersimode etiam figurata. quia quedam sunt longa. quedam rotunda. quedam concava et quedam solida. **S**imiliter et virtutes non sunt in omnibus pariter vel equaliter. sed secundum maius et minus insunt diuersis hominibus. siue eadem virtutes siue diuersae. **D**icunt enim virtutes longe in quantum faciunt bonum continuare sicut constantia. perseuerantia et huiusmodi. **R**otunde vero sunt in quantum habent nos ad superiora ab inferioribus eleuare. **N**am secundum **Mathe. mathicos.** Rotundum siue sphericum sic est vnicuique eleuatum quod non tangit planum suppositum nisi in puncto. **S**ic homines virtuosus non habent inferioribus et terna libet in puncto necessitatis. vnicuique scilicet superius per se tenet. et hoc precipue faciunt virtutes theologice scilicet fides spes et caritas. **C**oncaue vero sunt in quantum sepe sunt apte suscipere augmentum. concava enim est bene receptiuum. **S**olide vero sunt in quantum sepe firmant homines in bono. **O**ssa enim solida facta sunt propter maiorem firmitatem. **J**ob. xl. **O**ssa eius ut fistule eius. **Q**uarto

qz ossa sunt iuicē colligata. Sunt em̄ qbusōā neruis iuicē stricta ne motu soluerēt. et vt sibi iuicē coaptant. Nā minora sup̄ maiora radican̄. et maiora minorib⁹ miro nature artificio coaptant. Sile vtutes oēs sūt iuicē onere a colligata. ita vt vna sine altēa iel̄ vel haberi nō possit. a minores vtutes i maiorib⁹ radicantur. sic dicit **A**pl⁹ de caritate **Eph. ij.** vt i caritate radicati et fundati sūt. Om̄s etiā vtutes sibi iuicē coaptantur. vñ **Greg⁹** dicit qz oēs vtutes vicaria ope se sbleuāt. **Eze. xxxv.** Accesserūt ossa ad ossa. **Quinto** qz sūt intrisec⁹ medullata. vt scz ex ipa medulla nutriāt. vñ apt̄ eua porationē medulle p poros ossium carnes q magis ossib⁹ sūt vicie magis sunt saporose. Quasi ergo medulla intriseca qbz vtutes nutriūt et sine q seruari nō p̄t ē grā diuina. q p ipas vtutes operās circūstātes proximos afficit et saporat. **Job. xxi.** Medull' ossa illi⁹ irrigā. **Caplm. lxxvii.**

Quitas fidelū eccie dēt esse sicut vnitas mēbroz i corpore quo ad septē. **Primo** qz mēbra qdā pporcione qsi armoica sunt iuicē coniuncta. a fideles eccie dnt eē siml' coniuncti p caritatis amorē diligētes se iuicē scd⁹ debi tā pporcionē. qz nō om̄s sunt eq̄l̄ diligēdi. **Secdo** qz mēbra sibi iuicē sunt administrātia a suarū virtutū et opationū mutuo cōmunicatiua. Sic fideles eccie dnt sibi iuicē seruire et tō sibi mutuo cōmunicare. sēcū dū ill⁹ **Petri. iij.** Vnusq̄sq; sic accepit grām in alterutru⁹ illā administrātes. Vñ sicut superiora mēbra administrāt inferiorib⁹ influētā et gubnationē. inferiora vero superioribus supportationē. media tē

ro impendunt vtriusq; cooperatioē. Sic maiores et superiores debent inferiores et simplices dirigē et gubernare. sicut oculi inferiora mēbra dirigūt et rectificānt. Inferiores vero debēt superiorib⁹ obedire et eos supportāre. sic pedes et crura pondus superiorū supportāt. **Alij** vero qsi medij debēt vtroq; iuuare. sic manus et brachia tā superiora q inferiora mēbra defesāt et iuuāt. **Tercio** qz mēbra q diu egūt ab aīa permanēt sana. et ad cōpletionem sue actionis sunt sufficiētia. s regine spiritus puata toti corpore sunt nociua. Similiter quoq; fideles q diu reguntur a spū sancto. scz dum sunt in vnitāte ecclesie et caritate sunt spūaliter sani. sed quādo regine spūs sancti puant. scz p scisma vel per peccatū mortale. tūc potius sunt corpore eccie pestiferi a no ciui. **Quarto** qz tāta ē vnio int mēbra q ppter mutuā inter se colligatiā sibi sunt iuicē cōpassiua. Vñ vnū mēbrū ab alio patiens nō se vndicat. sed potius ill⁹ iuuat. Et ideo si vnū mēbrū fuerit lesū. ad ipsum cōfluūt hūores aliorū mēbroz. Sic etiā fideles xp̄i debent sibi mutuo cōpassionē impēdē de iniurijs vel offensis. nō vndictaz expectere sed potius sibi remittere. et dū aliq; patitur alij debēt occurrere ad iuuandū. **Quinto** quia mēbra sunt per patientie exemplū sui mutuo cōfortatiua. nā dolor maior alicui mēbro superueniēs. dolorē minorem alterius mēbri mitigat et eius passionem alleuiat. vt nō sic grauius suū malum sentiat dū malum commēbri participat. sicut patet in freneticis. quibus dū brachia siue crura fortit' stringunt. dolor capitis alleuiatur. Sic passio

xpi et aliorum sanctorum desiderata debet dolores et labores nostros alleviare. **Sexto** quia quanto membra sunt nobiliora tanto vehementius et citius sentiunt cuiuslibet lesionis molestiam. Unde oculus grivus ledit modico pulvere. quod manus magno vulnere. Unde lesio que fit in iuncturis maxime est lesiva. eo quod propter proximam talium impeditur maxime vis motiva. et resolvitur totius corporis armonia. Sic peccata vel delicta maiorum et graviora et periculosiora sunt quam aliorum. tum propter statum. tum propter scandalum. quod enim a maioribus delinquitur facile trahitur a subditis in exemplum. **Septimo** quia membra sunt propter invicem se periculis exponentia. Nam tanta est membrorum dilectio. ut sepe unum vulnere ut aliud liberetur. sicut in cauteris. in cocturis. in flebotomias et incisionibus membrum ostenditur. sicut dominus noster qui est caput nostrum pro salute nostrum se mortui exposuit. Et sicut dicitur. **Jo. in. Crisostus** pro nobis vitam posuit. et nos debemus pro fratribus vitam ponere.

Capitulum lxxix.

Xristus habet se ad christiana nos sicut pater ad filios. Nam primo patet filios generare naturaliter appetit. Desiderat enim speciem multiplicare in filiis. ut naturam quam non potest in se servare servet in filiis. Sic christus nos appetit in fide spiritualiter generare. et ideo dedit eis potestatem filios dei fieri. hinc qui credunt in nomine eius. ut dicitur. **Jo. i.** Item desiderat nos in fide multiplicare. quia vult omnes homines salvos fieri. et ad agnitionem veritatis venire. sed etiam hanc generationem seu multiplicationem filiorum non appetit deus propter defectibilitatem nature sue sicut est in homine. imo propter suam

limitatem quam vult quantum est in se omnibus communicare. **Secundo** quia pater ad filiorum generationem de sua substantia transfudit. et tamen suam naturam non minuit. quia scilicet christus ut nos filios dei faceret sine divine nature sue minoratione seipsum nobis dedit. **Tercio** quia pater tenentem filios diligit. Unde sepe sibi necessaria subtrahit ut filium suum pascat. sic christus ut dicitur **Ap. postol.** Cum esset dives propter nos factus est egenus ac. Et maxime pater illum filium diligit quem sibi magis similem conspiciat. et in ipsum sepe oculum iacere consuevit. Sic christus magis illum diligit. quam ei per similitudinem gratie magis appropinquat. et illum oculo amoris et gratie ferventius respicit. qui sibi per fidem formatam conformior existit. **Ps. Oculi mei ad fideles.** **Quarto** quia pater filium erudit et verbis instruit. Sic christus et verbis et exemplis nos erudit. **Actuum. i.** Cepit deus facere et docere. **Titu. ij.** Apparuit gratia salvatoris nostri dei omnibus hominibus erudiens nos ac.

Quinto quia pater ex amore filium verberibus corrigit. Sic christus flagellat omnem filium quem recipit. ut dicitur. **Heb. xij.** Et ideo omnes qui volunt vivere in christo persecutionem patientur. sicut dicitur. **ij. Thi. in.** **Sexto** quia pater filium sub custodia tutorum constituit. Et sic christus fideles suos sub custodia prelatorum. **Gal. ij.** Quanto tempore heres parvulus est nichil differt a seruo. cum tamen sit dominus omnium. sed est sub tutoribus. et cetera. Talis debet esse bonus christianus. scilicet heres futurus celestium gloriam sperando. parvulus se humiliando. servus autem mandata dei custodiendo. dominus omnium

scz t'paliū ea utēpnēdo s' t'utoribz
 .i. s' platis se volūtāie sbiciēdo. vñ
 qz p'z filijs hereditatē acq'it. sic cri
 st' acq'iuūt nob' celestē hereditatē
Ap' Gal. iij. Si filij et heredes Itē
 cristian' dñt se habē ad xpm sic filij
 ad p'z. **Orio** qz p'z filijs ē honorā
 d' . **Exo. xx.** Honora p'z tuū. Sic
 xpc ē honoānd' a venerānd' magis
 q' p'z carnalis. qz ipse ē p'z spirituu
Gal. i. Si p'z ego sum. vbi ē honoz
 me' . n. qz p'z ē sustētād' . alias p'z
 i'g'itudiēz eēt filij ex hēdād' . Nā nul
 la maior i'g'itudo eē d'z q' si p'z a fi
 lio rliq' . si n' ei necitatis t'pe sbuei
 ē. Sic xpc ē sustētād' i paupē alio
 qñ puabit. q' h'c p'z miserit celesti
 hereditate dicente xpo i iudicio ta
 libz i'g'it' filijs **Discedite a me ac.**
Esurui em ac. iij. qz p'z est a filio
 supportād' . Ille at x'p' support' q' p'z
 o t'bulatiōēs ferre n' r'usat. nñ. qz
 p'z ē a filijs exaudiēd' . Et x'p'ia dñt
 exaudiē x'p'z amonētē l' x'p'z. .i. pa u
 p'z i noie x'p'i petētē. v. qz p'z ē a fi
 lijs imitād' . vñ dixit xpc si filij abū
 he estis ac. Sic x'p'ia vt filij dñt imi
 tari x'p'z **Eph. v.** Estote imitatioēs
 r' Itē xpc se h'et ad ecciaz sic vir ad
 vxorēz. qz tāta ē diuictio viri cū vxo
 re vt p'z eā oia picula s'beat. Et sic
 xpc p' ecciaz s'bt oia picula dolo
 r' et passionū. n. qz tāt' ē amor vi
 ri ad vxorē. vt amorē ei' amori ma
 tris p'ferat et p'z eā p'z m'z et pa
 triā d'liq' . **Iuxta illd' dñi.** q'obrez
 r'linq' hō ac. **Gen. ij.** Sic xpc tm di
 lexit ecciaz. vt reliquēt quodāmō
 p'z. qz cū i fōi dei eēt. .i. e'q' p'ri exim
 amuit semetipz r' . q'p' xpc nec a
 pris natuā se diserit. nec eā i se mi
 norauēit ex natura hūana. Reliq'z
 m'z ipaz scz deserēs mouēdo. Itē
 r'liq'z patā scz celestē i mūdū descē
 dēdo. vt dicat' celū r'liq'sse i'g'itū na

turā celestē l' āglia n' assūpfit. iñ
 qz marit' vxorē ex zelo magno cor
 ripit a castigat. Sic xpc castigat ec
 clefā t'bulatiōibz eā exponēdo. qd
 totū ē ex amore vt sic p'ficiat et ad
 ulterio amoē mūdo n' adhēat. nñ.
 qz marit' vxori custodias ponit et
 dat sic xpc eccie dat custodias an
 glor' a plator'. v. qz marit' vxoris
 gest' . affat' . asp'us. i'gress' . a egres
 sus diligēter cōsiderat. Et sic cri
 st' cōsiderat opa. moēs et vias fideli
 ū vt tāde p' q'itate sua remunerz
 l' puiat. Et dico specialit' h'c h'ū. qz
 alij n' h'ebūt iudiciū. Nā q' n' credit.
 iā iudicat' ē. Dñt g' ad ipi' sponfi
 glaz itroicē r'. **Explicit lib' sext'**
Incipiunt capla libri septimi.

O De angelis. .i. **De at'p'ia**
 mis. n. **De aplis a ap'ostol'**
 eis vivis. iñ. **De assūptio**
 ne b'tē marie. nñ. **De auaritia.** v.
De carnalibz hōibz. vi. **De cōfor**
 tatiōe ad bonū. vñ. **De cōtemplati**
 ua vita. viij. **De corpe xpi sacm**
 tali. ix. **De demoi'bz.** x. **De do**
 ctōibz. xi. **De domis spūs sc'i.** xij
De euāgelistis. xij. **De fide.** xij
De gaudis b'tōz. xv. **De h'c'i.** xvi
De huilitate et ei' effū. xvij. **De**
ypoēsi. xvij. **De ispiratiōe dina.**
 xix. **De maria m're dñi.** xx. **De**
mūdo. xxi. **De passioē et p'fectioē**
 xxij. **De p'ccis et eoz effū.** xxij
De p'nia. xxij. **De p'secutiōibz**
 tirānoz a ypoctaz. vñ ecciaz. xxv
De p'dicatoribz. xxvi. **De platis**
 clericis et r'ligiosis q' eēt vltimis tē
 poribz. xxvij. **De p'uitiōe p'ccōz**
 xxvij. **De scis viris.** xxix. **De**
sc'ptura sac. xxx. **De spe et ei' ef**
fectu. xxxi. **De spūalibz viris.** xxxij
De tēptatiōibz. xxxij. **De vita hō**
mis spūali. xxxij. **De v'tutibz p'ri**
cipalibz. xxxv. **De vita xpi.** xxxvi